

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU
ISSN (Print) : 2392-5507, ISSN (Online) : 2673-003

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นวารสารที่พิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ หรือบทความปริทัศน์ โดยมีกำหนดออกราย ๔ เดือน

บทความที่นำมาตีพิมพ์ในแต่ละฉบับ กองบรรณาธิการจะตรวจสอบความสมบูรณ์ตามรูปแบบเป็นขั้นแรก แล้วจัดส่งผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกลั่นกรอง (Peer Review) จำนวน ๒ ท่าน ประเมินบทความตามเกณฑ์และแบบฟอร์มที่กำหนดในลักษณะเป็น Double-Blind Peer Review คือ ปกปิดรายชื่อผู้เขียนบทความและผู้เกี่ยวข้อง

ทัศนะ แนวคิด และรูปแบบการนำเสนอบทความที่ในวารสารฉบับนี้เป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความแต่ละท่าน ไม่ถือว่าเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการคัดเลือกบทความลงตีพิมพ์และจะแจ้งให้เจ้าของบทความทราบหลังจากผู้ประเมินบทความตรวจอ่านบทความแล้ว

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยทางการศึกษาและสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง
๒. เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางพระพุทธศาสนาและบูรณาการการศึกษากับศาสตร์สมัยใหม่

คณะกรรมการที่ปรึกษา

พระพรหมบัณฑิต, ศาสตราจารย์ ดร.	ที่ปรึกษาอธิการบดี
พระราชปริยัติกิจ, ศาสตราจารย์ ดร.	อธิการบดี
พระราชวรเมธี, รองศาสตราจารย์ ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร
พระสุรธมเมธาภรณ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
พระเมธีธรรมาจารย์, ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา
พระครูโสภณพุทธิศาสตร์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแผ่
พระราชสุตาภรณ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	คณบดีคณะครุศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรยุทธ พึ่งเทียร	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายแผนยุทธศาสตร์

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร.พีรวัฒน์ ชัยสุข

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิญ รักษิตย์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ปรุทม์ บุญศรีตัน

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี สิริโรจนานันท์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน

มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตน์ะ ปัญญาภา

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย สติมัน

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเลิศ จีร์ภัทร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วงศพัทธ์ชาติเสถียรวงศ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

พระราชปรีดีทิพย์, ศาสตราจารย์ ดร.

พระราชวชิรเมธี, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.

พระราชปรีดีทิพย์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.

พระครูสิริรัตนานันต์, รองศาสตราจารย์ ดร.

พระมหาสมบุญ วุฒิกโร, ดร.

พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ภูริปัญโญ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.

รองศาสตราจารย์ ดร.สมิทธิพล เนตรนิมิตร

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม

รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย

รองศาสตราจารย์ ดร.อินตา ศิริวรรณ

รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก

รองศาสตราจารย์ ดร.สิน งามประโคน

รองศาสตราจารย์ ดร.โกนิษฐ์ ศรีทอง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร้อยโท ดร.บรรจบ บรรณรุจิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แสง นิลนามะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ วรรณวิโรจน์

ดร.บุญมี พรรษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

พระเมธาวิเชียร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
 พระมหาพงศ์ศักดิ์ ฐานิโย, ดร.
 ศาสตราจารย์ ดร.วัชร งามจิตรเจริญ
 ศาสตราจารย์ ดร.อุทิศ ศิริวรรณ
 รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่
 รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย แหวนเพชร
 รองศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ เดชชัยศรี
 รองศาสตราจารย์ ดร.วิชุดา หุ่นวิไล
 รองศาสตราจารย์ ดร.ธานี เกสทอง
 รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเจตน์ ผิวทองงาม
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญรอด บุญเกิด
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรียม นิลพันธุ์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน
 ดร.เสน่ห์ เดชะวงศ์
 ดร.กฤษฎา นันทเพ็ชร
 ดร.อำนาจ บัวศิริ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 ผู้อำนวยการศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 W.H.Taft University
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
 มหาวิทยาลัยบูรพา
 มหาวิทยาลัยศิลปากร
 มหาวิทยาลัยศิลปากร
 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
 มหาวิทยาลัยบูรพา
 นักวิชาการอิสระ

ฝ่ายจัดการ

พระมหาญาณวิวัฒน์ ฐิตวฑฺฒโน, ดร.

ดร.เกษม แสงนนท์

นายประวิทย์ ชัยสุข

นายวรรณพต ศรีวงษ์

พระสุรชัย สุรชัย, ดร.

ดร.ระวิง เรืองสังข์

นางสาววิลาวัลย์ บุญเพ็ง

นายไพรวลัย งามแสง

ฝ่ายศิลป์

ดร.พีรวัฒน์ ชัยสุข

นายไพรวลัย งามแสง

นายประวิทย์ ชัยสุข

กำหนดการออกเผยแพร่ ปีละ ๓ ฉบับ (ราย ๔ เดือน)

ฉบับที่ ๑ เดือน มกราคม - เมษายน

ฉบับที่ ๒ เดือน พฤษภาคม - สิงหาคม

ฉบับที่ ๓ เดือน กันยายน - ธันวาคม

กำหนดออก เดือนเมษายน

ปิดรับบทความต้นฉบับ ๑ ธันวาคม

กำหนดออก เดือนสิงหาคม

ปิดรับบทความต้นฉบับ ๑ เมษายน

กำหนดออก เดือนธันวาคม

ปิดรับบทความต้นฉบับ ๑ สิงหาคม

เจ้าของ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงาน

กองบรรณาธิการวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา อาคารเรียนรวม โซนซี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทรศัพท์ : ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๘๔, ๐๓๕-๕๔๒-๖๖๙๕, ๐๘๙-๙๖๑-๕๙๕๑

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU><http://www.ojs.mcu.ac.th/index.php/edmcu>

พิมพ์ที่

หจก. ประยูรสาส์นไทยการพิมพ์

๔๔/๑๓๒ ซอยกำนันแมน ๓๖ แขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๕๐

โทรศัพท์ ๐๒-๘๐๒-๐๓๗๙ โทรสาร ๐๒-๘๐๒-๐๓๗๘

บทบรรณาธิการ

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ฉบับนี้เป็นปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน) ๒๕๖๒ ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดพิมพ์เผยแพร่เฉพาะในรูปแบบออนไลน์ (เว็บไซต์) คือ ISSN (Online) : 2673-003 เป็นฉบับแรก และได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบภายในวารสารเพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาวารสารให้ เป็นสากล ซึ่งกองบรรณาธิการได้ตระหนักถึงคุณภาพวารสารตามกรอบการประเมินคุณภาพวารสารซึ่ง ได้รับการรับรองจาก TCI ในกลุ่มที่ ๒ เป็นอย่างดีจึงได้คัดเลือกกลั่นกรองบทความวิชาการและ บทความวิจัย ที่มีผู้เขียนส่งมาอย่างเข้มข้น เพื่อให้บทความที่ได้รับการตีพิมพ์เป็นไปตามมาตรฐานที่ กำหนดไว้ และเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพวารสารให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ กองบรรณาธิการได้ปรับปรุง ทั้งตัวรูปแบบและรายละเอียดของเนื้อหาภายในเล่มให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน) ๒๕๖๒ ฉบับนี้ ประกอบด้วยบทความวิชาการและ บทความวิจัย จำนวน ๒๐ บทความ คือ (๑) การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัด การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดย ทองดี ศรีตระการ, สมศักดิ์ บุญปู่, อำนาจ บัวศิริ (๒) รูปแบบการส่งเสริมความสุขสำหรับนักเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนา วันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดย อุไรรัตน์ ทองพินิจ, สีน งามประโคน, นภัทร แก้วนาค (๓) แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ตามหลักพหุสูตร ๕ ของ โรงเรียนในเครือข่ายที่ ๔๙ สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร โดย ศิริญาภา ทองมะหา, อินดา ศิริวรรณ, เกษม แสงนนท์, วิชชุดา หนูวิล (๔) การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหาร วิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ โดย พระครูโกศลพัฒนาภรณ์ (รัชพล ปภสฺสโร), สมศักดิ์ บุญปู่, สีน งามประโคน (๕) ศึกษาแนวทางส่งเสริมวินัยนักเรียนโรงเรียนใน อำเภอบางใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดย ดลรวี เต็มงาม, สีน งามประโคน, เกษม แสงนนท์ (๖) แนวทางส่งเสริมการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท ๔ สำหรับโรงเรียนเตรียม อุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี โดย กัญญลักษณ์ จันทรวินัย, สมศักดิ์ บุญปู่, พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฺฒโน (๗) แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามหลักอริยสัจ ๔ ในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ โดย อภิรติ จันทรล้อย, พระราชวรเมธี, ระวีง เรื่องสังข์, อำนาจ บัวศิริ (๘) แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล สำหรับสถานศึกษาขยายโอกาส ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดย แสงเทียน จิตรโชติ, ประยูร แสงใส, บุญเชิด ชำนิศาสตร์, สมหมาย จันทรเรือง (๙) แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมตาม หลักสัปปายะ ๗ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต ๑ โดย อัญชลี รัตนพร, พระราชวรเมธี, ระวีง เรื่องสังข์, วรางคณา อุณอุดม (๑๐) แนวทางการ พัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ โดย จินตนา จุงใจ, อินดา ศิริวรรณ, บุญเชิด ชำนิศาสตร์, สมปอง สุวรรณภูมิ (๑๑) แนวทางการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการ จัดการเรียนรู้อิงของครูตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

พระนครศรีอยุธยา เขต ๒ โดย วันเพ็ญ ะวิพันธ์, สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย, เกษม แสงนนท์, อำนาจ บัวศิริ (๑๒) แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดย รณกร ไข่นาค, ประยูร แสงใส, พระครูกิตติญาณวิสิฐ (๑๓) แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนา เด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดย พชรนันท์ ยอดสิน, สมศักดิ์ บุญปู, พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฺฒโน (๑๔) ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตาม กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ในระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต ๒ โดย ธวัชชัย ไตรมรรค, สีน งามประโคน, ยุทธวีร์ แก้วทองใหญ่, สมหมาย จันทรเรือง (๑๕) การบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดย รุจิรัตน์ พวงโต, สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย, ระวีง เรื่องสังข์ (๑๖) แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ โดย อิศราภรณ์ วิจิตพันธ์, สีน งามประโคน, ระวีง เรื่องสังข์, สุรบัญชา วิจิตพันธ์ (๑๗) การจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาตามหลัก พุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบางปะอิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ โดย ทรัพย์สถิต วงค์หล้า, สมศักดิ์ บุญปู, พระครูกิตติญาณ วิสิฐ, จิรเดช หาดะนี (๑๘) รูปแบบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษา ๕ สำหรับสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา โดย นพวรรณ ทองย้อย, สีน งามประโคน, บุญเชิด ชำนิศาสตร์ (๑๙) การศึกษา แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติ ธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ โดย พระมหาสันติชัย อภิสนฺติ (โพนศรีสม), สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย, ระวีง เรื่องสังข์ และ (๒๐) การพัฒนาแบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาการ สอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โดย ภัทรกร หลังประยูร

สุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่า บทความวิชาการและบทความวิจัยที่ได้ตีพิมพ์ใน วารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร และจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์ ความรู้ใหม่ให้เกิดขึ้นกับการศึกษาของประเทศไทย หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุง วารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการ ขอขอบคุณและยินดีน้อมรับไว้เพื่อปรับปรุงวารสารให้ดีขึ้น

รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู
บรรณาธิการ

สารบัญ

บทบรรณาธิการ

๖

สารบัญ

๗

บทความวิชาการและบทความวิจัย :

การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑

A Development of Administration Strategies toward Excellence of Graduate Program Educational Management Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ทองดี ศรีตระการ Thongdee Sriragarn

สมศักดิ์ บุญปู Somsak Boonpoo

อำนาจ บัวศิริ Amnaj Buasiri

A Model for Enhancing the Happiness of Students in Buddhist Sunday School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

๑๗

รูปแบบการส่งเสริมความสุขสำหรับนักเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

อุไรรัตน์ ทองพินิจ Urairat Thongpinit

สิน งามประโคน Sin Ngamprakhon

นภัทร แก้วนาค Naputr Keawnak

แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ตามหลักสูตร ๕ ของโรงเรียนในเครือข่ายที่ ๔๙ สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร

๒๘

A Guideline for Learning and Teaching Management on Science Subject in Accordance With the 5 Bahusutta in School Network 49 Under Klongsamwa District Office, Bangkok

ศิริญาภา ทองมะหา Siriyapa Thongmaha

อินตา ศิริวรรณ Intha Siriwan

เกษม แสงนนท์ Kasem Saengnont

วิชชุดา หนูวิลัย Vichuda Hoonvilai

การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ

๓๙

Integrating Buddhaddhamma Principle in Academic Excellence Administration of Primary Schools in Samutprakan Province

พระครูโกศลพัฒนภรณ์ (รัชพล ปภัสสร) Phrakrukosonphattanapom (Ruhtchaphon Pabhassaro)

สมศักดิ์ บุญปู Somsak Boonpoo

สิน งามประโคน Sin Ngamprakhon

- ศึกษาแนวทางส่งเสริมวินัยนักเรียนโรงเรียนในอำเภอบางใหญ่ ๔๘
 สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี
 A Study of Student Discipline Strengthening in Schools in Bang Yai District,
 Nonthaburi Provincial Administrative Organization
 ดลรวี เต็มงาม Dolrawee Toemngam
 สีน งามประโคน Sin Ngamprakhon
 เกษม แสงนนท์ Kasem Saengnont
- แนวทางส่งเสริมการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท ๔ ๕๙
 สำหรับโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี
 A Guideline of Academic Administration Promotion Based on
 Iddhipāda 4 in Triam Udom Suksa Pattanakarn Nonthaburi School,
 Nonthaburi Province
 กัญญลักษณ์ จันทรวิบูลย์ Kanyaluck Jannawibun
 สมศักดิ์ บุญปู Somsak Boonpoo
 พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฺฒโน PhramahaYannawat Thitavaddhano
- แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามหลักอริยสัจ ๔ ในโรงเรียนประถมศึกษา ๗๑
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒
 Guideline of Teaching and Learning Development Based on Principles of The
 Four Noble Truths in Primary Schools under Saraburi Primary Educational
 Service Area Office 2
 อภิรดี จันทรลอย Apiradee Junloy
 พระราชวรเมธี Phrarajavachiramedhi
 ระวิง เรืองสังข์ Rawing Ruangsanka
 อำนาจ บัวศิริ Amanaj Buasiri
- แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาขยายโอกาส ๘๑
 ในเขตอำเภอดงหลวง จังหวัดพทุมธานี
 Guideline of Budget Administration According to Good Governance for
 Opportunity Expansion Schools in Khlongluang District, Pathumthani Province
 แสงเทียน จิตรโชติ Seavgtean Jitshot
 ประยูร แสงใส Prayoon Saengsai
 บุญเชิด ชำนิศาสตร์ Booncherd Chumnisat
 สมหมาย จันทรเรือง Sommai Chanruang

แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมตามหลักสปปายะ ๗ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ The Guidelines of Environmental Administration based on principles of Sappāya 7 of Schools under Pathumthani Primary Educational Service Area Office 1 อัญชลี รัตนพร Unchulee Rattanaporn พระราชวิชริเมธี Phrarajavachiramedhi ระวิง เรืองสังข์ Rawing Ruangsanka วราภรณ์ อุ๋นอุดม Warangkanar Unudom	๙๔
แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ Guidelines for the Development of Information Technology in Primary School Educational Administration Under the Office of Phranakhonsiyutthaya Primary Education Area 2 จินตนา จุงใจ Jintana Jungjai อินตา ศิริวรรณ Intha Siriwan บุญเชิด ชำนิศาสตร์ Boonchurd Chumnisart สมปอง สุวรรณภุมมา Sompong Suwanaphuma	๑๐๕
แนวทางการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการจัดการเรียนรู้ของครู ตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต ๒ Guideline for using Innovation and Information Technology in Teacher's Learning ManANagement in Accodance with Thailand 4.0 Policy, Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Education Service Area Office 2 วันเพ็ญ ระวิพันธ์ Wanpeng Rawiphan สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย Suddhipong Srivichai เกษม แสงนนท์ Kasem Saengnont อำนาจ บัวศิริ Amanaj Buasiri	๑๑๖
แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาระหว่างโรงเรียน กับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา The Guidelines of Relationship Building between School and Community Based on Buddhist Educational Administration of Schools under Office of Phra Nakhon Si Ayutthaya Secondary Educational Service Area 3 ธรณ์กร ไชนาค Ronnakorn Kainark ประยูร แสงใส Prayoon Saengsai พระครูกิตติญาณวิสิฐ Phrakhrukittiyanawisit	๑๓๐

- แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล
คลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ๑๔๕
- Guidelines for Education Promotion of Child Development
Centers under Khlong Jed Sub-district Administration Organization,
khlongluang District, Pathum Thani Province
- พัชรนันท์ ยอดสิน Patcharanan Yodsin
สมศักดิ์ บุญปู Somsak Boonpoo
พระมหาญาณวฑฺฒน์ ธฺิตวฑฺฒโน PhramahaYannawat Thitavaddhano
- ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ในระดับประถมศึกษา ๑๖๑
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒
- A Study of Learning Management Approach Based on Inquiry
Process of Primary Schools under Phranakhon Si Ayutthaya
Educational Service Area Office 2
- ธวัชชัย ไตรมรรค Thawatchai Trimak
สิน งามประโคน Sin Ngamprakon
ยุทธวีร์ แก้วทองใหญ่ Yudthavee Kaewtongyai
สมหมาย จันทร์เรือง Sommai Chanruang
- การบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๗๔
- The Student Affairs Administration of Schools Under The Secondary
Educational Service Area Office 3, Phra Nakhon Si Ayuttaya Province
- รุจิรัตน์ พวงโต Rujirat Puangto
สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย Suddhipong Srivichai
ระวิง เรืองสังข์ Rawing Ruangsanka
- แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ๑๘๖
- สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑
- Guidelines of Career and Technology Learning Promotion Under
the Office of Pathumthani Primary Educational Service Area 1
- อิสราภรณ์ วิจิตพันธ์ Aitsaraphon Wichitphan
สิน งามประโคน Sin Ngamprakon
ระวิง เรืองสังข์ Rawing Ruangsanka
สุรบัญชา วิจิตพันธ์ Surabuncha Wichitphan

การจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาตามหลักพุทธบริหารการศึกษา ๑๙๕
โรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบางปะอิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต ๒

Learning Management according to Moderate Class, More Knowledge Policy on
Physical Education Based on Buddhist educational Administration of Primary
Schools in Bang Pa-in District under Phranakhorn Si Ayutthaya Primary
Educational Service Area Office 2

ทรัพย์สถิต วงศ์หล้า Subsathit Wonglah
สมศักดิ์ บุญปู Somsak Boonpoo
พระครูกิตติญาณวิสิฐ PhrakruKittiyannawisit
จิรเดช หาธะนี Jiradej Hathani

รูปแบบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ๒๐๘
A Model of Participation in the Five Precepts Observation Promotion for Primary Schools

นพวรรณ ทองย้อย Noppawan Tongyoy
สิน งามประโคน Sin Ngampracon
บุญเชิด ชำนิศาสตร์ Boonchurd Chumnisart

การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ๒๑๘
สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓

A Study of Teaching and Learning Management Guidelines in Buddhist Subjects
Based on the Four Noble Truths for Phrapariyattidhamma School, General
Education Section, Group 3

พระมหาสันติชัย อภิสันติ (โพนศรีสม)
Phramaha Santichai Abhisanti (Phonsrisom)
สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย Suddhipong Srivichai
ระวิง เรืองสังข์ Rawing Ruangsanka

การพัฒนาแบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาการสอน ๒๓๑
ภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

The Development of English Writing Skill Exercises for the
Students in Teaching English Program in Faculty of Education
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

ภัทร หลั่งประยูร Patthaporn Langprayoon

ภาคผนวก

๒๔๒

- กระบวนการจัดทำวารสารศาสตร์ปริทรรศน์ฯ
- หลักเกณฑ์ในการลงตีพิมพ์ต้นฉบับของวารสารศาสตร์ปริทรรศน์ฯ
- ระเบียบการส่งต้นฉบับ
- แบบฟอร์มการส่งต้นฉบับเพื่อพิจารณานำลงวารสารศาสตร์ปริทรรศน์ฯ

๒๔๓

๒๔๕

๒๔๖

๒๕๐

การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษา
ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
A Development of Administration Strategies toward Excellence of
Graduate Program Educational Management
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ทองดี ศรีตระการ Thongdee Sritragarn^๑

สมศักดิ์ บุญปู Somsak Boonpoo^๒

อำนาจ บัวศิริ Amnaj Buasiri^๓

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อการพัฒนาและนำเสนอกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาบริบทเพื่อจัดทำร่างกลยุทธ์ ประกอบด้วยการศึกษาเอกสาร การสนทนากลุ่มและการศึกษาเชิงสำรวจ และการพัฒนาและการตรวจสอบกลยุทธ์ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ความเป็นไปได้ และได้รับการยอมรับโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชาพิจารณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ด้านการบริหาร บัณฑิตวิทยาลัยควรทำหน้าที่ในการดูแลมาตรฐานคุณภาพการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งหมดเพื่อควบคุมคุณภาพมาตรฐานและความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการ ด้านบัณฑิต/นิสิต จำนวนรับเข้าของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษามีจำนวนมาก หากเทียบสัดส่วนระหว่างนิสิตและอาจารย์ ด้านอาจารย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตามที่เกณฑ์ระบุไว้ ต้องมีประสบการณ์ในการทำวิจัยที่ใช้ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญา นั้น ยังมีบางส่วนที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์นี้ ด้านหลักสูตร การประเมินหลักสูตรตามเกณฑ์ สกอ. ซึ่งกำหนดให้มีการประเมินหลักสูตรภายในระยะเวลา ๕ ปี ยังมีได้มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม ในบางส่วนที่มีการดำเนินการยังขาดความเป็นมาตรฐานเดียวกัน ด้านการเรียนการสอน มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Block Course ในหลายหลักสูตรจัดการเรียนการสอนทำโดยอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษ ซึ่งในกรณีรายวิชาที่เป็นอาจารย์พิเศษมักพบปัญหาเรื่องการจัดทำ มคอ. ๓ รายละเอียดประจำรายวิชา และ มคอ. ๕ รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา ด้านวิทยานิพนธ์ รูปแบบการทำ

^๑สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
goldbests@hotmail.com

^๒คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๓นักวิชาการอิสระ

วิทยานิพนธ์ขาดความเป็นมาตรฐานเดียวกัน เนื่องจากแต่ละหลักสูตรจัดทำคู่มือการจัดวิทยานิพนธ์ขึ้นมาเอง แม้ว่าจะอิงแบบของบัณฑิตวิทยาลัยก็ตาม ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยจัดบริการด้านกายภาพที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนานิสิต ห้องเรียนมีอุปกรณ์สนับสนุนการเรียนรู้ครบถ้วนและเพียงพอ

การพัฒนาและนำเสนอกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำแนกเป็น ๗ ด้าน คือ ๑) ด้านการบริหาร โดยมุ่งเป้าประสงค์ (๑) บริหารจัดการแบบครบวงจรในจุดเดียว (one stop service) ตามเกณฑ์มาตรฐานสากล ประกอบด้วย ๒ กลยุทธ์ ๓ ตัวชี้วัด (๒) พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการบัณฑิตศึกษาระดับชาติและนานาชาติ และมีกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย ๒ กลยุทธ์ ๓ ตัวชี้วัด และ (๓) การบริหารจัดการเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ได้รับการยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ ประกอบด้วย ๗ กลยุทธ์ ๖ ตัวชี้วัด ๒) ด้านบัณฑิต/นิสิต โดยมุ่งเป้าประสงค์ (๑) บัณฑิตมีความเป็นเลิศทางวิชาการ ประกอบด้วย ๕ กลยุทธ์ ๔ ตัวชี้วัด (๒) บัณฑิตเป็นผู้นำด้านการพัฒนาจิตใจ ประกอบด้วย ๒ กลยุทธ์ ๒ ตัวชี้วัด และ (๓) บัณฑิตเป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ และมีจิตอาสาเพื่อสังคม ประกอบด้วย ๓ กลยุทธ์ ๓ ตัวชี้วัด ๓) ด้านคณาจารย์ โดยมุ่งเป้าประสงค์ (๑) บุคลากรสายวิชาการมีความเป็นเลิศในศาสตร์ที่รับผิดชอบในระดับชาติและนานาชาติ ประกอบด้วย ๕ กลยุทธ์ ๔ ตัวชี้วัด และ (๒) บุคลากรสายปฏิบัติการมีความเชี่ยวชาญตาม และมีจิตอาสา ประกอบด้วย ๓ กลยุทธ์ ๔ ตัวชี้วัด ๔) ด้านหลักสูตร โดยมุ่งเป้าประสงค์ (๑) พัฒนาหลักสูตรให้มีลักษณะสากลเพื่อนำไปใช้ในการจัดการศึกษาทั้งระดับชาติและนานาชาติ เพื่อจัดการศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม ๕) ด้านการเรียนการสอน โดยมุ่งเป้าประสงค์ (๑) การจัดระบบการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา พัฒนาระบบการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ๖) ด้านวิทยานิพนธ์ โดยมีเป้าประสงค์ (๑) งานวิจัยและนวัตกรรมแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมได้ ประกอบด้วย ๒ กลยุทธ์ ๒ ตัวชี้วัด (๒) งานวิจัยได้รับการยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ ประกอบด้วย ๔ กลยุทธ์ ๕ ตัวชี้วัด และ (๓) เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระดับชาติและนานาชาติจัดกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย ๓ กลยุทธ์ ๒ ตัวชี้วัด และ ๗) ด้านแหล่งการเรียนรู้ โดยมีเป้าประสงค์ (๑) งานบริการวิชาการตอบสนองความต้องการของคณะสงฆ์ ชุมชนและสังคมตามมาตรฐานสากล ประกอบด้วย ๔ กลยุทธ์ ๓ ตัวชี้วัด และ (๒) นวัตกรรมในการบริการวิชาการได้รับการบูรณาการเพื่อพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย ๒ กลยุทธ์ ๓ ตัวชี้วัด

คำสำคัญ : การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศ, การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Abstract

This research has the objectives to study the recent situations and the satisfied things of the educational administration on the graduation, to develop and to present the strategy of an administration into the excellency in the educational administration on the graduation in Mahachulalongkornrajavidyalaya university. This was the qualitative research by studying the context of an education for drafting the strategy consisting of the document, the focus group and the surveying studies and the development and checking the strategy which were contemplated in the possible indicator and the in-depth interview and the public hearing from the stakeholders. Findings were as follows:

In the instruction, the formation of learning was the block course in many curriculums which were instructed by the permanent lecturers and specialists. The subjects that were taught by the specialists may find the problems what were TQF 3, the subjects' description and TQF 5 as the report of outcome in performing from each subject. For the thesis, the formation of it has no the same standard besides in each curriculum, the handbook of the formation in thesis doing was done by themselves although it would be depended upon the graduation school. In the learning supported things, the university gave the physical service suitably to manage the instruction and the students' development and in the classrooms, there were the perfect and enough equipment.

The development and presentation of the strategy to administrate into the excellency of the educational administration in Mahachulalongkornrajavidyalaya university were provided into seven issues: 1) in an administration, there were the objectives (1) an administration in one stop service under the standard rules which consist of the two strategies and the three indicators, (2) development the cooperative network in administrating the national and international education and doing the activities together consist of the two strategies and the three indicators and (3) an administration under the principle of the good government which was accepted in of the national and international level consist of the seven strategies and the six indicators. 2) For the gradutors/students, there were objectives (1) the gradutors were the academic excellent person and administration consists of the five strategies and the four indicators. (2) the gradutors were the leader in the mental development and the administration consists of the two strategies and the two indicators and 3) the gradutors were good and had knowledge, competency and the public mind and the administration consists of the three strategies and the three indicators. 4) For the lecturers, there were the objectives (1) the academic

personnel were excellent in the taught sciences in the national and international level and the administration consists of the five strategies and the four indicators and (2) the performing personnel had the specialist and the public mind and the administration consists of the three strategies and the four indicators. 5) In the curriculum, there was the objective (1) a curriculum development was the universal dimension for applying it in an educational administration in the national and international level “for an educational administration on Buddhism and application with the modern sciences the mental and social development”. 6) In the instruction, there was the objective (1) setting up the instruction system got effective to the educational quality and the development of the education on the graduation school was performed as the success along with the objectives. 7) For the thesis, there were the objectives (1) the research and innovation to solve the problems and to develop the social quality consist of the four strategies and the five indicators and (2) the cooperative network in the national and international level continuously performed the activities and the administration consists of the four strategies and the three indicators and (3) the innovation in the academic service was applied to develop the stable society and the administration consists of the two strategies and the three indicators.

Keywords : Development of Administration Strategies toward Excellence, Graduate Program Educational Management, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

บทนำ

ประเทศไทยอยู่ในช่วงเวลาที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีพลังงานและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบอย่างรุนแรงมากขึ้นกว่าที่ผ่านมา การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่ส่งผลกระทบต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย โดยเฉพาะการเข้าสู่สังคมของความเป็นวัตถุนิยม สังคมที่เน้นคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะคุณภาพบัณฑิต ดังนั้นอุดมศึกษาไทยในช่วงปี ๒๕๕๕-๒๕๕๙ ต้องมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดเพื่อเป็นแหล่งความรู้ที่ตอบสนองการแก้ไขปัญหาวิกฤติและชี้แนะการพัฒนาอย่างยั่งยืนของชาติและท้องถิ่นโดยเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้นภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และต้องส่งเสริมการพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันได้ในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพเพื่อดำรงชีพตนเองและเพื่อช่วยเหลือสังคมมีคุณธรรมมีความรับผิดชอบและมีสุขภาวะทั้งร่างกายและจิตใจซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของประเทศไทย ทั้งนี้โดยอาศัยการบริหารจัดการอุดมศึกษาเชิงรุกซึ่งมีกลยุทธ์ การเงิน และพระราชบัญญัติอุดมศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อน วิสัยทัศน์ปี ๒๕๕๙ “อุดมศึกษาเป็นแหล่งองค์ความรู้และพัฒนากำลังคนระดับสูงที่มีคุณภาพเพื่อการพัฒนาชาติอย่างยั่งยืนสร้างสังคมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙) บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, ๒๕๕๐) มีบทบาทสูงในสังคมประชาคมอาเซียนและมุ่งสู่คุณภาพอุดมศึกษาระดับนานาชาติการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ และทักษะในสาขาวิชาเฉพาะทางให้มีความชำนาญมากยิ่งขึ้น มุ่งสร้างสรรค์ความก้าวหน้าและความเป็นเลิศทางวิชาการโดยเฉพาะการศึกษาค้นคว้า วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านวิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การประยุกต์ใช้วิทยาการสากล และภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างเหมาะสมกับสภาพของสังคมไทย ปัญหาของการอุดมศึกษาไทยที่สังคมและคนที่อยู่ในแวดวงการศึกษาวุ่นวิตกและจับตามองมาตลอดคือเรื่อง “ผลผลิตบัณฑิต” เนื่องจากบัณฑิตในปัจจุบันจบออกไปแล้วมีเสียงสะท้อนว่า ทำงานไม่เพนทำงานได้แต่ไม่ตรงกับสาขาที่เรียน ถูกจ้างเงินเดือนต่ำกว่าวุฒิตลอดจนตกงาน มหาวิทยาลัยเน้นการผลิตในเชิงปริมาณนำหน้าคุณภาพ รวมไปถึงปัญหางบประมาณสำหรับมหาวิทยาลัย คุณภาพอาจารย์ผู้สอน มุมมองของผู้บริหารจัดการอุดมศึกษาและแนวทางพัฒนาคุณภาพอุดมศึกษาไทย โดยเฉพาะ “คุณภาพบัณฑิต” จะเป็นเข็มทิศชี้อนาคตการศึกษาของไทย (กาญจนา คุณารักษ์, ๒๕๕๓)

การจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นไปเพื่อการนำความรู้พื้นฐานไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ในขณะที่บัณฑิตศึกษาซึ่งเป็นการจัดการศึกษาระดับสูงในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อมุ่งสู่การคิดค้นแสวงหาและนำความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านไปใช้อย่างลุ่มลึก พัฒนางานให้สมบูรณ์ สามารถแก้ปัญหาได้อย่างรอบด้าน (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, ๒๕๕๒) การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีคุณภาพ มีปัจจัยที่จะบ่งชี้อยู่ ๔ ประการ คือ ด้านหลักสูตร ระบบการเรียนการสอน อาจารย์ และนิสิต (ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล, ๒๕๓๒) และคุณภาพของบัณฑิตจะขึ้นอยู่กับการบริหารงานบัณฑิตศึกษาในด้านการบริหาร หลักสูตร ห้องสมุด สารสนเทศ เทคโนโลยีและสื่อที่ทันสมัย

งบประมาณที่เพียงพอ บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถสูงตามสาขา การประสานและความร่วมมือระหว่างสถาบันที่มีลักษณะคล้ายกัน (อดุลย์ วิริยเวชกุล, ๒๕๔๑)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับการจัดตั้งขึ้นมาโดยอาศัยแนวปฏิบัติตามความในคำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง การศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ พ.ศ.๒๕๑๒ ข้อ ๕ (๒) ด้วยการพิจารณา จัดตั้ง ยุบ รวม และเลิกล้ม คณะ วิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย ภาควิชา และหรือส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นในมหาวิทยาลัยและข้อ ๗ ความว่า “ถ้าเป็นการสมควร มหาวิทยาลัยทั้งสองแห่งจะร่วมกันจัดการศึกษาชั้นบัณฑิตวิทยาลัยอีกส่วนหนึ่ง โดยอนุมัติของสภามหาวิทยาลัยของคณะสงฆ์ก็ได้” บัณฑิตวิทยาลัย มีพันธกิจ ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านผลิตบัณฑิต : ผลิตบัณฑิตและพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ใฝ่คิด เป็นผู้นำจิตใจและปัญญา มีโลกทัศน์กว้างไกล มีความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีศรัทธาอุทิศตนเพื่พระพุทธศาสนาและพัฒนาสังคม ๒) ด้านวิจัยและพัฒนา : จัดการศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยบูรณาการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาเข้ากับศาสตร์สมัยใหม่ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติผ่านกระบวนการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อก้าวไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการและเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนามนุษย์สังคมและสิ่งแวดล้อมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสมดุลและสันติสุข ๓) ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการวิชาการแก่สังคม: มุ่งมั่นในการให้บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่คณะสงฆ์และสังคม รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้และความร่วมมืออันดีระหว่างพุทธศาสนิกชน ในระดับชาติและนานาชาติเพื่อธำรงรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมอันเนื่องด้วยพระพุทธศาสนา และ ๔) ด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม: มุ่งส่งเสริม อนุรักษ์และทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม อันเป็นภารกิจหลักที่สำคัญของมหาวิทยาลัย โดยการบริหารจัดการบูรณาการเข้ากับโครงการและกิจกรรมการเรียนการสอนและสอดคล้องกับพันธกิจและอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖)

ลักษณะเฉพาะของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรปริญญาโท และปริญญาเอกในคณะต่างๆ คือ คณะพุทธศาสตร์ ครุศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ รวมถึงบัณฑิตวิทยาลัยเอง ซึ่งในปีการศึกษา ๒๕๕๙ มีการจัดการศึกษาในหลักสูตรระดับสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งมีการดำเนินการให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติจำนวน ๒๙ หลักสูตร เป็นหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตจำนวน ๒๒ หลักสูตร และหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต จำนวน ๗ หลักสูตร นอกจากนี้ ยังเปิดหลักสูตรพระพุทธศาสนา แก่นิสิตนานาชาติรวมทั้งสถาบันสมทบซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายในการเป็นศูนย์กลางการศึกษาวิชาการทางพระพุทธศาสนาในระดับชาติและนานาชาติ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มีการเสนอเปิดหลักสูตรต่างๆ มากขึ้นทั้งในและต่างประเทศ ในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก จึงมีความจำเป็นต้องปรับหรือพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาการระดับบัณฑิตศึกษา ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเป็น การเสริมสร้างคุณภาพมาตรฐานทางวิชาการทัดเทียมมหาวิทยาลัยทั้งในต่างประเทศ ทั้งด้านการเรียน การสอน การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมภายใต้ภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงเพื่อให้มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นแหล่งผลิตผู้ทรงความรู้และปัญญาให้แก่สังคมและประเทศชาติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒. เพื่อการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๓. เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยดำเนินการวิจัยด้วยการเก็บข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร สำนวจความคิดเห็น และสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและนำเสนอกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ เก็บข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร สำนวจความคิดเห็น และสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย โดยสรุปผล ดังนี้

๑. ศึกษาเอกสาร

๑) วิธีดำเนินการวิจัย : ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับ (๑) การบริหารจัดการศึกษาอุดมศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ (๒) แนวทางการพัฒนาการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (๓) แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์และการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ (๔) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศ และ (๕) การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) แหล่งข้อมูล : หนังสือ ตำรา บทความ วารสาร งานวิจัยและเว็บไซต์

๓) เครื่องมือ : ศึกษาวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis)

๔) การวิเคราะห์ข้อมูล : การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

๕) ผลลัพธ์ : สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และกรอบแนวคิดในการวิจัย

๒. การสัมภาษณ์

๑) วิธีดำเนินการวิจัย : ศึกษาจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) แหล่งข้อมูล : กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์ (target group interview) เป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาซึ่งสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกได้ ประกอบด้วยผู้บริหาร คณะกรรมการบัณฑิตวิทยาลัย ผู้อำนวยการหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน ๑๗ รูป/คน

๓) เครื่องมือ : แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview)

๔) การวิเคราะห์ข้อมูล : การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

๕) ผลลัพธ์ : ได้สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ ๒ การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑. ยกร่างการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑) วิธีดำเนินการวิจัย : ยกร่างการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) แหล่งข้อมูล : ผลลัพธ์ที่ได้มาจากวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑

๓) เครื่องมือ : แบบศึกษาเอกสาร (Document Analysis)

๔) การวิเคราะห์ข้อมูล : การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

๕) ผลลัพธ์ : ร่างการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ฉบับร่าง)

๒. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑) วิธีดำเนินการวิจัย : การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

๒) แหล่งข้อมูล : ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อขอความร่วมมือในการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) รวมทั้งสิ้นจำนวน ๔ รูป/คน พร้อมชี้แจงรายละเอียด วัตถุประสงค์ ขั้นตอน กระบวนการ สถานที่ วัน และเวลา ในการสนทนากลุ่ม

๓) เครื่องมือ : แบบสัมภาษณ์ (Interview) ที่ได้จากแนวทางการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ฉบับที่ ๑)

๔) การวิเคราะห์ข้อมูล : การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

๕) ผลลัพธ์ : การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ ๓ นำเสนอกกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ความสามารถตลอดจนประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย

๑. สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ด้านการบริหาร บัณฑิตวิทยาลัยควรทำหน้าที่ในการดูแลมาตรฐานคุณภาพการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งหมดเพื่อควบคุมคุณภาพมาตรฐานและความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการ ด้านบัณฑิต/นิสิต จำนวนรับเข้าของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษามีจำนวนมาก หากเทียบ

สัดส่วนระหว่างนิสิตและอาจารย์ ด้านอาจารย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตามที่เกณฑ์ระบุว่า ต้องมีประสบการณ์ในการทำวิจัยที่มีใช้ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญา นั้น ยังมีบางส่วนที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์นี้ ด้านหลักสูตร การประเมินหลักสูตรตามเกณฑ์ สกอ. ซึ่งกำหนดให้มีการประเมินหลักสูตรภายในระยะเวลา ๕ ปี ยังมีได้มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม ในบางส่วนที่มีการดำเนินการยังขาดความเป็นมาตรฐานเดียวกัน ด้านการเรียนการสอน มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Block Course ในหลายหลักสูตรจัดการเรียนการสอนทำโดยอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษ ซึ่งในกรณีรายวิชาที่เป็นอาจารย์พิเศษมักพบปัญหาเรื่องการจัดทำ มคอ. ๓ รายละเอียดประจำรายวิชา และ มคอ. ๕ รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา ด้านวิทยานิพนธ์ รูปแบบการทำวิทยานิพนธ์ขาดความเป็นมาตรฐานเดียวกัน เนื่องจากแต่ละหลักสูตรจัดทำคู่มือการจัดวิทยานิพนธ์ขึ้นมาเอง แม้ว่าจะอิงแบบของบัณฑิตวิทยาลัยก็ตาม ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยจัดบริการด้านกายภาพที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนานิสิต ห้องเรียนมีอุปกรณ์สนับสนุนการเรียนรู้ครบถ้วนและเพียงพอ

๒. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำแนกเป็น ๗ ด้าน คือ ๑) ด้านการบริหาร โดยมุ่งเป้าประสงค์ (๑) บริหารจัดการแบบครบวงจรในจุดเดียว (one stop service) ตามเกณฑ์มาตรฐานสากล ประกอบด้วย ๒ กลยุทธ์ ๓ ตัวชี้วัด (๒) พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการบัณฑิตศึกษาระดับชาติและนานาชาติ และมีกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย ๒ กลยุทธ์ ๓ ตัวชี้วัด และ (๓) การบริหารจัดการเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ได้รับการยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ ประกอบด้วย ๗ กลยุทธ์ ๖ ตัวชี้วัด ๒) ด้านบัณฑิต/นิสิต โดยมุ่งเป้าประสงค์ (๑) บัณฑิตมีความเป็นเลิศทางวิชาการ ประกอบด้วย ๕ กลยุทธ์ ๔ ตัวชี้วัด (๒) บัณฑิตเป็นผู้รู้ด้านการพัฒนาจิตใจ ประกอบด้วย ๒ กลยุทธ์ ๒ ตัวชี้วัด และ (๓) บัณฑิตเป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ และมีจิตอาสาเพื่อสังคม ประกอบด้วย ๓ กลยุทธ์ ๓ ตัวชี้วัด ๓) ด้านคณาจารย์ โดยมุ่งเป้าประสงค์ (๑) บุคลากรสายวิชาการมีความเป็นเลิศในศาสตร์ที่รับผิดชอบในระดับชาติและนานาชาติ ประกอบด้วย ๕ กลยุทธ์ ๔ ตัวชี้วัด และ (๒) บุคลากรสายปฏิบัติการมีความเชี่ยวชาญตาม และมีจิตอาสา ประกอบด้วย ๓ กลยุทธ์ ๔ ตัวชี้วัด ๔) ด้านหลักสูตร โดยมุ่งเป้าประสงค์ (๑) พัฒนาหลักสูตรให้มีลักษณะสากลเพื่อนำไปใช้ในการจัดการศึกษาทั้งระดับชาติและนานาชาติ เพื่อจัดการศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม ๕) ด้านการเรียนการสอน โดยมุ่งเป้าประสงค์ (๑) การจัดระบบการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา พัฒนาระบบการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ๖) ด้านวิทยานิพนธ์ โดยมีเป้าประสงค์ (๑) งานวิจัยและนวัตกรรมแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมได้ ประกอบด้วย ๒ กลยุทธ์ ๒ ตัวชี้วัด (๒) งานวิจัยได้รับการยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ ประกอบด้วย ๔ กลยุทธ์ ๕ ตัวชี้วัด และ (๓) เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระดับชาติและนานาชาติจัดกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย ๓ กลยุทธ์ ๒ ตัวชี้วัด และ ๗) ด้านแหล่งการเรียนรู้ โดยมีเป้าประสงค์ (๑) งานบริการวิชาการตอบสนองความต้องการของคณะสงฆ์ ชุมชนและสังคมตามมาตรฐานสากล ประกอบด้วย ๔ กลยุทธ์ ๓ ตัวชี้วัด และ (๒) นวัตกรรมในการบริการวิชาการได้รับการบูรณาการเพื่อพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย ๒ กลยุทธ์ ๓ ตัวชี้วัด

๓. กลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิสัยทัศน์ : ๑) เป็นศูนย์กลางการศึกษาพุทธศาสนาของโลก ๒) เป็นแกนหลักในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในประเทศไทย ๓) เป็นแหล่งศึกษาบนฐานการบริหารด้วยอาจารย์ที่เป็นเลิศสู่การสร้างสรณ์นวัตกรรม และภูมิปัญญาประดิษฐ์เพื่อผลิตบัณฑิตผู้เป็นเลิศ

พันธกิจ : ๑) พัฒนาอาจารย์ บุคลากร ๒) พัฒนาระบบการเรียนรู ๓) พัฒนาระบบงานวิจัยและสรณ์นวัตกรรม

จุดมุ่งหมาย : ๑) สร้างพัฒนาแผนกลยุทธ์การบริหารการศึกษาให้ครอบคลุมการพัฒนาทุกด้าน ๒) นำแผนไปใช้ ๓) ติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผน

กลยุทธ์ :

๑) กลยุทธ์ด้านการบริหาร

ยุทธศาสตร์ : พัฒนาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

เป้าประสงค์ : การบริหารจัดการแบบครบวงจรในจุดเดียว (one stop service) ตามเกณฑ์มาตรฐานระดับนานาชาติ

กลยุทธ์ : ๑) สร้างระบบและกลไกในการบริหารจัดการแบบครบวงจร ๒) ส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้มีทักษะในการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการแบบครบวงจรทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

เป้าประสงค์ : เครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการระดับชาติและนานาชาติ

กลยุทธ์ : ๑) ส่งเสริมและสนับสนุนโครงการ กิจกรรมการบริหารจัดการบัณฑิตศึกษาร่วมกับเครือข่ายความร่วมมือในระดับชาติและนานาชาติ ๒) ส่งเสริมการจัดทำบันทึกความร่วมมือการบริหารจัดการบัณฑิตศึกษาร่วมกับเครือข่ายความร่วมมือในระดับชาติและนานาชาติ

เป้าประสงค์ : การบริหารจัดการเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลได้รับการยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ

กลยุทธ์ : ๑) ส่งเสริมและสนับสนุนการติดตามประเมินผลโครงการและกิจกรรมตามแผนพัฒนาบัณฑิตวิทยาลัยระยะ ๕ ปี ๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติงานโดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA ๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร ๔) สร้างสวัสดิการสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ ที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน

๒) กลยุทธ์ด้านบัณฑิต/นิสิต

ยุทธศาสตร์ : การผลิตบัณฑิตและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

เป้าประสงค์ : บัณฑิต/นิสิต มีความเป็นเลิศทางวิชาการ

กลยุทธ์ : ๑) พัฒนาความคิดสร้างสรรค์และทักษะการเขียนผลงานวิชาการให้มีมาตรฐาน ๒) พัฒนาระบบการคัดกรองคุณภาพผลงานวิชาการของนิสิตและบัณฑิต ๓) ส่งเสริมสนับสนุน และสร้างแรงจูงใจในการนำเสนอผลงานวิชาการในระดับนานาชาติ ๔) สร้างเครือข่ายการนำเสนอผลงานทางวิชาการในระดับนานาชาติ ๕) ส่งเสริมและสนับสนุนทุนวิจัย นวัตกรรมและการเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อรับใช้สังคม

เป้าประสงค์ : บัณฑิต/นิสิตเป็นผู้นำด้านการพัฒนาจิตใจ

กลยุทธ์ : ๑) ส่งเสริม สนับสนุนและฝึกอบรมการเป็นวิทยากรด้านคุณธรรมจริยธรรม ๒) ส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้กับบัณฑิตที่เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่สังคม ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

เป้าประสงค์ : บัณฑิต/นิสิตเป็นคนดีและมีจิตอาสาเพื่อสังคม

กลยุทธ์ : ๑) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมร่วมกับองค์กรเครือข่ายเพื่อสังคม ๒) ส่งเสริมและสนับสนุนนิสิตเสนอโครงการหรือกิจกรรมจิตอาสาเพื่อสังคม ในระดับชาติและนานาชาติ ๓) สนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการพันธกิจ

๓) กลยุทธ์ ด้านอาจารย์

ยุทธศาสตร์ : พัฒนาศูนย์กลางให้มีคุณภาพระดับนานาชาติ

เป้าประสงค์ : บุคลากรสายวิชาการมีความเป็นเลิศในศาสตร์ที่รับผิดชอบในระดับชาติและนานาชาติ

กลยุทธ์ : ๑) ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรสายวิชาการพัฒนาทักษะทางวิชาการในระดับชาติและนานาชาติ ๒) ส่งเสริมและสนับสนุน การนำเสนอผลงานวิชาการในระดับชาติและนานาชาติ ๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการให้บุคลากรสายวิชาการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ ๔) จัดทำแผนพัฒนาศูนย์กลางรายบุคคลเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของบุคลากรสายวิชาการในระยะเวลาที่กำหนด ๕) ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนคณาจารย์กับมหาวิทยาลัยทั้งในและต่างประเทศ

เป้าประสงค์ : บุคลากรสายปฏิบัติการมีความเชี่ยวชาญและมีจิตบริการตามมาตรฐานระดับชาติและนานาชาติ

กลยุทธ์ : ๑) ส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรสายปฏิบัติการเข้าสู่ตำแหน่งวิชาการ ๒) ส่งเสริมและสนับสนุนโครงการ กิจกรรม พัฒนาทักษะตามมาตรฐานวิชาชีพระดับนานาชาติ ๓) พัฒนาและเสริมสร้างความสุขในการทำงานของบุคลากร

๔) กลยุทธ์ด้านหลักสูตร

ยุทธศาสตร์ : พัฒนาหลักสูตรให้มีลักษณะสากลเพื่อนำไปใช้ในการจัดการศึกษา ทั้งระดับชาติและนานาชาติ

เป้าประสงค์ : เพื่อจัดการศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม

กลยุทธ์ : ๑) พัฒนาหลักสูตรที่มีการบูรณาการของพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่

๕) กลยุทธ์กลยุทธ์ด้านการเรียนการสอน

ยุทธศาสตร์ : การจัดระบบการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

เป้าประสงค์ : พัฒนาระบบการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

กลยุทธ์ : ๑) พัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพ

๖) กลยุทธ์ด้านวิทยานิพนธ์

ยุทธศาสตร์ : พัฒนางานวิจัยสู่ความเป็นสากล

เป้าประสงค์ : งานวิจัยและนวัตกรรมแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมได้

กลยุทธ์ : ๑) ส่งเสริม สนับสนุนและสร้างแรงจูงใจ ให้อาจารย์และนิสิตพัฒนางานวิจัยจากปัญหาของชุมชนหรือสังคม ๒) ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายพื้นที่ทางการวิจัยในชุมชนหรือสังคม

เป้าประสงค์ : งานวิจัยได้รับการยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ

กลยุทธ์ : ๑) ส่งเสริมและสนับสนุนสร้างระบบและกลไกเพื่อการจดสิทธิบัตร ๒) พัฒนาศักยภาพในการวิจัยของบุคลากร ๓) สร้างแรงจูงใจและสนับสนุนแหล่งทุนให้บุคลากรผลิตผลงานวิจัยและตีพิมพ์ ในระดับชาติและนานาชาติ ๔) สนับสนุนและส่งเสริมการจัดประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ

เป้าประสงค์ : มีเครือข่ายทางวิชาการระดับชาติและนานาชาติ

กลยุทธ์ : ๑) ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายทางวิชาการระดับชาติหรือนานาชาติ ๒) ส่งเสริมและสนับสนุนโครงการ กิจกรรมที่ร่วมมือกับเครือข่ายวิชาการระดับชาติและนานาชาติ

๗) กลยุทธ์ ด้านแหล่งการเรียนรู้

ยุทธศาสตร์ : พัฒนางานบริการวิชาการเพื่อสังคม

เป้าประสงค์ : งานบริการวิชาการเพื่อสังคมได้รับการยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ

กลยุทธ์ : ๑) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดโครงการและกิจกรรมบริการวิชาการเพื่อสังคม ในระดับชาติและนานาชาติ ๒) ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือการบริการวิชาการแก่สังคม ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ ๓) พัฒนาและสนับสนุนศูนย์ความเป็นเลิศด้านพระพุทธศาสนา ระดับชาติและนานาชาติ

เป้าประสงค์ : นวัตกรรมในการบริการวิชาการ ได้รับการบูรณาการเพื่อพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ : ๑) ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมการบริการวิชาการที่นำไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาสังคมทั้งในระดับชาติและนานาชาติ ๒) ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือการนำนวัตกรรมไปใช้เพื่อพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนในระดับชาติและนานาชาติ

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญในการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

๑. ด้านการบริหาร บัณฑิตวิทยาลัยต้องทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของทุกคณะ คอยดูแลกำกับ ดูแลกฎเกณฑ์มาตรฐานต่างๆ โดยทำหน้าที่กำกับติดตาม ดูแลมาตรฐาน มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเพื่อให้เป็นที่พึงของคณะต่างๆ ได้ ควรพัฒนาระบบและกลไกการบริหารงานของส่วนจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้มีเอกภาพ การบริหารหลักสูตร ก็จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง

สอดคล้องกับ Asworth and Harvey (1994) พบว่า การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบด้านปัจจัยตัวป้อน ๗ ด้าน หนึ่งในนั้นก็คือ ด้าน การจัดการควบคุมคุณภาพสถาบันการศึกษาจะต้องมีระบบการจัดการและระบบควบคุมคุณภาพการศึกษาเพื่อให้การจัดการศึกษาของสถาบันตรงตามเป้าหมาย ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับ

๒. ด้านบัณฑิต/นิสิต จำนวนรับเข้าของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษามีจำนวนมาก จากข้อมูลจากระบบ Che QA online แสดงจำนวนนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในปีการศึกษา ๒๕๕๙ พบว่ามีนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในส่วนกลาง และส่วนจัดการศึกษา ระดับวิทยาเขต วิทยาลัยสงฆ์ รวมทั้งสิ้น ๔,๒๖๙ รูป/คน จำแนกเป็นนิสิตระดับปริญญาโท จำนวน ๓,๒๐๕ คน และนิสิตระดับปริญญาเอก จำนวน ๑,๐๖๔ รูป/คน จึงควรพัฒนานิสิตให้มีคุณภาพ ภายใต้บริบทที่หลากหลาย มีความรู้ลึกในเชิงวิชาการด้านพระพุทธศาสนาและศาสตร์สมัยใหม่ เป็นคนดีและเก่งอย่างมีสมรรถภาพ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเกณฑ์การรับนิสิตเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา กำหนดข้อบังคับในการทำสารนิพนธ์ด้านพระพุทธศาสนา ในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ทุกหลักสูตร อย่างน้อย ๑ ฉบับ ตลอดจนสร้างกระบวนการในการพัฒนาคุณลักษณะนิสิตอันพึงประสงค์ และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในกิจการนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาอย่างชัดเจน

๓. ด้านคณาจารย์ มหาวิทยาลัยมีนโยบายในการพัฒนาศักยภาพคณาจารย์หลากหลายรูปแบบ เช่น การให้ทุนศึกษาต่อ การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม ฯลฯ ทำให้คณาจารย์มีคุณวุฒิระดับปริญญาเอกเป็นจำนวนมาก และที่สำคัญควรพัฒนาศักยภาพคณาจารย์ให้มีคุณวุฒิ ตำแหน่งทางวิชาการที่สอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษา มีผลงานวิชาการที่มีคุณภาพในระดับชาติและนานาชาติอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรสายวิชาการ ให้สอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการให้ทุนการศึกษามหาวิทยาลัย จัดทำข้อบังคับว่าด้วยการจัดทำผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง สำหรับผู้มีตำแหน่งทางวิชาการ ในระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ สร้างกลยุทธิ์ในการส่งเสริมให้คณาจารย์ที่ยังไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ เข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการอย่างมีคุณภาพ

๔. ด้านหลักสูตร หลักสูตรมีความเป็นอัตลักษณ์อย่างยิ่ง เมื่อพิจารณาจากโครงสร้างหลักสูตร ทุกหลักสูตรมีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ยังมีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ซึ่งกำหนดได้ในระเบียบบัณฑิตวิทยาลัยว่าด้วยการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน โดยกำหนดระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๓๐ วันในระดับปริญญาโทและไม่น้อยกว่า ๔๕ วันในระดับปริญญาเอก อย่างไรก็ตาม ก็ควรพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของการศึกษามีอัตลักษณ์ทางพระพุทธศาสนาชั้นนำและตอบสนองความต้องการของสังคม โดยที่หลักสูตรคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ทางพระพุทธศาสนา มีเอกภาพทางวิชาการตามมาตรฐานการศึกษาระดับนานาชาติ

๕. ด้านการเรียนการสอน ตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พุทธศักราช ๒๕๔๑ (ฉบับที่ ๓) แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๕๔๙ ข้อ ๙ ระบุได้ว่า การศึกษาในบัณฑิตวิทยาลัยใช้ระบบทวิภาคหรือไตรภาค ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแต่ละสาขาวิชา ซึ่งควรจัดการเรียนการสอนอย่างคุณภาพ มีเอกภาพทางวิชาการ และ มีการบูรณาการพระพุทธศาสนา การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการพันธกิจสร้างองค์ความรู้ ข้อค้นพบใหม่ เน้น

ผู้เรียนที่มีเป็นสำคัญมีความเป็นเอกภาพทางวิชาการ ทั้งด้านพระพุทธศาสนาและศาสตร์สมัยใหม่ โดยมีส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการพันธกิจ เพื่อให้บัณฑิตได้มีกระบวนการการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพสังคม มีความกระตือรือร้นสามารถปรับตัวได้

๖. ด้านวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ควรผลิตวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพ มีอัตลักษณ์ด้านพุทธศาสนาถูกต้องตามหลักวิชา ปราศจากการละเมิดลิขสิทธิ์ทางปัญญา (Academic plagiarism) มีอัตลักษณ์ทางพระพุทธศาสนาและเป็นประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาและสังคม โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำคู่มือในการทำวิทยานิพนธ์ ที่มีความเป็นเอกภาพ สร้างระบบกลไกการพัฒนาศักยภาพในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตอย่างอย่างมีคุณภาพ และมาตรฐาน มีระบบการตรวจสอบการละเมิดลิขสิทธิ์ทางปัญญา (Academic plagiarism) และตรวจสอบความซ้ำซ้อนของหัวข้อวิทยานิพนธ์โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งขั้นตอนนี้ควรรับผิดชอบคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ บริหารหลักสูตรระดับอุดมศึกษา

๗. ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีการจัดบริการเครื่องคอมพิวเตอร์ให้บัณฑิตได้ใช้ประโยชน์ในการเรียน โดยจัดไว้บริการในส่วนต่างๆ รวมทั้งสิ้น ๒,๑๗๐ เครื่อง โดยมีสำนักหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศให้บริการห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้แก่นิสิตผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ได้แก่ ๑) ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ VTLS เพื่อการจัดการ การสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศและงานบริการเชื่อมโยงกับห้องสมุดของมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ เป็นต้น เพราะมหาวิทยาลัยได้จัดบริการด้านกายภาพที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนานิสิต ดังนี้ ๑) ห้องเรียนที่มีอุปกรณ์สนับสนุนการเรียนรู้ครบถ้วน ๒) ห้องปฏิบัติการทางภาษา ๓) ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ๔) อินเทอร์เน็ตและเครือข่ายไร้สาย มหาวิทยาลัยติดตั้งอุปกรณ์กระจายสัญญาณ (Access Point) ที่ให้บริการ Internet แก่นิสิต และบุคลากรในเขตพื้นที่ของมหาวิทยาลัยทั้งหมด

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

มหาวิทยาลัยควรจัดทำแผนยกระดับคุณภาพการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในส่วนกลางและวิทยาเขตโดยมีการกำหนดกลยุทธ์ ตัวบ่งชี้ เป้าหมายของการพัฒนาที่สามารถดำเนินการได้ในแต่ละปีเพื่อแสดงถึงแนวโน้มของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในอนาคตและมีการกำกับผลลัพธ์ของตัวบ่งชี้ในแต่ละปีว่าบรรลุตามเป้าหมายหรือไม่ ควรให้ความรู้กับบุคลากรด้วยแนวทางการจัดการความรู้และการบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นระบบเพื่อให้สามารถดำเนินการจัดการความรู้และบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นระบบและเชื่อมโยงกันได้ และควรกำหนดระบบและกลไก ตลอดจนงบประมาณในการสนับสนุนเพื่อการพัฒนาทักษะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และนิสิตให้สามารถผลิตผลงานทางวิชาการที่มีมาตรฐานสากล และสามารถเผยแพร่ผลงานในวารสารระดับชาติและนานาชาติ

๒. ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

๑) การจัดโครงสร้างการบริหารต้องมีความชัดเจน โดยบัณฑิตวิทยาลัยต้องทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางประสานจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอย่างครบวงจร

๒) ควรส่งเสริมคณาจารย์ให้พัฒนาตำแหน่งทางวิชาการให้สูงขึ้นเพื่อเพิ่มศักยภาพอาจารย์ในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน และควรเปิดคลินิกวิทยานิพนธ์เพื่อช่วยแก้ปัญหาและเพิ่มประสบการณ์ในการทำวิทยานิพนธ์แก่นิสิตเพื่อจะให้นิสิตสามารถทำวิทยานิพนธ์ได้อย่างมีคุณภาพ

๓) ควรมีหลักสูตรที่หลากหลายมากยิ่งขึ้นทั้งแผนการเรียนที่มีการทำวิทยานิพนธ์และสาระนิพนธ์เพื่อตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคลและที่สำคัญควรปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรเดิมให้มีความทันสมัยตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตให้มากยิ่งขึ้นและควรเน้นให้นิสิตได้ศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมจากภายนอกด้วย เช่น การศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ และควรนำปัญหาหรือสภาพการปฏิบัติงานจริงมาสู่กระบวนการเรียนการสอนให้เข้มข้น รวมทั้งเปิดเวทีให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมให้มากที่สุด

๔) แหล่งการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จึงควรปรับปรุง พัฒนา ให้มีสื่อต่างๆ ที่เพียงพอต่อการให้บริการและจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ ตลอดถึงช่วงเวลาของการเปิดให้บริการต้องเอื้อและให้ความสะดวกเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อนิสิตให้มากที่สุด

บรรณานุกรม

- กาญจนา คุณารักษ์. (๒๕๔๓). **พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล. (๒๕๓๒). **การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสาเหตุของประสิทธิภาพการสอนอาจารย์ในวิทยาลัยครู**. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (๒๕๕๒). “กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ (Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF)” การประชุมวิชาการกองบริการการศึกษาวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒. ณ หอประชุมพ่อขุนรามคำแหงมหาราช. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (๒๕๕๖). **รายงานการประเมินตนเอง (Self Assessment Report) ๒๕๕๖**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (๒๕๕๐). **กรอบแผนอุดมศึกษา ระยะยาว ๑๕ ปี ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๕๑-๒๕๖๕)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (๒๕๕๒). **ปรัชญาการอุดมศึกษาไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา.
- อดุลย์ วิริยเวชกุล. (๒๕๔๑). **ดัชนีบ่งชี้คุณภาพบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล.
- Asworth, A & R.C. Harvey. (1994). **Assessing Quality in Future and Higher Education**. London : Jessica Kingsley Publishers.

A Model for Enhancing the Happiness of Students in Buddhist Sunday School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

รูปแบบการส่งเสริมความสุขสำหรับนักเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

อุไรรัตน์ ทองพินิจ Urairat Thongpinit¹

สิน งามประโคน Sin Ngamprakhon²

นภัทร แก้วนาค Naputr Keawnak³

Abstract

The purposes of the dissertation “A Model for Enhancing the Happiness of Students in Buddhist Sunday School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University”, are: 1) to study a model for the happiness of students in Buddhist Sunday School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 2) to develop a model for enhancing the happiness of students in Buddhist Sunday School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, and, 3) to publicize a model for enhancing the happiness of students in all Buddhist Sunday Schools. This research is qualitative. It is comprised of: 1) document analysis, 2) in-depth interviews of twenty-seven informants, and 3) focus group discussion by six experts in specific fields. Data analysis occurs through content analysis. Research findings reveal as follows:

1. The current model for happiness of students in Buddhist Sunday School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University (MCU.), demonstrates that opportunities in choosing what students are interested in learning leads them to happier learning in a satisfactory atmosphere.

2. The development of a model for enhancing the happiness of students at Buddhist Sunday School, MCU is comprised of three strands with the same five elements: well-being, pleasant mindedness, and community strength. Each of the strands is comprised of five elements: loving kindness (Mettā), self-training (Kāya Bhāvanā), positive emotion, relationship, and local wisdom.

3. The model for enhancing the happiness of students in Buddhist Sunday School, MCU is dependent upon the support of practicing Buddhist monks and the

¹Buddhist Educational Administration Program, Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

²Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

³Air War College

community working with the students of Buddhist Sunday School, MCU., to follow BuddhaDhamma. The element practiced is based on loving kindness (Mettā), and self-training (Kāya Bhāvanā) in order to reach the wisdom of BuddhaDhamma.

Keywords: happiness in Buddhism, happiness in Western wisdom, happiness of students in Buddhist Sunday School, the loving-kindness-Metta, the physical training- Kāya Bhāvanā

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของดุษฎีนิพนธ์เรื่อง “รูปแบบการส่งเสริมความสุขสำหรับนักเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ” เพื่อ:- ๑) ศึกษารูปแบบความสุขสำหรับนักเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒) พัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสุขสำหรับนักเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๓) เผยแพร่รูปแบบการส่งเสริมความสุขสำหรับนักเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย ๑) การวิเคราะห์เอกสาร ๒) การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก ๒๗ รูป/คน ๓) การสนทนากลุ่ม โดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ๖ รูป/คน ๔) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

๑. รูปแบบความสุขสำหรับนักเรียนโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน เป็นรูปแบบที่ส่งเสริม และให้โอกาสแก่นักเรียนในการเลือกเรียนรู้ ตามความสนใจของนักเรียนแต่ละคน รูปแบบนี้ มีส่วนในการสร้าง และส่งเสริมบรรยากาศ ให้เกิดความพอใจและมีความสุข ในการเรียนรู้

๒. การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสุขสำหรับนักเรียน ในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประกอบด้วย สารสำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ ความเป็นอยู่ที่ดี จิตใจดี และชุมชนมีเสถียรภาพและความเข้มแข็ง ทั้งนี้ แต่ละสารมี ๕ องค์ประกอบ คือ ความเมตตากรุณา การฝึกตนให้รู้จักกับสิ่งทั้งหลายภายนอกทางอินทรีย์ทั้งห้าด้วยดี (กายภาวนา) อารมณ์เชิงบวก ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๓. รูปแบบการส่งเสริมความสุขสำหรับนักเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นรูปแบบความสุขตามหลักพุทธธรรม โดยมีพระสงฆ์ให้การส่งเสริมและสนับสนุน ร่วมกับชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ให้ความร่วมมือและสนับสนุนด้วย สารพื้นฐานสำคัญที่ปฏิบัติคือ ความเมตตากรุณา และกายภาวนา

คำสำคัญ: ความสุขตามแนวคิดพุทธศาสนา, ความสุขตามแนวคิดตะวันตก, ความสุขสำหรับนักเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์, ความเมตตากรุณา, กายภาวนา

Introduction

Education is important for a country's development. It plays a dynamic role in the growth of economics and social factors. Education helps people become better citizens. In addition, educated people are aware of the socio-economic situation of the country, and can help in the progress of the country. An educated person knows how to contribute towards the country's well-being.

In Buddhism, education aims for happiness resulting from mental development and knowledge from regular practice in beliefs, attitudes and behavior. Happiness in Buddhism is described as two types. They are the super-mundane happiness (lokutara sukka) and mundane happiness (lokiya sukka). Super-mundane happiness (lokutara sukka) is the description of the Four Noble Truths, the Noble Eightfold Path, and Bhāvanā-maya-Paññā, and Bhāvetabba-dhamma.

A person practices happiness in Buddhism, through one of the following methods:

- 1) the Noble Eightfold Path [293-D.II.312; M.I.61; M.III.251; Vbh.235.]
- 2) the Four Noble Truths [204-Vin.I.9; S.V.421; Vbh.99]
- 3) the Threefold Training [124- D.III. 202; A.I.229.]
- 4) Mettā [161-AIII.226; Dhs.262; Vism.320.]
- 5) Bhāvanā 4 [37-AIII.106.].

Happiness in western theory mentioned in: 1) Maslow's basic needs theory, 2) Seligman's PERMA model, and 3) Carl Jung's unconsciousness in relation to personality. Maslow's basic needs theory states that people are motivated to achieve certain needs and that some needs take priority over others. Once the certain level is fulfilled, the next level up is what motivates us, and so on. He lists that every person is capable and has the desire to move up the hierarchy towards a level of self-actualization. Some people's progress is often disturbed by a failure to meet lower level needs. Therefore, not everyone will move through the hierarchy in a unidirectional method but may move back and forth between the different types of needs. Whereas Seligman's, the PERMA model was designed with five core elements of psychological well-being and happiness. Seligman believes that these five elements can help people reach a life of fulfillment and happiness. In accordance with Jung's five factors for happiness of good physical and mental health, personal and intimate relationships, the ability for perceiving beauty in art and nature, reasonable standards of living and satisfactory work, and, a philosophic or religious point of view capable of coping successfully with the changes of life.

Office of the National Economic and Social Development Board, Office of the Prime Minister, Bangkok, declares the overall objectives and development targets of the Twelfth Plan (2017-2021) stipulates that Thai people should have a good value-system, possess discipline, attitudes and manners according to the norms of society. Thai people should also be receptive to learning, practical, well-informed, responsible, physically and mentally healthy, spiritually refined, self-sufficient and able to represent Thainess. The Thainess is the Thai culture and tradition and many more.

In addition, the National Education Act of 2017-2021 set goals for achievement upon completing basic education. Parts of those focus on students' ability of critical thinking and problem solving, creativity and innovation, cross-cultural understanding, collaboration, teamwork and leadership, communications, information and media literacy, computing and ICT literacy, career and learning skills, and compassion.

The Basic Education Core Curriculum, Ministry of Education, Thailand (2008) declares that learners are enabled to acquire knowledge and understand the lives of human beings as both individuals and as coexisting members of a society. The learning area of social studies addresses student self-adjustment in harmony with environmental situations.

Uthaipayuck, D. reveals in "The Development of the Buddhist Instructional Model for Enhancing Environmental Conservational Behavior of Young Children", that a "Buddhist Instructional Model" provides and encourages young children with knowledge, attitude, and practice of environmental conservation at a significantly high level.

However, although the National Education Act of 2017-2021, the Basic Education Core Curriculum, and many sectors try to help students in learning, they are still not strong in terms of morality and the ability to adjust knowledge gained for application in leading their lives appropriately. Based upon rational and significant of the problems, purposes for the research of "A Model for Enhancing the Happiness of Students in Buddhist Sunday School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University", is proposed.

Purposes of the Study

There are three purposes for the research of a model for enhancing the happiness of students in Buddhist Sunday school, Mahachulalongkornrajavidyalaya University as follows:

1. To study a model for happiness of students in Buddhist Sunday School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
2. To develop a model for enhancing the happiness of students in Buddhist Sunday School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
3. To publicize a model for enhancing the happiness of students in Buddhist Sunday School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Research Methodology

The research methodology is quality research for a model for enhancing the happiness of students in Buddhist Sunday School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, has the following research propose:

1. Study articles, documents, documentaries, and research related to happiness, local wisdom, Buddhist Sunday School, and Buddhist Sunday School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University (MCU), WangNoi District, PhraNakhon Si Ayutthaya Province. Topics studied are as follows:-

1) Source of information: articles, documents, documentaries, online media and research related to happiness, local wisdom, and Buddhist Sunday School under the patronage of MCU

2) Research devices: interview guideline form, participant-observation form, and focus group guideline questions

3) Data collection: Data is collected from document studied, in-depth interview, observation of twenty-seven informants and focus group discussion.

4) Data analysis: Data analysis is carried out by examining documents, interview information, observation data, and information obtained from focus group discussions.

2. Development of a model for enhancing the happiness of students in Buddhist Sunday School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

1) Source of information: Information of Buddhist wisdom, and local wisdom are studied in Buddhist Sunday School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

2) Research devices: Devices are interview topics related to happiness in Buddhism, happiness in Western wisdom, Thai local wisdom, and focus group discussions.

3) Data collection: Data is collected through in-depth interviews of twenty-seven informants. They are administrators and office assistants, teachers both

Buddhist monks and volunteers of lay persons, students and guardians of Buddhist Sunday School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

4) Data analysis: Data is analyzed through content analysis.

3. Publicize the model for enhancing the happiness of students in Buddhist Sunday School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University by confirming analysis of documents studied and in depth-interviewed data, using focus group discussion.

Conclusion of the Research

Conclusion of the research follows the purposes of the study. They are presented below:

1. A model for the happiness of students in Buddhist Sunday School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University:

The conclusion of the research result reveals that providing various classes for elective courses encourages and offers opportunity to students in choosing what they are interested and motivated to learn. Opportunities in choosing what students are interested in learning leads them to happy learning with satisfactory knowledge.

Data analysis for the research is divided into two parts, first the messages from document analysis and second, data collected from interviews. After the data was collected for this research project, first it was in raw form. Then, the analysis and interpretation has been reached for qualitative data.

2. Development of a model for enhancing the happiness of students in Buddhist Sunday School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University:

The conclusion of research result presents that a model for enhancing the happiness of students in Buddhist Sunday School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University is to practice five elements. The five elements are developed from data analysis of the document studied and in-depth interviews. The five elements are: 1), loving kindness (Mettā), 2) positive emotion, 3) good governance, 4) relationship, and 5) local wisdom. These elements support students' happiness in learning in three fields, well-being, pleasant-mindedness, and community strength. The elements mentioned enhances the happiness in learning for students in Buddhist Sunday School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

3. Publication of the model for enhancing the happiness of students in Buddhist Sunday School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University:

The research reveals that the model for enhancing the happiness of students in Buddhist Sunday School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University should include five elements developed for a model to support students' happiness

in learning in three fields. They are 1) well-being, 2) pleasant mindedness, and 3) community strength. Each of the field is comprised of: 1) loving kindness (Mettā), 2) positive emotion, 3) good governance, 4) relationships, and 5) local wisdom. Elaboration is respectively presented in the following:

First Element: Loving-kindness (Mettā): The loving-kindness (Mettā) is a traditional Buddhist concept. It indicates acting with compassion toward all feeling beings. Offering the Mettā, is like offering an important part of Buddhist medicine. The Mettā is given with selflessness (dāna), compassion (karuṇā), and sympathetic joy (muditā). Buddhists believe that the Mettā is Lord Buddha's Healer.

Second Element: Self-Training (Bhāvanā): Self-Training (Bhāvanā) is considered a pillar for happiness. Policies and programs are developed generally in line with the values of the happiness of individual, family, community and the nation. The Self-Training (Bhāvanā) is enhanced by greater efficiency, clearness and responsibility.

Third Element: Positive emotions: Positive emotions refer not only to the individual, but also to the nation and to society. It is also the happiness of future generations. The measurements of human well-being includes social concerns which is living standards, health, and education. The quality of happiness relates to responsive well-being. In addition, happiness is a cultural value that includes community strength and environmental variety.

Fourth Element: Relationships and social connections: Building positive, strong relationships and social connections gives a person support in difficult times. Research points out that the brain of a person activates negatively when he is at risk of being isolated.

Fifth element: Local wisdom: Local wisdom is the use of one's intelligence, creativity, common sense, and knowledge by positive principled values toward the achievement of a common good through a balance among intrapersonal, interpersonal, and extra-personal interests.

Body of the Knowledge

The body of the knowledge of the research entitled A Model for Enhancing the Happiness for Students of Buddhist Sunday School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University (MCU) is mainly on happiness in learning. It focuses on the Bhāvanā 4 [37-A.III.106.], Kāya Bhāvanā, Sila Bhāvanā, Citta Bhāvanā, and Paññā Bhāvanā.

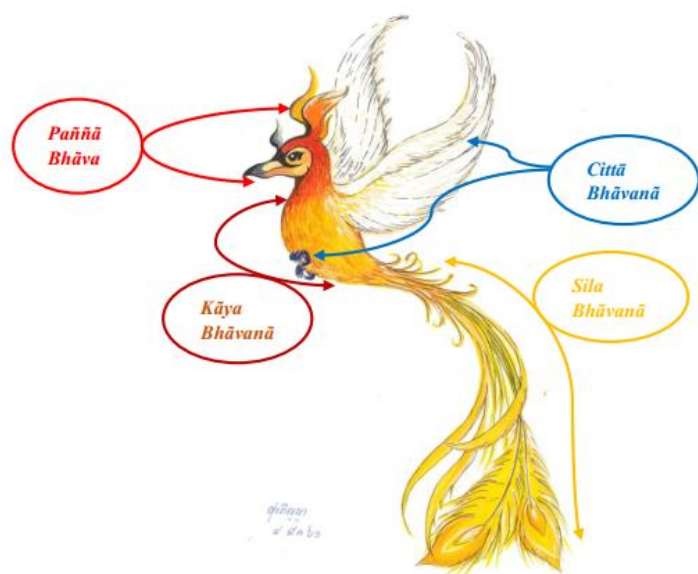
The Karavika bird, a mythical bird in Buddhism, was mentioned for her beautiful voice that stops every living to listen to her. It is used here to imply to the

voice of Buddhadharma that stops unhappiness to practice the Kāya Bhāvanā toward the path of happiness.

The four parts of the bird described the Bhāvanā 4 as follows: The top part, head, eyes, beak, and neck represents Paññā Bhāvanā. The wings and legs symbolize Citta Bhāvanā. The body is the practice of Kāya Bhāvanā. And, last, the Sila Bhāvanā is the tail that controls the mind toward the state of healthy and peaceful mindedness.

The Karavika Bird in the following represents as the first practice of Bhāvanā 4, which is the first stage of development for enhancing the happiness.

Picture courtesy of 'Supinya'
8 March 2018

Figure Karavika Bird as Symbolized for the Bhāvanā 4:

Kāya Bhāvanā, the first stage of development for enhancing the happiness of students in Buddhist Sunday School, MCU.

Research Discussion

Research discussion for “A Model for Enhancing Happiness of Students in Buddhist Sunday School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, is respectively presented:

The research shows the happiness of students in learning is strengthened by the method, training to be a good citizen. Students learn etiquette and manners by living peaceful lives in the community of a classroom. The “less formal school atmosphere” encourages students to learn happily. Studying in a relaxing atmosphere, encourages students to practice what they observe automatically.

Students are in the atmosphere of teachers, both Buddhist monks and lay-person volunteers, who practice the good household life of Saccā, Danā, Khanti and Cāga. Being in such a practical environment, students gradually learn by being in a positive environment. That would soon lead them to true happiness.

First Element: Loving-kindness (Mettā): Loving-kindness (Mettā) is a traditional Buddhist concept. Phra Dhammapitaka (P.A. Payutto) explains in a Constitution for Living that Mettā, Mettā-kāyakamma, shows friendliness and goodwill to their colleagues and fellow community members. Offering the Mettā, is like the person is developing kindness and thoughtfulness within himself too.

Second Element: Self-Training (Bhāvanā): Self-Training (Bhāvanā) is considered a pillar for happiness. King Rama IX of Thailand practiced the Kāya-Bhāvanā by studying and working for the benefit of the majority of people in the country. As a result, Thai people look up to him as if he has super-natural power. Phra Bhramagunabhorn (P.A. Payutto) clarifies the Kāya-Bhāvanā in “Characteristics of Buddhism” that humans have the potential to develop themselves. When they are fully developed, they are the noblest of beings.

Third Element: Positive emotions: Positive emotions refer not only to the individual, but also to the nation and to society. It is also the happiness of future generations. The measurements of human well-being include social concerns such as living standards, health, and education. One of the nine domains of the Growth National Happiness (GNH) of the kingdom of Bhutan, states that government performance, fundamental right, service, and political participation relate to the positive emotions of people.

Fourth Element: Relationships and social connection: Building positive, strong relationships and social connection gives a person support in difficult times. Seligman’s PERMA model points out that the brain of a person is adversely affected when he is at risk of being isolated.

Fifth element: the local wisdom: The local wisdom is the use of one’s intelligence creativity, common sense, and knowledge by positive principled values. The values mentioned include the achievement of a common good through a balance among intrapersonal, interpersonal, and extra-personal interests. This element relates to the concept of happiness in Buddhist wisdom. It is knowledge and experience related to occupations and culture. Buddhist wisdom plays important roles in the local wisdom of Thai people. They can be seen through the Thai’s day to day living. It also promotes lifelong learning.

Research Suggestions

This research is to encourage the government policies of education regarding children involved in informal education and the study of Buddhist wisdom. A person who practices Buddhist wisdom gradually could reach true happiness. The following are three suggestions from the research. They are on policy, on active practice, and on further research.

1. Suggestions on Policy:

1) Today's material society indicates that institutional education is to focus on preparing students for their careers. In a Buddhist country like Thailand, government and related sectors should study responsibility for conveying “A Model for Enhancing Happiness of Students in Buddhist Sunday School” into active practice.

2) Authorities should see if there is possibility for further development of “A Model for Enhancing the Happiness of Students in Buddhist Sunday School” into a manual of a model for enhancing happiness of students for the benefit of the country.

2. Suggestions for Active Practice

1) To further active practice for “enhancing happiness of students in Buddhist Sunday School” a detailed manual should be developed.

2) To keep active practice as “a model for enhancing the happiness of students in Buddhist Sunday School”, time allotment should be considered. A suggestion is that it should last at least four to six years. That is to keep on researching and developing the lessons according to the grade level in Thai school system.

3. Suggestions for Further Study

1) Due to the fact that the research entitled “A Model for Enhancing the Happiness of Students in Buddhist Sunday School” is qualitative, the quantitative and/ or mix methodology should be experimented with to determine the possibility for further development.

2) The well-known stories from Buddhist Jataka that relate to people's every day life and their living should be presented in classes. Chosen stories should be integrated into the lessons of various subjects. For example the story of Mahajanaka and the perseverance, the story of Angkulimala and the mindset, etc..

Bibliography

- Bremner, R. H. (2011). **Theories of Happiness on the Origins of Happiness and Our Contemporary Conception**, Ph.D. Faculty of Philosophy, Rheinische Friedrich-Wilhelms University of Bonn.
- Bhramagunabhorn, Phra. (P.A. Payutto). (2015). **Characteristics of Buddhism**. Bangkok. Chareondeemunkong Publication.
- _____. (2008). **Dictionary of Buddhism**, 17th ed. Bangkok. Mahachulalongkornrajavidyalaya Printing House.
- _____. (2013) **Philosophy of Thai Education: BuddhDhamma: Educational Leader**. <http://www.watnyanaves.net>. [12-11-2017]. (Original work is in Thai called Pratyakarnsuksa khong Thai: Pak BuddhDhamma:kannum-karnsuksa).
- Bhutan Ministry of Education, Royal Government of Bhutan. **Education Blueprint 2014-2024: Rethinking Education**. Ministry of Education. Published by Royal Government of Bhutan, Thimphu, Bhutan: 2014.
- Phra Dhamapida (P.A. Payutto) (2003) **Buddhadhamma** (Extended Ed.), Bangkok: Sahadhamik Publishing.
- Jung, C.G. **Psychology and Alchemy**. (1980). New Jersey, USA: Princeton University Press
- Ministry of Education, (2008), **Basic Education Core Curriculum**, Bangkok.
- Maslow, A. H. Religions. (1970). **Values, and Peak Experiences**. New York:Penguin.: (Original work published 1964).
- Seligman, M., Steen. E. P.; Park, T. A.; et al. (2005.) **Psychologist**. Faculty of Education, University of North Carolina
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2017). **Twelfth National Economic and Social Development Plan (2017-2021)**, Office of the Prime Minister, Bangkok.
- Office of National Education Commission (ONEC). (2017). **National Education Act of 2017-2021**. Ministry of Education. Bangkok. Uthaiyayuk, D. (2005). **The Development of the Buddhist Instructional Model for Enhancing Environmental Conservation Behavior of Young Children**, Ph.D. (Early Childhood Education). Bangkok. Srinakharinwirot University.

**แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ตามหลักสูตร ๕
ของโรงเรียนในเครือข่ายที่ ๔๙ สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร
A Guideline for Learning and Teaching Management on Science
Subject in Accordance With the 5 Bahusutta in School Network 49
Under Klongsamwa District Office, Bangkok**

ศิริญา ทงมะหา Siriyapa Thongmaha^๑

อินตา ศิริวรรณ Intha Siriwan^๒

เกษม แสงนนท์ Kasem Saengnont^๓

วิชชุดา หุ่นวิไล Vichuda Hoonvilai^๔

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ของโรงเรียน ในเครือข่ายที่ ๔๙ สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร ๒) เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์และปฏิบัติตามหลักสูตร ๕ และ ๓) เพื่อเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ตามหลักสูตร ๕ ซึ่งเป็นงานวิจัยแบบเชิงคุณภาพ คือ ประกอบด้วย การวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ๖ คน จากครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ ๖ รูป/คน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ คือ ความถี่เชิงปริมาณ

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ของโรงเรียน ในเครือข่ายที่ ๔๙ สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร พบว่า ๑) เนื้อหาสาระ วิชาวิทยาศาสตร์มีมากเกินไปทำให้ความอยากรู้อยากเห็น และกระตือรือร้นในการใฝ่เรียนรู้ลดลง มีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ส่งผลต่อการสืบค้นข้อมูลด้วยตนเอง ๒) ด้านกระบวนการเรียนการสอน จัดให้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคล โดยเน้นเฉพาะเรื่องที่สำคัญ จึงจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ๓) ด้านสื่อการเรียนการสอน ขาดสื่อที่จะทำให้กิจกรรมการทดลอง ขาดทักษะการใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ สื่อและอุปกรณ์ที่ได้จากงบประมาณมีจำนวนไม่เพียงพอ ๔) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง แต่บางครั้งการสอนก็ไม่เป็นตามที่วางแผน ครูต้องคอยกระตุ้นและชี้แนะแนวทางต่างๆ เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจในลำดับขั้นตอนการทำกิจกรรม ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง จากการบันทึกความรู้หลังปฏิบัติกิจกรรม ๕) ด้านการวัดผล ประเมินผล

^๑สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๒คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๓คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๔มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มีเครื่องมือการวัดที่หลากหลายแบบทดสอบกิจกรรม มีใบงานที่หลากหลายตามตัวชี้วัด เน้นทักษะกระบวนการ เพื่อที่จะให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๒. การจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ตามหลักสูตร ๕ ในภาพรวมทั้ง ๕ ด้านพบว่า ด้านเนื้อหาสาระ ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล มีความสอดคล้องมากที่สุด ในข้อที่ ๓ วจสา ปริจิตา (การเข้าใจและการปฏิบัติได้จริง) ตามลำดับ และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน เรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ สอดคล้องข้อที่ ๔ มนसानุเปกขิตา (การวิเคราะห์) มากที่สุด ตามลำดับ

๓. แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ตามหลักสูตร ๕ ประกอบด้วย ๑) การฟังและการเรียนรู้ (พหุสสุตา) พบว่า จัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เน้นการสื่อสาร ทักษะการฟังได้อย่างถูกต้องชัดเจน เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถาม แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำ และรับฟังข้อคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างเหมาะสม ๒) ด้านการทรงจำ (ธตา) พบว่า มีกระบวนการจัดกระทำกับข้อมูลที่ได้รับรู้ โดยใช้เทคนิคต่างๆ ส่วนร่วมในการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ จัดจำได้ง่ายและสามารถระลึกได้ ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ ๓) การเข้าใจและการปฏิบัติได้จริง (วจสา ปริจิตา) พบว่า มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ จัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน มองเห็นความสัมพันธ์ของส่วนที่เกี่ยวข้องกัน ให้เหมาะสมกับเวลาเรียน ระดับชั้นเรียน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ตามสาระ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ๔) การวิเคราะห์ (มนसानุเปกขิตา) พบว่า เปิดโอกาสให้ได้ซักถาม แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำ และรับฟังข้อคิดเห็นที่แตกต่างกัน จัดหาสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ มีการร่วมมือและการแลกเปลี่ยนความรู้ จัดระบบความคิดและวิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ๕) สังเคราะห์ ประยุกต์ (ทัญญูยา สุปัญญิวธา) พบว่า โรงเรียนนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการหลักสูตรอย่างเหมาะสมจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ วัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับความรู้ ทักษะและเจตคติของผู้เรียน

คำสำคัญ: การจัดการเรียนการสอน, หลักสูตร ๕

Abstract

This research aims: 1) to study the teaching of science subjects in school network 49 in Klongsamwa District of Bangkok, 2) to study the teaching of science in accordance with Bahusutta Principles, and 3) to propose a guideline for teaching of science in accordance with Bahusutta Principles. This qualitative research is comprised of document analysis, in-depth interviews with 6 key-informants teaching science in primary schools, and group discussions with 6 experts. The data were analyzed by content analysis and frequency.

The research results found that:

1. The conditions of teaching and learning science subjects in school network 49 in Klongsamwa District of Bangkok indicated that; 1) Course contents were excessive to learners' ability, attitude and enthusiasm in the subject, 2) The teaching process should be adjusted to suite the leaners, 3) There was limitation of instructional media, instrument and equipment used in experimental activities, 4) The activity based teaching could affect the lesson plan since the teachers had no enough experiences in this teaching method, and 5) There were variety of tools used in measurement and evaluation that could improve the effectiveness of teaching and learning.

2. The teaching of science in accordance with Bahusutta Principles in course content, learning process, media, instrument and evaluation was in concordance with Vacasa Paricita the most, and teaching activity was in concordance with Manasanupekkhita the most.

3. The guideline for teaching of science in accordance with Bahusutta Principles was that; 1) In Bahussuta, students learn from the real life experience, learn by questions and answers and improve their listening skill, 2) In Dhata, the data are classified systematically to facilitate the learners in searching and recollection, 3) In Vacasa Paricita, the management in teaching and learning process, environment and learning resources is to facilitate teaching and learning, and relate to time table, learning class levels, and course contents based on learner-centered teaching, 4) In Manasanupakkhita, students have channels to express their opinions, give suggestions and ask questions. The schools supply instructional media and technology relevant to learning process, have network for teaching and learning exchange, and arrange self-learning system, and 5) In Ditthiya Supatividdha, the administration on curriculum, environment, learning resources, and measurement and evaluation was relevant to maturity, skills and attitude of the learners

Keywords: Learning and Teaching Management, Bahusutta 5

บทนำ

การศึกษาเป็นการสืบทอดความรู้ความสามารถที่มนุษย์ได้ฝึกฝนค้นคิดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง การศึกษาเป็นกระบวนการทางสังคม เพื่อถ่ายทอดความรู้ความสามารถ และสร้างเสริมพฤติกรรมแก่เยาวชนสมาชิกที่ดีของสังคม การเรียนการสอนเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการศึกษ ซึ่งได้รับองค์ความรู้ที่ว่า มีคุณภาพในการพัฒนาคุณภาพ เพราะกระบวนการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาเยาวชนทั้งกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองดีมีความรับผิดชอบ ช่วยสร้างสรรค์สังคมให้มีความเจริญก้าวหน้า ส่งผลให้สังคมมีความสุข และความมั่นคงของประเทศชาติ (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, ๒๕๔๒:๓)

การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ ๒๑ ในปัจจุบันควรจัดการเรียนรู้โดยวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะสำคัญ คือ นำความรู้เดิมจากประสบการณ์เดิมที่มีอยู่มาสร้างความรู้ใหม่ในบริบทที่แตกต่างกันออกไป การเรียนการสอนเปลี่ยนแปลงจากการบรรยายเป็นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนต้องประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อให้เข้าใจธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนและประเมินสมรรถนะที่ผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ควรได้รับ การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีลักษณะเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยอาจใช้สื่อต่างๆ ประกอบและให้ลงมือทำปฏิบัติการจริงเพื่อสร้างทักษะต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ตลอดจนมีเหตุผลในการแก้ปัญหาต่างๆ เกิดความตระหนักรู้ในคุณค่าของการศึกษา รู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง รู้จักปฏิบัติลงมือทำ สามารถวิเคราะห์ปัญหา เลือกและ ตัดสินใจได้ อย่างมีคุณภาพ และต้องปลูกฝังทัศนคติค่านิยมที่ดี (ไพฑูรย์ เรืองมล, ๒๕๖๐)

การจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ของครู ในเครือข่ายที่ ๔๙ สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร จึงต้องมีการปรับการจัดการเรียนการสอน เพื่อพร้อมรับต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงแห่งยุคศตวรรษที่ ๒๑ ส่งผลให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาทุกระดับ มีการเน้นหนักให้ปรับปรุงหลักสูตรและปรับเปลี่ยนวิธีการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนให้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น กระบวนการเรียนรู้ทุกระดับ มุ่งเน้นไปที่การพัฒนา มนุษย์ทั้งกาย ใจ และปัญญา การฝึกให้ผู้เรียนได้หัดคิด วิเคราะห์ และสังเคราะห์ แต่สภาพการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาในปัจจุบัน ยังพบว่า มีปัญหาในด้านการจัดการเรียนรู้ ในเรื่องคุณภาพผู้เรียนยังไม่น่าพอใจ และขณะนี้การศึกษานับว่าอยู่ใน สภาวะวิกฤตเชิงคุณภาพทำให้การศึกษาไม่สามารถสร้างองค์ความรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมปัจจุบันที่มีความซับซ้อนและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

จากเหตุผลข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัย ได้เล็งเห็นความสำคัญถึงสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังขาดการพัฒนาในด้านทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหา รวมทั้งการเชื่อมโยงการคิดอย่างมีเหตุผลอย่างเท่าที่ควร จึงได้จัดการศึกษาตามแนวหลัก พหุสุต ๕ ในทางพระพุทธศาสนา เป็นแนวทางในการปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน วิชาวิทยาศาสตร์ ให้เป็นส่งเสริมกระบวนการคิดที่ถูกต้องอย่างมีระบบ ได้แก่ ๑) พหุสุตตา (ฟังมาก คือ ได้เล่าเรียน รู้เห็น อ่านสั่งสมความรู้ในด้านต่างๆไว้มากมายกว้างขวาง) ๒) ธตา (จำได้ คือ จับหลัก

หรือสาระสำคัญได้ถูกต้อง จำเนื้อเรื่องหรือสาระไว้ได้แม่นยำ) ๓) วจสา ปริจิตา (คล่องปาก คือ ท่องปนหรือใช้พูดอยู่เสมอจนแคล่วคล่อง จัดเจน) ๔) มนसानุเปกขิตา (เพ่งขึ้นใจ คือ ใส่ใจนึกคิดพิจารณาจนเจนใจ นึกถึงครั้งใด ก็ปรากฏเนื้อความสว่างชัด) ๕) ทิฏฐิยา สุปปฏิททา (ขบได้ด้วยทฤษฎี หรือแทงตลอดดีด้วยทฤษฎี คือ ความเข้าใจลึกซึ้ง มองเห็นประจักษ์แจ้งด้วยปัญญา (พระเทพโสมภณ (ประยูรธมมจิตโต) และเสฐียรพงษ์ วรรณปก, ๒๕๖๐) ทั้งในแง่ความหมายและเหตุผล) ที่สามารถประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้วิจัยมีความประสงค์ในการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ตามหลักพหุสุต ๕ ของโรงเรียน ในเครือข่ายที่ ๔๙ สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ให้มีผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น โดยปรับเป็นพื้นฐานกระบวนการแสวงหาในการเรียนรู้ ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตามเจตนารมณ์ของการจัดการเรียนการสอน และสามารถรวมทำงานกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ของโรงเรียน ในเครือข่ายที่ ๔๙ สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร
๒. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ตามหลักพหุสุต ๕
๓. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ตามหลักพหุสุต ๕ ของโรงเรียน ในเครือข่ายที่ ๔๙ สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ตามหลักพหุสุต ๕ ของโรงเรียน ในเครือข่ายที่ ๔๙ สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร มีขั้นตอนของการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ๓ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ของโรงเรียนในเครือข่ายที่ ๔๙ สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยสร้างข้อคำถามตามกรอบแนวคิด ในประเด็น สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน เครือข่ายที่ ๔๙ สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร และการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ตามหลักพหุสุต ๕ ในประเด็นดังนี้ ๑) ด้านเนื้อหาสาระ ๒) กระบวนการเรียนการสอน ๓) สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน ๔) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ๕) ด้านการวัดผล ประเมินผล

ขั้นตอนที่ ๒ ศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์และปฏิบัติตามหลักพหุสุต ๕ ด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ตามหลักพหุสุต ๕ ประกอบด้วย ๑) ด้านการฟังและการเรียนรู้ (พหุสุตตา) ๒) ด้านการทรงจำ (ธตา) ๓) ด้านการเข้าใจและการปฏิบัติได้จริง (วจสา ปริจิตา) ๔) ด้านการวิเคราะห์ (มนसानุเปกขิตา) ๕) ด้านการสังเคราะห์และการประยุกต์ (ทิฏฐิยา สุปปฏิททา) ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ ๓ เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ตามหลักพหุสุต ๕ โรงเรียนในเครือข่ายที่ ๔๙ สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วย ๑) ผลสรุปจากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ของโรงเรียน ๒) ผลสรุปจากการศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์และปฏิบัติตามหลักพหุสุต ๕ ๓) เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ตามหลักพหุสุต ๕

สรุปผลการวิจัย

๑. สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ของโรงเรียน พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ของโรงเรียน ในเครือข่ายที่ ๔๙ สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมความเข้าใจในประเด็นนี้ เป็นความเข้าใจสอดคล้องเน้นให้นักเรียนมีประสบการณ์ด้วยตนเองมากที่สุด จะทำการสังเกต แสดงความอยากรู้อยากเห็น โดยการตั้งคำถาม และวิธีสอนหรือกิจกรรม สื่อ อุปกรณ์การสอน อาจเลือกใช้วิธีสอนใดวิธีหนึ่ง หรือนำหลายวิธีมาผสมผสานกัน เพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหาและสภาพการณ์ มีการจัดกระบวนการเรียนที่เน้นการปฏิบัติจริง ที่จัดกิจกรรมในลักษณะกลุ่มปฏิบัติการที่เรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรงจากการเผชิญสถานการณ์จริงและการแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากการกระทำ ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ผึกคิด ผึกลงมือทำ ผึกทักษะกระบวนการต่างๆ ผึกการแก้ปัญหาด้วยตนเอง แสวงหาความรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งทางทฤษฎีและการปฏิบัติ จนได้ข้อสรุปผลอย่างมีเหตุผล มีดังนี้

๑) ด้านเนื้อหาสาระ ในด้านเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์แปลผลได้ว่า ด้านเนื้อหาสาระวิชาวิทยาศาสตร์มีมากเกินไปสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้น ส่งผลทำให้ความอยากรู้อยากเห็น และกระตือรือร้นในการใฝ่เรียนรู้วิทยาศาสตร์น้อยลง อาจส่งผลบทเรียนเรื่องอื่นๆด้วย ทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ทำให้บางครั้งนักเรียนที่ทำการทดลอง ได้แต่เรียนตามทฤษฎีไม่มีการปฏิบัติจริง ความรู้ไม่คงทนในเรียนรู้ ไม่ต่อเนื่องส่งผลต่อความรู้ที่ฝังแน่นของผู้เรียนนอกจากนี้ในระดับชั้นประถมศึกษา นักเรียนที่อ่านไม่คล่องส่งผลต่อการสืบค้นข้อมูลด้วยตนเอง

๒) ด้านกระบวนการเรียนการสอน ในด้านกระบวนการเรียนการสอน แปลผลได้ว่า ด้านกระบวนการเรียนการสอน บางเรื่องที่นักเรียนต้องรู้มีมากเกินไปไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ การจัดกระบวนการเรียนการสอนลดเรื่องบางเรื่องลงให้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคลแต่ละลำดับขั้น โดยเน้นเฉพาะเรื่องที่สำคัญ จึงจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้นมากกว่าเดิม

๓) ด้านสื่อ/อุปกรณ์การเรียนการสอน ในด้านสื่อ/อุปกรณ์การเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ แปลผลได้ว่า การเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เป็นชนิดที่จำเป็นจะต้องมีสื่อ/อุปกรณ์การเรียนการสอน เพื่อที่จะทำให้กิจกรรมงานบรรลุวัตถุประสงค์และชีวิตที่ตั้งไว้ทั้งนั้น นักเรียนและครูต้องช่วยกันเตรียมและประดิษฐ์ มีการขาดแคลนสื่อ และส่วนมากเป็นสื่อที่ใช้ในชีวิตประจำวัน สื่อบางอย่างไม่เหมาะสมกับช่วงอายุของนักเรียน ในการทำกิจกรรมการทดลอง นักเรียนขาดทักษะการใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ สื่อและอุปกรณ์ที่ได้จากงบประมาณมีจำนวนไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน ทำให้ยากในการจัดการเรียนการสอน เช่น ในจำกัดการลงภาคสนามสภาพอากาศและภูมิไจมีการใช้สถานที่จากหน่วยงานอื่น

๔) ในด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ผลได้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง แต่บางครั้งกิจกรรมการเรียนการสอนก็ไม่เป็นตามที่วางแผนไว้ เนื่องจากนักเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในลำดับขั้นตอนการทำงาน ทำให้ผลการทำกิจกรรมไม่เป็นตามที่คาดหวังไว้ เพราะว่ายังขาดทักษะกระบวนการคิดทักษะการสังเกต ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เวลาถามตอบไม่กล้าแสดงออก มีการบันทึกความรู้หลังปฏิบัติกิจกรรม ครูต้องคอยกระตุ้นและชี้แนะแนวทางๆ

๕) ด้านการวัดผล ประเมินผล ในด้านการวัดผล ประเมินผลวิทยาศาสตร์ แปลผลได้ว่า การวัดผล ประเมินผลใช้ในการทดสอบตามตัวชี้วัด และแบบทดสอบกิจกรรม มีใบงานที่หลากหลายในการเรียนการสอนแต่ละชั่วโมงหลังจากการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้งมีข้อจำกัดด้านเวลา ครูผู้สอนยังไม่มีหลากหลายขาดความรู้ในเรื่องการออกข้อสอบส่วนใหญ่จึงเน้นไปที่ที่สุดของความรู้ส่วนด้านกระบวนการยังมีการวัดผลประเมินผลน้อยทำให้ไม่ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด เน้นทักษะกระบวนการคิดหาคำตอบด้วยตัวเองซึ่งนักเรียนมีความแตกต่างทางความสามารถ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบครูควรจัดกิจกรรมให้เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ของเด็กแต่ละบุคคลหรือจัดกลุ่มเก่ง ปานกลาง อ่อน เพื่อที่จะให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๒. การจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และปฏิบัติตามหลักพหุสสุต ๕ ของโรงเรียนในเครือข่ายที่ ๔๙ สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร พบว่า ในภาพรวมการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และปฏิบัติตามหลักพหุสสุต ๕ มีระดับการปฏิบัติงานสอดคล้องมากที่สุด โดยจะการแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง ๖ รูป/ท่าน ในการหาคำความถี่ ของหลักพหุสสุต ๕ ดังนี้ ด้านที่ ๑ เนื้อหาสาระ มีความเห็นตรงกันในครั้งนี้ว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับสอดคล้องมากที่สุดหลักพหุสสุต ๕ ในข้อที่ ๓ คือ วจสา ปริจิตา ด้านการเข้าใจและการปฏิบัติได้จริง ด้านที่ ๒ กระบวนการเรียนการสอน มีความเห็นตรงกันในครั้งนี้ว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับสอดคล้องมากที่สุดหลักพหุสสุต ๕ ในข้อที่ ๓ คือ วจสา ปริจิตา ด้านการเข้าใจและการปฏิบัติได้จริง ด้านที่ ๓ สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน มีความเห็นตรงกันในครั้งนี้ว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับสอดคล้องมากที่สุดหลักพหุสสุต ๕ ในข้อที่ ๓ คือ วจสา ปริจิตา ด้านการเข้าใจและการปฏิบัติได้จริง ด้านที่ ๔ กิจกรรมการเรียนการสอน มีความเห็นตรงกันในครั้งนี้ว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับสอดคล้องมากที่สุดหลักพหุสสุต ๕ ในข้อที่ ๔ คือ มนสาณูปกิตา ด้านการวิเคราะห์ และด้านที่ ๕ การวัดผลประเมินผล มีความเห็นตรงกันในครั้งนี้ว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับสอดคล้องมากที่สุดหลักพหุสสุต ๕ ในข้อที่ ๒ และข้อ ๓ ในข้อที่ ๒ คือ ธตา ด้านการทรงจำ ในข้อที่ ๓ คือ วจสา ปริจิตา ด้านการเข้าใจและการปฏิบัติได้จริง

๓. แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามหลักพหุสสุต ๕ ของโรงเรียนในเครือข่ายที่ ๔๙ สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร พบว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามหลักพหุสสุต ๕ ของโรงเรียนในเครือข่ายที่ ๔๙ สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมโดยจะการแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง ๖ รูป/คน ในการหาคำความถี่ ในรายข้อ และรายด้านของหลักพหุสสุต ๕ การจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และปฏิบัติตามหลักพหุสสุต ๕ มีระดับการปฏิบัติงานสอดคล้องมากที่สุดได้จากตารางการแสดงความต่างของความถี่ในรายข้อ และในรายด้านของพหุสสุต ๕ ตามลำดับ ดังนี้

๑) ด้านเนื้อหาสาระ การจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามหลักสูตร ๕ ควรเน้นด้านการเข้าใจและการปฏิบัติได้จริง (วจสา ปริจิตา) สังเคราะห์/ประยุกต์ (ทฤษฎีฯ สุปฏิวิทธา) ด้านการฟังและการเรียนรู้ (พหุสสุตา) การวิเคราะห์ (มนฐานุเปกขิตา) และด้านการทรงจำ (ธตา) ตามลำดับ

๒) ด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามหลักสูตร ๕ ควรเน้นด้านการเข้าใจและการปฏิบัติได้จริง (วจสา ปริจิตา) ด้านการฟังและการเรียนรู้ (พหุสสุตา) ด้านการทรงจำ (ธตา) ด้านการวิเคราะห์ (มนฐานุเปกขิตา) และสังเคราะห์/ประยุกต์ (ทฤษฎีฯ สุปฏิวิทธา) ตามลำดับ

๓) สื่อ อุปกรณ์ การเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามหลักสูตร ๕ ควรเน้น ด้านการเข้าใจและการปฏิบัติได้จริง (วจสา ปริจิตา) ด้านการฟังและการเรียนรู้ (พหุสสุตา) ด้านการทรงจำ (ธตา) สังเคราะห์/ประยุกต์ (ทฤษฎีฯ สุปฏิวิทธา) และด้านการวิเคราะห์ (มนฐานุเปกขิตา) ตามลำดับ

๔) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามหลักสูตร ๕ ควรเน้น ด้านการวิเคราะห์ (มนฐานุเปกขิตา) ด้านการฟังและการเรียนรู้ (พหุสสุตา) ด้านการทรงจำ(ธตา) ด้านการเข้าใจและการปฏิบัติได้จริง (วจสา ปริจิตา) และสังเคราะห์/ประยุกต์ (ทฤษฎีฯ สุปฏิวิทธา) ตามลำดับ

๕) ด้านการวัดผล ประเมินผล การจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามหลักสูตร ๕ ควรเน้นด้านการเข้าใจและการปฏิบัติได้จริง (วจสา ปริจิตา) ด้านการวิเคราะห์ (มนฐานุเปกขิตา), สังเคราะห์/ประยุกต์ (ทฤษฎีฯ สุปฏิวิทธา) ด้านการทรงจำ (ธตา) และด้านการฟังและการเรียนรู้ (พหุสสุตา) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามหลักสูตร ๕ ในข้อ ๑ การฟังและการเรียนรู้ (พหุสสุตา) พบว่า มีความสอดคล้องมากที่สุด ในการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ ๕ ด้าน ประกอบด้วย ๑) ด้านเนื้อหาสาระ การสื่อสารและทักษะการฟังได้อย่างถูกต้อง ชัดเจนจนสามารถนำไปดำเนินการหรือปฏิบัติได้จริง จัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้คิดได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ๒) ด้านกระบวนการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถาม แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำ และรับฟังข้อคิดเห็นที่แตกต่างกัน ๓) ด้านสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน มีการผลิตสื่อนวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม, ใช้สื่อการสอนมัลติมีเดียที่หลากหลาย มาช่วยเสริมให้การเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ๔) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนทำงานเป็นกลุ่มย่อยๆ คละกัน โดยเพื่อนช่วยเพื่อน และ๕) ด้านการวัดผลประเมินผล การวัดผลตามสภาพจริง ให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติปฏิบัติสัมพันธ์ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของเสมียน นาจินชาติ (๒๕๕๕) ที่พบว่า มีผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนปฏิบัติจริง ให้ความรู้สอดแทรกเนื้อหา

คุณธรรมจริยธรรม เน้นให้ผู้เรียนทดลอง และแก้ปัญหาด้วยตนเองจัดกิจกรรม ส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้นักเรียนมีโอกาสดำเนินตนเอง ใช้ชุมชนเตือนการเรียนรู้

แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามหลักพหุสูตร ๕ ในข้อ ๓ การเข้าใจและการปฏิบัติได้จริง (วจสา ปริจิตา) พบว่า มีความสอดคล้องมากที่สุด ในการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ ๕ ด้าน ประกอบด้วย ๑) ด้านเนื้อหาสาระ จัดทำแผนการเรียนรู้ มีความเหมาะสมกับเวลาเรียน ระดับชั้นเรียน ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ตามสาระ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ จัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ๒) ด้านกระบวนการเรียนการสอน สอนให้แยกแยะเรื่องราวสิ่งต่างๆ ออกเป็นส่วนย่อย และมองเห็นความสัมพันธ์ของส่วนที่เกี่ยวข้องกัน ๓) ด้านสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน มีการผลิตสื่อ นวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม ๔) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ ส่วนร่วม สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ และ ๕) ด้านการวัดผล ประเมินผล ครูมีการทดสอบความรู้ได้หลากหลายวิธี เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของวิไลวรรณ จันธรงค์ (๒๕๓๐) ที่ผลการวิจัยพบว่า ๑) นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนการสอนตามหลักพหุสูตรและนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนการสอนปกติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ๒) นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนการสอนตามหลักพหุสูตรมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยหลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ และ ๓) นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนการสอนปกติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยหลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ในการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับพฤติกรรม ความเป็นกัลยามิตร พัฒนาการทางภาษา ความรู้สึกต่อการเรียนวิชาภาษาไทย และลักษณะสังคมมิติ

แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามหลักพหุสูตร ๕ ในข้อ ๔ การวิเคราะห์ (सानุเปกขิตา) พบว่า มีความสอดคล้องมากที่สุด ในการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ ๕ ด้าน ประกอบด้วย ๑) ด้านเนื้อหาสาระมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ จัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน การสื่อสารและทักษะการฟังได้อย่างถูกต้อง ชัดเจนจนสามารถนำไปดำเนินการหรือปฏิบัติได้จริง ๒) ด้านกระบวนการเรียนการสอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถาม แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำ และรับฟังข้อคิดเห็นที่แตกต่างกัน ๓) ด้านสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน จัดหาสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาให้กับผู้เรียนอย่างเพียงพอ และสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ มีการร่วมมือและการแลกเปลี่ยนความรู้ ตลอดจนประสบการณ์ระหว่างผู้เรียน เพื่อปรับเติมเสริมแต่ง และต่อยอดความรู้ ๔) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนผู้เรียนเกิดประสบการณ์ ส่วนร่วม สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ จัดกิจกรรมเน้นการบูรณาการ เน้นการคิดและการปฏิบัติ ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีจัดระบบความคิดและวิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และ ๕) ด้านการวัดผลประเมินผล มีการวัดผลและประเมินผลก่อนและหลังเรียนทุกหน่วยการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลครูได้เน้นกระบวนการเรียนรู้ ในเนื้อหาสาระ มากกว่าความจำ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูปลัดบุญยัง ทูลลโก (สุนทรวิภาต) (๒๕๕๔) ที่ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ

มากทุกด้าน ได้แก่ ด้านบริหารหลักสูตร ด้านสื่อ การเรียนการสอน ด้านห้องสมุด ด้านการวัดผล ประเมินผล หลักสูตรขาดการวางแผนที่ดี ด้านสื่อการเรียนการสอนขาดทักษะการใช้สื่อที่ทันสมัย ด้านห้องสมุดขาดคอมพิวเตอร์สำหรับสืบค้นข้อมูล และขาดการวัดผลและประเมินผลที่ชัดเจน แนวทางการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรควรกำหนดแผนปฏิบัติงานให้ชัดเจนและประชุมสัมมนาคณะครู ด้านสื่อมีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการใช้สื่อที่ทันสมัย ควรมีการประชุมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ซึ่งกัน และกันเกี่ยวกับห้องสมุด และมีการติดตามวัดผลและประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงการเรียน การสอน

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ในด้านเนื้อหาสาระ ตามกระบวนการ เรียนหลักพหุสูตร ๕ มีความสอดคล้องน้อยที่สุด คือ การทบทวน จำ ข้อเสนอแนะควรมีการวางแผนการ เรียนรู้ได้คำนึงถึงลักษณะการเรียนรู้ที่ดี วิธีการเรียนรู้หลักการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ หลักการสอนที่ มีประสิทธิภาพและลักษณะการเรียนการสอนที่ดี สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของ ตนเองและได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มความสามารถ

๒) แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ในด้านกระบวนการเรียนการสอนตาม กระบวนการเรียนหลักพหุสูตร ๕ มีความสอดคล้องน้อยที่สุด คือ การสังเคราะห์/ประยุกต์ ข้อเสนอแนะ ควรเปิดโอกาสให้ได้ซักถาม แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำ และรับฟังข้อคิดเห็นที่แตกต่างกันสอน ให้แยกแยะเรื่องราวสิ่งต่างๆ ออกเป็นส่วนย่อย และมองเห็นความสัมพันธ์ของส่วนที่เกี่ยวข้องเป็น ขั้นตอนเหตุและผล

๓) แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ในด้านสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน ตามกระบวนการเรียนหลักพหุสูตร ๕ มีความสอดคล้องน้อยที่สุด คือ การวิเคราะห์ ข้อเสนอแนะควร ใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและน่าสนใจโดยให้เข้ากลุ่ม หรือปฏิบัติกิจกรรมให้มากขึ้น ตามลำดับ ความยากง่ายอย่างเป็นระบบตามลำดับขั้นตอน ความยืดหยุ่นในการใช้กลยุทธ์และการเรียนการสอน ใหม่ๆ การเป็นแบบอย่างและความกระตือรือร้นของครู ครูที่มีความกระตือรือร้นในการสอน

๔) แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ในด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ตาม กระบวนการเรียนหลักพหุสูตร ๕ มีความสอดคล้องน้อยที่สุด คือ การวิเคราะห์ ข้อเสนอแนะควรรับฟัง ความคิดเห็นผู้อื่น ข้อคิดเห็นที่แตกต่างกัน มีกระบวนการจัดการกระทำกับข้อมูลที่ได้รับรู้ จัดจำได้ง่าย และสามารถระลึกได้เมื่อต้องการนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เสริมแรงการเรียนรู้ สร้างความ กระตือรือร้น การตั้งใจ ผู้เรียน สิ่งแวดล้อมในการเรียน และคุณลักษณะของครูที่ดี

๕) แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ในด้านวัดผลประเมินผล ตาม กระบวนการเรียนหลักพหุสูตร ๕ มีความสอดคล้องน้อยที่สุด คือ การฟังและการเรียนรู้ ข้อเสนอแนะ ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในด้านความรู้การเข้าใจ เกี่ยวกับการ วัดผล ประเมินผลที่หลากหลาย สอดคล้องกับส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาด้านกาย วาจา จิตใจ สามารถ ดำรงและดำเนินชีวิตในสังคมอย่างสันติ

๒. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามหลักสูตร ๕ ของครู และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดอื่นๆ ในจังหวัดอื่นๆ

๒) ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ โดยใช้หลักพุทธธรรมข้ออื่นๆ

๓) ควรนำผลการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามหลักสูตร ๕ ของโรงเรียนในเครือข่ายที่ ๔๙ เขตคลองสามวาสังกัดกรุงเทพมหานครไปพัฒนาเป็นรูปแบบการวิจัยอื่นๆ

บรรณานุกรม

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (๒๕๔๒). รัตนพิณิจนิตศึกษาธิการศึกษา.

กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

ไพฑูรย์ เรืองมล. (๒๑ กันยายน ๒๕๖๐). การบริหารจัดการศึกษายุคโลกาภิวัตน์ ไร้พรมแดนสร้าง

พหุเชื้อปัญญาสาขาวิชาศึกษาทั่วไป. แหล่งที่มา: <https://readgur.com/doc>.

พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตโต) และเสฐียรพงษ์ วรรณปก. (๒๑ กันยายน ๒๕๖๐). มณีแห่ง

ปัญญา: หนังสือคู่มือสำหรับนักบริหาร. แหล่งที่มา: <http://www.tungsong.com>.

เสมียน นาคินชาติ. (๒๕๕๕). การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๓. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.

วิไลวรรณ จันธรงค์. (๒๕๓๐). การทดสอบสอนภาษาไทยแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โดยใช้

กระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระครูปลัดบุญยัง ทูลลโก (สุนทรวิภาต). (๒๕๕๔). การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของ

บุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศ
ของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ
Integrating Buddhadhamma Principle in Academic Excellence
Administration of Primary Schools in Samutprakan Province

พระครูโกศลพัฒนภรณ์ (รัชพล ปภัสสร)^๑
Phrakrukosonphattanaporn (Ruhtchaphon Pabhassaro)^๑
สมศักดิ์ บุญปู Somsak Boonpoo^๒
สิน งามประโคน Sin Ngamprakon^๓

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องมีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาแนวคิดและการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศตามแนวพระพุทธศาสนา ๒) เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมในการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศ ๓) เพื่อบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้การวิจัยแบบเชิงคุณภาพ เริ่มด้วยการศึกษาแนวคิดและการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศตามแนวพระพุทธศาสนาด้วยแบบสอบถามความคิดเห็นจากบุคลากรในโรงเรียน และใช้การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมในการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศ และการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อนำมาบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ

ผลการวิจัยพบว่า

๑. แนวคิดและการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศตามแนวพระพุทธศาสนา โดยการพัฒนาหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญของการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เป็นกรอบงานวิจัยที่จัดระบบของความรู้หรือข้อมูลและเหตุการณ์เรียนรู้ที่ซับซ้อน โดยใช้สื่อการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่ช่วยในการเรียนรู้ซึ่งครู และนักเรียนเป็นผู้ใช้ เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพในการเลือกสื่อการเรียนการสอน มีนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน ให้นักเรียนมีแนวคิดความเป็นของตนเอง กล้าแสดงออกทางความคิด ทางร่างกาย และจิตใจ มีความเป็นภาวะผู้นำในการร่วมทำกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามัคคีกัน มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ว่าตัวเองเป็นนักเรียน มีการวัดผลและประเมินผลเป็นกิจกรรมทางวิชาการที่สำคัญยิ่งที่จะทำให้ทราบว่าการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความมุ่งหมายของหลักสูตร

๒. หลักพุทธธรรมในการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศ คือ หลักอริยบท ๔ เป็นหลักธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศโดยอริยบท ๔ คือ ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น วิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น จิตตะ ความเอาใจใส่ฝักใฝ่ในสิ่งนั้น และวิมังสา

^๑สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๒คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๓คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ความหมั่นสวดส้องในเหตุผลของสิ่งนั้นโดยบูรณาการกับหลักสูตร การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนและการวัดผลและประเมินผล

๓. การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ด้านหลักสูตร สามารถบูรณาการด้วยการพิจารณาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการเรียนการสอน สามารถบูรณาการด้วยการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมากขึ้นกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้วยการประยุกต์สื่อการเรียนการสอนให้ทันสมัยจากเทคโนโลยีมากขึ้นและร่วมมือกันผลิตสื่อการเรียนการสอนท้องถิ่นมากขึ้น และด้านการวัดผลและประเมินผล สามารถบูรณาการด้วยการ พิจารณาเกณฑ์การวัดและประเมินผลให้ชัดเจนมากขึ้นเพื่อพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนให้ดีขึ้น

คำสำคัญ : การบูรณาการ, การบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศ, โรงเรียนประถมศึกษา

Abstract

The objectives of this research were: 1. to study concepts and academic excellence administration according to Buddhism, 2. to study Buddhist principles in academic excellence administration, and 3. to integrate Buddha Dhamma principle in academic excellence administration of primary schools in Samutprakan province. The mixed research methods were used in the study by collecting the data from documents, school personnel's opinions by questionnaires, and in-depth interview with experts.

The results of the study found that:

1. In the concept and Buddhist administration for academic excellence, the curriculum development was important to education management, led teaching and learning to the goal of learning, and was used as the frame of knowledge management. The use of instructional media was to help teach and learning in effectiveness. The student-centered teaching method encouraged students to be active, dare to express their ideas, verbal expressions and physical action and leadership. Activities helped students with unity and responsibility. Testing and evaluation was to indicate the achievement of curriculum.

2. The Buddhist principle in academic excellence administration was Iddhipada by integrating in curriculum, teaching and learning, instructional media, and testing and evaluation.

3. Integration of Buddhadhamma in academic excellence administration; In curriculum, the core curriculum should be relevant to learners' capability and local

wisdom, In teaching and learning, learner-centered learning process could encourage students to think, do and learn by themselves, In instructional media, modern technology should be mixed with local medial, and In testing and evaluation, criteria in testing and evaluation should be clear and understandable.

Keywords : Integrating, Administration of Academic Excellence, Primary School

บทนำ

โรงเรียนประถมศึกษา มีการบริหารจัดการศึกษาโดยกำหนดให้นักเรียนในสังกัด มีความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ อีกทั้งยังได้กำหนดแผนงานในการส่งเสริมให้นักเรียนมี จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีจิตสำนึกในความเป็นไทย และการบริหารจัดการทางการศึกษาจะให้ประสบความสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว นั้น ผู้ที่มีส่วนสำคัญในโรงเรียนการความสุขโดยไม่เน้นเป้าหมายแต่เพียงแค่ว่าให้จัดการศึกษาตามหลักสูตร หรือตามแนวทางการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่ผู้บริหาร ๒๕๔๒ .ศ. จะต้องดำเนินการในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา บูรณาการกับหลักการ พระพุทธศาสนา ในด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา พัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ๗การวิจัยเพื่อ (อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ และการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา และใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๕๐ : ๑๒) ซึ่งตรงกับแนวความคิดของกิตติมา ปรีดีดิถ (๒๕๖๔: ๔๗) ที่ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า “การบริหารสถานศึกษา คือ การจัดดำเนินการทุกอย่างในสถานศึกษา ตั้งแต่การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารอาคารสถานที่ การบริหารธุรการและการเงิน การบริหารกิจการนักเรียนและนักศึกษา และการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ชุมชน” แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองโรงเรียนประถมศึกษาจะต้องร่วมมือกันในการแก้ปัญหา จริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ โดยมีมาตรฐานรองรับ และสถานศึกษาจะต้องได้รับการประกันคุณภาพทั้ง ๓ ด้าน คือ มาตรฐานผู้เรียน มาตรฐานครู และมาตรฐานของผู้บริหาร

การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาต้องอาศัยการบูรณาการศาสตร์สมัยใหม่ แนวคิดคิด ทฤษฎีทางตะวันตกและหลักพุทธศาสตร์ตลอดถึงแนวคิดในการปฏิรูปการศึกษามาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้คนไทยที่มีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นคนดีคนเก่งและมีความสุขการพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพต้องอาศัยการจัดมีบุคลากรมืออาชีพบริหารงบประมาณด้วยความโปร่งใสและใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อให้กระทรวงศึกษาธิการมีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพจึงได้ปฏิรูปโครงสร้างและระบบบริหารใหม่กำหนดให้

สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่จะทำให้สถานศึกษามีอิสระมีความเข้มแข็งในการบริหารเพื่อให้การบริหารเป็นไปอย่างคล่องตัวรวดเร็วและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษาชุมชนท้องถิ่นและประเทศชาติดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงจำเป็นต้องจัดระบบการบริหารงานทั้งงานวิชาการงบประมาณบริหารงานบุคคลและบริหารงานทั่วไปให้มีประสิทธิภาพโดยยึดพุทธธรรมหรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีที่ยึดทั้งหลักนิติธรรมหลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วมหลักความรับผิดชอบต่อหลักความโปร่งใสและหลักความคุ้มค่าเป็นเครื่องมือในการนำ วิสัยทัศน์และนโยบายสู่การปฏิบัติ การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้น พื้นฐานจังหวัดสมุทรปราการเชิงพุทธบูรณาการ เพื่อจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนสามารถพัฒนา ตนเองให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ในปัจจุบันให้เป็นผู้มีความรู้พื้นฐานทักษะด้าน การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อ การบริหารโรงเรียนเป็นผู้นำและเป็นจุดรวมแห่งพลังร่วมของบุคคลในโรงเรียนรวมทั้งเป็นเสมือนหลัก ชัยในการดำเนินงาน

จากเหตุผลข้างต้นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบูรณาการหลักพุทธธรรมใน การบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อเป็นประโยชน์ ต่อการบริหารงานวิชาการโดยการนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการเพื่อส่งผลสู่ความเป็นเลิศในโรงเรียน ประถมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาแนวคิดและการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศตามแนวพระพุทธศาสนา
๒. เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมในการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศ
๓. เพื่อบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน ประถมศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ๓ ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาแนวคิดและการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศตามแนว พระพุทธศาสนา โดยศึกษาจากเอกสาร หนังสือ ตำรา และงานวิจัยและนำไปวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ ๒ ศึกษาหลักพุทธธรรมในการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศ โดยการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิและการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๘ รูป/คน โดย การเลือกแบบเจาะจง

ขั้นตอนที่ ๓ บูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน ประถมศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอนของโรงเรียนการ ประถมศึกษา จำนวน ๕ คน และผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน ๘ รูป/คน

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

๑. แนวคิดและการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศตามแนวพระพุทธศาสนา การบริหารวิชาการเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษา คุณภาพ และมาตรฐานของสถานศึกษาจึงอยู่ที่งานด้านวิชาการ ซึ่งจะประกอบด้วยงานด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน จัดการ จัดบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การจัดสิ่งส่งเสริมงานด้านวิชาการ รวมถึงงานด้านการวัดและประเมิน ทั้งยังมีองค์ประกอบอีกหลายอย่าง ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผล ประเมินผล ดังนี้

(๑) ด้านหลักสูตร หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญของการจัดการศึกษา เพราะเป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางการปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ หลักสูตรที่ดีต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ เพื่อให้มีเนื้อหาสาระทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และการเมืองซึ่ง หลักสูตรมีความหมาย ๓ ประการ ได้แก่ ๑) หลักสูตรเป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎี หลักการ และการนำไปใช้ ในการจัดการเรียนการสอนตามที่มุ่งหวังไว้ ๒) หลักสูตรเป็นระบบในการจัดการศึกษา โดยมีปัจจัยนำเข้า (Input) เช่น ครู นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ กระบวนการ (Process) ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผลผลิต (Output) คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสำเร็จทางการศึกษา เป็นต้น ๓) หลักสูตรเป็นแผนการจัดการเรียนการสอน ที่มุ่งประสงค์จะอบรมฝึกฝนผู้เรียน ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

(๒) ด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นการจัดระบบใหม่ของประสบการณ์เดิมที่มีมาก่อน หรือเป็นหลักการของการเกิดการเรียนรู้สามารถทำการทดสอบได้ สามารถนำอ้างอิงถึงเหตุการณ์และประยุกต์ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ เป็นการพัฒนามนุษย์ผ่านกระบวนการต่างๆ ที่มนุษย์ได้เรียนรู้ในชีวิตประจำวันเพื่อพัฒนาสติปัญญาให้รู้ผิดชอบชั่วดีด้วยการจัดการเรียนการสอนซึ่งจะต้องอาศัยครูผู้สอนที่เป็นกัลยาณมิตรคอยแนะนำในการถ่ายทอดความรู้

(๓) ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่ช่วยในการเรียนรู้ซึ่งครูและนักเรียนเป็นผู้ใช้ เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพในการเลือกสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบในการเลือกสื่อได้แก่ จุดมุ่งหมายของการสอน รูปแบบ และระบบของการเรียนการสอน ลักษณะผู้เรียน เกณฑ์เฉพาะสื่อวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่ ส่วนคุณลักษณะของสื่อที่มีคุณภาพอาจพิจารณาได้จากสื่อนั้นต้องสอดคล้องกับหลักสูตรและจุดประสงค์ของการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดกระบวนการตามหลักสูตรเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ เราความสนใจก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่าย และง่ายต่อการเก็บรักษา

(๔) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน จะต้องมึนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน ให้นักเรียนมีแนวคิดความเป็นของตัวเอง กล้าแสดงออกทางความคิด ทางร่างกาย และจิตใจ มีความเป็นภาวะผู้นำในการร่วมทำกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามัคคีกัน มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ว่าตัวเองเป็นนักเรียน

(๕) ด้านการวัดผลและประเมินผล การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน เป็นกระบวนการขั้นสุดท้ายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลเป็นกิจกรรม

ทางวิชาการที่สำคัญยิ่งที่จะทำให้ทราบว่าการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความมุ่งหมายของหลักสูตร ที่เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ต้นปีการศึกษา จนถึงปีการศึกษานั้น บรรลุผลตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด มีปัญหา อุปสรรค และข้อบกพร่องอะไรบ้าง แล้วนำสิ่งต่างๆ เหล่านี้ไปเป็นแนวทางในการหาวิธีการในการแก้ไขปรับปรุงต่อไป การวัดและประเมินผลการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะทราบว่าการเรียนการสอนนั้น บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ ควรจะมีการปรับปรุงในเรื่องใด การวัดแตกต่างจากการประเมินในแง่ที่ว่า การวัดเป็นกระบวนการที่กำหนดจำนวนตัวเลขที่ได้จากการวัดนั้น การประเมินผลการเรียนรู้และพัฒนาของผู้เรียนจะเป็นข้อมูลให้ทุกฝ่ายทั้งผู้เรียน ครูผู้สอน สถานศึกษาและผู้ปกครองนำไปพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๒. หลักอิทธิบาท ๔ ในการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศ เป็นหลักธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จในทุกเรื่องและทุกกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นการทำงานหรือการศึกษา ดังนั้น จึงควรมีการนำอิทธิบาท ๔ ไปปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล บุคคลที่ใช้อิทธิบาท ๔ จะเกิดความพึงพอใจในการทำงาน และเกิดความเพียรพยายามในการทำงาน ทำให้เกิดความเอาใจใส่ และเกิดการไตร่ตรองตรวจสอบเพื่อให้การทำงานเกิดการผิดพลาดน้อยที่สุด และทำการแก้ไขเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ในการทำงานใดๆ ควรพิจารณาและพัฒนาอิทธิบาท ๔ ให้เกิดขึ้นตามลักษณะของบุคคล เมื่อหลักธรรมอิทธิบาท ๔ เกิดขึ้นในตัวบุคคลแล้วหลักธรรมนั้นจะเป็นสิ่งจูงใจให้เกิดหลักธรรมอื่นๆ ในตัวบุคคล จะส่งผลให้การทำงานประสบความสำเร็จหรือด้วยผลของงานที่มีประสิทธิภาพ

๓. บูรณาการหลักอิทธิบาท ๔ ในการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักสูตร สามารถบูรณาการด้วยการพิจารณาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ประชุมพิจารณาแผนการบริหารหลักสูตร นำหลักสูตรไปใช้ให้สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน กำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น และจัดประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้ในแต่ละรายวิชา ด้านการเรียนการสอน สามารถบูรณาการด้วยการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมากขึ้นกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง พิจารณาประเมินผลการจัดกิจกรรมและทอดแทรกคุณธรรมในการเรียนการสอนให้มากขึ้น ด้านสื่อการเรียนการสอน สามารถบูรณาการด้วยการประยุกต์สื่อการเรียนการสอนให้ทันสมัยจากเทคโนโลยีมากขึ้น ร่วมมือกันผลิตสื่อการเรียนการสอนสม่ำเสมอ กระตุ้นผู้ที่เกี่ยวข้องทอดแทรกสื่อท้องถิ่นมากขึ้น จูงใจให้ใช้สื่อให้เหมาะสมกับรายวิชาและดึงดูดการสนับสนุนสื่อจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และด้านการวัดผลและประเมินผล สามารถบูรณาการด้วยการ พิจารณาเกณฑ์การวัดและประเมินผลให้ชัดเจนมากขึ้น สร้างแรงจูงใจในการวัดผลประเมินผลให้หลากหลาย พยายามให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลมากขึ้น จัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลและนำผลการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องในการบริหารวิชาการให้ได้มาตรฐานวิชาการ

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลเกี่ยวกับการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ดังต่อไปนี้

๑. แนวคิดและการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศตามแนวพระพุทธศาสนา การบริหารวิชาการเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษา คุณภาพ และมาตรฐานของสถานศึกษาจึงอยู่ที่งานด้านวิชาการ ซึ่งจะประกอบด้วยงานด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน จัดการจัดบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การจัดสิ่งส่งเสริมงานด้านวิชาการ รวมถึงงานด้านการวัดและประเมิน ทั้งยังมีองค์ประกอบอีกหลายอย่าง ประกอบด้วยงานด้านหลักสูตร อันเป็นสิ่งสำคัญของการจัดการศึกษา เพราะเป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางการปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ หลักสูตรที่ดีต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ เพื่อให้มีเนื้อหาสาระทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และการเมือง ซึ่งแนวทางการพัฒนาหลักสูตรนั้นควรดำเนินการดังนี้ คือ ศึกษาพื้นฐานความรู้จากประวัติศาสตร์ ปรัชญา สังคม จิตวิทยา และวิชาความรู้อื่น พัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและให้สอดคล้องกับระดับพัฒนาการของผู้เรียน พัฒนาให้สอดคล้องกับหลักของการเรียนรู้ การเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ควรพิจารณาถึงความเหมาะสมของผู้เรียน พัฒนาในทุกจุดอย่างประสานสัมพันธ์กัน พิจารณาถึงความเป็นไปได้สูงในทางปฏิบัติ พัฒนาอย่างเป็นระบบ พัฒนาอย่างต่อเนื่องไม่หยุดยั้ง มีการวิจัยติดตามผลอยู่ตลอดเวลา และร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นกรอบงานวิจัยที่จัดระบบของความรู้หรือข้อมูลและเหตุการณ์เรียนรู้ที่ซับซ้อน เป็นหลักการของการเกิดการเรียนรู้สามารถทำการทดสอบได้ สามารถประยุกต์ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ เป็นการพัฒนามนุษย์ผ่านกระบวนการที่มนุษย์ได้เรียนรู้ในชีวิตประจำวันเพื่อพัฒนาสติปัญญา ให้รู้ผิดชอบชั่วดีด้วยการจัดการเรียนการสอน โดยอาศัยครูผู้สอนที่เป็นกัลยาณมิตรคอยแนะนำในการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนนทิดา ทองเจือ (๒๕๕๔) ที่ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ควรมีการพัฒนา ๔ ด้าน ประกอบด้วยการพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ การพัฒนาครูยุคใหม่ การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ และการพัฒนาคุณภาพการจัดการ นอกจากนี้ ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่ช่วยในการเรียนรู้ซึ่งครูและนักเรียนเป็นผู้ใช้ เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพในการเลือกสื่อการเรียนการสอน ผู้สอนจำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบในการเลือกสื่อ คือ จุดมุ่งหมายของการสอน ระบบของการเรียนการสอน และลักษณะผู้เรียน ส่วนคุณลักษณะของสื่อที่มีคุณภาพอาจพิจารณาได้จากสื่อ นั้นต้องสอดคล้องกับหลักสูตรและจุดประสงค์ของการเรียนการสอน โดยสื่อการสอนที่ผู้สอนนำมาใช้ประกอบในการสอนเพื่อให้เป็นสื่อกลางในการจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนประสงค์จะส่งหรือถ่ายทอดไปยังผู้เรียน เพื่อให้การสอนจะบรรลุถึงจุดประสงค์ที่ต้องการที่นำมาประกอบกับการจัดการเรียนการสอน คือ การจัดทำ การใช้ การปรับปรุง การจัดหา การบำรุงรักษา และส่งเสริมผลิตสื่อการเรียนการสอนและวิธีการสอน

๒. หลักพุทธธรรมในการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศ หลักพุทธธรรม คือ หลักอริยปท ๔ คือ ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น วิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น จิตตะ ความเอาใจใส่ฝึกฝนในสิ่งนั้น และวิมังสา ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้น ในการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ อันเป็นหลักธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จทุกในทุกระื่อง และทุกกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นการทำงานหรือการศึกษา ดังนั้น บุคคลที่ใช้หลักอริยปท ๔ จะเกิดความพึงพอใจในการทำงาน และเกิดความเพียรพยายามในการทำงาน ทำให้เกิดความเอาใจใส่ และเกิดการ

ไตร่ตรองตรวจสอบเพื่อให้การทำงานเกิดการผิดพลาดน้อยที่สุด และทำการแก้ไขเพื่อให้งานสำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี เมื่อหลักธรรมอิทธิบาท ๔ เกิดขึ้นในตัวบุคคลแล้วจะเป็นสิ่งจูงใจให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล จะส่งผลให้การทำงานประสบความสำเร็จหรือด้วยผลของงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของพระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต) (๒๕๔๓:๘๔๒) ที่ได้กล่าวไว้ว่า อิทธิบาทธรรมเป็นธรรมที่ ให้ถึงความสำเร็จ หรือเป็นธรรมที่เป็นเหตุให้เกิดความสำเร็จ แปลว่า ทางแห่งความสำเร็จมี ๔ อย่าง คือ ฉันทะ พอใจ วิริยะ ความเพียร จิตตะ ความคิดจดจ่อ และวิมังสา ความสอบสวนไตร่ตรอง สรุป เรียกว่า มีใจรัก พากเพียรทำ เอาจิตฝึกฝน และใช้ปัญญาสอบสวน นับเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในสิ่งที่ตนเองปรารถนาต้องการ และสอดคล้องกับแนวคิดของพุทธทาสภิกขุ (๒๕๑๘: ๙๐) ที่กล่าวว่า อิทธิบาท คำว่า บาท แปลว่า ฐาน เจริญ เช่น เท้าหรือตีน เพราะเป็นเชิงรองรับ ร่างกาย ส่วนอิทธิ แปลว่า ความสำเร็จ คำว่า ฤทธิ์ ก็แปลว่า ความสำเร็จ โดยรวม อิทธิบาท จึง หมายความว่า รากฐานแห่งความสำเร็จ รวมถึง ๔ อย่าง คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา กล่าวคือ ฉันทะ คือ ความพอใจ ในสิ่งที่ต้องทำ วิริยะ คือ พากเพียร เพียรไปในสิ่งที่พอใจ จิตตะ คือ เอาใจใส่ ฝึกฝน อยู่แต่สิ่งนั้นไม่เปลี่ยนแปลง และวิมังสา คือ ค้นคว้า สอดส่อง เพื่อจะแก้ปัญหา อุปสรรคอยู่ เสมอไป

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหาร วิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการควรพิจารณาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและสอดคล้องกับหลักสูตรท้องถิ่น

๒) ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรสนับสนุนให้ผู้บริหารและครูจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง พิจารณาประเมินผลการจัด กิจกรรมและทอดแทรกคุณธรรมในการเรียนการสอนให้มากขึ้น

๓) ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมสื่อการเรียนการสอนให้ทันสมัยโดยนำ เทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษามากขึ้นและส่งเสริมสื่อให้เพียงพอกับการจัดการเรียนการสอนใน สถานศึกษา

๔) ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำหลักอิทธิบาท ๔ มาบูรณาการในการส่งเสริม การปฏิบัติงานของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา

๒. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑) ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูปฏิบัติตามหลักสูตร แกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่น

๒) ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ผู้บริหารและครูตรวจเช็คสื่อการเรียนการสอน เพื่อเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อจัดหาสื่อการเรียนการสอนให้ทันสมัยและเพียงพอต่อความ ต้องการ

๓) โรงเรียนควรจัดให้นักเรียน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการเรียน การสอนเพื่อให้มีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายรูปแบบ

๔) ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำหลักพุทธธรรมในการบริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะหลักอิทธิบาท ๔ ส่งเสริมการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้มีการพัฒนามากยิ่งขึ้น

๓. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. การบูรณาการหลักฉันท์และวิธีะในการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน ประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ

๒) การบูรณาการหลักจิตตะและวิมังสาในการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน ประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ

๓) การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารวิชาการด้านหลักสูตรแกนกลางและ หลักสูตรท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ

บรรณานุกรม

กิตติมาปริดีติติก. (๒๕๒๙). **ทฤษฎีบริหารองค์การ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรการพิมพ์.

นันทิศา ทองเจือ. (๒๕๕๔). **กระบวนการพัฒนาคณาจารย์โรงเรียนเอกชนตามแนวทางการ**

ปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๖๑). วิทยานิพนธ์การจัดการดุขฎี

บัณฑิต สาขาการจัดการการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต). (๒๕๔๓). **พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ**. พิมพ์ครั้งที่ ๙.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พุทธทาสภิกขุ. (๒๕๑๘). **สุญญตา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมสภา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (๒๕๕๐). **แนวทางการกระจายอำนาจการบริหาร**

และการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัด

การศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง

ประเทศไทย.

ศึกษาแนวทางส่งเสริมวินัยนักเรียนโรงเรียนในอำเภอบางใหญ่
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

A Study of Student Discipline Strengthening in Schools in
Bang Yai District, Nonthaburi Provincial Administrative Organization

ดลรวี เต็มงาม Dolrawee Toemngam^๑

สิน งามประโคน Sin Ngamprakhon^๒

เกษม แสงนนท์ Kasem Saengnont^๓

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมวินัยของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอบางใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ๒) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาศึกษาแนวทางการส่งเสริมวินัยของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอบางใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี และ ๓) เพื่อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมวินัยของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอบางใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัยเป็นครูผู้ปกครอง นักเรียน ๒๑๐ คน ๕ โรงเรียน สถิติที่ใช้วิจัยเป็นสถิติพื้นฐานหาค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ผลการวิจัยตามระดับความคิดเห็นของครู ผู้ปกครอง และนักเรียนมีต่อการศึกษาแนวทางการส่งเสริมวินัยนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอบางใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ภาพรวม และ ทุกข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ วินัยด้านความรับผิดชอบ การงานที่มอบหมาย วินัยด้านการกระทำของตนเอง วินัยด้านการแต่งกายและวินัยด้านการตรงต่อเวลา

๒. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนนักเรียนและผู้ปกครองต่อการเสริมสร้างวินัยของนักเรียนไม่แตกต่างกัน

๓. แนวทางการส่งเสริมวินัยนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอบางใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี มีดังนี้

๓.๑ วินัยด้านความรับผิดชอบการงานที่มอบหมาย ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมความรับผิดชอบแก่นักเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนให้นักเรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นด้านความรับผิดชอบ และนักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของการรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนกระทำ

๓.๒ วินัยด้านการกระทำของตนเอง ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมวินัยของการกระทำของนักเรียนเองด้วยการปฏิบัติและรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนกระทำรู้จักการเสียสละ

^๑สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๒คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๓คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓.๓ วินัยด้านการตรงต่อเวลา ทางโรงเรียนมีการกล่าวตักเตือนนักเรียนให้มาเรียนตรงต่อเวลาและส่งงานที่ครูมอบหมายตรงเวลาเพื่อส่งเสริมแก่นักเรียนได้บำเพ็ญประโยชน์ เช่น กวาดบริเวณโรงเรียน เก็บขยะ ล้างห้องน้ำและควมองเกียรติบัตรสำหรับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตรงเวลาโดยให้นักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมและชื่นชมต่อผู้ตรงต่อเวลา

๓.๔ วินัยด้านการแต่งกาย จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนควรแต่งกายให้ถูกระเบียบตามที่โรงเรียนกำหนด มีการตรวจเรื่องการแต่งกายนักเรียนในระหว่างการเข้าแถวทุกเช้ามีบทลงโทษควรมีบทลงโทษนักเรียนที่แต่งกายผิดระเบียบและจัดประกวดนักเรียนที่แต่งกายถูกระเบียบของโรงเรียน เพื่อเป็นการเสริมสร้างวินัยให้กับตัวเอง

คำสำคัญ: การส่งเสริมวินัยนักเรียน, สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

Abstract

This research was aimed to study a guideline in student discipline strengthening in schools in Bangyai district under Nonthaburi Provincial Administrative Organization, to compare the opinion towards student discipline strengthening in schools, and to propose a guideline in student discipline strengthening in schools in Bangyai district under Nonthaburi Provincial Administrative Organization. The data were collected from 210 samples consisting of teachers, students and students' parents and then analyzed by percentage, mean and standard deviation.

The study results found that:

1. The opinion of teachers, students and students' parents towards student discipline strengthening was at the high level overall and in aspect. The highest level started with work responsibility, followed by personal responsibility, dress code, and punctuality respectively.

2. The comparative results of opinion of teachers, students and students' parents towards student discipline strengthening were not in a different level.

3. The guidelines in student discipline strengthening in schools in Bang Yai district under Nonthaburi Provincial Administrative Organization are as follows;

3.1 In work responsibility, activities enhancing student discipline should be regularly arranged both inside and outside classroom in order to have students work together and express their responsibility.

3.2 In personal responsibility, action-based activities should be arranged for students to encourage their responsibility and sacrifice to others.

3.3 In punctuality, the punctual students in study and work should be rewarded and praised and the unpunctual ones should be trained, recommended and/or punished.

3.4 In dress code, there should a campaign on school dress code and a contest on proper school uniform wearing. At the same time, there should be measurement and penalty for improper school uniform wearing.

Keywords: Student Discipline Strengthening, Nonthaburi Provincial Administrative Organization

บทนำ

ตามนโยบายของรัฐบาล โดยการปฏิบัติกิจกรรมเสริมสร้างวินัยนักเรียนขึ้นโรงเรียนจะต้องเสริมสร้างให้นักเรียนมีวินัยในตนเองอย่างต่อเนื่อง และจะต้องดำเนินการอย่างจริงจัง เพราะวินัยคือกรอบที่คอยควบคุมให้อยู่ในเกณฑ์ที่หมุ่คณะหรือสังคมต้องการ วินัยที่ต้องการเป็นวินัยที่เกิดจากความเข้าใจตนเองที่เรียกว่า วินัยในตนเอง (Self-Discipline) การจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ยังมีปัญหาจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยนักเรียน โดยเฉพาะด้านคุณธรรม จริยธรรม พฤติกรรมด้านประชาธิปไตย ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ต่างก็มุ่งหวังที่จะหาวิธีการต่างๆ ที่จะนำมาปรับปรุงความมีวินัยของนักเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งถือเป็นภารกิจสำคัญของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าวให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนทุกคน ถึงแม้ว่าวินัยจะมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อสังคม แต่ในปัจจุบันนี้เกิดปัญหาด้านวินัยนักเรียนในทุกระดับการศึกษาเพิ่มความหนักใจให้แก่ผู้บริหาร คณะครู ผู้ปกครอง มากยิ่งขึ้น พฤติกรรมของนักเรียนโดยทั่วไปที่ก่อให้เกิดความรู้สึกไม่สบายใจแก่ครู มีหลายรูปแบบ ตั้งแต่เรื่องเล็กน้อยไปจนถึงเรื่องใหญ่ที่น่าห่วงและน่าตกใจ เช่น การไม่ตั้งใจเรียน การหนีเรียน การแต่งตัวไม่สุภาพ แสดงท่าทีไม่เหมาะสมในสถานที่ต่างๆ

วินัยเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การศึกษา อบรมเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้มีระเบียบและช่วยส่งเสริมบุคคลในสังคมให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบ สามารถควบคุมตนเองและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้นอกจากนั้นวินัยยังทำให้บุคคลได้รู้ระเบียบของสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นการสร้างเสริมวินัยย่อมต้องเริ่มตั้งแต่สังคมครอบครัวไปสู่สังคม โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา จนกระทั่งไปสู่สังคมประเทศชาติและสังคมโลกในที่สุด โดยการให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติและฝึกจนเป็นนิสัย เกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่เด็กสามารถปฏิบัติตามได้สังคมครอบครัวเป็นสังคมที่เหมาะสมกับการสร้างวินัยในตนเองให้เกิดขึ้นกับเด็กเป็นอย่างดี ซึ่งถือเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับสถาบันการศึกษาที่เป็นสังคมที่ใหญ่ขึ้น และเป็นผู้สร้างวินัยในสังคมส่วนรวมให้กับผู้เรียนต่อไป

โรงเรียนในระดับประถมศึกษา เป็นสถาบันการศึกษาที่ให้การศึกษาอบรมแก่ผู้เรียนที่มีอายุระหว่าง ๖ – ๑๒ ปีเป็นส่วนใหญ่จึงต้องมีการวางแผนการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพบรรลุผลตามที่รัฐและสังคมต้องการ การที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดลักษณะตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พุทธศักราช ๒๕๕๒ ต้องการคือเป็นคนดีคนเก่งและมีความสุขได้นั้นจะต้องทำให้ผู้เรียนเกิดวินัย เป็นพื้นฐานของการพัฒนาให้เกิดลักษณะที่พึงประสงค์นั้นได้ โรงเรียนในระดับประถมศึกษาจึงควรเน้นให้การศึกษา อบรม ผู้เรียนให้เป็นผู้มีจริยธรรมด้านระเบียบวินัยของผู้เรียนในโรงเรียนจะช่วยสร้างความ เป็นระเบียบ แสดงถึงการเป็นผู้มีวัฒนธรรมสูง สนองต่อจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ที่ถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตร ในช่วงระยะเวลาที่ผู้เรียนอยู่ในโรงเรียนจำเป็นที่จะต้องให้การศึกษา อบรมแก่ผู้เรียนให้รู้จักเคารพกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียน เมื่อจบออกไปจะได้รู้จักเคารพกฎหมายของบ้านเมือง

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจเรื่องศึกษาแนวทางการส่งเสริมวินัยของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอบางใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี เพื่อนำไปส่งเสริมวินัยนักเรียน ส่งเสริมเยาวชนให้รู้จักระเบียบกฎเกณฑ์อันเหมาะสมกับความเป็น อนาคตของประเทศชาติ อันจะเป็นการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมวินัยของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอบางใหญ่ สังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี
๒. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาศึกษาแนวทางการส่งเสริมวินัยของ นักเรียนโรงเรียนในอำเภอบางใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี
๓. เพื่อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมวินัยของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอบางใหญ่ สังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างงานวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

๑. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ๑) ประชากรที่ใช้วิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู ผู้ปกครองและ นักเรียนโรงเรียนในอำเภอบางใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ๕๘๔ คน จำนวน ๕ โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนวัดพิบูลเงิน โรงเรียนบ้านใหม่ โรงเรียนตลาดบางคูวัด โรงเรียน สุเหร่าลากค้อน โรงเรียนสามแยกบางคูวัด และมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ศึกษาแนวทางการ ส่งเสริมวินัยของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอบางใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำนวน ๒๑๐ คน จำนวน ๕ โรงเรียน โดยวิธีการสุ่มหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเปรียบเทียบของ Krejcie และ Moegan (อ้างใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, ๒๕๕๑: ๔๗) และ ๒) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในอำเภอบางใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำนวน ๕ ท่าน

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- ๑) เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นจากนักเรียนและแบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับการส่งเสริม วินัยนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนในอำเภอบางใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นนทบุรี แบ่งออกเป็น ๓ ตอน

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการวินัยนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนในอำเภอบางใหญ่สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมการวินัยนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนในอำเภอบางใหญ่สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

๒) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นครูเกี่ยวกับการส่งเสริมวินัยนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนในอำเภอบางใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีจำนวน ๕ ท่าน

๓. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

๑) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำราวารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมจริยธรรมด้านวินัยนักเรียนเพื่อนำไปกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถามต่อไป

๒) สร้างแบบสอบถามให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาการส่งเสริมวินัยนักเรียนแล้วนำไปหากรรมการที่ปรึกษา เพื่อให้ท่านได้คำแนะนำวิธีการสร้างแบบสอบถามและนำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของกรรมการที่ปรึกษา

๓) นำแบบสอบถามที่สร้างไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องเนื้อหาของแบบสอบถามแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่าน แล้วนำไปหาค่า (IOC)

๔) นำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมวินัยนักเรียนไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นครูโรงเรียนวัดท่าบันเทิงธรรม อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำนวน ๓๐ ชุด หาค่าความเชื่อมั่น (Try out) ของแบบสอบถาม และได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .๙๐๓

๔. การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

๑) ติดต่อประสานงานกับจากโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอหนังสือขออนุญาตไปยังผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอบางใหญ่ เพื่อขอเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

๒) ผู้วิจัยขออนุญาตผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเพื่อดำเนินการแจกแบบสอบถามกับประชากร จำนวน ๒๑๐ ชุด เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

๓) ไปเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามคืนด้วยตนเองโดยนัดหมาย วันเวลา เป็นการล่วงหน้าต่อไปจากผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอบางใหญ่

๕. การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

๑) วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้วิธีการแจกแจงความถี่และการคำนวณค่าร้อยละ

๒) วิเคราะห์การปฏิบัติตามวินัยนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอบางใหญ่สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอบางใหญ่โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมายโดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

๓) การวิเคราะห์ข้อมูลสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

๖. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

๑) สถิติเชิงพรรณนาเป็นค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับค่าความถี่ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๒) สถิติเชิงอนุมานเพื่อหา t-test และ F-test (One-Way ANOVA) ใช้ทดสอบค่าเฉลี่ยตัวแปรอิสระที่มากกว่าสองกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ ๐.๐๕

สรุปผลการวิจัย

๑. ศึกษาแนวทางการส่งเสริมวินัยของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอบางใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี พบว่า ความคิดเห็นของครู ผู้ปกครอง และนักเรียนมีต่อการศึกษานโยบายการส่งเสริมวินัยนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอบางใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ภาพรวม และรายข้อ ทุกข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ วินัยด้านความรับผิดชอบการทำงานที่มอบหมาย วินัยด้านการกระทำของตนเอง วินัยด้านการแต่งกายมีค่าเฉลี่ยเท่ากับและวินัยด้านการตรงต่อเวลา ตามลำดับ ดังนี้

๑.๑ วินัยด้านความรับผิดชอบการทำงานที่มอบหมาย ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมวินัยของนักเรียนในอำเภอบางใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ภาพรวม วินัยด้านความรับผิดชอบการทำงานที่มอบหมาย และทุกข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ครูมีการให้รางวัลแก่นักเรียนที่รับผิดชอบงาน นักเรียนทุกคนมีความตั้งใจทำงานตามที่ครูมอบหมาย และครูมีข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งงานอย่างเคร่งครัด ตามลำดับ

๑.๒ ด้านการกระทำของตนเอง ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมวินัยของนักเรียนในอำเภอบางใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ภาพรวม ด้านการกระทำของตนเอง และทุกข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ครูมีการแนะนำให้ไปปรับปรุงตนเอง ครูส่งเสริมให้นักเรียน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี นักเรียนยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตน ครูมีการส่งเสริมรู้จักรับผิดชอบสิ่งที่ตนเองทำ และครูมีการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการเสียสละเพื่อส่วนรวม ตามลำดับ

๑.๓ ด้านการตรงต่อเวลา ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมวินัยของนักเรียนในอำเภอบางใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ภาพรวม ด้านการตรงต่อเวลา และทุกข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ นักเรียนทำหน้าที่เวรประจำวันตามที่กำหนดทุกครั้ง นักเรียนเมื่อได้รับมอบหมายจากครูต้องตรงเวลาที่ครูนัดหมาย ครูส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบโรงเรียน ครูส่งเสริมให้นักเรียนกลับบ้านหลังเลิกเรียนให้ตรงเวลา และครูมีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าแถวเคารพธงชาติตรงเวลาทุกครั้ง ตามลำดับ

๑.๔ ด้านการแต่งกาย ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมวินัยของนักเรียนในอำเภอบางใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ภาพรวม ด้านการแต่งกาย และทุกข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ นักเรียนแต่งกายถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับเรียน มีการจัดส่งเสริมการรักษาความสะอาด มีกิจกรรมการเขียนเรียงความเรื่องการแต่งกายเรียบร้อย และมีการติดตามประเมินผลการแต่งกายของนักเรียนสม่ำเสมอตามลำดับ

๒. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนนักเรียนและผู้ปกครองต่อการเสริมสร้างวินัยของนักเรียนไม่แตกต่างกัน

๓. ข้อเสนอแนะและศึกษาแนวทางการส่งเสริมวินัยนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอบางใหญ่สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี มีดังนี้

๓.๑. วินัยด้านความรับผิดชอบการทำงานที่มอบหมาย คือ ควรมีกิจกรรมส่งเสริมรู้จักรับผิดชอบแก่นักเรียน ให้นักเรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นด้านความรับผิดชอบ และจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของการรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนกระทำ

๓.๒ วินัยด้านการกระทำของตนเอง คือ ควรมีกิจกรรมส่งเสริมวินัยของการกระทำของนักเรียนเองด้วยการปฏิบัติและรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนกระทำรู้จักการเสียสละ เช่น พานักเรียนไปทำกิจกรรมสาธารณะ

๓.๓ วินัยด้านการตรงต่อเวลา คือ ตักเตือนนักเรียนให้มาเรียนตรงต่อเวลาและส่งงานที่ครูมอบหมายตรงเวลาเพื่อส่งเสริมแก่นักเรียนได้บำเพ็ญประโยชน์ เช่น กวาดบริเวณโรงเรียน เก็บขยะล้างห้องน้ำและควมองเกียรติบัตรสำหรับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตรงเวลาโดยให้นักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมและชื่นชมต่อผู้ตรงต่อเวลา

๓.๔ วินัยด้านการแต่งกาย คือ นักเรียนควรแต่งกายให้ถูกระเบียบตามที่โรงเรียนกำหนดมีการตรวจเรื่องการแต่งกายของนักเรียนในระหว่างการเข้าแถวทุกเช้า ทางโรงเรียนควรมีบทลงโทษนักเรียนที่แต่งกายผิดระเบียบและจัดประกวดนักเรียนที่แต่งกายถูกระเบียบของโรงเรียน เพื่อเป็นการเสริมสร้างวินัยให้กับตัวเอง

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ศึกษาแนวทางการส่งเสริมวินัยนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอบางใหญ่สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้นำประเด็นมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

อภิปรายผลการวิจัยตามระดับความคิดเห็นของครู ผู้ปกครอง และนักเรียนมีต่อการศึกษาแนวทางการส่งเสริมวินัยนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอบางใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม และรายชื่อ ทุกข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่าผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองให้ความสำคัญในเรื่องของการส่งเสริมวินัย เช่น การส่งเสริมความรับผิดชอบการทำงานที่มอบหมาย วินัยด้านการกระทำของตนเอง วินัยด้านการแต่งกายและวินัยด้านการตรงต่อเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของจรรยาภรณ์ กลางบุรัมย์ (๒๕๕๐) ที่ผลการศึกษา พบว่า ก่อนการพัฒนา นักเรียนไม่ตรงเวลาในการมาโรงเรียน การเข้าชั้นเรียน การส่งงานตามกำหนด แต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ไม่รับผิดชอบการทำความสะอาดห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน ซึ่งมีนักเรียนจำนวนมากที่มีพฤติกรรมขาดความรับผิดชอบ จากนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จำนวน ๓๑๗ คน ผลการพัฒนาการดำเนินการ โดยการประชุมคณะครูระดมความร่วมมือ ความคิดเห็นของบุคลากรทุกฝ่าย พบว่านักเรียนมีวินัยและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นโดยมาโรงเรียนทันเวลา ส่งงานตรงต่อเวลา แต่ยังมีปัญหาในด้านความสะอาด ยังมีนักเรียนบางส่วนที่ยังไม่ตระหนักและเห็นความสำคัญของการประพฤติตนให้อยู่ในระเบียบของทางโรงเรียนจึงได้จัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาในวงรอบที่ ๒ โดยได้กำหนดกิจกรรม ๒ กิจกรรม คือกิจกรรมการจัดสัปดาห์แห่งความสะอาดของการแต่งกาย

และความสะอาดของนักเรียน และกิจกรรมการจัดประกวดเขตพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งเมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมแล้วผลปรากฏว่า นักเรียนมีการพัฒนานิยน์ด้านการรักษาความสะอาดดีขึ้นอย่างมาก คือ นักเรียนรู้จักรักษาความสะอาดของร่างกายและชุดนักเรียน รู้จักรักษาความสะอาดของห้องเรียน ห้องน้ำ ห้องส้วม ตลอดจนบริเวณโรงเรียน โดยการไม่ทิ้งเศษกระดาษลงพื้นที่ และยังช่วยกันทำความสะอาดเขตพื้นที่รับผิดชอบด้วยความสามัคคีและตระหนักในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยจิตสำนึกของตนเอง ซึ่งส่งผลให้นักเรียนตรงเวลาเพื่อมาทำความสะอาดในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

๑. วินัยด้านความรับผิดชอบต่อการทำงานที่มอบหมาย ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมวินัยของนักเรียนในอำเภอบางใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ภาพรวม วินัยด้านความรับผิดชอบต่อการทำงานที่มอบหมาย และทุกข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่าผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองนักเรียน จัดตารางวัลเพื่อมอบแก่นักเรียนที่มีความรับผิดชอบมอบรางวัลให้แก่เด็กนักเรียนที่รับผิดชอบต่องานความตั้งใจทำงานตามที่ครูมอบหมาย และครูมีข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งงานอย่างเคร่งครัด สอดคล้องกับงานวิจัยของวันวิสา ผลิปัญญา (๒๕๕๐) ที่ผลการวิจัยพบว่า ก่อนดำเนินการพัฒนานิยน์นักเรียน โรงเรียนได้พัฒนางานปกครองนักเรียนโดยใช้กิจกรรมการตักเตือนและทำโทษนักเรียนที่แต่งกายผิดระเบียบ ฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน เนื่องจากนักเรียนมีจำนวนมาก บุคลากรฝ่ายปกครองมีน้อยไม่เพียงพอ ทำให้การดูแลนักเรียนเอาใจใส่นักเรียนไม่ทั่วถึง จึงมีนักเรียนที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบ แต่งกายไม่ถูกต้องผิดระเบียบไม่ตรงต่อเวลาขาดความรับผิดชอบต่อ

๒. ด้านการกระทำของตนเอง ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมวินัยของนักเรียนในอำเภอบางใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ภาพรวม ด้านการกระทำของตนเอง และทุกข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่าครูมีการแนะนำให้ไปปรับปรุงตนเอง ครูส่งเสริมให้นักเรียน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี นักเรียนยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตน ครูมีการส่งเสริมรู้จักรับผิดชอบสิ่งที่ตนเองทำ และครูมีการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการเสียสละเพื่อส่วนรวม สอดคล้องกับแนวคิดของกรมพลศึกษา (๒๕๓๙ : ๑๐) ที่ได้กล่าวถึงการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อปฏิบัติของโรงเรียน หรือข้อบังคับของสถานศึกษาอย่างเคร่งครัดนั้น ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญของนักเรียนที่จะต้องปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ เพื่อให้เกิดความเรียบร้อยดีงามของโรงเรียน และเพื่อลดปัญหาในด้านต่างๆ อันจะติดตามมาเพราะสาเหตุแห่งการไม่ปฏิบัติตามระเบียบวินัยของโรงเรียน ปัญหาความประพฤติที่ไม่เหมาะสมที่ตราไว้ในกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๑๕) ตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๓๒ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๕ เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองความประพฤติจรรยาบรรณ และแต่งกายของนักเรียนและนักศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญยง วรณโกวิท (๒๕๕๑) ที่ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันครูที่ปรึกษา ครูฝ่ายปกครอง ครูเวรประจำวันไม่ได้เอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่มีการประสานงานการประชุมปรึกษาหารือ หาแนวทางแก้ไขพฤติกรรมด้านการแต่งกาย เช่น นักเรียนแต่งกายด้วยเครื่องแบบและการปฏิบัติในเรื่องการแต่งกายไม่ถูกระเบียบของโรงเรียนเทศบาลพลประชานุกูลว่าด้วยการแต่งกาย พ.ศ. ๒๕๕๐ การพัฒนานิยน์นักเรียนด้านการแต่งกายใน วงรอบที่ ๑ โดยใช้กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชน และการปรับพฤติกรรมโดยใช้เทคนิคการเสริมแรงทางบวก มีกิจกรรม ๔ กิจกรรม คือ กิจกรรมการรับนักเรียนหน้าประตูโรงเรียนกิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมพื้ดูแลน้อง และกิจกรรมคัดเลือกนักเรียนตัวอย่างในวงรอบที่ ๒ มี กิจกรรม ๕ กิจกรรม คือ กิจกรรมการรับนักเรียน

หน้าประตูโรงเรียนกิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมพื้ดูแลน้อง กิจกรรมคัดเลือกนักเรียนตัวอย่างและ กิจกรรมการกำกับติดตามผลการพัฒนาพบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายจำนวน ๓๕ คน มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกล่าวคือ หลังการดำเนินการพัฒนาพบว่า (๑) นักเรียนที่แต่งกายด้วย เครื่องแบบที่ไม่ถูกต้องอย่างเดียว จำนวน ๔ คน หลังการพัฒนาเสร็จสิ้นยังเหลือนักเรียนที่แต่งกาย ด้วยเครื่องแบบที่ไม่ถูกต้องจำนวน ๑ คน (๒) นักเรียนที่ปฏิบัติในเรื่องการแต่งกายไม่ถูกต้องอย่างเดียว จำนวน ๒๗ คน หลังการพัฒนาแล้วยังเหลือนักเรียนที่ปฏิบัติในเรื่องการแต่งกายไม่ถูกต้องอย่างเดียว จำนวน ๓ คน (๓) นักเรียนที่ปฏิบัติผิดระเบียบทั้ง ๒ อย่าง จำนวน ๔ คน หลังการพัฒนาแล้วยังเหลือนักเรียนที่ ปฏิบัติไม่ถูกต้อง จำนวน ๑ คน ดังนั้น โรงเรียนจึงจำเป็นต้องดำเนินการพัฒนาต่อไปเพื่อให้ให้นักเรียนมี วินัยด้านการแต่งกายที่ถูกระเบียบของโรงเรียนมากที่สุด การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้าง วินัยด้านการแต่งกาย สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาการดำเนินงานกิจการนักเรียนด้านการส่งเสริม วินัยนักเรียนทำให้นักเรียนปฏิบัติตามระเบียบวินัยสูงขึ้น และครูสามารถนำกระบวนการพัฒนา ดังกล่าวไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียนด้านอื่นๆ ของโรงเรียน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนและครู ร่วมมือพัฒนางานกิจกรรมนักเรียนด้านการส่งเสริมวินัยนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

๓. ด้านการตรงต่อเวลา ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริม วินัยของนักเรียนในอำเภอบางใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ภาพรวม ด้านการตรง ต่อเวลา และทุกข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่าผู้บริหารและครูจัดตารางจัดเวรให้นักเรียนทำ หน้าที่เวรประจำวันตามที่กำหนดทุกครั้ง นักเรียนเมื่อได้รับมอบหมายจากครูต้องตรงเวลาที่ครูนัดหมาย ส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบโรงเรียน ครูส่งเสริมให้นักเรียนกลับบ้านหลังเลิกเรียน ให้ตรงเวลา และครูมีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าแถวเคารพธงชาติตรงเวลาทุกครั้ง สอดคล้องกับ งานวิจัยของสายพิน ทะวรรณ (๒๕๖๐) ที่ผลการวิจัยพบว่า ๑) นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการ ส่งเสริมจริยธรรมด้านวินัยนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเครือข่าย ๕๗ สังกัดสำนักงานเขตบางกอก น้อย กรุงเทพมหานคร โดยรวม ๔ ด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการกระทำ ของตนเอง ด้านการตรงต่อเวลา ด้านความรับผิดชอบ การงานที่มอบหมายและด้านการแต่งกาย ๒) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นนักเรียนต่อการส่งเสริมจริยธรรมด้านวินัยนักเรียนเพื่อหาค่า F-test ตามเพศ อายุ ชั้นเรียน โรงเรียน ภาพรวม และทุกด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ ซึ่งแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมจริยธรรมด้านวินัยนักเรียน คือ ด้านความรับผิดชอบการงาน ที่มอบหมาย กำหนดเวลาส่งงานให้ชัดเจนแก่นักเรียนเพราะนักเรียนมีความรับผิดชอบแตกต่างกัน ให้แรงเสริม ยกย่องชมเชย รางวัล และคะแนนเล่านิทานคุณธรรมด้านความรับผิดชอบสอดแทรกคำ สอนทางพระพุทธศาสนา ด้านการกระทำของตนเอง ชี้แจงให้เห็นผลดีและผลเสียของการกระทำที่ดี และไม่ดี จัดบอร์ดโชว์ผลงานนักเรียนที่ทำงานเรียบร้อย ให้แรงเสริมชื่นชมยกย่องเมื่อนักเรียนกระทำ สิ่งที่ดี จัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนให้นักเรียนที่เก่งช่วยสอนเพื่อนให้สามารถทำงานได้ ด้านการตรงต่อ เวลา จัดทำตารางบันทึกการส่งงาน และการมาเรียนชี้แจงผลกระทบของการไม่ตรงต่อเวลาให้ นักเรียนรับทราบ มีบทลงโทษให้ชัดเจนหากนักเรียนไม่ตรงต่อเวลาให้แรงเสริมชื่นชมยกย่อง ให้รางวัล เมื่อนักเรียนส่งงานครบตรงตามเวลาที่ครู นัดหมาย และด้านการแต่งกาย ชี้แจงกฎระเบียบการแต่ง กายของโรงเรียน กล่าวตักเตือนนักเรียนที่แต่งกายไม่เรียบร้อยทันทีที่พบและให้แต่งกายใหม่ให้ เรียบร้อย จัดกิจกรรมการประกวดการแต่งกายสะอาดเรียบร้อยเป็นระดับชั้นประจำเดือน

๔. ด้านการแต่งกาย ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมวินัยของนักเรียนในอำเภอบางใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ภาพรวม ด้านการแต่งกาย และทุกข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่าทางโรงเรียนพร้อมด้วยคณะครู มีการส่งเสริมวินัยอยู่แล้วแต่ไม่มีความต่อเนื่องในเรื่องการส่งเสริมวินัยนักเรียนแต่งกายถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับเรียน มีการจัดส่งเสริมการรักษาความสะอาด และมีกิจกรรมการเขียนเรียงความเรื่องการแต่งกายเรียบร้อยอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของอวยชัย ศรีเกื้อกลิ่น (๒๕๕๑) ที่ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาความมีวินัยในด้านการแต่งกายของนักเรียนโรงเรียนบ้านหินดาด อำเภอยะผา จังหวัดนครราชสีมา มีสภาพก่อนการพัฒนาให้นักเรียนโรงเรียนบ้านหินดาดขาดระเบียบวินัยการแต่งกาย โดยมีลักษณะตัวบ่งชี้พฤติกรรมของความมีวินัยด้านการแต่งกาย ๓ ลักษณะ คือ แต่งกายถูกต้องตามระเบียบเครื่องแต่งกายและร่างกายสะอาด และเครื่องแต่งกายมีความเรียบร้อยเหมาะสมกับโอกาสและกิจกรรม ผลการพัฒนาปรากฏว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓ ของโรงเรียนบ้านหินดาด แต่งกายถูกต้องตามระเบียบ และเหมาะสมกับโอกาสและกิจกรรม แต่ยังมีนักเรียนบางคนมีปัญหาในการแต่งกาย ซึ่งผลการพัฒนาดังกล่าว เป็นผลมาจากผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยใช้ ๓ กิจกรรมหลัก คือ กิจกรรมเพื่อนเตือนเพื่อนกิจกรรมพี่ช่วยน้องในการแต่งกาย กิจกรรมประกวดนักเรียนตัวอย่าง นักเรียนแต่งกายได้ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน มีเครื่องแต่งกายครบชุด แต่งกายสะอาดมากขึ้น โดยสะท้อนให้เห็นว่า การแก้ปัญหาความขาดวินัยของนักเรียนจะประสบผลสำเร็จต้องสร้างความรักความอบอุ่นในครอบครัวให้สมบูรณ์มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) โรงเรียนควรติดป้ายประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการแต่งตัวของนักเรียนตั้งแต่หัวจรดเท้าตามอาคารเรียนต่างๆ และทางเข้าออกของโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนได้เห็นแบบฟอร์มการแต่งตัวที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นชุดพลศึกษา ชุดเนตรนารี ชุดลูกเสือ ชุดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น ตามที่โรงเรียนได้กำหนดเอาไว้

๒) โรงเรียนควรจัดกิจกรรมด้านการตรงต่อเวลา โดยการจัดฝึกอบรม ปลุกฝัง เข้าค่าย และให้นักเรียนนำไปปฏิบัติเพื่อให้รู้คุณค่าของการตรงต่อเวลา และข้อเสียของการไม่ตรงต่อเวลาว่ามีประโยชน์อย่างไร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบในหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายให้ไว้

๓) ครูและอาจารย์ประจำห้องควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียนได้เห็นถึงระเบียบของการเข้าแถว โดยการลงมาคุมแถวแต่ละห้อง และเช็คชื่อนักเรียนทุกครั้งก่อนจะทำกิจกรรมหน้าเสาธงช่วงเช้า และหลังเลิกเรียน และควรยกย่องห้องที่เข้าแถวเป็นระเบียบเรียบร้อย มีการชมเชยให้รางวัลหรือมอบเกียรติบัตรให้ เพื่อให้นักเรียนมีจิตสำนึกที่ดีในการเข้าแถว

๔) โรงเรียนควรเพิ่มถึงขยะให้มากกว่าเดิม เพิ่มบุคลากรภารโรงที่จะเข้ามาทำความสะอาดห้องน้ำตามอาคารเรียน ทำความสะอาดโรงอาหารให้มากขึ้น และส่งเสริมให้นักเรียนช่วยกันรักษาความสะอาดทางด้านร่างกายของตนเองและโดยส่วนรวมโดยเฉพาะห้องเรียนของนักเรียนเองหรือจัดกิจกรรมประกวดห้องเรียนสะอาดเพื่อให้นักเรียนมีพื้นฐานในการช่วยกันรักษาความสะอาด

๕) โรงเรียนควรมีกิจกรรมการแสดงความเคารพวันละ ๑ ชั่วโมงก่อนเลิกเรียน โดยการเชิญวิทยากรพิเศษหรือครูพระสอนศีลธรรม มาฝึกและปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องของมารยาทไทยทุกด้าน เพื่อให้นักเรียนรู้จักขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวไทยได้ดียิ่งขึ้น หรืออาจจัดโครงการประกวดมารยาทในการแสดงความเคารพอ่อนน้อมถ่อมตน โดยการบูรณาการการแสดงความเคารพเข้าไปในทุกๆ รายวิชา เพื่อให้นักเรียนได้นำเอาไปฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

๒. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

๑) ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่องศึกษาปัญหาและอุปสรรคศึกษาแนวทางการส่งเสริมวินัยนักเรียน

๒) ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่องศึกษาสาเหตุที่นักเรียนมีพฤติกรรมก้าวร้าว

๓) ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่องศึกษาสาเหตุที่นักเรียนไม่ประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบแนวปฏิบัติของโรงเรียน

บรรณานุกรม

กรมพลศึกษา. (๒๕๓๙). รายงานการวิจัยการทดลองนำกิจกรรมกลุ่มพัฒนาคุณภาพงานมาใช้ในวิทยาลัยพลศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายแผนงานและติดตามผล สำนักงานเลขาธิการกรมพลศึกษา.

เกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. (๒๕๔๐). การพัฒนาบุคลิกภาพ. กรุงเทพมหานคร : ยูไนเต็ดโปรดักชั่น.

จรุญภรณ์ กลางบุรีรัมย์. (๒๕๕๐). การพัฒนาการดำเนินงานการส่งเสริมวินัยนักเรียนโรงเรียนพระกุมารจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (๒๕๕๑). การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร: เอส.อาร์. พรินติ้งแมสโปรดัก.

บุญยง วรณโกวิท. (๒๕๕๑). การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านการแต่งกายโรงเรียนเทศบาลพลประชานุกูล อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วันวิสา ผลิปัญญา. (๒๕๕๐). การพัฒนาวินัยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนสตรีศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สมบูรณ์ สุขสำราญ. (๒๕๔๑). แนวคิดและทฤษฎี ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว

สายพิน ทะวรรณ. (๒๕๖๐). การส่งเสริมจริยธรรมด้านวินัยนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเครือข่าย ๕๗ สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.

อวยชัย ศรีเกื้อกลิ่น. (๒๕๕๑). การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านการแต่งกายของนักเรียน โรงเรียนบ้านหินดาด อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

**แนวทางส่งเสริมการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท ๔
สำหรับโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี**
**A Guideline of Academic Administration Promotion Based on Iddhipada 4 in Triam
Udom Suksa Pattanakarn Nonthaburi School, Nonthaburi Province**

กัญญลักษณ์ จันทรวิบูลย์ Kanyaluck Jannawibun^๑
สมศักดิ์ บุญปู Somsak Boonpoo^๒
พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวาทโน
PhramahaYannawat Thitavaddhano^๓

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี ๒) เพื่อศึกษาหลักการการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพและการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ เพื่อส่งเสริมการบริหารงานวิชาการ ๓) เพื่อเสนอแนวทางส่งเสริมการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท ๔ สำหรับโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี ซึ่งเป็นงานวิจัยแบบผสมผสานวิธี ประกอบด้วย ๑) การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๒๓ คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ๒) การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เอกสาร และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๕ รูป/คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี ในภาพรวม พบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้งหมด เรียงลำดับจากด้านที่มากไปหาด้านน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านหลักสูตร ด้านวัดผลและประเมินผลการศึกษา และด้านสื่อการเรียนการสอน

๒. หลักการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพและการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ เพื่อส่งเสริมการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย ๑) หลักการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน วัดผลและประเมินผลการศึกษา โดยมีหลักการและวิธีการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหาร ได้แก่ (๑) ยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วม (๒) จัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีดัชนีชี้วัด

^๑สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
kanyaluck.sensei@gmail.com

^๒คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๓คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คุณภาพการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ และสามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาได้ ทุกช่วงชั้น (๓) ส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้รวมทั้ง เป็นเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้ (๔) ส่งเสริมให้มีการร่วมมือเป็นเครือข่ายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและ คุณภาพในการจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษา (๕) ส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้โดย ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ๒) การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ เพื่อส่งเสริมการบริหารงาน วิชาการด้วยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔

๓. แนวทางส่งเสริมการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท ๔ สำหรับโรงเรียนเตรียม อุดมศึกษา พัฒนาการ นนทบุรี ทั้ง ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านหลักสูตร ควรมีใจรักในการปฏิบัติงาน เกี่ยวกับการจัดหลักสูตร หมั่นประชุมวางแผนจัดการเรียนการสอนด้วยใจรักอยากให้เกิดผลสำเร็จ ควรจัดอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการการจัดทำหลักสูตร มีการดำเนินการตามแผนงานวิชาการด้วยความ ขยันหมั่นเพียร เอาใจใส่ไม่คิดค้นจัดทำโครงการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตร มี การกำกับติดตามการใช้หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอด้วยความเอาใจใส่ ร่วมกันสรุปและประเมินผลในการ ใช้หลักสูตร และนำผลการประเมินผลการใช้หลักสูตรไปปรับปรุงใช้ในการบริหารงานวิชาการ ๒) ด้าน การจัดการเรียนรู้ ควรมีการจัดการเรียนการสอนด้วยใจรัก จัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการ เรียนการสอน สนับสนุนครูให้เอาใจใส่ในการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น เอาใจใส่ในการ จัดกิจกรรมส่งเสริมทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ และจัดกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักพิจารณาและ วิเคราะห์ในการเรียนการสอน ๓) ด้านสื่อการเรียนการสอน ควรจัดผู้สอนที่มีความพอใจและความรัก ในการสอนเพื่ออบรมการทำสื่อการเรียนการสอน บำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนให้อยู่ในสภาพดี ด้วยความอดทน มีความขยันอดทนในการนำนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้ จัดสรรงบประมาณ สนับสนุนในการผลิตสื่อการเรียนการสอนด้วยความโปร่งใส สุจริต ตรวจสอบได้ และติดตาม ประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน ๔) ด้านวัดผลและประเมินผล ควรมีความพอใจในการวัดผล และประเมินผลที่ได้ตามสภาพเป็นจริง หมั่นประชุมชี้แจงเกี่ยวกับระเบียบการวัดและประเมินผล มี ความขยันวางแผนการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนตลอดการปีการศึกษา สร้างเครื่องมือ วัดผลโดยให้ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ด้วยความอดทน เอาใจใส่นำผลการวัดผล และประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน และติดตามตรวจสอบการวัดและประเมินผล การศึกษาเพื่อปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, หลักอิทธิบาท ๔

Abstract

The objectives of this thesis were: 1) to analyze the state of academic administration of Triam Udom Suxa Pattanakarn Nonthaburi School, 2) to study principles of effective academic administration and the application of the four principles of Iddhipāda 4, and 3) to propose a guideline for academic administration promotion based on Iddhipāda 4 in Triam Udom Suxa Pattanakarn Nonthaburi School, Nonthaburi Province. The mixed research methods were used in the study. The quantitative data were collected by questionnaires from 123 samples and analyzed by frequency, percentage, mean and standard deviation. The qualitative data were collected from documents and in-depth interviews with 5 key-informants and then analyzed content analysis.

The results of the study found that:

1. The academic administration of Triam Udom Suxa Pattanakarn Nonthaburi School was at a high level overall. The highest level was on learning management, followed by curriculum management, measurement and evaluation management, and teaching and learning media management respectively.

2. Principles of effective academic management and application of the principles of Iddhipāda 4 consisted of; 1) Principles of effective academic management in four aspects: curriculum, teaching and learning, teaching and learning media, teaching and learning measurement and evaluation. The principles and methods of operation to facilitate the management were; (1) the school curriculum must be based on the core curriculum framework of basic education and relevant to conditions and environment of communities and society under the monitor of teachers, administrators, parents and community involved, (2) the quality and standard of education can be verified by quality indicators, curriculum and learning process in every study level, (3) community and society are encouraged to participate in curriculum design, learning process as well as network and learning resources, (4) networks are encouraged to work together to improve efficiency, quality and development of education, and (5) the learner-centered- learning process must be supported. 2) The application of the four principles of Iddhipada 4 in academic administration promotion.

3. The guidelines for academic administration promotion based on Iddhipāda 4 in Triam Udom Suxa Pattanakarn Nonthaburi School were as follows: 1) in the curriculum, teachers should have a passion for curriculum operation, keep up the teaching and learning plans with passion for success, attend training programs on curriculum management techniques, operate academic plans with patience and

diligence, develop the teaching and learning methods in accordance with the curriculum, regularly monitor the use of curriculum, and put the curriculum evaluation results in the academic management improvement, 2) in teaching and learning management, It should be taught with passion, the classroom atmosphere should be arranged in supporting the teaching and learning process, teachers should be supported in local knowledge and wisdom and academic activities, 3) in teaching and learning media, the teachers who are satisfied with and love in instructional media should be assigned to have training courses in the field and take care of instrument in good condition. The budget should be provided in producing educational innovations with measurement in checking and evaluating, and 4) in measurement and evaluation, there should be measurement and evaluation on the actual situations and conditions, meetings for clarification of rules, regulations and criteria of measurement and evaluation, plans for measurement and evaluation of teaching and learning throughout the academic year, measurement tools coving the whole contents of the course objectives, teaching and learning improvement based on the results of the measurement and evaluation, and development of measurement and evaluation system.

Keywords: Academic Administration Accordance, Iddhipāda 4

บทนำ

การศึกษาว่าเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศการที่ประเทศกำลังก้าวเข้าสู่สังคมขนาดใหญ่ ทั้งในระดับภูมิภาคและสังคมโลก ประกอบกับในภูมิภาคนี้จะมีการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนมีความพยายามที่จะเชื่อมโยงกันของประเทศในอาเซียนกับนอกภูมิภาคอาเซียนจึงมีความจำเป็นต้องสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศรวมทั้งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบ Logistics ที่สำคัญของประเทศ ทั้งด้านการคมนาคม การสื่อสาร การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่สำคัญมากและขาดไม่ได้ คือ การพัฒนาคน เพราะฉะนั้นจึงเป็นโจทย์สำคัญของการจัดการศึกษาและปฏิรูปการศึกษาของไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๖: ๒-๓) โดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาไว้ โดยมุ่งจัดการศึกษาที่เป็นเลิศด้วยการทำให้โรงเรียนมีคุณภาพ การเรียนการสอนมีคุณภาพ ห้องเรียนมีคุณภาพ และผู้เรียนมีคุณภาพได้มาตรฐานสูงในระดับสากล แนวนโยบายและแนวปฏิบัติดังกล่าวข้างต้นจะบรรลุผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายในการจัดการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับโรงเรียนเพราะโรงเรียนเป็นหน่วยงานในระดับปฏิบัติที่สำคัญที่สุดที่จะนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ ดังนั้น สถานศึกษาจึงมีหน้าที่ให้การศึกษาแก่ประชาชนจึงต้องนำหลักการดังกล่าวมาดำเนินการโดยมีเป้าหมายในการจัดการศึกษา คือ ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข เพราะหากโรงเรียนดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนการพัฒนากิจการงานวิชาการก็น่าจะพิจารณาได้ว่าโรงเรียนประสบความสำเร็จล้มเหลว ในทางตรงกันข้ามโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานวิชาการ โรงเรียนนั้นก็สมควรได้รับการยกย่องยอมรับว่าเป็นโรงเรียนที่ดำเนินการกิจได้ผล (อุทัย บุญประเสริฐ, ๒๕๓๘: ๖๒) ซึ่งการบริหารงานในโรงเรียนที่สำคัญที่สุดก็คือ การบริหารงานวิชาการ ถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จและความล้มเหลวในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ (รุ่ง แก้วแดง, ๒๕๔๑: ๗๓-๗๔)

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ชื่อเดิมชื่อโรงเรียนบางใหญ่ เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๒ ที่วัดพิบูลเงิน ตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี หลังจากนั้นโรงเรียนได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเจ้าอาวาส กรรมการวัด และประชาชนเป็นอย่างดี และในวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๒ ท่านเจ้าคณะจังหวัดได้ทำหนังสือยินยอมให้ใช้ที่ธรณีสงฆ์ วัดโบสถ์ดอนพรหม ให้เป็นที่สร้างอาคารเรียน โรงเรียนบางใหญ่จึงได้ย้ายมาสอนในที่แห่งใหม่ บริเวณวัดโบสถ์ดอนพรหม เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ เป็นต้นมา ตามหลักสูตรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เปิดสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โดยจัดให้มีการเรียนการสอนวิชาภาษาต่างประเทศทุกระดับชั้น มีวิธีการจัดการเรียนรู้โดยให้ความรู้คู่คุณธรรม ให้ฝึกปฏิบัติจริง จึงเป็นที่นิยมของผู้ปกครองมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งนี้เพราะทางโรงเรียนได้จัดการศึกษาโดยไม่แสวงหากำไร วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งโรงเรียน ต้องการที่จัดการศึกษาบนรากฐานของคุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการ มีการบริหารงาน ซึ่งประกอบด้วย ๔ ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณและบริหารบุคคล และด้านบริหารทั่วไป ซึ่งยึดหลักการบริหารงาน

การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) การจัดการศึกษาอยู่ในระดับที่ดีที่สุด และคงรักษาคุณภาพและมาตรฐานของการจัดการบริการให้การศึกษาให้สมฐานะของโรงเรียนรัฐบาล

ในปัจจุบันโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ มีนักเรียนทั้งสิ้น ๓,๓๘๐ คน และบุคลากร ครู และผู้บริหารสถานศึกษา ๑๖๐ คน จึงมีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการส่งเสริมประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี ที่มีความสำคัญต่อการบริหารโรงเรียนเป็นอย่างดี มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิชาการมีชื่อเสียงด้านการผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพ มีกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีกิจกรรมเพื่อสังคมมากมาย และพบว่าการบริหารจัดการโรงเรียนในด้านการสื่อสารการสั่งการและการติดต่อประสานงานของผู้บริหารโรงเรียนกับบุคลากรหรือองค์กรภายนอกยังต้องได้รับการส่งเสริมพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สิ่งที่จะทำให้การบริหารจัดการโรงเรียนประสบผลสำเร็จ คือการนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน จึงต้องพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีความพอใจ มีความขยันขันแข็ง มีความเอาใจใส่ใคร่ครวญอยู่เสมอซึ่งหมายถึง หลักอภินิหาร ๔ (ม.ม.(ไทย). ๒๕๒/๒๔๓/๑๓) ได้แก่ ๑) ฉันทะ ความพอใจ คือ ความต้องการที่จะทำ รักที่จะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอและปรารถนาจะทำให้ได้ผลดี ๒) วิริยะ ความเพียร คือ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ทอดทิ้ง ๓) จิตตะ ความคิด คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝึกฝนไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป ๔) วิมังสา ความไตร่ตรอง หรือ ทดลอง คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจหาเหตุผลและตรวจสอบข้อสงสัยหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัตถุประสงค์วิธีแก้ไขปรับปรุง เป็นต้นนั่นเอง (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), ๒๕๔๓ :๑๘๖)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาแนวทางส่งเสริมการบริหารงานวิชาการตามหลักอภินิหาร ๔ สำหรับโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี
๒. เพื่อศึกษาหลักการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพและการประยุกต์ใช้หลักอภินิหาร ๔ เพื่อส่งเสริมการบริหารงานวิชาการ
๓. เพื่อเสนอแนวทางส่งเสริมการบริหารงานวิชาการตามหลักอภินิหาร ๔ สำหรับโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พัฒนาการ นนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบงานวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนการวิจัย ๓ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ วิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี ประกอบด้วยใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๒๓ คน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ ๒ ศึกษาหลักการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพและการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ เพื่อส่งเสริมการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วยการสัมภาษณ์ข้อมูลหลัก ๕ รูป/คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ ๓ เสนอแนวทางส่งเสริมการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท ๔ สำหรับโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี ประกอบด้วยการวิเคราะห์เอกสาร ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

๑. ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สรุปผลการวิจัยดังนี้

สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี ในภาพรวม พบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้งหมด โดยเรียงลำดับจากด้านที่มากไปหาด้านน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านหลักสูตร ด้านวัดผลและประเมินผลการศึกษา และด้านสื่อการเรียนการสอน

สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี ด้านที่ ๑ หลักสูตร พบว่า มีระดับการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้งหมด โดยเรียงลำดับจากมากที่สุด ๓ อันดับ ได้แก่ กำหนดนโยบายเพื่อวางแผนการบริหารงานวิชาการไว้อย่างชัดเจน วางแผนโครงสร้างหลักสูตรประจำปีการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และอันดับสุดท้าย คือ ส่งเสริมให้ครูพัฒนาเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและความต้องการของนักเรียน

สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี ด้านที่ ๒ การจัดการเรียนรู้ พบว่า มีระดับการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้งหมด โดยเรียงลำดับจากมากที่สุด ๓ อันดับ ได้แก่ ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในการนำไปใช้จริงของแต่ละรายวิชา เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาและแก้ปัญหาการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนทุกรายวิชา และอันดับสุดท้าย คือ กระตุ้นให้ครูจัดเตรียมแผนการสอน / แผนการจัดการเรียนรู้ ก่อนทำการสอน

สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี ด้านที่ ๓ สื่อการเรียนการสอน พบว่า มีระดับการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้งหมด โดยเรียงลำดับจากมากที่สุด ๓ อันดับ ได้แก่ สนับสนุนให้ครูผลิตสื่อการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระ สนับสนุนงบประมาณด้านสื่อการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้และนำภูมิปัญญา

ห้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน และอันดับสุดท้าย คือ สนับสนุนให้ครูเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการใช้สื่อการเรียนการสอน

สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี ด้านที่ ๔ วัดผลและประเมินผลการศึกษา พบว่า มีระดับการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้งหมด โดยเรียงลำดับจากมากที่สุด ๓ อันดับ ได้แก่ จัดหาเอกสาร คู่มือ และระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลเพื่อให้ครูได้จัดทำคู่มือการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนภูมิแสดงความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนแต่ละชั้นตามกลุ่มสาระ มีการสนับสนุนบุคลากรให้เข้ารับการอบรมการวัดผลและประเมินผล การศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และอันดับสุดท้าย คือ สนับสนุนให้ครูนำผลการวัดประเมินผลแต่ละครั้งมาเป็นข้อมูลในการพัฒนา ปรับปรุง การเรียนการสอน

๒. ผลการศึกษาหลักการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพและการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ เพื่อส่งเสริมการบริหารงานวิชาการ สรุปผลการวิจัยพบว่า

๑) หลักการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ

หลักการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ จะต้องมีการและวิธีการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหาร โดยมีหลักการเบื้องต้น ประกอบด้วย (๑) ยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วม (๒) จัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ และสามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาได้ทุกช่วงชั้น (๓) ส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้รวมทั้งเป็นเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้ (๔) ส่งเสริมให้มีการร่วมมือเป็นเครือข่ายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษา (๕) ส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด

๒) การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ เพื่อส่งเสริมการบริหารงานวิชาการ

อิทธิบาท คือ ธรรมให้ถึงความสำเร็จ เป็นหลักความสำเร็จ ปฏิบัติตามหลักธรรมที่จะนำไปสู่ความสำเร็จแห่งกิจการ ๔ ประการ ได้แก่ (๑) ฉันทะ คือ รักงาน (การเห็นคุณค่าความรักความพอใจ) คือ มีใจรัก พอใจจะทำสิ่งนั้น และทำด้วยใจรัก ต้องการทำให้เป็นผลสำเร็จอย่างดีแห่งกิจการงานที่ทำ หรือเพียงเพราะอย่างใดรางวัลหรือผลกำไร (๒) วิริยะ คือ สู้งาน (ความเพียร เห็นเป็นความท้าทาย ใจสู้ ขยัน) คือ พากเพียรทำ ขยัน หมั่นประกอบ หมั่นกระทำสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็งอดทน เอาธุระ ไม่ทอดทิ้ง ไม่ทอดลอย ก้าว ไปข้างหน้าจนกว่าจะสำเร็จ (๓) จิตตะ คือ ใส่ใจงาน (ความคิด อุทิศตัวต่องาน ใจจดจ่อ จริ่งจ๋ง) คือ เอาจิตฝักใฝ่ ตั้งจิต รับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิดไม่ปล่อยจิตใจให้ฟุ้งซ่านเลือนลอย ใช้ความคิดในเรื่องนั้นเสมอ ทำกิจหรืองานนั้นอย่างอุทิศตัวอุทิศใจ (๔) วิมังสา คือ ทำงานด้วยปัญญา (ไตร่ตรอง พิสูจน์ ทดสอบ ตรวจสอบ ตรวจสอบ แก้ไข) ใช้ ปัญญาสอบสวน คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจสอบหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อน เกินเลยบกพร่องขัดข้องในสิ่งที่ทำนั้น โดยรู้จักทดลอง วางแผน วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง เป็นต้น เพื่อจัดการและดำเนินงานนั้นให้ได้ผลดียิ่งขึ้นไป

๓. ผลการเสนอแนวทางส่งเสริมการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท ๔ สำหรับโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พัฒนาการ นนทบุรี สรุปผลการวิจัยพบว่า

แนวทางส่งเสริมการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท ๔ สำหรับโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พัฒนาการ นนทบุรี มีดังนี้

๑) หลักสูตร ประกอบด้วย (๑) มีใจรักในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดหลักสูตร (๒) ประชุมวางแผนจัดการเรียนการสอนด้วยใจรักอยากให้เกิดผลสำเร็จตามหลักสูตร (๓) จัดอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการจัดการจัดทำหลักสูตรให้กับครูอย่างไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค (๔) ดำเนินการตามแผนงานวิชาการด้วยความขยันหมั่นเพียร (๕) เอาใจใส่ไม่คิดค้นจัดทำโครงการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตร (๖) ผู้บริหารและครูวิชาการ กำกับติดตามการใช้หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอด้วยความเอาใจใส่ (๗) ผู้บริหารและครูวิชาการ และครูผู้สอน ร่วมกันสรุปและประเมินผลในการใช้หลักสูตร (๘) นำผลการประเมินผลการใช้หลักสูตรไปปรับปรุงใช้ในการดำเนินงานวิชาการ

๒) การจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย (๑) ครูมีใจรักในการจัดการเรียนการสอน (๒) จัดครูเข้าสอนให้ตรงตามวิชาเอกเพื่อลดปัญหาและความล่าช้าในการสอน (๓) จัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอนเพื่อให้ไม่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อผู้สอนและผู้เรียน (๔) สนับสนุนครูให้เอาใจใส่ในการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอน (๕) ครูเอาใจใส่ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ (๖) ครูจัดกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักพิจารณาและวิเคราะห์ในการเรียนการสอน

๓) สื่อการเรียนการสอน ประกอบด้วย (๑) จัดครูผู้สอนที่มีความพอใจและความรักในการสอนเข้าอบรมการจัดทำสื่อการเรียนการสอนและการจัดทำสื่อต่างๆ (๒) บำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนให้อยู่ในสภาพดีด้วยความอดทนต่อปัญหาและอุปสรรค (๓) มีความขยันอดทนในการนำนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้ในการเรียนการสอน (๔) มีใจใส่ในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนอยู่ประจำ (๕) ตรวจสอบและติดตามประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน (๖) พิจารณาจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในการผลิตสื่อการเรียนการสอนด้วยความโปร่งใส สุจริต ตรวจสอบได้ (๗) ตรวจสอบและติดตามประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน

๔) วัดผลและประเมินผล ประกอบด้วย (๑) ครูมีความพอใจในการวัดผลและประเมินผล (ฉันทะ) (๒) ประชุมชี้แจงให้ครูเข้าใจในระเบียบการวัดและประเมินผล (๓) มีความขยันวางแผนการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนตลอดการปีการศึกษา (๔) จัดครูให้สร้างเครื่องมือวัดผลโดยให้ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ด้วยความอดทน (๕) ครูเอาใจใส่นำผลการวัดผลและประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน (๖) พิจารณาให้ครูเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล (๗) หมั่นติดตามและตรวจสอบเอกสารเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล การศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี ในภาพรวม พบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีระดับการปฏิบัติ

อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากด้านที่มากไปหาด้านน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านหลักสูตร ด้านวัดผลและประเมินผลการศึกษา และด้านสื่อการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ McCarthy (1971:705 – A) ที่ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มครูมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการเกี่ยวกับบทบาทในการปฏิบัติงานด้านวิชาการ เรื่องการสังเกตการณ์สอน การวัดผลประเมินผล การจัดตั้งคณะกรรมการการบริหารฝ่ายวิชาการ และความรับผิดชอบของคณะกรรมการ นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีความเห็นตรงกันว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทมีความรับผิดชอบ และเอาใจใส่ในการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

แนวทางส่งเสริมการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท ๔ สำหรับโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พัฒนาการ นนทบุรี เป็นผลจากศึกษาเอกสารและผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ ๔ ด้าน คือ หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน และวัดผลและประเมินผลการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของวี จันทะนาม (๒๕๕๗: ๒๙๔-๒๙๕) ที่ผลการศึกษาพบว่า ได้องค์ประกอบในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ๔ องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ๑) การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ ๒) การจัดการเรียนการสอน ๓) การบริหารการเรียนการสอน ๔) การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของคัมภีร์ สุดแท้ (๒๕๕๓) ที่ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กมีองค์ประกอบย่อย คือ (๑) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น (๒) การวางแผนด้านวิชาการ (๓) การเรียนการสอน และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (๔) การพัฒนาหนังสือ สื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ (๕) การวัดผล ประเมินผล และสอดคล้องกับงานวิจัยของเพชริน สงค์ประเสริฐ (๒๕๕๐) ที่พบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีม มีการกิจขอบข่ายงานวิชาการ ในสถานศึกษา ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร การวัดผลประเมินผล การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษา โดยนำมาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา เพื่อส่งเสริมการบริหารงานวิชาการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพคุณภาพในการจัดและพัฒนาศึกษา เพื่อจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ซึ่งหลักอิทธิบาท ๔ ประการนี้ นับว่าเป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพแก่การบริหารงานวิชาการทั้ง ๔ ด้านได้จริง สอดคล้องกับแนวคิดของสอดคล้องกับงานวิจัยของพระวุฒิพงษ์ ถาวรจิตโต (รักเรียน) (๒๕๕๓) ที่ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การนำหลักอิทธิบาท ๔ มาใช้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีการนำหลักอิทธิบาท ๔ มาใช้ในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญมี บุญเยี่ยม (๒๕๕๔) ที่ผลการศึกษาพบว่า พนักงานมีการนำหลักอิทธิบาท ๔ ไปใช้ในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จโดยอาศัย แรงจูงใจภายนอกการนำอิทธิบาท ๔ ไปใช้คือต้องสร้างฉันทะให้เกิดขึ้นในใจเป็นเบื้องต้นก่อนเพื่อให้ เกิดความชอบที่จะทำงานนั้นๆ จากนั้นต้องใช้วิริยะเพื่อที่จะอดทนต่ออุปสรรคต่างๆ ที่จะทำให้งานนั้น บรรลุเป้าหมายในขณะทำงานต้องมีจิตตะ คือความตั้งใจและเอาใจใส่ในงานมีความรับผิดชอบในงานที่ทำและสุดท้ายใช้วิมังสา คือการพิจารณาไตร่ตรองงานที่ทำอย่างรอบคอบมีการตรวจตราสอบ ข้อบกพร่องเพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของชาติรี แนวจำปา (๒๕๕๒) ที่ผลการศึกษาพบว่า ทุกคนต้องใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้เป็นผู้ที่มีความรัก ความพอใจในงาน ปฏิบัติงาน ด้วยความพากเพียรบากบั่น ด้วยความเอาใจใส่ในงาน และมีการตรวจสอบความสำเร็จในงานอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ผู้บริหารต้องมีการนำผลการรายงานการดำเนินงานวิจัยมาปรับปรุงเพื่อวางแผนการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาในสถานศึกษา

๒) ผู้บริหารควรมีการวางแผนการนิเทศอย่างชัดเจนโดยผ่านคณะกรรมการการนิเทศที่แต่งตั้งตลอดจนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

๓) ผู้บริหารควรมีการกำหนดนโยบาย และแนวทางในการการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท ๔ ที่ชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดการพัฒนาได้อย่างเป็นรูปธรรม

๔) ผู้บริหารควรมีนโยบายส่งเสริมให้ครูมีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย ตลอดจนการวัดผลประเมินผลที่หลากหลายตรงตามสภาพจริงของผู้เรียน

๒. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑) ผลการวิจัยสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี ด้านหลักสูตร พบว่า อันดับสุดท้าย คือ ส่งเสริมให้ครูพัฒนาเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและความต้องการของนักเรียน ดังนั้น จึงควรเพิ่มการส่งเสริมการพัฒนาให้ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่นและความต้องการของนักเรียน

๒) สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า อันดับสุดท้าย คือ กระตุ้นให้ครูจัดเตรียมแผนการสอน /แผนการจัดการเรียนรู้ ก่อนทำการสอน ดังนั้น จึงควรมีส่งเสริมแรงจูงใจให้ครูมีขวัญและกำลังใจในการเตรียมแผนการสอน เช่น การมอบรางวัล การเลื่อนขั้น เป็นต้น

๓) สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า อันดับสุดท้าย คือ สนับสนุนให้ครูเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการใช้สื่อการเรียนการสอน ดังนั้น จึงควรมีการจัดการอบรมให้ครูให้ความสำคัญและประโยชน์ของการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อช่วยในการเรียนการสอนมากขึ้น

๔) สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี ด้านวัดผลและประเมินผลการศึกษา พบว่า อันดับสุดท้าย คือ สนับสนุนให้ครูนำผลการวัดประเมินผลแต่ละครั้งมาเป็นข้อมูลในการพัฒนา ปรับปรุง การเรียนการสอน ดังนั้น จึงควรมีการส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินทุกครั้งมาพัฒนาการเรียนการสอนอย่างจริงจังมากขึ้น

๓. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรมีการศึกษาวิจัยโดยเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามหลักพุทธธรรมข้ออื่นๆ เช่น อริยสัจ ๔ พรหมวิหาร ๔ สัมปยุตธรรม ๗ อปปริหานิยธรรม ๗ เป็นต้น

๒) ควรมีการศึกษาการบริหารงานเชิงพุทธบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง ๔ ด้าน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๖). ๘ นโยบาย การศึกษา. กรุงเทพมหานคร สำนักนโยบายและ :
แผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- คัมภีร์ สุดแท้. (๒๕๕๓). การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสยาม.
- ชาติรี แนวจำปา. (๒๕๕๒). การประยุกต์ใช้อธิปไตย ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนัก
ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต .
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- บุญมี บุญเยี่ยม. (๒๕๔๔). ศึกษาการนำอธิปไตย ๔ ไปใช้ในการทำงานศูนย์ควบคุมการบินภูเก็ต
บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิต
วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต). พจนานุกรมฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร :
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระวุฒิพงษ์ ถาวรจิตโต. (๒๕๕๓). การนำหลักอธิปไตย ๔ มาใช้ในการปฏิบัติงาน : ศึกษาเฉพาะ
กรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เพชรริน สงค์ประเสริฐ. (๒๕๕๐). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงาน
เป็นทีมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย .:
มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (๒๕๔๒). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รวี จันทะนาม. (๒๕๕๗). รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลในโรงเรียน
ขนาดกลาง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี.
- รุ่ง แก้วแดง. (๒๕๔๑). ปฏิวัติการศึกษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (๒๕๓๘). การวางแผนการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- McCarthy. (1971). The School Managers: Power and conflict in American Public
Education. West Sport. CT: Greenwood.

แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามหลักอริยสัจ ๔ ในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒
Guideline of Teaching and Learning Development Based on Principles
of The Four Noble Truths in Primary Schools under Saraburi Primary
Educational Service Area Office 2

อภิรดี จันทรลอย Apiradee Junloy^๑
พระราชวรชัย Phrarajavachiramedhi^๒
ระวิง เรืองสังข์ Rawing Ruangsanka^๓
อำนาจ บัวศิริ Amanaj Buasiri^๔

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต และ ๒) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและวิธีการปฏิบัติตามหลักอริยสัจ ๔ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธีได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ จำนวน ๓๐๒ คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๓ คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ โดยภาพรวมทั้ง ๔ ด้าน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาภาพที่มีปัญหาได้แก่ ด้านการวางแผนการสอน ๑) มีเทคนิคและวิธีการสอนที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ๑) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ด้านการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน ๑) ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ ด้านการวัดและประเมินผล ๑) มีการประเมินคุณภาพ ทักษะ ความรู้ ความเข้าใจของนักเรียนแต่ละบุคคลเพื่อนำไปพัฒนาการเรียนการสอน

๒. แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามหลักอริยสัจ ๔ ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ ๑) ด้านการวางแผนการสอน

^๑สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Lovejunior1978@gmail.com

^๒คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๓คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๔นักวิชาการอิสระ

สอน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู บุคลากรในสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา ประชุมร่วมกันเพื่อจัดทำแผนการสอนแบบมีส่วนร่วม “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน ๒) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ ผู้บริหาร ให้ครูและนักเรียนถอดบทเรียนแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ๓) ด้านการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน ได้แก่ ผู้บริหาร ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนร่วมกันผลิตสื่อการเรียนการสอนจากบทเรียน ๔) ด้านการวัดและประเมินผล ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ทำแบบประเมินตามตัวชี้วัด มีการประเมินเป็นรายบุคคล

คำสำคัญ: การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน, อริยสัจ ๔, โรงเรียนประถมศึกษา

Abstract

The objectives of this research were; 1) to study the state of teaching and learning management in primary schools under Office of Saraburi Primary Educational Service Area 2 and 2) to study a guideline of teaching and learning management development in primary schools and the practice based on the Four Noble Truths, The quantitative data were collected by questionnaires from 302 teachers under Office of Saraburi Primary Educational Service Area 2 and then analyzed by percentage, mean and standard deviation. The qualitative data were collected by in-depth interviews with 3 key-informants and analyzed by content analysis.

The results of the study found that:

1. The state of teaching and learning management in primary schools under Office of Saraburi Primary Educational Service Area 2 in 4 aspects was at a high level overall. The problems were found on; 1) Teaching Plan, teaching techniques and methods to facilitate students in learning; 2) Teaching and Learning Activity, students had participation in teaching and learning process; 3) Instructional Media, students learn through work based learning; and 4) Measurement and Evaluation, assessment on quality, skills and knowledge of each student for development of teaching and learning.

2. The guidelines of teaching and learning development based on principles of The Four Noble Truths in primary schools under Office of Saraburi Primary Educational Service Area 2 were as follows; 1) Teaching Plan, administrators, teachers, school board, and school personnel should have meetings for setting teaching and learning plans, 2) Teaching and Learning Activity, administrators, teachers and students should decode the principles of Sufficiency Economy in every subject, 3) Instructional Media, administrators should encourage and support teachers and students to produce teaching and learning media, and 4) Measurement and

Evaluation, administrators, teachers, and school personnel should create individual evaluation form based on course indicators.

Keywords: Teaching and Learning Development, Four Noble Truths, Primary Schools

บทนำ

การศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตมาตรา ๒๒ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ในหมวด ๔ ได้เน้นและให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งหมายถึง การจัดการกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการนำไปใช้ในชีวิตจริง สามารถนำไปปฏิบัติและประยุกต์ใช้ได้ “เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง ได้พัฒนากระบวนการคิด วิเคราะห์ ศึกษาค้นคว้า ทดลองและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความถนัด ความสนใจ ด้วยกระบวนการและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งในและนอกห้องเรียน สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน สังคม และส่วนรวม (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๖: ๑๑-๑๔)

ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จึงได้นำการสอนแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Learning) คือ กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบและการวิเคราะห์ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า (ประภัสรา โคตะขุน, ๒๕๖๑) ซึ่งหากได้มีการนำหลักพุทธธรรมในพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน คือ อริยสัจ ๔ มาเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียน

จากความเป็นมาข้างต้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามหลักอริยสัจ ๔ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เจริญงอกงามทั้ง ๓ ด้านได้แก่ พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) จิตพิสัย (Affective Domain) และทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้

ได้ผลดีที่สุด และเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียนให้เรียนรู้ได้ตลอดชีวิตนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒

๒. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและวิธีปฏิบัติตามหลักอริยสัจ ๔

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

๑. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครู โรงเรียนประถมศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ เขตพื้นที่อำเภอหนองแค ในปีการศึกษา ๒๕๖๐ จำนวน ๑๔๑ โรงเรียน มีประชากร ๑,๓๐๖ คน

๒) กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ โดยผู้วิจัยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐๒ คน ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ๕% และระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ ประกอบด้วย ๕ อำเภอ คือ อำเภอแก่งคอย อำเภอหนองแค อำเภอวิหารแดง อำเภอมวกเหล็ก และอำเภอมวกมั่ง มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน ๑๔๑ โรงเรียน ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างทั้ง ๕ อำเภอ ตามสัดส่วนจำนวนประชากร และขั้นตอนสุดท้ายเป็นการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยการจับฉลาก

๓) ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา หรือผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๕ คน ด้วยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection) และกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้ ๑) เป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลโรงเรียนต้นแบบเด็กไทยสุขภาพดีด้านโภชนาการ ๒) เป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลโรงเรียนประชารัฐ ๓) เป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลโรงเรียนดีประจำตำบลต้นแบบ ๔) มีโรงเรียนมาศึกษาดูงาน ด้านการจัดการเรียนการสอน สนามเด็กเล่นต้นแบบตามหลักการพัฒนาสมอง:BBL และโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑) แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ โดยแบ่งเป็น ๓ ตอน ได้แก่

ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ปฏิบัติงาน

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ เป็นแบบสอบถามประมาณค่า ๕ ระดับ (Rating Scale) ของลิเกิร์ต (Likert) (1967 : 90-95)

๒) แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง โดยมีประเด็นคำถามสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามหลักอริยสัจ ๔ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑) แบบสอบถาม (Questionnaire) มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

(๑) ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอเชิญคณาจารย์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย กลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

(๒) นำหนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และนำหนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยทำการนัดหมายวัน เวลา ที่จะขอความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในแจกแบบสอบถามและเก็บคืน

๒) การสัมภาษณ์ (Interview) มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

(๑) ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์

(๒) นำหนังสือขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์และเอกสารที่เกี่ยวกับการวิจัยไปมอบให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้กำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการให้สัมภาษณ์

(๓) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ และทำการบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยการจดบันทึก ภาพนิ่ง และเครื่องบันทึกเสียง

๔. การวิเคราะห์ข้อมูล

๑) แบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ด้วยระบบคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

(๑) ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

(๒) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ในการแปลผลคะแนนสำหรับการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนของครูตามหลักอริยสัจ ๔ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ โดยผู้วิจัยได้แปลความจากบุญชม ศรีสะอาด (๒๕๓๕: ๑๐๐)

๒) การวิจัยเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

๓) การสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

๑. ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ ในภาพรวมทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการผลิตและการสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดประเมินผลพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน และด้านการวางแผนการสอน

๑) สภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ ด้านการวางแผนการสอน พบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ มีการเลือกสรรและการออกแบบวิธีการสอนที่เหมาะสม มีการสร้างความมั่นใจในการสอน มีการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือมีเทคนิคและวิธีการสอนที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

๒) สภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การสอนที่กำหนดไว้ ๓ ด้าน ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ผู้สอนมีการสร้างบรรยากาศให้เหมาะสมกับผู้เรียน และข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว

๓) สภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ ด้านการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน พบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ผู้สอนมีการใช้เทคโนโลยีช่วยในการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ เป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ และข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ

๔) สภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ มีความสอดคล้องกับลักษณะการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีเกณฑ์การวัดอย่างมีประสิทธิภาพ มีการวางแผน ติดตาม ปรับปรุง พัฒนา และตัดสินผลการศึกษา และข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ มีการประเมินคุณภาพ ทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ ของนักเรียนแต่ละบุคคลเพื่อนำไปพัฒนาการเรียนการสอน

๒. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและวิธีปฏิบัติตามหลักอริยสัจ ๔ สรุปผลการวิจัยพบว่า

๑) แนวทางการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามหลักอริยสัจ ๔ ด้านการวางแผนการสอน ประกอบด้วย (๑) การวางแผนการสอนเน้นแบบมีส่วนร่วม “บวร” แบบนิติธรรมให้อยู่ในพื้นฐานพระพุทธศาสนาของเน้นคุณธรรมนำความรู้โดยใช้หลักอริยสัจ ๔ มาเป็นตัวแปรสำคัญและวางแผนแบบเดินสายกลาง (๒) การวางแผนตามนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียน

๒) แนวทางการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามหลักอริยสัจ ๔ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย (๑) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการออกแบบการศึกษาและถอดบทเรียนแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (๒) การจัดการเรียนการสอนเน้นตาม DLTV และคอยนิเทศติดตามดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคลมีการจัดค่ายคุณธรรมเชิญพระสงฆ์มาเป็นวิทยากรให้ความรู้เน้นการปฏิบัติดำเนินชีวิตแบบทางสายกลาง (๓) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนำหลักพระพุทธศาสนามายึดเหนี่ยวจิตใจนักเรียนมีการสวดมนต์และนั่งสมาธิเพื่อสร้างพื้นฐานของการเรียนรู้บทเรียนและการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเน้นโรงเรียนวิถีพุทธและกิจกรรมลูกเสือมาบูรณาการแบบมีเหตุมีผลตามหลักอริยสัจ ๔ มีภูมิคุ้มกันแบบ ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข

๓) แนวทางการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามหลักอริยสัจ ๔ ด้านการผลิตและการสื่อการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย (๑) การผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการทำสื่อสื่อเพื่อตอบสนองความสนใจและกระตุ้นทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนโดยการลงมือปฏิบัติเน้นสื่อที่มาจากกิจกรรมการเรียนการสอนจากฝีมือนักเรียนจากกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ (๒) การผลิตสื่อการเรียนการสอนตามต้นแบบ DLTV เป็นต้นแบบการสร้างประสบการณ์และองค์ความรู้ให้กับนักเรียนและสอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน

๔) แนวทางการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามหลักอริยสัจ ๔ ด้านการวัดและประเมินผล ประกอบด้วย (๑) การวัดและประเมินผลเน้นผลสัมฤทธิ์เป็นรายบุคคลมีการประเมินผลการเรียนการสอนเป็นตัวเลขวัดควบคู่กับการวัดผลด้านพฤติกรรม (๒) การวัดและประเมินผลตามตัวชี้วัดและมีการตรวจสอบแบบประเมินทุกครั้งพร้อมวิเคราะห์ออกมาเป็นข้อมูลสังเคราะห์(สารสนเทศ) แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ได้อย่างถูกต้อง

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒ ในภาพรวมทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการผลิตและการสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดประเมินผลพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน และด้านการวางแผนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของไพรัช สู่แสนสุข (๒๕๓๙) ที่ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดี

ผู้เรียนจะต้องมีความตั้งใจ มีศรัทธา เพียรพยายาม มีสติ สมาธิ และปัญญาเป็นพื้นฐาน โดยผู้เรียนแต่ละคนมีวิธีการเรียนรู้ที่ต่างกัน ซึ่งในการจัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญ ๗ ประการ คือ ๑) ผู้สอน มีบทบาทเป็นผู้ชี้แนะ มีพื้นความรู้ที่ดี มีเมตตาต่อผู้เรียน ๒) ผู้เรียน ควรมีความเพียร ศรัทธา และตั้งใจเรียน ๓) ความมุ่งหมายของการสอน เป็นไปเพื่อประโยชน์ปัจจุบัน ภายหน้า และประโยชน์สูงสุด ๔) เนื้อหาสาระ ต้องมีความสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการสอน ๕) บริบทแวดล้อม ต้องการบุคคลผู้เป็นกัลยาณมิตร และเอื้อต่อการเรียนรู้ ๖) กระบวนการสอน มีความยืดหยุ่น หลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และ ๗) การประเมินผล ยึดความมุ่งหมายเป็นเกณฑ์ และเน้นให้ผู้เรียนประเมินตนเอง

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและวิธีปฏิบัติตามหลักอริยสัจ ๔ สรุปผลการวิจัยพบว่า แนวทางการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามหลักอริยสัจ ๔ ด้านการวางแผนการสอน อันเป็นการวางแผนการสอนเน้นแบบมีส่วนร่วม “บวร” แบบนิติธรรมให้อยู่ในพื้นฐานพระพุทธศาสนาของเน้นคุณธรรมนำความรู้โดยใช้หลักอริยสัจ ๔ มาเป็นตัวแปรสำคัญและวางแผนแบบเดินสายกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญาณี มีสวสกุลวงศ์ (๒๕๕๓: ๑๒๐-๑๒๓) ที่ผลการวิจัยพบว่า หลักการวิธีคิดในอริยสัจ ๔ เป็นการเริ่มต้นจากปัญหาหรือความดับทุกข์ที่ประสบ โดยการกำหนดรู้ ทำความเข้าใจกับปัญหา คือความทุกข์ที่เกิดขึ้นนั้นให้ชัดเจนแล้วสืบค้นหาสาเหตุเพื่อเตรียมแก้ไข ในเวลาเดียวกัน ก็กำหนดเป้าหมายของตนให้ชัดว่าคืออะไร จะเป็นไปได้หรือไม่ หรืออย่างไรแล้วคิดวิธีการแก้ไข กำจัดสาเหตุของปัญหานั้น ในการคิดตามวิธีนี้ ต้องตระหนักถึงกิจหรือหน้าที่ที่พึงปฏิบัติต่ออริยสัจ ๔ อย่างถูกต้องด้วย กระบวนการของอริยสัจ ๔ สามารถนำมาปรับแก้ไขการทำความผิดของเด็กและเยาวชนได้ โดยเริ่มปลูกฝังที่ตัวเด็กและเยาวชน เพื่อจะซึมซับเข้ามาในกระบวนการคิดที่ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

๑) การวางแผนการสอนเน้นแบบมีส่วนร่วม “บวร” แบบนิติธรรมให้อยู่ในพื้นฐานพระพุทธศาสนาของเน้นคุณธรรมนำความรู้โดยใช้หลักอริยสัจ ๔ มาเป็นตัวแปรสำคัญและวางแผนแบบเดินสายกลาง

๒) การวางแผนตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียน

๓) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการออกแบบการศึกษาและถอดบทเรียนแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๔) การจัดการเรียนการสอนเน้นตาม DLTV และคอยนิเทศติดตามดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคลมีการจัดค่ายคุณธรรมเชิญพระสงฆ์มาเป็นวิทยากรให้ความรู้เน้นการปฏิบัติดำเนินชีวิตแบบทางสายกลาง

๕) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนำหลักพระพุทธศาสนามายึดเหนี่ยวจิตใจนักเรียนมีการสวดมนต์ สวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตรและนั่งสมาธิเพื่อสร้างพื้นฐานของการเรียนรู้บทเรียนและการ

ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเน้นโรงเรียนวิถีพุทธและกิจกรรมลูกเสือมาบูรณาการแบบมีเหตุมีผลตามหลักอริยสัจ ๔ มีภูมิคุ้มกันแบบ ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข

๖) การผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการทำสื่อการสอนเพื่อตอบสนองความสนใจและกระตุ้นทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนโดยการลงมือปฏิบัติเน้นสื่อที่มาจากกิจกรรมการเรียนการสอนจากฝีมือนักเรียนจากกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

๗) การผลิตสื่อการเรียนการสอนตามต้นแบบ DLTV เป็นต้นแบบการสร้างประสบการณ์และองค์ความรู้ให้กับนักเรียนและสอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน

๘) การวัดและประเมินผลเน้นผลสัมฤทธิ์เป็นรายบุคคลมีการประเมินผลการเรียนการสอนเป็นตัวเลขควบคู่กับการวัดผลด้านพฤติกรรม

๙) การวัดและประเมินผลตามตัวชี้วัดและมีการตรวจสอบแบบประเมินทุกครั้งพร้อมวิเคราะห์ออกมาเป็นข้อมูลสังเคราะห์(สารสนเทศ)แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ได้อย่างถูกต้อง

๒. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒

๒) ควรศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบ ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๒

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๔๖). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาค บังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (๒๕๓๕). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.
- ประภัสรา โคตะขุน. (๒๒ กันยายน ๒๕๖๑). Active Learning คืออะไร. แหล่งที่มา <http://prapasara.blogspot.com/2011/09/active-learning.html>.
- ไพรัช สู่แสนสุข. (๒๕๓๙). หลักการและกระบวนการของการเรียนรู้และการสอนตามหลักพุทธศาสตร์ : การวิเคราะห์พระไตรปิฎก. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิญาณี มีสวรสกุลวงศ์. (๒๕๕๓). การประยุกต์ใช้วิจัยสั่ง๔ เพื่อแก้ปัญหาเด็กและเยาวชน ในกระบวนการของกฎหมาย. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Likert, Rensis. (1967). "The Method of Constructing and Attitude Scale", in Reading in Attitude Theory and Measurement. Fishbein, Martin, Ed. New York : Wiley & Son : 90-95.

แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาขยายโอกาส
ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
Guideline of Budget Administration According to Good Governance for
Opportunity Expansion Schools in Khlongluang District,
Pathumthani Province

แสงเทียน จิตรโชติ Seavgtean Jitshot^๑
ประยูร แสงใส Prayoon Saengsai^๒
บุญเชิด ชำนิศาสตร์ Booncherd Chumnisat^๓
สมหมาย จันทรเรือง Sommai Chanruang^๔

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขยายโอกาสในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ๒) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และ ๓) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงบประมาณที่บูรณาการตามหลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาขยายโอกาสในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ทั้ง ๑๐ ด้าน ได้แก่ หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบต่อหลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักการมุ่งเน้นตามต้งงานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน ๑๗๖ คน และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน ๓ คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น และมีค่าความเชื่อมั่น ๐.๙๗ และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพการบริหารงบประมาณของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ทั้ง ๑๐ ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ หลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักมุ่งเน้นเน้นตามต้งงาน ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักการรับผิดชอบต่อด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักประสิทธิผล และด้านหลักประสิทธิภาพ

^๑สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย E-mail : mynsmesang1985@gmail.com

^๒คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๓คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๔มหาวิทยาลัยสยาม

๒. ปัญหา อุปสรรค การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มากที่สุดในประเด็น การบริหารงบประมาณไม่ปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการของทางโรงเรียนที่ทำไว้ในแต่ละปีงบประมาณ รองลงมาในประเด็น การปฏิบัติงานที่ไม่ทันกำหนดเวลา ประเด็น มอบหมายงานให้บุคลากรไม่ตรงกับความถนัด ประเด็น ภาระงานกับขอบเขตเวลาไม่สมดุล ประเด็น การสร้างความเข้าใจให้แก่บุคลากรในองค์กร ประเด็น ผู้บริหารแต่ละท่านมีหลักการบริหารที่แตกต่างกัน นโยบายบางด้านในการบริหารงบประมาณไม่ชัดเจน และ ประเด็น ปัญหาด้านความเมตตาและขวัญกำลังใจ

๓. ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล มากที่สุดในประเด็น ผู้บริหารทุกท่านได้ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารงบประมาณ โรงเรียนทุกโรงเรียนจะมีการพัฒนาที่เจริญยิ่งขึ้นไป รองลงมาในประเด็น ต้องสำรวจความถนัดและความสนใจของบุคลากร แล้วจึงมอบหมายงาน ประเด็น บุคลากรทุกคนในโรงเรียนต้องทำงานและรับทราบการดำเนินการการเบิกจ่ายงบประมาณในโครงการต่างๆ ประเด็น ควรเพิ่มการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลให้มาก/การให้ความรู้เรื่องหลักธรรมาภิบาล ประเด็นควรนำข้อเสนอแนะของครู มาร่วมพิจารณาหาผลดี ผลเสียในการดำเนินงาน และประเด็น ควรสังเกตพฤติกรรมของบุคลากรด้วยตนเองมากกว่าฟังจากคำบอกเล่า

คำสำคัญ: หลักธรรมาภิบาล, การบริหารงบประมาณ, โรงเรียนขยายโอกาส

Abstract

The objectives of this research were; 1) to study the state of problems and obstacles in budget administration of Opportunity Expansion Schools in Khlongluang district of Pathumthani province, 2) to study Problems and obstacles in budget administration based on good governance of Opportunity Expansion Schools in Khlongluang district of Pathumthani province, and 3) to propose a guideline of budget administration based on good governance for Opportunity Expansion Schools in Khlongluang district of Pathumthani province. The quantitative data were collected from 176 samples by questionnaires and analyzed by frequency, percentage, mean and standard deviation. The qualitative data were collected by in-depth interviews with 3 key-informants and analyzed by content analysis.

The results of the study found that:

1. The administration of Opportunity Expansion Schools in Khlongluang district of Pathumthani province was at a high level overall. In aspect, the highest level was on Participation, followed by Consensus Oriented, transparency, Rule of

Law, Decentralization, Responsiveness, Accountability, Equity, Effectiveness, and Efficiency respectively.

2. Problems and obstacles in budget administration based on good governance of Opportunity Expansion Schools in Khlongluang district of Pathumthani province were found that; 1) budget administration not cope with the annual budget plan, 2) work operation out of the time frame, 3) work assigned to the wrong person, 4) workload not matched with the time frame, 5) personnel acknowledgement and understanding, 6) different administrators with different administration styles, 7) unclear policy on budget, and finally 8) compassion and morale.

3. Suggestions; the most suggestion was on the application of good governance in budget administration and development of school, and following suggestions were on a survey of skills and interests of personnel, acknowledgement of personnel in school about budget policy and budget spending, administration based on good governance, understanding of good governance, participation of teachers in operation, and work performance monitor rather than hearsays.

Keywords : The budget administration, good governance, Opportunity Expansion Schools

บทนำ

สิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาและเป็นตัวผลักดันให้การศึกษาประสบความสำเร็จดังเป้าหมายที่ได้วางไว้ก็คือ การบริหารงานด้านงบประมาณ สำหรับแผนการปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณการเงินและพัสดุให้เป็นระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานนั้น เป็นการปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณให้มีความโปร่งใส มีความเป็นธรรม มีประสิทธิภาพ เพราะการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานจะเน้นความสำคัญกับการกำหนดพันธกิจขององค์กร จุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์แผนงาน งาน/โครงการอย่างเป็นระบบ มีการติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อวัดผลสำเร็จของงาน เป็นระบบที่เชื่อมโยงการบริหารจัดการทรัพยากร การเงินและพัสดุ ที่สะท้อนให้เห็นถึงผลสำเร็จของงาน หรือพันธกิจต่างๆขององค์กร หรือของรัฐ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและทำให้ประเทศชาติมั่นคงและพึ่งตนเองได้ (ชัยสิทธิ์ เฉลิมมีประเสริฐ, ๒๕๔๔).

สถานศึกษาถือเป็นหน่วยทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนานักเรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต กล้าคิดกล้าทำและกล้าแสดงออก ทั้งนี้การที่สถานศึกษาจะสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น ต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพเช่นกัน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการกำหนดทิศทางของสถานศึกษาในด้านต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ และการที่ผู้บริหารจะสามารถพัฒนางานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพได้นั้น จำเป็นจะต้องอาศัยปัจจัยอันจะนำพาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งหมายถึงคุณลักษณะของผู้บริหารที่แสดงออกถึงความสำเร็จของการบริหารงานด้วยมนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรม ที่จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและที่สำคัญคือ การสร้างศรัทธาตัวเองให้เกิดขึ้นกับผู้ร่วมงาน ดังแนวคิดของจุงและแมกกินสัน (Chung and Magginson) ที่เสนอว่า คุณลักษณะของผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่สามารถทำให้การทำงานประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ (Kae H.Chung and Leon C., 1981: 120)

ในขณะเดียวกัน การบริหารงบประมาณถือเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารงานทุกองค์กรไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานฝ่ายรัฐหรือเอกชน ทุกหน่วยงานมีความปรารถนาและมีความจำเป็นต้องใช้เพื่อให้สามารถดำเนินงานไปได้อย่างคล่องตัวมากยิ่งขึ้น ซึ่งในหน่วยงานจะต้องจัดทำงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถใช้งบประมาณที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดรวมทั้งคาดการณ์ล่วงหน้าถึงการเปลี่ยนแปลงทางการเงินที่จะเพิ่มหรือลดในอนาคตด้วย เพื่อสามารถวางแผนแก้ปัญหาได้ทันการณ์และไม่เป็นเหตุให้การดำเนินงานต้องหยุดชะงัก งบประมาณเป็นสิ่งที่ชี้บ่งแนวความคิดในการบริหารงาน ตลอดจนวิธีการดำเนินงานงบประมาณจึงมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ นโยบาย วิธีการดำเนินงานและโครงสร้างของหน่วยงาน งบประมาณในรูปแบบที่เหมาะสม มีเหตุผลจะเป็นการช่วยส่งเสริมการดำเนินงานของหน่วยงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๓: ๗) ดังนั้น ในการบริหารงบประมาณในโรงเรียน ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถมีความเข้าใจในงานอย่างถ่องแท้ มีความรอบคอบ ความละเอียด สามารถจัดสรรงบประมาณได้อย่างลงตัว และที่สำคัญคือการบริหารมีความโปร่งใส ยุติธรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะสอดคล้องกับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร เป็น

สิ่งที่ควรศึกษาเพื่อนำไปใช้พัฒนาและเรียนรู้การบริหาร เพื่อให้สถานศึกษาเป็นสถานที่พัฒนามนุษย์อย่างแท้จริง

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเกิดขึ้นครั้งแรก ในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติโดยเปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในพื้นที่ห่างไกลจากโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในขณะนั้น ซึ่งรัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เยาวชนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ที่ไม่สามารถเดินทางไปศึกษาต่อในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาได้มีโอกาสเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการเปิดโอกาสหรือขยายโอกาสให้เยาวชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ห่างไกลได้มีพื้นฐานการศึกษาที่สูงขึ้น ในการดำเนินการดังกล่าวใช้อาคารสถานที่และบุคลากรของโรงเรียนประถมศึกษา จากการดำเนินของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๓๓ จนถึงปีการศึกษา ๒๕๔๔ มีโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทั่วประเทศเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน ๖,๖๖๓ โรงเรียน และในปีการศึกษา ๒๕๔๔ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาทั่วประเทศ มีจำนวนถึง ๗,๐๘๓ โรงเรียน ในเขตอำเภอคลองหลวง มีโรงเรียนขยายโอกาสจำนวน ๙ โรงเรียน โดยโรงเรียนขยายโอกาสในเขตอำเภอคลองหลวง ผู้ปกครองมีฐานะยากจนถึงฐานะปานกลาง และโรงเรียนได้รับงบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขยายโอกาส ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะได้ใช้เป็นแนวทางในการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาให้มีธรรมาภิบาลมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อสถานศึกษาขยายโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงบประมาณของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
๒. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
๓. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงบประมาณที่บูรณาการตามหลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาขยายโอกาสในเขตอำเภอคลองหลวง จ.ปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นวิจัยเชิงปริมาณ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีรายละเอียดการวิจัยดังนี้

๑. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต ๑ จำนวน ๓๓๓ คน จำแนกเป็นเพศชายจำนวน ๖๒ คน เพศหญิงจำนวน ๒๗๑ คน

๒) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน ๓๓๓ คนโดยจำแนกเป็นผู้บริหารทั้งหมด ๙ คน ส่วนครูผู้สอนได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากการเทียบตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๘๑ คน และทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยการเทียบตามสัดส่วน

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นจากการศึกษา เอกสารงานวิจัย และแนวคิดที่เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา แบ่งเป็น ๑๐ ด้านคือ หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักการมุ่งฉันทามติ ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า มีจำนวน ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสำรวจรายการ

ตอนที่ ๒ แบบสำรวจการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลใน ๑๐ ด้าน ซึ่งคำถามจะเป็นสถานการณ์ทั่วไป และสถานการณ์ในโรงเรียนให้ผู้บริหารและครูเลือกตอบตามที่ประพจน์ปฏิบัติตามลักษณะในข้อคำถาม โดยมีคำตอบให้เลือก ๕ ระดับ คือ ปฏิบัติมากที่สุด ปฏิบัติมาก ปฏิบัติปานกลาง ปฏิบัติน้อย และปฏิบัติน้อยที่สุด แบ่งออกเป็น ๑๐ ด้าน จำนวน ๕๐ ข้อ

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารและครูโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑) ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

๒) ผู้วิจัยเป็นผู้แจกและติดตามรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

๓) ได้รับแบบสอบถามกลับคืน ผู้วิจัยนำไปดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม แล้วนำไปดำเนินการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติต่อไป

๔. การวิเคราะห์ข้อมูล

๑) ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

๒) ข้อมูลการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลใช้การวิเคราะห์โดยสถิติ การหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

๓) แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข นำมาประมวลและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะตามจำนวนความถี่

สรุปผลการวิจัย

๑. สภาพการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ทั้ง ๑๐ ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ๒ ด้าน และระดับมากจำนวน ๘ ด้าน โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลในด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ ด้านหลักความโปร่งใสด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักการรับผิดชอบต่อ ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักประสิทธิภาพ และด้านหลักประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยมีรายละเอียดรายด้านดังนี้

๑) สภาพการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากทุกข้อ และการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในประเด็น โรงเรียนของท่านมีการวางแผนการใช้งบประมาณในแต่ละปีงบประมาณล่วงหน้าและดำเนินการตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาส่วนการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในประเด็น โรงเรียนของท่านมีการถ่ายทอดยุทธศาสตร์, พันธกิจ, นโยบายและเป้าหมายขององค์กรให้บุคลากรทราบ

๒) สภาพการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ๑ ข้อ และอยู่ในระดับมาก ๕ ข้อ และการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในประเด็น โรงเรียนของท่านมีการบริหารจัดการด้วยความรับผิดชอบต่อ มีการกำหนดผู้รับผิดชอบ และมอบหมายงานอย่างชัดเจนส่วนการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในประเด็นโรงเรียนของท่านมีการเบิกจ่ายงบประมาณได้รวดเร็วตรงตามโครงการ/กิจกรรม และตรงตามระยะเวลาที่กำหนด

๓) สภาพการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการตอบสนองอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการตอบสนองอยู่ในระดับมากทุกข้อ และการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการตอบสนองมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในประเด็น โรงเรียนของท่านมีการประชุมชี้แจงหลักการ/ระเบียบ/ขั้นตอนในการขอใช้งบประมาณให้กับบุคลากรทุกคนส่วนการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการตอบสนองมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในประเด็น บุคลากรในโรงเรียนมีการขอเบิกจ่ายงบประมาณได้ถูกต้องตามขั้นตอนและวิธีการ

๔) สภาพการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการรับผิดชอบต่อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการรับผิดชอบต่อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ และการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการรับผิดชอบต่อ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในประเด็น โรงเรียนของท่านมีการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านงบประมาณ ส่วนการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการรับผิดชอบต่อ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในประเด็น โรงเรียนของท่านมีการอบรม เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เรื่องระเบียบวิธีการใช้งบประมาณในสถานศึกษา

๕) สภาพการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความโปร่งใสอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมากทุกข้อ และการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในประเด็น โรงเรียนของท่านมีการบริหารจัดการด้านงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีคณะกรรมการเพื่อเป็นองค์ประกอบในการพิจารณา ส่วนการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความโปร่งใส มีค่าน้อยที่สุดในประเด็น โรงเรียนของท่านมีคณะกรรมการตรวจสอบภายในสถานศึกษา

๖) สภาพการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากทุกข้อ และการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในประเด็น เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบและข้อบังคับของโรงเรียนโดยยึดหลักเป้าหมายของหน่วยงานเป็นหลัก ส่วนการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการมีส่วนร่วม มีค่าน้อยที่สุดในประเด็น โรงเรียนของท่านให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพิจารณาและเห็นชอบขั้นตอนหรือกระบวนการปฏิบัติงาน ภายใต้กรอบของคุณภาพประสิทธิภาพ

๗) สภาพการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการกระจายอำนาจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการกระจายอำนาจ อยู่ในระดับมากทุกข้อ และการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการกระจายอำนาจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในประเด็น จัดโครงสร้างการบริหารงาน วัตถุประสงค์ ระบุภารกิจของบุคลากรให้รู้ และ และเข้าใจหน้าที่ชัดเจน ส่วนการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการกระจายอำนาจ มีค่าน้อยที่สุดในประเด็น โรงเรียนของท่านมีโครงสร้างการบริหารงานงบประมาณของหน่วยงานที่เชื่อมต่อกันในการปฏิบัติงานตามสายการบังคับบัญชา

๘) สภาพการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการนิติธรรม อยู่ในระดับมากทุกข้อ และการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในประเด็น มีการกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบโดยมอบหมายงานให้บุคลากรตามความรู้ความสามารถอย่างเหมาะสม ส่วนการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการนิติธรรม มีค่าน้อยที่สุดในประเด็น โรงเรียนของท่านมีการกำหนดระเบียบปฏิบัติ และขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบของบุคลากรและถือปฏิบัติโดยเสมอภาค

๙) สภาพการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความเสมอภาคอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความเสมอภาค อยู่ในระดับมากทุกข้อ และการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความเสมอภาค มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในประเด็น ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นและสนับสนุนให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ส่วนการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความเสมอภาค มีค่าน้อยที่สุดในประเด็น ผู้บริหารของท่านให้ความสำคัญกับผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน โดยเท่าเทียมกัน

๑๐) สภาพการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการมุ่งเน้นฉันทามติ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ อยู่ในระดับมากทุกข้อ และการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในประเด็น หน่วยงานของท่านมีการตัดสินใจเรื่องสำคัญโดยใช้ฉันทามติ(ที่ไม่ขัดต่อกฎหมายและระเบียบปฏิบัติ) โดยให้ถือปฏิบัติทุกคนเท่าเทียมกัน ส่วนการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในประเด็น โรงเรียนที่ท่านทำงานนั้น ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งในฝ่ายงานทุกระดับมีกระบวนการสรรหาหรือเลือกสรร โดยให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

๒. ปัญหาอุปสรรคการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัญหา อุปสรรค การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล มากที่สุดในประเด็น การบริหารงบประมาณไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติการของทางโรงเรียนที่ท่านไว้ในแต่ละปีงบประมาณ รองลงมาในประเด็นการปฏิบัติงานที่ไม่ทันกำหนดเวลา มอบหมายงานให้บุคลากรไม่ตรงกับความต้องการ ประเด็นภาระงานกับขอบเขตเวลาไม่สมดุล การสร้างความเข้าใจให้แก่บุคลากรในองค์กร ผู้บริหารแต่ละท่านมีหลักการบริหารที่แตกต่างกัน และนโยบายบางด้านในการบริหารงบประมาณไม่ชัดเจน และปัญหาด้านความเมตตา และขวัญกำลังใจ

๓. ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล มากที่สุดในประเด็น ผู้บริหารทุกท่านได้ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารงบประมาณ โรงเรียนทุกโรงเรียนจะมีการพัฒนาที่เจริญยิ่งขึ้นไป รองลงมาในประเด็น ต้องสำรวจความถนัดและความสนใจของบุคลากร แล้วจึงมอบหมายงาน ประเด็น บุคลากรทุกคนในโรงเรียนต้องทำงานและรับทราบการดำเนินการการเบิกจ่ายงบประมาณในโครงการต่างๆ ประเด็น ควรเพิ่มการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลให้มาก/การให้ความรู้เรื่องหลักธรรมาภิบาล ประเด็นควรนำข้อเสนอแนะของครู มาร่วมพิจารณาหาผลดี ผลเสียในการดำเนินงาน และประเด็น ควรสังเกตพฤติกรรมของบุคลากรด้วยตนเองมากกว่าฟังจากคำบอกเล่า

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีประเด็นที่น่าสนใจได้ดังนี้

สภาพการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ทั้ง ๑๐ ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน ๒ ด้าน และคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ หลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ ด้านหลักความโปร่งใสด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักภาระรับผิดชอบ ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักประสิทธิภาพ และด้านหลักประสิทธิภาพ จะเห็นได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ได้มีการบริหารงบประมาณ ให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.

๒๕๔๖ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งต่อมาได้ออกพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และพระราชบัญญัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งมีผลให้การบริหารการศึกษามีอิสระมากขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงปรับเปลี่ยนการบริหารการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและหน่วยงานอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของโรงเรียนที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารโรงเรียนได้มีส่วนผลักดันนโยบาย จึงทำให้การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งมีความ สอดคล้องกับงานวิจัยของทักษิณา เหลืองทวีผล (๒๕๕๑: ๙๐) ที่พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต ๓ โดยภาพรวม มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากสูงสุดลงมา ได้แก่ หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า และหลักความโปร่งใส และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมคิด มาวงศ์ (๒๕๕๔:๓๒) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครู สังกัดโรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ดังนี้ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความโปร่งใส

แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาขยายโอกาส ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากแสดงให้เห็นถึงการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม ตัดสินใจตามฉันทมติของที่ประชุมเป็นหลัก เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะครู นักเรียน ร่วมกันวางแผนพัฒนาโรงเรียน ร่วมมือกับวัดและชุมชนในการจัดการศึกษา การใช้งบประมาณ ผู้บริหารทำงานพร้อมที่จะรับการตรวจสอบ ให้ร่วมกันวางแผนการบริหารงบประมาณในแต่ละปีงบประมาณ คำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียนและโรงเรียนเป็นสำคัญ มอบภาระงานตามความรู้ความสามารถและความพึงพอใจส่งผลให้การบริหารงบประมาณของผู้บริหารสำหรับสถานศึกษาขยายโอกาสมีประสิทธิภาพเพราะอาศัยหลักธรรมาภิบาลทั้ง ๑๐ ด้าน มาช่วยส่งเสริมให้การบริหารงบประมาณมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๑. หลักประสิทธิผล ผลการปฏิบัติราชการจะบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติราชการตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ สถานศึกษาจะต้องมีทิศทาง ยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน มีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐาน รวมถึง มีการติดตาม ประเมินผล และพัฒนา ปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

๒. หลักประสิทธิภาพ การบริหารราชการตามแนวทางการกำกับดูแลที่ดี การออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานโดยการใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสมสามารถใช้

ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุน แรงงาน และระยะเวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุด ปฏิบัติราชการตามภารกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม

๓. หลักการตอบสนอง การให้บริการที่สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลา ที่กำหนด สร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ ควรมีการกำหนดกระบวนการดำเนินงานที่ยึดถือประโยชน์ของผู้ใช้บริการเป็นหลัก ไม่สิ้นเปลืองระยะทางและเวลา จนทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้ใช้บริการตอบสนองตามความคาดหวังความต้องการของผู้รับบริการ

๔. หลักความรับผิดชอบ มีการดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม แก้ไข ปรับปรุง ข้อบกพร่องที่เกิดจากการบริหารงานงบประมาณอย่างจริงจัง รวมทั้งมีการแสดงถึงความสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ

๕. หลักความโปร่งใส มีกระบวนการเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมา ชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ ควรมีคณะกรรมการตรวจสอบภายในสถานศึกษาและจากหน่วยงานภายนอก การบริหารงานตามแผนที่กำหนดเป็นระบบและตรวจสอบได้ และมีรายงานผลตามแผนบริหารงานของโรงเรียนเมื่อสิ้นสุดแผนงาน

๖. หลักการมีส่วนร่วม ควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพิจารณาและเห็นชอบขั้นตอนหรือกระบวนการปฏิบัติงาน ภายใต้กรอบของคุณภาพ ประสิทธิภาพ มีกระบวนการที่ผู้บริหาร คณะครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา

๗. หลักการกระจายอำนาจ มีโครงสร้างการบริหารงานงบประมาณของหน่วยงานที่เชื่อมต่อการปฏิบัติงานตามสายการบังคับบัญชา รวมถึงการมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่บุคลากรโดยมุ่งเน้นการสร้างพลังพอใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้บริหารควรมีการมอบอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานอย่างเหมาะสมและคล่องตัวในการปฏิบัติงาน

๘. หลักนิติธรรม ควรใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

๙. หลักความเสมอภาค ผู้บริหารสนับสนุนการดำเนินงานของฝ่าย/กลุ่มสาระ ตามแผนปฏิบัติการอย่างเปิดเผย เทียบตรง การได้รับการปฏิบัติและได้รับการอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีการแบ่งแยกด้าน ชาย/หญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา การฝึกอบรม และอื่นๆ

๑๐. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีส่วนร่วมในการพิจารณาและเสนอมติอื่นที่จะก่อให้เกิดผลกระทบโดยภาพรวมการหาข้อตกลงทั่วไป มีการใช้จ่ายเงินของโรงเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงาน / โครงการ และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา เป็นไปตามข้อตกลงของบุคลากรในองค์กรภายในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - ๑) ผู้บริหารควรนำข้อเสนอแนะของครู มาร่วมพิจารณาหาผลดี ผลเสียในการดำเนินงาน
 - ๒) ผู้บริหารควรเป็นคนที่มีความหนักแน่นมั่นคง ยุติธรรม สังเกตพฤติกรรมของบุคลากรด้วยตนเองมากกว่าฟังจากคำบอกเล่าของบุคคลอื่น
 - ๓) ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมและให้ความรู้ ความเข้าใจเรื่องการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
 - ๔) ในการมอบหมายงานให้บุคลากรในโรงเรียนผู้บริหารควรพิจารณาความถนัดและความสนใจของบุคลากรเป็นหลักสำคัญ
 - ๕) ผู้บริหารควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารการศึกษาตามนโยบายของรัฐให้มากขึ้นกว่าเดิม
๒. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป
 - ๑) ควรศึกษาการจัดทำแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาโดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดใหญ่ จนถึงขนาดใหญ่พิเศษ
 - ๒) ควรศึกษาบทบาทหน้าที่และความสำคัญของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา
 - ๓) ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมาภิบาลและประสิทธิผลการบริหารการศึกษาของหน่วยงานของรัฐให้มากยิ่งขึ้น
 - ๔) ควรนำผลการประกันคุณภาพมาใช้ควบคู่กับการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

บรรณานุกรม

- ชัยสิทธิ์ เฉลิมมีประเสริฐ. (๒๕๕๔). **มาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 Hurdles** กับการจัดทำงบประมาณระบบใหม่. กรุงเทพมหานคร: ซีระฟิล์มและโซเท็กซ์.
- ทักษิณา เหลืองทวีผล. (๒๕๕๑). **การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา** สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต ๓. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สมคิด มาวงศ์. (๒๕๕๔). **การศึกษการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู** สังกัดโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (๒๕๕๓). **การบริหารการเงินในโรงเรียน** มลรัฐออสเตรเลียใต้. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- Kae H.Chung and Leon C. (1981). **Magginson, Organization Behavior Development Managerial Skills**. New York : Harper and Row Pubisher.

**แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมตามหลักสัปปายะ ๗ ของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑**
**The Guidelines of Environmental Administration based on principles of
Sappāya 7 of Schools under Pathumthani Primary Educational
Service Area Office 1**

อัญชลี รัตนพร Unchulee Rattanaporn^๑
พระราชาวชิรเมธี Phrarajavachiramedhi^๒
ระวิง เรืองสังข์ Rawing Ruangsanka^๓
วารังคณา อุ่นอุดม Warangkanar Unudom^๔

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ๒) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาตามหลักสัปปายะ ๗ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ และ ๓) เพื่อเสนอแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมตามหลักสัปปายะ ๗ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง โดยมีครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ จำนวน ๓๓๑ คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๓ คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า

สภาพปัจจุบันการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณา เป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ ๑) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรท้องถิ่น ประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ด้านกายภาพ ได้แก่ ๒) ผู้บริหารจัดทำคู่มือความปลอดภัยเกี่ยวกับ การใช้อาคาร ห้องปฏิบัติการ ถนน การขึ้นลงบันได และทางหนีไฟ ด้านวิชาการ ได้แก่ ๓) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบสื่อที่มีความหลากหลายรูปแบบ

^๑ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Unchulee2929@gmail.com

^๒ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๓ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๔ โรงเรียนสารคามพิทยาคม

แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมตามหลักสัปปายะ ๗ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ ๑) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ควรร่วมกันปรับหลักสูตรสถานศึกษา สร้างแหล่งเรียนรู้ และมีการสนับสนุนงบประมาณ ๒) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษา สร้างเครือข่ายกับสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน ๓) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ประชุม จัดทำแผนปฏิบัติการ และทำปฏิทินการปฏิบัติงาน ด้านกายภาพ ได้แก่ ๑) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษา สำรวจบริเวณที่เป็นจุดเสี่ยง และปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ ๒) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ให้ความรู้เกี่ยวกับป้ายสัญลักษณ์ จัดทำคู่มือความปลอดภัยในสถานศึกษา ๓) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครู ฝึกผู้เรียนให้กล้าแสดงออก และแสดงผลงานผู้เรียนไว้ตามบอร์ด หรือป้ายนิเทศ ด้านวิชาการ ได้แก่ ๑) ผู้บริหาร ส่งเสริมให้ครู ผลิตสื่อการเรียนการสอนให้สามารถใช้ได้สอดคล้องกับเนื้อหา ที่ใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ๒) ผู้บริหารส่งเสริมให้วิทยากรมาให้ความรู้ ในการจัดการเรียนการสอน ๓) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูไปอบรมรูปแบบเทคนิค การจัดการเรียน

คำสำคัญ สภาพแวดล้อม, การบริหารจัดการ, กายภาพ, วิชาการ, สัปปายะ ๗

Abstract

The research objective were; 1) to study the current state of environmental administration of schools under Pathumthani Primary Educational Service Area Office 1, 2) to study the guideline of environmental administration based on principles of Sappāya 7 of School Under Pathumthani Primary Educational Service Area Office 1 and 3) to propose the guideline of environmental administration based on principles of Sappāya 7 of School Under Pathumthani Primary Educational Area Office 1 The mixed research methodology was used in the study. The data were collected from 331 teachers under Pathumthani Primary Educational Service Area Office 1 by questionnaires and by in-depth interviews. The data were analyzed by mean, frequency Percentage and content analysis.

The results of the study found that:

The current state of environmental administration of schools under Pathumthani Primary Educational Service Area Office 1 was at the high level overall. In aspect, the minimum level was on Administration; 1) administrators, teachers and personnel in schools improved the course curriculum, local course curriculum and measurement and evaluation continuously, In physical administration; 2) administrators produced a manual of building utility, laboratory, road, building steps and fire exit, In academic administration; administrators supported teachers in using variety of media in their teaching.

Guideline of environmental administration based on principles of Sappāya 7 of School Under Pathumthani Primary Educational Service Area Office 1 were that; In administration, 1) administrators, teachers and personnel of schools should cooperate to improve curriculum, build learning sources and support with budget, 2) administrators, teachers and personnel of schools should build network with other schools, students' parents and communities, 3) administrators, teachers and personnel of schools should have meetings, make action plans and action schedules. In physical administration, 1) administrators, teachers and personnel of schools should survey risk area in schools and make improvement, 2) administrators, teachers and personnel of schools should make manuals concerning signs and safety in schools, and 3) administrators should encourage teachers to express their opinion, knowledge and work on the boards or signs, In academic administration, 1) administrators should give support to teachers in producing teaching media relevant to course contents, 2) Outside speakers or experts should be invited in giving knowledge in teaching and learning management to teachers, and 3) teachers should have training and workshop in teaching and learning management.

Keywords: Environment, Management, Hysical, Academic Sappaya 7

บทนำ

จากสภาพการณ์ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงจากการเจริญเติบโต ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ประชากรได้มีการโยกย้ายถิ่นฐาน ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในประเทศไทย การเป็นอยู่ชุมชนแออัดทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็ร่อยหรอเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็วซึ่งเป็นทั้งต้นทุนในทางเศรษฐกิจและผลกระทบร้ายแรงต่อคุณภาพชีวิตประชาชน

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) หลักสำคัญ ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทยพัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดีรับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม พัฒนาคนทุกช่วงวัยและเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ รวมถึงการสร้างคนให้ใช้ประโยชน์และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล อนุรักษ์ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน การปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ นอกจากนั้น ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งในระดับกลุ่มอาชีพ ระดับภาค และระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนฯ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องเพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อมุ่งสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย วันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐ หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา ๔๓ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ (๑) อนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีต ประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ (๒) จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ มาตรา ๕๗ รัฐต้อง (๑) อนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีต ประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย (๒) อนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ ซึ่งมีผลบังคับใช้ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๒ โดยมีใจความสำคัญในเรื่องการพัฒนาการศึกษา ดังปรากฏในหมวด ๔ แนวการจัดการศึกษา มาตรา ๒๔ (๕) “ส่งเสริมสนับสนุนส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ” และมาตรา ๒๒ ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตาม

ศักยภาพ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๖) ซึ่งบรรยากาศของโรงเรียนเป็นสภาวะอันเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนแล้วส่งผลถึงความรู้สึกของบุคคล เป็นสภาพการณ์ที่ไม่อาจมองเห็นหรือจับต้องได้ แต่เป็นภาพสะท้อนทางความรู้สึกของบุคคล เมื่อคนปะทะกับสิ่งแวดล้อมแล้วเกิดความรู้สึกที่ดีก็เรียกว่า “บรรยากาศดี” ในทางตรงกันข้ามเมื่อคนปะทะกับสิ่งแวดล้อมแล้วเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีก็เรียกว่า “บรรยากาศไม่ดี” โรงเรียนซึ่งมีบรรยากาศที่ดี จะทำให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนเกิดความรู้สึกพอใจภูมิใจ อบอุ่นใจ สบายใจ รู้สึกในความเป็นเจ้าของ และอยากมาโรงเรียน โรงเรียนที่มีบรรยากาศไม่ดีจะทำให้สมาชิกเกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย ห่างเหิน เฉยเมย ว่าเหว และไม่อยากมาโรงเรียน โรงเรียนที่มีบรรยากาศดีจะทำให้ทุกคนทำงานร่วมกันอย่างเต็มที่และมีความสุข แต่ถ้าบรรยากาศของโรงเรียนไม่ดี ทุกคนก็จะมีแต่ความระทมทุกข์ (ธเนศ ขำเกิด, ๒๕๖๐)

ในการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญและสามารถช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งในหลายโรงเรียนผู้บริหารไม่ค่อยให้ความสำคัญมากนัก ซึ่งมักจะถูกมองว่าการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนยังไม่มี ความจำเป็น และถ้าจะทำก็ต้องใช้งบประมาณการดำเนินการมาก หรือเมื่อได้จัดทำแล้วการดูแลรักษาก็ต้องใช้งบประมาณที่ต่อเนื่อง จึงทำให้โรงเรียนบางแห่งไม่ค่อยจะทำการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีสภาพที่ดี และมักจะเน้นเฉพาะด้านวิชาการที่อยู่ในห้องเรียน หรือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้การสอนของนักเรียนในด้านต่างๆ ที่เป็นงานหลักในการจัดการเรียนการสอนเท่านั้น จึงทำให้สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของโรงเรียนยังอยู่ในเกณฑ์ที่ยังไม่ได้มาตรฐาน และยังไม่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดีของนักเรียน (สมนึก สุระกุล, ๒๕๔๙)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมตามหลักสัปปายะ ๗ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑
๒. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อม ของสถานศึกษาตามหลักสัปปายะ ๗ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑
๓. เพื่อเสนอแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมตามหลักสัปปายะ ๗ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี ศึกษาการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นงานวิจัยหลัก โดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นงานวิจัยสนับสนุนโดยใช้การสัมภาษณ์ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ โดยการ ๑) ศึกษาเอกสาร บทความ สื่อออนไลน์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ ๒) ศึกษาจากการแจกแบบสอบถาม จำนวน ๓๓๑ คน

ขั้นตอนที่ ๒ ศึกษาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาตามหลักสัปปายะ ๗ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๓ คน โดยเลือกแบบใช้ (snow ball)

ขั้นตอนที่ ๓ เสนอแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมตามหลักสัปปายะ ๗ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ โดยการปรับปรุงแก้ไขและเสนอแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมตามหลักสัปปายะ ๗ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมตามหลักสัปปายะ ๗ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

๑. สภาพปัจจุบันการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ทั้ง ๓ ด้าน พบว่า

สภาพปัจจุบันการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ในภาพรวมทั้ง ๓ ด้าน ได้แก่ ๑. ด้านการบริหารจัดการ ๒. ด้านกายภาพ ๓. ด้านวิชาการ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ตามลำดับ

การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านการบริหารจัดการ พบว่า มีในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกรายข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นมี ๑ รายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมพัฒนาให้ครูและบุคลากรมีการเพิ่มพูนความรู้ความก้าวหน้า โดยการสนับสนุนให้เข้ารับการอบรม ศึกษาต่อและการทำผลงาน และรายข้อมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก ที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเรียงจากมากไปหาน้อย ๒ ลำดับ ได้แก่ ผู้บริหารปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยการประเมินตนเอง (SAR) และรายงานผลการประเมินเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด และผู้บริหารสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้ครูและบุคลากร โดยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และข้อที่มีระดับน้อยโดย เรียงจากน้อยไปหามาก ๓ ระดับ ผู้บริหารครูและบุคลากรในสถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรท้องถิ่น ประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารประชุมชี้แจง นิเทศสอนงาน ให้ครูและบุคลากรมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมผู้บริหารกำกับติดตาม นิเทศ ประเมินผล ในการปฏิบัติงานอย่างมีส่วนร่วมของครูและบุคลากร โดยการใช้แผนปฏิบัติการเป็นกรอบดำเนินงาน

การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านกายภาพ พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกรายข้ออยู่ในระดับมาก รายข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมาก ๓ ลำดับ เรียงจากมากไปหา

น้อย ได้แก่ ผู้บริหารจัดการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้แก่ครูและนักเรียนในการรักษาความสะอาด ผู้บริหาร ครูและบุคลากร จัดบริเวณโรงเรียน เช่น อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องพักครู สำนักงาน ฯลฯ และดูแลให้ ใช้งานได้ดี โดยหลักของ ๕ ส. คือ สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะ และสร้างนิสัย และผู้บริหารสนับสนุนให้ผู้เรียนใช้สถานที่ทำกิจกรรมก่อให้เกิดการเรียนรู้ เช่น ห้องแสดงศิลปวัฒนธรรม ห้องสมุด ห้องจริยธรรม และข้อที่มีระดับน้อยโดย เรียงจากน้อยไปหามาก ๓ ระดับ ผู้บริหารจัดการทำคู่มือความปลอดภัยเกี่ยวกับ การใช้อาคาร ห้องปฏิบัติการ ถนน การขึ้นลงบันได และทางหนีไฟ ผู้บริหาร ครูและบุคลากร สื่อสารความรู้ เกี่ยวกับความปลอดภัย โดยการจัดทำเครื่องหมายสัญลักษณ์ หรือป้ายข้อความ ไว้ทั่วบริเวณ ผู้บริหารสร้างความภาคภูมิใจในความสำเร็จให้ผู้เรียน โดยกำหนดแนวทางให้มีการจัดแสดงผลงานของผู้เรียนไว้ในห้องเรียน

การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านวิชาการ พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกรายข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นมี ๑ รายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมตามหลักสูตร ให้นักเรียน ได้เปลี่ยนอิริยาบถในการเรียนรู้ เช่น กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี ชุมนุม บำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมอื่นๆ รายข้อมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเรียงจากมากไปหาน้อย ๒ ลำดับ ได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผลอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยยึดระเบียบการวัดประเมินผลที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และผู้บริหารจัดการให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างรอบด้านโดยมีครูเป็นที่ปรึกษา และข้อที่มีระดับน้อยโดย เรียงจากน้อยไปหามาก ๓ ระดับผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบสื่อที่มีความหลากหลายรูปแบบ ผู้บริหารและครูประสานความร่วมมือกับวิทยากรทั้งภายนอกและภายใน เช่น ครูภูมิปัญญา ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ ช่วยให้ความรู้ชี้แนะอธิบาย ตลอดจนการแก้ปัญหาต่างๆ ให้ผู้เรียน ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำเทคนิคและรูปแบบวิธีการสอนที่หลากหลายมาใช้กับนักเรียนอย่างเหมาะสม

๒. ศึกษาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาตามหลักสัปปายะ ๗ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ พบว่า

๑) ด้านการบริหารจัดการ ควรแบ่งงานออกเป็น ๔ ฝ่าย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานการเงิน การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป ตามความสามารถ ความถนัดของ ครูบุคลากรในสถานศึกษาและประชุม ผู้บริหารครูและบุคลากรในสถานศึกษาร่วมกันปรับหลักสูตรสถานศึกษา ทำปฏิทินวางแผนการดำเนินงาน ดำเนินการตามแผน กับกำติดตามผลการดำเนินงาน

๒) ด้านกายภาพ ควรส่งเสริมให้ครูแสดงผลงานของผู้เรียนไว้ในชั้นเรียน มีการจัดบรรยากาศทั้งภายนอกและภายในชั้นเรียน ร่มรื่น สะอาด สวยงาม เป็นระเบียบ และจัดทำคู่มือความปลอดภัยในสถานศึกษา

๓) ด้านวิชาการ ควรส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาส ไปอบรมรูปแบบเทคนิควิธีการสอน ผลิตสื่อการเรียนการสอน และควรรนำวิทยากรมาให้ความรู้ ทำกิจกรรมต่างๆ ในสถานศึกษา

๓. นำเสนอแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมตามหลักสัปปายะ ๗ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ พบว่า

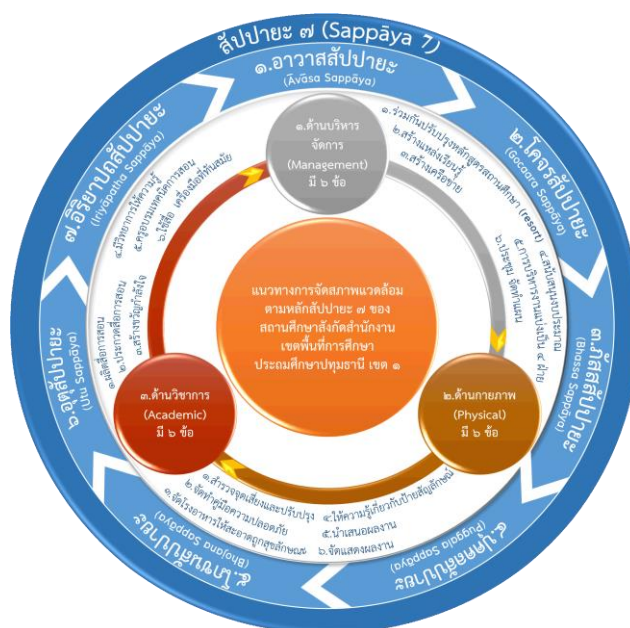

๑) ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ (๑) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ควรร่วมกันปรับหลักสูตรสถานศึกษา สร้างแหล่งเรียนรู้ และมีการสนับสนุนงบประมาณ (๒) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษา สร้างเครือข่ายกับสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน (๓) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ประชุม จัดทำแผนปฏิบัติการ และทำปฏิทินการปฏิบัติงาน

๒) ด้านกายภาพ ได้แก่ (๑) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษา สำรวจบริเวณที่เป็นจุดเสี่ยง และปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ (๒) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ให้ความรู้เกี่ยวกับป้ายสัญลักษณ์ จัดทำคู่มือความปลอดภัยในสถานศึกษา (๓) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครู ฝึกผู้เรียนให้กล้าแสดงออก และแสดงผลงานผู้เรียนไว้ตามบอร์ด หรือป้ายนิเทศ

๓) ด้านวิชาการ ได้แก่ (๑) ผู้บริหาร ส่งเสริมให้ครู ผลิตสื่อการเรียนการสอนให้สามารถใช้ได้สอดคล้องกับเนื้อหา ที่ใช้ในกระบวน การจัดการเรียนการสอน (๒) ผู้บริหารส่งเสริมให้วิทยากร มาให้ความรู้ในการจัดการเรียนการสอน (๓) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูไปอบรมรูปแบบเทคนิค การจัดการเรียนการสอน

องค์ความรู้จากการวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมตามหลักสัปปายะ ๗ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ สรุปเป็นภาพดังนี้

ภาพแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมตามหลักสัปปายะ ๗

แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมตามหลักสัปปายะ ๗ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ มีแนวทางการจัดสภาพแวดล้อม โดยเริ่มจากด้านการบริหารจัดการ ด้านกายภาพ ด้านวิชาการ ดังนี้

๑. ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย ๑) ผู้บริหารครูและบุคลากรในสถานศึกษา ร่วมกันปรับหลักสูตรสถานศึกษา ๒) มีการสร้างแหล่งเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ให้ครู นักเรียน ชุมชน และหน่วยงานอื่นมาใช้บริการ ๓) มีการสร้างเครือข่ายกับสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน

๔) ผู้บริหารสนับสนุนงบประมาณ ในการจัดทำกิจกรรม ๕) ผู้บริหารแบ่งงานออกเป็น ๔ ฝ่าย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานการเงิน การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ๖) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ประชุม จัดทำแผนปฏิบัติการ และทำปฏิทินการปฏิบัติงาน

๒. ด้านกายภาพ ประกอบด้วย ๑) ผู้บริหารครูและบุคลากรในสถานศึกษา สรรวจบริเวณที่เป็นจุดเสี่ยง และปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ ๒) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษา จัดทำคู่มือความปลอดภัยในสถานศึกษา ๓) มีการจัดโรงอาหารให้สะอาด อาหารสะอาด น้ำดื่มสะอาด โต๊ะเก้าอี้ และแสงสว่างเพียงพอ ๔) ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครู ให้ความรู้เกี่ยวกับป้ายสัญลักษณ์ ๕) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครู ฝึกผู้เรียนให้กล้าแสดงออก เช่น การพูด การนำเสนอผลงาน การทำกิจกรรมต่างๆ ๖) มีการแสดงผลงานผู้เรียนไว้ตามบอร์ด หรือป้ายนิเทศ

๓. ด้านวิชาการ ประกอบด้วย ๑) ผู้บริหาร ส่งเสริมให้ครู ผลิตสื่อการเรียนการสอน ๒) มีการนำสื่อการเรียนการสอนมาประกวด ๓) มีการมอบรางวัลและขวัญ กำลังใจให้กับครูผู้ที่ผลิตสื่อได้สวยงามและสามารถใช้ได้สอดคล้องกับเนื้อหา ที่ใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ๔) มีการนำวิทยากรมาให้ความรู้ ในการจัดการเรียนการสอนที่ เช่น วิชาดนตรี –นาฏศิลป์ กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ๕) ผู้บริหาร ส่งเสริมให้ครูไปอบรมรูปแบบเทคนิค การจัดการเรียนการสอน ๖) มีการส่งเสริมให้ใช้เครื่องมือที่ทันสมัยในการจัดการเรียนการสอน

โดยมีการบูรณาการหลักสัปปายะ ๗ กล่าวคือ สถานที่ วัตถุ สิ่งของที่ เหมาะสมเกื้อกูลอำนวยความสะดวก เหมาะแก่การทำกิจกรรมต่างๆ จิตใจในตั้งมั่น ในการทำความดี เช่น การบำเพ็ญเพียร การทำกรรมฐาน อันสนับสนุนการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนมีสมาธิในการเรียนรู้มากขึ้น และช่วยพัฒนาชีวิตคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ในการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ดังนี้

๑. อาวาสสัปปายะ คือ ที่อยู่อาศัยสบาย สะอาด ตั้งอยู่บนสภาพแวดล้อมที่ดี ปลอดภัยในสถานศึกษา สามารถใช้ทำประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ได้ดี เหมาะแก่การปฏิบัติธรรมและการจัดการเรียนการสอน ก่อให้เกิดความรู้ มีครูอาจารย์ผู้มีความรู้เฉพาะด้าน

๒. โคจรสัปปายะ คือ มีแหล่งอาหาร แหล่งปัจจัย ๔ ที่บริบูรณ์ในสถานศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็น สะดวก ส่งเสริมการเรียนรู้ได้ดีมีการประสานสัมพันธ์กันด้วยดี ประกอบด้วย บ้าน วัด โรงเรียน และมีการคมนาคมที่สะดวก

๓. ภัตตสัปปายะ คือ การพูด การฟังเรื่องดีๆ มีประโยชน์ จากปราชญ์บัณฑิต ก่อให้เกิดความรู้ ความดีงาม ความเป็นธรรม ทำให้การเรียนการสอนมีคุณภาพและประสิทธิภาพที่ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้

๔. บุคคลสัปปายะ คือ บุคคลที่อยู่ในฐานะเป็นกัลยาณมิตร มีความรู้ ความสามารถในการแนะนำ ให้คำปรึกษา มีปัญญาแสดงธรรมได้อย่างลึกซึ้ง หากอยู่ใกล้คนที่มียศทางความคิด และกิริยาท่าทีการกระทำดีเป็นมงคล มีวินัยใฝ่หาความก้าวหน้า จิตเร่าก็ผ่องใสสงบมั่นคง

๕. โภชนสัปปายะ คือ มีอาหารเพียงพอ พอดีสำหรับตน ถูกสุขลักษณะตามโภชนาการครบทั้ง ๕ หมู่ เกื้อกูลต่อสุขภาพร่างกาย อาจกล่าวได้ว่าถ้าได้อาหารที่ถูกแก่จริตนิสัยของบุคคลผู้ปฏิบัติสมณธรรมต้องการจริงๆ แล้วก็นับว่าเป็นอาหารสัปปายะ

๖. อุตุสัปปายะ คือ กาลเวลา สภาพแวดล้อม บรรยากาศ อุณหภูมิ ระดับความร้อนความเย็นและทุกอย่างรวมแล้วดี เหมาะแก่การปฏิบัติมีการเปลี่ยนบรรยากาศและการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ได้อยู่เสมอ สบายในขณะที่กำลังปฏิบัติอยู่ มีจิตใจที่แจ่มใส ตั้งมั่น และสงบ

๗. อิริยาปถสัปปายะ คือ การเคลื่อนไหวของร่างกาย เช่น การนั่ง นอน ยืน เดิน อย่างสมดุลวิธี การปฏิบัติในอิริยาบถใด จิตใจเป็นสมาธิง่ายและตั้งมั่นอยู่ได้นาน ให้ถือว่าเป็นอิริยาบถสัปปายะแก่ผู้นั้น อิริยาบถเป็นผลสะท้อน การแสดงออกของจิตที่เหมาะสม มีสถานที่และการจัดมุมให้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้ที่หลากหลาย

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมตามหลักสัปปายะ ๗ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑” ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

สภาพปัจจุบันการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ในภาพรวมมี ระดับความความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทั้ง ๓ ด้าน มีความเหมาะสมในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกายภาพ และด้านวิชาการ

๑. ด้านการบริหารจัดการ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่งเสริมพัฒนาให้ครูและบุคลากรมีการเพิ่มพูนความรู้ความก้าวหน้า โดยการสนับสนุนให้เข้ารับการอบรมศึกษาต่อและ การทำผลงาน ระดับความความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากว่า ภาครัฐมีการส่งเสริมพัฒนา ให้ครูและบุคลากรได้เพิ่มพูนความรู้โดยการอบรม ให้ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อบรมโครงการคู่มือพัฒนาครู ซึ่งบุญรักษ์ ยอดเพชร (๒๕๖๐) เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดหลักสูตรอบรมคู่มือครู ซึ่งเป็นการอบรมตามหลักเกณฑ์และวิธีการให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาตำแหน่งครูวิทยฐานะ ว ๒๑/๒๕๖๐ โดยจัดงบประมาณอบรมหรือคู่มือให้แก่ครู จึงทำให้ครูและบุคลากรมีความรู้ความก้าวหน้าในการทำผลงาน ซึ่งต่างจากผลการวิจัยของสุกฤษฎี อัญบุตร (๒๕๕๕). ผลการวิจัยพบว่า ควรส่งเสริมให้บุคลากร นักเรียน สามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ ระดับความความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก

๒. ด้านกายภาพ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารจัดการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้แก่ครูและผู้เรียนในการรักษาความสะอาดอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของประยูร ยศพงศ์ (๒๕๕๘) ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีอาคารเรียน และห้องเรียนที่สะอาดและมีอากาศที่ดี ตลอดจนมีแสงสว่างเพียงพอ ระดับความความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก

๓. ด้านวิชาการ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมตามหลักสูตร ให้นักเรียน ได้เปลี่ยนอิริยาบถในการเรียนรู้ เช่น กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี ยุวกาชาด ชุมนุม บำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมอื่นๆ ระดับความความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญ์สินี จิตต์ว่องไว (๒๕๕๗) ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนและรักสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมตามหลักสี่ปายะ ๗ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

๒. ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

จากข้อค้นพบของการวิจัย แสดงให้เห็นว่า ด้านวิชาการ มีค่าเฉลี่ยน้อย ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุน ให้ครูได้อบรมการรูปแบบทำสื่อและเทคนิคการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น

๓. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

๒) รูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาตามหลักสี่ปายะ ๗

บรรณานุกรม

ธเนศ ขำเกิด. (๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๐). การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน.

แหล่งที่มา: <https://www.gotoknow.org/posts/23950>

บุญรักษ์ ยอดเพชร. (๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๐). เปิดผลประเมินครูปอครู. แหล่งที่มา: [https:// www.dailynews.co.th/ education/605027](https://www.dailynews.co.th/education/605027)

ประยูร ยศพงศ์. (๒๕๕๘). การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนปทุมธานีนนทบุรีบำรุง สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษมัธยมศึกษาเขต ๔. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

พิชญ์สินี จิตต์ว่องไว. (๒๕๕๗). การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต ๑. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

สมนึก สุระกุล. (๒๕๕๙). ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต ๓. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครินทร์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. (๒๕๕๖). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค.

สุกฤษฎี อัญบุตร. (๒๕๕๕). การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนหลักขั้นต้นของกองทัพอากาศ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยไวยอลงกรณ์ในพระราชูปถัมภ์.

แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒
Guidelines for the Development of Information Technology in Primary
School Educational Administration Under the Office of
Phranakhonsiayutthaya Primary Education Area 2

จินตนา จุงใจ Jintana Jungjai^๑

อินตา ศิริวรรณ Intha Siriwan^๒

บุญเชิด ชำนิศาสตร์ Boonchurd Chumnisart^๓

สมปอง สุวรรณภума Sompong Suwanaphuma^๔

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรค หลักและวิธีการใช้เทคโนโลยีในการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา และเสนอแนวทางการใช้เทคโนโลยีในการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยใช้การวิจัยแบบผสมผสานระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและสัมภาษณ์ โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร และครู จำนวน ๒๖๐ คน วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคการใช้เทคโนโลยีในการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ทั้ง ๔ ด้าน มีความเหมาะสมอยู่ใน ระดับมาก

๒. หลักและวิธีการใช้เทคโนโลยีในการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ทั้ง ๔ ด้าน ด้านวิชาการ มีการใช้คอมพิวเตอร์ในงานทะเบียนนักเรียน บุคลากรในโรงเรียนมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประโยชน์ ในด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านงบประมาณ มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเกี่ยวกับการรายงานทางการเงินและงบการเงิน ด้านบริหารงานบุคคล มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำหลักฐานการปฏิบัติราชการของข้าราชการครู ด้านบริหารทั่วไป เครื่องมืออุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีความทันสมัยและเพียงพอ

๓. แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีในการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ด้านวิชาการสถานศึกษาควรใช้

^๑สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Kru-jin@hotmail.com

^๒คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๓คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๔มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บข้อมูล นักเรียนให้เป็นระบบ ด้านงบประมาณ ควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบันทึกข้อมูลบัญชีรับ-จ่าย การรายงานผลทางด้านการเงิน ด้านการจัดการเรียนการสอน นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการประมวลผลงาน ด้านการบริหารงานบุคคล ควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประมวลผลข้อมูลและ รายงานผลการพิจารณาความดีความชอบ และด้านการบริหารทั่วไป ควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำทะเบียนประวัตินักเรียน

คำสำคัญ : เทคโนโลยี, สารสนเทศ, เทคโนโลยีสารสนเทศ, การบริหารการศึกษา,

Abstract

This research was aimed to study the current state, problem, obstacle, principle and method of using information technology in primary school educational administration and to propose development guidelines of using information technology in primary school educational administration under the Office of Phranakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area 2. The mixed research methodology was used in the study. The quantitative data were collected by questionnaires from 260 school administrators and teachers and the analyzed by mean and standard deviation. The qualitative data were obtained by in-depth interviews and analyzed by content analysis. The results of the study found that:

1. The current state, problem and obstacle of using information technology in primary school educational administration under the Office of Phranakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area 2 in 4 aspects were appropriate at the high level.

2. Principles and methods of using information technology in primary school educational administration under the Office of Phranakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area 2 in 4 aspects were as follows; In academic, computerized system was used in students' registration and school personnel were computer literate; In teaching and learning and budget management, information technology was used in teaching and learning reports and in financial and budget reports; In personnel management, information technology was used in filing and reporting work performance of teachers, and in general management, the office instrument and information technology were sufficient and in up-to-date.

3. Guidelines of using information technology in primary school educational administration under the Office of Phranakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area 2 were that; In academic management, schools should collect students' data in information technology system; In budget management,

information technology should be used in recording credit and debit account and financial reports; In teaching and learning management, information technology was used in teaching and learning evaluation and measurement; In personnel management, information technology was used in data processing and calculating work performance and promotion, and In general management, information technology was used in recording students' biodata.

Keywords : Technology, Information, Information Technology, Educational administration

บทนำ

ความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลกับการดำรงชีวิตนวัตกรรมและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างก้าวกระโดด ก่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างฉับพลัน (Disruptive technology) ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในประเทศต่างๆ ทั่วโลก ที่ต้องเผชิญกับเทคโนโลยีดิจิทัลในชีวิตประจำวันมากมาย ทั้งด้านการเรียนการสอนในสถานศึกษา การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การเดินทาง การใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการบริหารและการจัดการ การทำงาน เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเกี่ยวข้องกับทุกเรื่องในชีวิตประจำวัน ดังนั้น เยาวชนรุ่นใหม่ จึงควรเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้รู้เท่าทันและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ต่อตนเอง สังคมและประเทศต่อไป ซึ่งเป็นบทบาทของการศึกษาที่ต้องพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีทักษะและความรู้ในเรื่องดังกล่าว โดยสรุป การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก ทั้งที่เป็นปัจจัยภายนอก จากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ ๒๕๕๘ (Millennium Development Goals : MDGs ๒๐๑๕) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ ๒๕๗๓ (Sustainable Development Goals : SDGs ๒๐๓๐) และความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ และปัจจัยภายในประเทศ จากนโยบายการปรับเปลี่ยนประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) และวิกฤตสังคมสูงวัย ล้วนมีผลกระทบต่อการบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ดังนั้น การพัฒนาการศึกษาจึงต้องนำปัจจัยทุกด้านมาประมวลและวิเคราะห์เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ แนวทางการพัฒนาไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ ด้วยเหตุนี้ เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งถ้าผู้บริหารมีวิธีการบริหารจัดการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ดีก็นำพาสถานศึกษาประสบความสำเร็จได้ไม่ยากการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเด็กและเยาวชนซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าในอนาคต กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานรัฐที่มีภารกิจหลักที่ต้องดูแลเด็กและเยาวชนให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับ ๙ ปี และการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑๒ ปี จึงได้กำหนดนโยบายเร่งรัดในการพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษาในทุกด้าน

กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารโรงเรียน เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศให้การปฏิรูปการศึกษาประสบผลสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยใช้สนับสนุนการบริหารตามขอบข่ายงานทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ซึ่งในการจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้นั้นจำเป็นต้องมีผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการใช้อุปกรณ์เหล่านั้นเป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของเด่นชัย โพธิ์สว่าง (๒๕๕๐) ที่พบว่า ปัญหาการประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยีมีสองประการ คือ ข้อจำกัดต่างๆ ของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและข้อจำกัดของผู้ใช้การพัฒนาระบบเริ่มให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในหน่วยงานให้ทันสมัย และเอื้อประโยชน์ต่อการบริหารจัดการให้มากที่สุด จึงทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์รวมถึงครุภัณฑ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ บางครั้งเกิดปัญหาครุภัณฑ์ต่างๆ ไม่มีคุณภาพ เกิดความชำรุดเสียหาย งบประมาณในการบริหารด้านนี้ไม่เพียงพอ การใช้งานไม่สม่ำเสมอ ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นผู้อาวุโสไม่มีความถนัดในการใช้เทคโนโลยี และความต่อเนื่องในการบริหารที่ก้ำกึ่ง ปัจจุบันส่งงานผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศด้วยเหตุนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นผู้ที่สนใจใฝ่เรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ เพื่อที่จะสามารถแนะนำและกระตุ้นบุคลากรให้เรียนรู้และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการศึกษาที่ผ่านมา มีงานวิจัยหลายฉบับที่แสดงให้เห็นว่า สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เกิดจากงบประมาณที่ได้รับจากงบประมาณแผ่นดินมีไม่เพียงพอในการจัดซื้อเครื่องมือและชุดอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ส่วนงบประมาณสนับสนุนในการสร้างห้องปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและด้านวัสดุครุภัณฑ์สำนักงานยังต้องการให้มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ทำหน้าที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีจำนวนเพียงพอปัญหาในเรื่องความพร้อมของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ตลอดจนสื่อซอฟต์แวร์ที่จะใช้งาน รวมทั้งจำนวนบุคลากรในสถานศึกษามีน้อย จากสภาพปัญหาดังกล่าว

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ เพื่อจะได้ทราบสภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ของโรงเรียน ทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานของสถานศึกษาได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและอุปสรรคการใช้เทคโนโลยีในการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

๒. เพื่อศึกษาหลักและวิธีการใช้เทคโนโลยีในการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

๓. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีในการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบผสมผสานระหว่างงานวิจัยเชิงคุณภาพและงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

๑. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลหลัก

๑) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ๑๖๕ โรงเรียนๆ ละ ๑ คน รวม ๑๖๕ คน และครูผู้รับผิดชอบ ๑๖๕ โรงเรียนๆ ละ ๔ คน รวม ๖๖๐ คน รวมทั้งสิ้น ๘๒๕ คน ๒) กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างคำนวณได้ตามสูตรของ Krejcie และ Morgan และได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๖๐ คน

๒) ประชากรผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก (สัมภาษณ์) ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จาก ๕ โรงเรียน โดยสัมภาษณ์แบบเจาะจง (Purpose Sampling) รวม ๕ คน

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑) แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย สถานภาพ และ ประสบการณ์สอน

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ จำนวน ๒๔ ข้อ ๔ ด้าน

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักและวิธีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ จำนวน ๒๔ ข้อ ๔ ด้าน

ตอนที่ ๒ และ ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามประมาณค่า ๕ ระดับ (Rating Scale) ของลิเกิร์ต (Likert)

๒) แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง โดยมีประเด็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ จำนวน ๔ ข้อ

๓. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

๑) แบบสอบถาม มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

(๑) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาครอบคลุมความคิดของการวิจัย

(๒) สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ในระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

(๓) นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามในเบื้องต้น

(๔) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity) และภาษาที่ใช้ จำนวน ๕ คน โดยหาค่าความสอดคล้องดัชนีระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index = IOC) สำหรับพิจารณาเนื้อหาและภาษาของข้อคำถามแต่ละข้อว่า เหมาะสม หรือไม่ และเหมาะสม ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง ๐.๖๕-๑.๐๐ ถือว่า ข้อคำถามนั้นมีความเหมาะสม

(๕) นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่านมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างทดสอบในการวิจัย จำนวน ๓๐ คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา หรือวิธีของ Cronbach ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ ๐.๙๖๑

(๖) ปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ก่อนนำไปแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง

๒) แบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

(๑) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาครอบคลุมความคิดของการวิจัย

(๒) สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ในระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

(๓) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามในเบื้องต้น

(๔) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ในเบื้องต้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity) และภาษาที่ใช้

(๕) นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่านมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ แล้วนำไปสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๔. การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑) แบบสอบถาม (Questionnaire) มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

(๑) ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอเชิญคณาจารย์เป็น ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย กลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

(๒) นำหนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และนำหนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยทำการนัดหมายวัน เวลา ที่จะขอความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในแจกแบบสอบถามและเก็บคืน

๒) การสัมภาษณ์ (Interview) มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

(๑) ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์

(๒) นำหนังสือขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยไปมอบให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้กำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการให้สัมภาษณ์

(๓) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ และทำการบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยการจดบันทึก ภาพนิ่ง และเครื่องบันทึกเสียง

๕. การวิเคราะห์ข้อมูล

๑) การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

๒) แบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ด้วยระบบคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้ (๑) ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย (๒) ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

๓) การสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปผลข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง

สรุปผลการวิจัย

๑. สภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ในภาพรวมทุกด้านมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารทั่วไป ด้านบริหารงานบุคคล และ ด้านวิชาการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑) ด้านวิชาการ โดยภาพรวมผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับแรก คือ มีการใช้คอมพิวเตอร์ในงานทะเบียนนักเรียน รองลงมาคอมพิวเตอร์มาใช้ในการ รวบรวมข้อมูลประวัติ และความประพฤตินักเรียน การทำใบงาน ด้วยคอมพิวเตอร์ และครูมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยในการจัดการเรียนการสอนอันดับสาม

๒) ด้านงบประมาณ โดยภาพรวมผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับแรก คือ มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเกี่ยวกับการรายงานทางการเงินและงบการเงินเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำบัญชีการเงิน เป็นอันดับสอง และมีการใช้คอมพิวเตอร์ในการพิมพ์เอกสารเกี่ยวกับงบประมาณเป็นอันดับสามตามลำดับ

๓) ด้านการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับแรก คือ มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำหลักฐานการปฏิบัติราชการของข้าราชการครูและมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำบัญชีเงินเดือน เป็นอันดับหนึ่งเท่ากัน รองลงมามีการเก็บข้อมูลบุคลากรโดยใช้คอมพิวเตอร์ เป็นอันดับสอง มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยในการบริหารงานบุคคล เป็นอันดับสาม ตามลำดับ

๔) ด้านการบริหารทั่วไป โดยภาพรวมผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ คือ ผู้ปฏิบัติงานด้านการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นๆ มีจำนวนเพียงพอกับปริมาณงานฝ่ายและเครื่องมืออุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีความทันสมัยและเพียงพอเป็นอันดับหนึ่งเท่ากัน รองลงมาเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในการบริหารจัดการสามารถนำมาใช้ได้เกิดประโยชน์อย่างเต็มประสิทธิภาพเป็นอันดับสอง ครูผู้บริหารให้ความสำคัญในการวางแผนระบบสารสนเทศและการนำไปใช้เป็นอันดับสามตามลำดับ

๒. หลักและวิธีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ สรุปทุกด้านโดยภาพรวมมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านบริหารทั่วไป รองลงมา คือ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านงบประมาณ และ ด้านวิชาการ ตามลำดับ

๑) ด้านวิชาการ โดยภาพรวมผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ คือ มีการใช้คอมพิวเตอร์ในงานทะเบียนนักเรียน อันดับหนึ่ง รองลงมาบุคลากรในโรงเรียนมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประโยชน์ ในด้านการจัดการเรียนการสอน เช่น คอมพิวเตอร์มาใช้ในการ รวบรวมข้อมูลประวัติและความประพฤตินักเรียน การทำใบงาน ด้วยคอมพิวเตอร์ อันดับสอง และมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยในการจัดการเรียนการสอนเป็นอันดับสามตามลำดับ

๒) ด้านงบประมาณ โดยภาพรวมผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ คือ มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเกี่ยวกับการรายงานทางการเงินและงบการเงินอันดับหนึ่ง รองลงมา มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำบัญชีการเงิน อันดับสอง และมีการใช้คอมพิวเตอร์ในการพิมพ์เอกสารเกี่ยวกับงบประมาณเป็นอันดับสามตามลำดับ

๓) ด้านการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ คือ มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำหลักฐานการปฏิบัติราชการของข้าราชการครู

อันดับหนึ่ง รองลงมา มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำบัญชีเงินเดือน อันดับสอง และมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยในการบริหารงานบุคคลและมีการเก็บข้อมูลบุคลากรโดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นอันดับสามเท่ากันตามลำดับ

๔) ด้านการบริหารทั่วไป โดยภาพรวมผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย สามอันดับ คือ เครื่องมืออุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีความทันสมัยและเพียงพอ อันดับหนึ่ง รองลงมา เทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในการบริหารจัดการสามารถนำมาใช้ได้เกิดประโยชน์อย่างเต็มประสิทธิภาพและผู้ใช้ปฏิบัติงานด้านการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น ๆ มีจำนวนเพียงพอกับปริมาณงานฝ่าย อันดับสองเท่ากัน และผู้บริหารให้ความสำคัญในการวางแผนระบบสารสนเทศและการนำไปใช้เป็นอันดับสามตามลำดับ

๓. เสนอแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

๑) ด้านวิชาการสถานศึกษาควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการจัดเก็บข้อมูล นักเรียน ห้องเรียนและอื่นๆ รองลงมา ควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการเตรียมเอกสารทางวิชาการ และควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการวางแผนและวิเคราะห์งานวิชาการ

๒) ด้านงบประมาณ ควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการบันทึกข้อมูลบัญชีรับ-จ่าย ควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการประมวลผลงาน การรายงานผลทางด้านการเงิน และควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการบันทึกการจำหน่าย โอน ยืมพัสดุครุภัณฑ์

๓) ด้านการบริหารงานบุคคล ควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการประมวลผลข้อมูลและรายงานผลการพิจารณาความดีความชอบ รองลงมา ควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการวางแผนและวิเคราะห์งานบุคคล และควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการประเมินผลการปฏิบัติราชการ

๔) ด้านการบริหารทั่วไป ควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการจัดเก็บบันทึก ข้อมูลสำมะโน นักเรียน รองลงมา ควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการจัดทำ ทะเบียนประวัตินักเรียนและควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการจัดทำทะเบียนประวัติสุขภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ มีประเด็นที่น่าสนใจผู้ศึกษาจึงนำมาอภิปรายผล ดังนี้

๑. สภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหาร การศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ มีการปฏิบัติในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหาร สถานศึกษาตามแนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจาย อำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ในปี ๒๕๖๐ ได้กำหนด ภาระงาน ทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการ

บริหารทั่วไป ไว้อย่างชัดเจน การบริหารงาน งานในด้านต่างๆ จะต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานอย่างสะดวกและทันสมัยจึงจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีต่างๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบกับในภาวะปัจจุบันซึ่งเป็นยุคของเทคโนโลยี ซึ่งเทคโนโลยีต่างๆ ได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ในการบริหารงานมากยิ่งขึ้น หน่วยงานทางการศึกษาได้นำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานมากขึ้น ช่วยให้การปฏิบัติงานอยู่บนฐานของข้อมูลต่างๆ อย่างสะดวกและรวดเร็วทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจึงทำให้สภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ อยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบัณฑิตย์ กองกุล (๒๕๔๐) ได้ทำการศึกษาการจัดการใช้ระบบและสภาพปัญหาสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๑ พบว่า ผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน

๒. หลักและวิธีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ มีหลักและวิธีการในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในยุคแห่งการปฏิรูปการศึกษา สถานศึกษาทุกแห่งได้ปฏิรูประบบการบริหารภายในสถานศึกษาเพื่อให้การบริหารงานได้ดำเนินไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีการปรับปรุงระบบการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ ในการปฏิบัติงาน มีการนำเทคโนโลยีต่างๆ มาช่วยในการปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล บุคลากรในสถานศึกษาได้พยายามเรียนรู้ถึงแนวทางการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งการพัฒนาการเรียนรู้ในการใช้เทคโนโลยีต่างๆ ด้วยตนเอง และการเข้ารับการอบรมแนวทางในการนำเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดการอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรในการใช้เทคโนโลยีต่างๆ อย่างทันสมัยและต่อเนื่อง ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้หลักและวิธีการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรังสิทธ์ จัปใจนาย (๒๕๔๒) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหจาจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษเขต ๔ ใน ๖ ด้าน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

๑) ผลการศึกษาพบว่า มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต มาช่วยในการทำงาน เป็นข้อที่ปฏิบัติต่ำสุดในด้านวิชาการ สถานศึกษาควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตมาช่วยในการทำงาน

๒) ผลการศึกษาพบว่า มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยในการวางแผนและจัดสรรงบประมาณเป็น ข้อที่ปฏิบัติที่สุดในด้านงบประมาณ สถานศึกษาควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการวางแผนและจัดสรรงบประมาณ

๓) ผลการศึกษาพบว่า มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยในการวางแผนอัตรากำลัง เป็น ข้อที่มีการปฏิบัติที่สุดในด้านการบริหารงานบุคคล สถานศึกษาควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการวางแผนอัตรากำลัง

๔) ผลการศึกษาพบว่า มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการวิเคราะห์และวางระบบเพื่อบริหารงานโรงเรียน เป็นข้อที่ปฏิบัติที่สุดในด้านการบริหารทั่วไป สถานศึกษาใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยวิเคราะห์และวางระบบเพื่อบริหารงานโรงเรียน

๒. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ เพื่อบุคลากรจะได้มีความชำนาญมากขึ้น

๒) ควรมีการศึกษามาระว่าผู้นำด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ เพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่สมบูรณ์ต่อไป

บรรณานุกรม

กานต์ กุณาศล. (๒๕๔๒). การประถมศึกษา. กาญจนบุรี : สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี.

เด่นชัย โพธิ์สว่าง. (๒๕๕๐) สภาพการดำเนินงานและความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต ๓. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

บัณฑิตย์ กองกุล. (๒๕๔๐). การใช้สารสนเทศในการบริหารงานของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บุญชม ศรีสะอาด. (๒๕๓๕). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.

รังสิทธ์ จัปใจนาย. (๒๕๔๒). การศึกษาปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาการจัดระบบข้อมูลและ สารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต ๔. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

แนวทางการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการจัดการเรียนรู้ของครู
ตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

พระนครศรีอยุธยา เขต ๒

Guideline for using Innovation and Information Technology in Teacher's Learning
Management in Accordance with Thailand 4.0 Policy, Phra Nakhon Si Ayutthaya
Primary Education Service Area Office 2

วันเพ็ญ ระวิพันธ์ Wanpeng Rawiphan^๑

สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย Suddhipong Srivichai^๒

เกษม แสงนนท์ Kasem Saengnont^๓

อานาจ บัวศิริ Amanaj Buasiri^๔

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาหลักการใช้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดการเรียนรู้ของครูตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ๒) สำรวจสภาพและปัญหาการใช้ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ๓) เสนอแนวทางการใช้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศการจัดการเรียนรู้ของครูตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ สำหรับ โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยาเขต ๒ เครื่องมือ ที่ใช้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า ความต้องการจำเป็น กลุ่มตัวอย่างคือครูผู้สอนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี จำนวน ๑๑๐ คน และแบบสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๕ รูป/คน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดย การวิเคราะห์เนื้อหา ค่าความถี่ และร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ๆ เพื่อให้การจัดการ เรียนรู้มีประสิทธิภาพ รู้จักวิธีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาสาระ วิชาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว และจัดกิจกรรมบูรณาการระหว่างสาระการเรียนรู้อื่นๆ โดยใช้ สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เน้นผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เพื่อกระตุ้นผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ คิด

^๑สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
kaitongkaten@gmail.com

^๒คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๓คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๔นักวิชาการอิสระ

สร้างสรรค์ และพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ของผู้เรียนในการผลิตผลงาน ตลอดจนสร้างชิ้นงานที่จับต้องได้

๒. สภาพและปัญหาการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศการจัดการเรียนรู้ของครู ตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ โดยภาพรวมอยู่ในระดับทุกด้าน ตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านหลักสูตร/เนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

๓. แนวทางการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา ตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ทั้ง ๕ ด้าน จากกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ ๑) ด้านหลักสูตร/เนื้อหา ๒) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ๓) ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการ ๔) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ๕) ด้านการวัดและประเมินผล ให้เป็นไปเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้คิดสิ่งใหม่ได้ และนำมาพัฒนาจนเป็นนวัตกรรมขึ้นมา จากการลงมือและสร้างผลผลิตได้ และเน้นวางรากฐานการศึกษาด้วยความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ จำเป็นต้องใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศจัดการเรียนรู้

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา, การศึกษาประเทศไทย ๔.๐

Abstract

The objectives of this research were; 1) to study principles of using innovation and information technology in learning management of teachers in accordance with Thailand 4.0 Policy, 2) to investigate conditions and problems of using innovation and information technology in learning management of teachers in accordance with Thailand 4.0 Policy in primary schools under Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2, and 3) to propose a guideline of using innovation and information technology in learning management of teachers in accordance with Thailand 4.0 Policy in primary schools under Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2. The quantitative data were collected by questionnaires from 110 teachers teaching Vocation and Technology subjects and analyzed by mean and standard deviation. The qualitative data were collected by in-depth interviews with 5 experts and analyzed by content analysis.

The research results showed that:

1. Teachers must have knowledge and skills in innovations and modern technology for effective learning management, be able to use variety of technology suitable to subject contents and to integrate with contents in other subjects, emphasize student-center-learning process, urge students to have critical thinking and creative thinking, develop the 21 century skills for students, and create tangible products.

2. The conditions and problems of using innovation and information technology in learning management of teachers in accordance with Thailand 4.0 Policy in primary schools under Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2 were at the high level in every aspect. The highest level was on Curriculum and subject contents, followed by teaching and learning activities, measurement and evaluation, teaching and learning management process, and educational media and technology respectively.

3. The guideline of using innovation and information technology in learning management of teachers in accordance with Thailand 4.0 Policy in primary schools under Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2 in 5 aspects is to implant learners with Invention, Innovation, Production, and Imagination.

Keywords: Learning Management, Educational Innovation and technology, Thai Education 4.0

บทนำ

การหาข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตทำให้เราสามารถหาความรู้ได้ทุกเรื่องหรือทุกอย่างได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และมีความถูกต้องสูง และสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ทำให้โยงไปถึงด้านการเรียนการสอนเราต้องนึกถึงนักเรียนเป็นสำคัญ นักเรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเป็นอย่างดี ดังนั้น การเรียนการสอนในปัจจุบันควรมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมโดยการเลือกสอนในเรื่องที่มีความสำคัญ จากนั้นให้นักเรียนเป็นผู้นำความรู้ที่ไปต่อยอด แล้วโยงเนื้อหาที่สำคัญนั้นไปหาเนื้อหาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกัน เหตุนี้ นวัตกรรมจึงมีความสำคัญมากเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันเพราะ การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันนั้นต้องอาศัยนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และกระบวนการใหม่ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อนหรือการพัฒนาต่อยอดจากของเดิมให้ดีขึ้น นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษามีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างมากกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ เพราะเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงเร็วมาก และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (suwanna makul, ๒๕๖๐)

การศึกษาในยุค Thailand ๔.๐ มีความหมายมากกว่าการเตรียมความพร้อมของคนหรือให้ความรู้กับคนเท่านั้น แต่เป็นการเตรียมมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ กล่าวคือ นอกจากให้ความรู้แล้ว ต้องทำให้เขาเป็นคนที่รักที่จะเรียน มีคุณธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วย นั่นก็คือการสร้างคนให้มีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ โดยเน้นทักษะในการคิดวิเคราะห์เป็นหลัก ซึ่งการปรับหลักสูตรการเรียนการสอน ขณะนี้กระทรวงศึกษาธิการกำลังปรับปรุงหลักสูตรใหม่ เพื่อนำมาใช้ในปีการศึกษา ๒๕๖๑ จากเดิมเรียน ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ อาจจะปรับให้เรียนเป็นรายวิชาเฉพาะเช่นในอดีต โดยเนื้อหาหลักสูตรจะเปลี่ยนไปตามองค์ความรู้ในโลกยุคใหม่ พร้อมกับการเรียนเฉพาะเรื่องที่สำคัญๆ และเรียนรู้รู้อย่างลึกซึ้ง

Education 4.0 คือ การเรียนการสอนที่สอนให้นักเรียนนักศึกษาสามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่งบนโลกนี้มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนานวัตกรรมต่างๆ มาตอบสนองความต้องการของสังคม เราจะนำไปใช้ในด้านใดให้เกิดประโยชน์เป็นความยากและท้าทายผู้ที่ต้องทำหน้าที่สอนเด็กๆ ในยุคนี้ เพราะการเรียนการสอนในยุค ๔.๐ ต้องปล่อยให้เด็กได้ใช้เทคโนโลยี ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ปล่อยให้เด็กกล้าคิดและกล้าที่จะผิด แต่ทั้งหมดก็ยังคงต้องอยู่ในกรอบที่สังคมต้องการหรือยอมรับได้ ไม่ใช่ว่าเก่งจริง คิดอะไรใหม่ๆ ได้เสมอมีความคิดสร้างสรรค์ แต่ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๖๐) เหตุนี้ ผู้ทำหน้าที่หลักในการจัดการเรียนการสอนต้องปรับการเรียนการสอนจากระบบการท่องจำเป็นการสอนให้นักเรียนได้หัดคิด หัดทำสิ่งใหม่ๆ ได้จากการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ เพื่อสามารถตอบสนองความต้องการของสังคม ดังนั้นหากครูยังขาดการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาอยู่ การพัฒนาต่างๆ จะเกิดขึ้นได้ยาก

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการจัดการเรียนรู้ของครูตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต ๒ เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปปรับใช้และพัฒนาให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาหลักการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศการจัดการเรียนรู้ของครูตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐

๒. เพื่อสำรวจสภาพและปัญหาการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศการจัดการเรียนรู้ของครูตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต ๒

๓. เพื่อเสนอแนวทางการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศการจัดการเรียนรู้ของครูตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยาเขต ๒

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบผสม ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

๑. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative methods) มีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ (๑) ประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนประถมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต ๒ จำนวน ๑๒๐ โรงเรียน จำนวนครู ๙๒๓ คน (๒) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต ๒ โดยผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงครูที่สอนวิชาคอมพิวเตอร์ โรงเรียนละ ๑ ท่าน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๒๐ คน

๒) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative methods) มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการสัมภาษณ์ จำนวน ๕ รูป/คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มที่ ๑ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ด้านหลักธรรม จำนวน ๒ รูป/คน กลุ่มที่ ๒ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ด้านการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา หรือครูที่มีความชำนาญด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยาเขต ๒ จำนวน ๓ ท่าน

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑) แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถาม เพื่อศึกษาการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ การศึกษาของครูตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ โรงเรียนประถมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต ๒ แบ่งออกเป็น ๓ ตอน ได้แก่

ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ปฏิบัติงาน

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาของครูตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ โรงเรียนประถมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต ๒ จำนวน ๓๐ ข้อ เป็นแบบสอบถามประเมินค่า ๕ ระดับ (Ferguson George F., (1976) โดยมีการแปลผลคะแนน สำหรับการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี

สารสนเทศการศึกษาของครูตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ โรงเรียนประถมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต ๒

ตอนที่ ๓ คำถามเกี่ยวกับแนวทางการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต ๒ เป็นแบบคำถามปลายเปิด

๒) แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง โดยมีประเด็นคำถามสำคัญเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขทางการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ และการประยุกต์ใช้หลักธรรมในการบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

๓. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

๑) แบบสอบถาม มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังนี้

(๑) ศึกษาแนวคิด สร้างเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาออกความคิดของวิจัย

(๒) สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการทางการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

(๓) ทำแบบสอบถามที่สร้างแล้วมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามในเบื้องต้น

(๔) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหาและภาษาที่ใช้จำนวน ๕ รูป/คน โดยหาค่าความสอดคล้องดัชนีระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์สำหรับพิจารณาเนื้อหาและภาษาของข้อคำถามแต่ละข้อว่าเหมาะสม ไม่แน่ใจ และไม่เหมาะสมผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง ๐.๖ ถึง ๑.๐ จึงอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้

(๕) นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่านมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามแล้วนำไปทดลองใช้ (try out) ปรับกลุ่มตัวอย่างทดสอบในการวิจัยเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาหรือวิธีของ Cronbach ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ ๐.๙๒๐

(๖) ปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ก่อนนำไปแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง

๒) แบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังนี้

(๑) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยให้ครอบคลุมเนื้อหากรอบความคิดของการวิจัย

(๒) สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขทางการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

(๓) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามในเบื้องต้น

(๔) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ในเบื้องต้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๕ รูป/คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity) และภาษาที่ใช้

(๕) นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่านมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์แล้วนำไปสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๔. การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑) แบบสอบถาม (Questionnaire) มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

(๑) ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอเชิญคณะอาจารย์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย กลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

(๒) หนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และนำหนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยทำการนัดหมาย วัน เวลา ที่จะขอความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในแบบสอบถามและเก็บคืน

๒) การสัมภาษณ์ (Interview) มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

(๑) ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์

(๒) นำหนังสือขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยไปมอบให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้กำหนด วัน เวลา และสถานที่ในการให้สัมภาษณ์

(๓) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และทำบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยการจดบันทึกภาพนิ่ง เครื่องบันทึกเสียง

๕. การวิเคราะห์ข้อมูล

๑) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยระบบคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้ (๑) ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย (๒) ข้อมูลเกี่ยวกับการทางการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าความเฉลี่ย (Mean) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard Deviation) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบด้วยคำบรรยาย (๓) ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

๒) การวิจัยเอกสาร (Documentary research) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

๓) การสัมภาษณ์ (interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

๑. หลักการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศการจัดการเรียนรู้ของครูตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ผลการวิจัยพบว่า

๑.๑ ด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี

๑) ครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ๆ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๒) รู้จักวิธีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาสาระวิชา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว

๓) รู้จักเลือกใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้บรรยากาศการเรียนรู้น่าเรียน

๔) มีการผลิตสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อประกอบการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

๕) ประสพการณ์ใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศของครูในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนเป็นรูปธรรม

๖) ความพร้อมของเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ในโรงเรียน

๗) งบประมาณที่จะพัฒนาสื่อ นวัตกรรม การใช้ การดูแลรักษาและงบจัดหาสื่อทันสมัย

๘) สภาพแวดล้อม และสถานที่ ห้องปฏิบัติการ เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

๙) การจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีเน้นการลงมือปฏิบัติและนำเสนอ

ผลงาน

๑๐) นำนวัตกรรมมาใช้ในการวัดผลและประเมินผลเพื่อให้นักเรียนสนใจในการจัดกิจกรรม

๑.๒ การจัดการเรียนรู้

๑) มีความรู้ในการใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมบรรยากาศในห้องเรียน

๒) มีการใช้นวัตกรรมสามารถค้นหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เป็นตัวสนับสนุนในการสร้างความรู้ให้กับผู้เรียน

๓) มีการผลิตสื่อ นวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

๔) ใช้สื่อ นวัตกรรมที่ทันสมัยมาช่วยเสริมให้การจัดการเรียนรู้เป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล

๕) จัดกิจกรรมบูรณาการระหว่างสาระการเรียนรู้อื่นๆ ให้นักเรียนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเน้นผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

๖) โรงเรียนมีโครงการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูจัดทำ ผลิต พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้

๗) ครูมีบทบาทด้านการให้คำแนะนำ และกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และคิดแก้ปัญหาในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในชั้นเรียน

๘) ครูมีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้

๙) ครูใช้สื่อ นวัตกรรม อุปกรณ์เทคโนโลยี ประกอบการจัด ประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

๑๐) ครูมีการประเมินตนเองในการใช้สื่อนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๑.๓ การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี ตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐

๑) จัดเวลาให้นักเรียนได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการศึกษาหาความรู้จนชำนาญเกิดความคิดสร้างสรรค์

๒) สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการค้นหาความถนัดของตนเอง คิดต่อเนื้องคิดสิ่งใหม่ๆ เชื่อมโยงกับผลผลิต

๓) ผู้เรียนเรียนรู้สิ่งต่างๆ จากการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีด้วยตนเองและได้รับการฝึกฝนจนสามารถสร้างงานได้

๔) มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อกระตุ้นผู้เรียนได้คิดและพัฒนาผลผลิตใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง

๕) ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแตกต่าง

๖) ผู้เรียนใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตค้นคว้าข้อมูล และมีอิสระในการคิดเพื่อส่งเสริมการเป็นนักคิด นักปฏิบัติ

๗) เปิดโอกาสให้นักเรียนนำเสนอผลงานจากการบูรณาการการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยี

๘) ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีช่วยพัฒนาทักษะในศตวรรษ ๒๑ ของผู้เรียนในการผลิตผลงาน ตลอดจนสร้างชิ้นงานที่จับต้องได้

๙) ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีพัฒนาทักษะหลักของเด็กเล็กให้ เรียน/เล่น เห็นเป็นผลงาน รวมทั้งช่วยเปิดโอกาสทางการเรียนให้กับผู้เรียนอย่างทั่วถึง

๑๐) ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีพัฒนาผู้เรียนสามารถเรียนรู้ในทุกเวลา ทุกสถานที่ ทำให้กระบวนการเรียนรู้ง่ายขึ้น

๒. สภาพและปัญหาการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศการจัดการเรียนรู้ของครูตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ผลการวิจัยพบว่า

ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ และปัญหาการใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศการจัดการเรียนรู้ของครูตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยาเขต ๒ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสรุปเป็นรายด้านดังนี้

๑) ด้านหลักสูตร/เนื้อหา ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ และปัญหาการใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศการจัดการเรียนรู้ของครูตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ด้านสภาพปัญหาการใช้นวัตกรรม อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อยได้แก่ ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในการอธิบายโครงสร้างเนื้อหาชัดเจนมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องมี รองลงมาได้แก่ บูรณาการระหว่างสาระการเรียนรู้อื่นๆ ให้นักเรียนได้ใช้สื่อ

เทคโนโลยีสารสนเทศโดยเน้นผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง รู้จักวิธีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อให้เนื้อหาที่นำเสนอตรงและครอบคลุมตามจุดประสงค์ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ จากการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีด้วยตนเองและได้รับการฝึกฝนจนสามารถสร้างงานได้

๒) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ และปัญหาการใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศการจัดการเรียนรู้ของครูตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อยได้แก่ ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการชี้แจงจุดมุ่งหมาย เกณฑ์การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย รองลงมาได้แก่ ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีค้นหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เป็นตัวสนับสนุนในการสร้างความรู้ และความคิดใหม่ๆ ให้กับผู้เรียน ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีช่วยออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และความคิดที่แตกต่าง มี และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ มีการเชื่อมต่อเครือข่ายไร้พรมแดน เพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน

๓) ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ และปัญหาการใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศการจัดการเรียนรู้ของครูตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ มีใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีสนับสนุนการค้นหาคำถามถนัดของตนเอง คิดต่อเนื่อง คิดสิ่งใหม่ๆ เชื่อมโยงกับผลผลิต รองลงมาได้แก่ มีการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อกระตุ้นผู้เรียนได้คิดและพัฒนาผลผลิตใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีช่วยพัฒนาทักษะในศตวรรษ ๒๑ ของผู้เรียนในการผลิตผลงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ โรงเรียนมีโครงการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูจัดทำ ผลิต พัฒนาสื่อนวัตกรรม และใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้

๔) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ และปัญหาการใช้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศการจัดการเรียนรู้ของครูตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะหลักของเด็กเล็กให้เรียน/เล่น เห็นเป็นผลงาน รองลงมาเปิดโอกาสให้นักเรียนใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ นำเสนอผลงาน นวัตกรรมจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบทเรียน ผู้เรียนกับผู้สอน ผู้เรียนกับผู้เรียน และเชื่อมโยงไปยังแหล่งความรู้อื่นๆ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจัดกิจกรรมบูรณาการกระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

๕) ด้านการวัดและประเมินผล ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ และปัญหาการใช้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศการจัดการเรียนรู้ของครูตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ สามารถนำนวัตกรรมในการสร้างเครื่องมือในการวัดและการประเมินผล ได้มีประสิทธิภาพ รองลงมานำนวัตกรรมมาใช้ในการวัดผลและประเมินผลเพื่อให้ นักเรียนสนใจในการจัดกิจกรรมการ มีความรู้ในการนำสื่อนวัตกรรมมาใช้ในการวัดและประเมินผล และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ได้แก่ สามารถนำนวัตกรรมด้านการวัดและการประเมินผลมาใช้ในการสร้างแบบวัดต่างๆ ได้อย่างสร้างสรรค์

๓. แนวทางการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศการจัดการเรียนรู้ของครูตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต ๒ สรุปผลการวิจัยพบว่า

๑) การจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย (๑) มีบทบาทด้านการให้คำแนะนำ และกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และคิดแก้ปัญหา ในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในชั้น (๒) จัดการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดประสบการณ์การใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศ (๓) มีการใช้นวัตกรรมสามารถค้นหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เป็นตัวสนับสนุนในการสร้างความรู้ให้กับผู้เรียน รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะกับการเรียนรู้ (๔) ครูและนักเรียนร่วมกันจัดกิจกรรมบูรณาการระหว่างสาระการเรียนรู้อื่นๆ โดยใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศช่วย (๕) ครูควรมีการประเมินตนเองในการใช้สื่อนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๒) การจัดการการเรียนรู้ของครูยุคไทยแลนด์ ๔.๐ ประกอบด้วย (๑) จัดเวลาให้นักเรียนได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการศึกษาหาความรู้จนชำนาญเกิดความคิดสร้างสรรค์ สร้างจินตนาการ และเสนอความคิดที่แตกต่างได้ (๒) มีการเชื่อมต่อเครือข่ายไร้พรมแดน เพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการค้นหาความถนัดของตนเอง คิดต่อเนื่อง คิดสิ่งใหม่ๆ จนได้ชิ้นงาน หรือผลผลิตใหม่ๆ (๓) เปิดโอกาสให้นักเรียนนำเสนอผลงานจากการบูรณาการเรียนรู้อยู่ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี ช่วยพัฒนาทักษะในศตวรรษ ๒๑ ของผู้เรียนในการผลิตผลงาน (๔) ผู้เรียนใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตค้นคว้าข้อมูล และมีอิสระในการคิดเพื่อส่งเสริมการเป็นนักคิด และเน้นการลงมือปฏิบัติจริง (๕) ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีพัฒนาทักษะหลักของเด็กเล็กผ่านกิจกรรมการเล่น เพื่อกระตุ้นให้เกิดจินตนาการและสร้างชิ้นงานจากการเล่นได้

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจนำมาอภิปรายผลดังนี้

หลักการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศการจัดการเรียนรู้ของครูตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ๑) ด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี ครูต้องมีความรู้มีประสบการณ์ในการใช้และผลิตสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ๆ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้บรรยากาศการเรียนรู้น่าสนใจ และสามารถเน้นการลงมือปฏิบัติและนำเสนอผลงานอย่างต่อเนื่อง และมีความพร้อมของเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ในโรงเรียนตลอดจนสภาพแวดล้อม และสถานที่ ห้องปฏิบัติการ เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ๒) ด้านการจัดการเรียนรู้ ครูใช้สื่อนวัตกรรมที่ทันสมัยมาช่วยเสริมให้การจัดการเรียนรู้เป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล มีการใช้นวัตกรรมสามารถค้นหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เป็นตัวสนับสนุนในการสร้างความรู้ให้กับผู้เรียนรวมทั้งจัดกิจกรรมบูรณาการระหว่างสาระการเรียนรู้อื่นๆ เน้นผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง นอกจากนี้ครูมีบทบาทด้านการให้คำแนะนำ และกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และคิดแก้ปัญหาในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่าง

ต่อเนื่อง ๓) ด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี ตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ มีการจัดเวลาให้นักเรียนได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการศึกษาหาความรู้จนชำนาญเกิดความคิดสร้างสรรค์สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการค้นหาความถนัดของตนเอง คิดต่อเนื่อง คิดสิ่งใหม่ๆ การคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ เพื่อกระตุ้นผู้เรียนได้คิดแตกต่าง ช่วยพัฒนาทักษะในศตวรรษ ๒๑ ของผู้เรียนในการผลิตผลงาน ตลอดจนสร้างชิ้นงานที่จับต้องได้ พัฒนาทักษะหลักของเด็กเล็กให้ เรียน/เล่น เห็นเป็น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (๒๕๕๙) ที่ได้แนะนำสถานศึกษาถึงการศึกษาศึกษา ๔.๐ ว่าควรเน้นให้เด็กเติบโตตามศักยภาพ และสามารถสร้างผลผลิต หรือแนวคิดที่เกิดประโยชน์เชิงนวัตกรรม ซึ่งการศึกษาของไทยต้องเป็นการสอนให้เด็กมีความรู้และความเข้าใจสามารถวิเคราะห์ได้และทำงานเป็น โดยเด็กแต่ละคนควรสร้างผลผลิตให้ได้ตามความเหมาะสมกับระดับการเรียนรู้ของเขาผ่านกระบวนการสืบค้นหรือวิจัยแล้วเกิดการปฏิบัติที่นำไปสู่การสร้างผลผลิตออกมาใช้ประโยชน์อันเป็นจุดเริ่มต้นของการมีนวัตกรรมใหม่ๆ ต้องเสริมสร้างหลักการคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงมี Productive Mind ที่เด็กสามารถเรียนรู้กระบวนการสร้างงาน เพราะการทำให้เกิดการศึกษา ๔.๐ แนวทางสำคัญคือการเตรียมคน ครูจึงต้องผลักดันให้เด็กได้คิดค้นสิ่งใหม่ๆ เริ่มต้นด้วยการสำรวจตัวเอง เรียนรู้ และสร้างผลผลิต

สภาพ และปัญหาการใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศการจัดการเรียนรู้ของครูตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ผลการวิจัยพบว่า สภาพ และปัญหาการใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศการจัดการเรียนรู้ของครูตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน อันเนื่องมาจากครูอาจมีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับการใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศการจัดการเรียนรู้ของครูตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ๑) ด้านหลักสูตร/เนื้อหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเป็นเพราะใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในการอธิบายโครงสร้างเนื้อหาชัดเจนมีความสัมพันธ์ต่อเนื่อง ๒) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย และส่งเสริมการสร้างความรู้ และความคิดใหม่ๆ ให้กับผู้เรียน ๓) ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อกระตุ้นผู้เรียนได้คิดและพัฒนาผลผลิตใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมสนับสนุนการค้นหาความถนัดของตนเอง คิดต่อเนื่อง คิดสิ่งใหม่ๆ ๔) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเป็นเพราะ โรงเรียนมีการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะหลักของเด็กเล็กให้ เรียน/เล่น เห็นเป็นผลงาน เปิดโอกาสให้นักเรียนใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ นำเสนอผลงานนวัตกรรมจากการเรียนรู้ด้วยตนเองทำให้เด็กนักเรียนเกิดการพัฒนาตนเอง ๕) ด้านการวัดและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเป็นเพราะ ครูสามารถสร้างเครื่องมือในการวัดและการประเมินผล ได้มีประสิทธิภาพนำนวัตกรรมมาใช้ในการวัดผล และประเมินผลเพื่อให้นักเรียนสนใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรณีณี จิตติกรประภาพงศ์ (๒๕๕๘) ที่ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก โดยด้านโครงสร้างพื้นฐาน อยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการบริหารจัดการ และการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูใน

สถานศึกษา ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการพัฒนาบุคลากรตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของนนธิยา มงคล (๒๕๕๐) ที่ผลการวิจัยพบว่า ครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระบบอินเทอร์เน็ต โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ระดับปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระบบอินเทอร์เน็ต โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านใช้เวลาในการโอนหรือคัดลอกข้อมูลนานอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

๑.๑ ครูควรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ จากการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีด้วยตนเอง และได้รับการฝึกฝนจนสามารถสร้างงานได้

๑.๒ ผู้บริหารโรงเรียนควรพัฒนาการเชื่อมต่อเครือข่ายไร้พรมแดน เพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนให้เพิ่มมากขึ้น คลอบคลุมทุกระดับชั้น

๑.๓ ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจัดกิจกรรมบูรณาการกระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

๑.๔ โรงเรียนควรมีโครงการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดหา ผลิต พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

๑.๕ ครูควรนำนวัตกรรมด้านการวัดและการประเมินผลมาใช้ในการสร้างแบบวัดต่าง ๆ ได้ให้กับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

๒. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๒.๑ ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อแนวทางการใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศการจัดการเรียนรู้ของครูตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐

๒.๒ ควรมีการศึกษาแนวทางการใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศการจัดการเรียนรู้ของครูตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในโรงเรียนสังกัดอื่นๆ ด้วย

บรรณานุกรม

- กรณีสิณี จิตติกรประภาพงศ์. (๒๕๕๘). การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต ๒. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- นันทิยา มงคล. (๒๕๕๐). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ ๑-๒ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. การศึกษาในยุคไทยแลนด์ ๔.๐. (๓๑ มกราคม ๒๕๖๐). แหล่งที่มา: <http://www.moe.go.th>
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (๒๕๕๙). การศึกษาไทย ๔.๐ เป็นยิ่งกว่าการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- Ferguson George F. (1976). *Statistical Analysis in Psychology and Education*. 4th. ed. Tokyo : McGraw-Hill Kogakusha,
- Suwanna makul. นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษากับศตวรรษที่ ๒๑. (๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐). แหล่งที่มา: <https://www.gotoknow.org/posts/628035>

แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับ
ชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

The Guidelines of Relationship Building between School and Community Based on
Buddhist Educational Administration of Schools under Office of Phra Nakhon Si
Ayutthaya Secondary Educational Service Area 3

รณกร ไข่นาค Ronnakorn Kainark^๑

ประยูร แสงใส Prayoon Saengsai^๒

พระครูกิตติญาณวิสิฐ Phrakhrukittiyawisit^๓

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาสภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๒) เพื่อศึกษาหลักและวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหลักพุทธบริหารที่ส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ ๓) เพื่อเสนอแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำนวน ๓๖๘ คือ ครูและผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ โดยวิธีการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๔ หลักวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสรุปข้อมูลจากข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกรายด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน และด้านการประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย

^๑สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ronnakorn0014@gmail.com

^๒คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๓คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. ศึกษาหลักการและวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหลักพุทธบริหารที่ส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน และด้านการประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย

๓. แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีดังนี้ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย คือ โรงเรียนมีการประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อชี้แจงนโยบายและการดำเนินงานของโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาเข้าร่วมประชุมกับโรงเรียนเพื่อวางแผน และพัฒนาการจัดการศึกษาและมีการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับนโยบายการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาโดยยึดถืออุดมคติอันเดียวกัน ด้านการให้บริการชุมชน คือ โรงเรียนให้บริการและอำนวยความสะดวกโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติในการใช้อาคารสถานที่ หอประชุม สนามกีฬาในการจัดกิจกรรมของชุมชน จัดกิจกรรมเพื่อเป็นการส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่ดั่งามของท้องถิ่นและจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมอาชีพและหารายได้เพิ่มเติมแก่นักเรียน ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน คือ ครูเข้าร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้ในการจัดอบรมสัมมนาของชุมชน มีกิจกรรมรณรงค์เรื่องต่างๆ ร่วมกับชุมชน และครูนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมแสดงความสามารถ เพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในชุมชน ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน คือ ผู้นำชุมชนหรือผู้มีชื่อเสียงในชุมชนเข้าร่วมงานกิจกรรมของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีวิทยากรในชุมชนเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียน และมีกลุ่มชมรม มูลนิธิและสมาคมต่างๆ ให้ความช่วยเหลือในการมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียน ด้านการประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย คือ โรงเรียนได้มีการประเมินผลการดำเนินงานชุมชนโดยมีการรายงานผลการเรียน ความประพฤติและสุขภาพของนักเรียนให้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนได้รับทราบ มีการนำผลการวิเคราะห์ประเมินผลไปปรับปรุงการดำเนินงาน การสร้างความสัมพันธ์ชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผล ติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียน

คำสำคัญ : การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน, ตามหลักพุทธบริหารการศึกษา

Abstract

The objectives of this research were; 1) to study the state of relationship between school and community in schools under Office of Phra Nakhon Si Ayutthaya Secondary Educational Service Area 3, 2) to study principles and methods of building relationship between school and community and Buddhist administrative principles supporting relationship building, and 3) to propose a guideline of relationship building based on Buddhist educational administration between school and community in schools under Office of Phra Nakhon Si Ayutthaya Secondary Educational Service Area 3. The data were collected by rating scale questionnaires with reliability at 0.95 from 368 samples consisting of teachers and students' parents obtained by stratified random sampling. The data were analysed by frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results of the study found that:

1. The state of relationship between school and community in schools under Office of Phra Nakhon Si Ayutthaya Secondary Educational Service Area 3 classified by aspects was at the high level overall on the relationship building between school and community and network, community services, community development participation, assistance from community, and performance evaluation on community and network operation.

2. Principles and methods of relationship between school and community in schools under Office of Phra Nakhon Si Ayutthaya Secondary Educational Service Area 3 were at the high level overall. In details, the highest level was on the relationship building between school and community and network, followed by community services, community development participation, assistance from community, and performance evaluation on community and network operation respectively.

3. Guidelines of relationship building based on Buddhist educational administration between school and community in schools under Office of Phra Nakhon Si Ayutthaya Secondary Educational Service Area 3 were as follows; In the relationship building between school and community and network, schools had meetings with students' parents/guardians to inform them about the school policy and performance. School committee attended school meetings in educational plan setting, educational developing and educational management; In community services, schools provided services and facilities for communities in occasions, activities, local cultural promotion, and vocational and income promotion for students; In community development participation, teachers participated in

community trainings, seminars and activity campaigns as speakers or moderators, and led students to participate the activities with local cultural performances; In assistance of community, community leaders or distinguished individuals regularly participated school activities, community scholars were invited to transfer local wisdom to students, and community clubs, foundations and associations gave assistances and scholarships to students, and In performance evaluation on community and network operation, schools evaluated their performance by reporting study performance, behaviours and health of students to students' parents/guardians, brought evaluation analysis in work performance improvement in relationship building with communities, and school committee and communities worked together in evaluation and monitor the school management.

Keywords: Relationship Building between School and Community Based, Buddhist Educational Administration

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายในการระดมทรัพยากรมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งด้านอาชีพ ประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยใช้ทิศทางในการจัดการศึกษาว่า โรงเรียนจะต้องไม่แปลกแยกจากชุมชน การบริหารโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ผ่านมายังขาดการมีส่วนร่วมจากชุมชนและท้องถิ่น ทำให้การจัดการศึกษาไม่สัมพันธ์กับชุมชนเท่าที่ควร ถึงแม้ผู้บริหารโรงเรียนจะให้ความสำคัญกับการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แต่ในทางปฏิบัติยังทำได้น้อย ส่วนมากจะให้บริการชุมชนในด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์ต่างๆ แต่การให้ความรู้และการนำแหล่งทรัพยากรในชุมชน ตลอดจนทรัพยากรบุคคลในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนยังทำได้ไม่มากนัก (อุเทน จิตต์สำรวย, ๒๕๔๑)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๕๘ ได้ระบุไว้ว่า ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณการเงินจากทางรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นๆ โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา” (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๖๐) เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาขึ้นมา

อย่างไรก็ตามสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาที่อยู่ในชนบท การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยในการดำเนินงานของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการละเลยไม่เห็นความสำคัญของชุมชน จึงเป็นการมองข้ามทรัพยากร ที่จะอำนวยความสะดวกต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาได้ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเป็นภารกิจที่สำคัญ จึงอาจกล่าวได้ว่าการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นงานที่ยากและสำคัญยิ่ง งานหนึ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปฏิบัติให้สำเร็จ ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนพบว่าผู้บริหารโรงเรียนยังไม่เข้าใจหลักการและบทบาทของโรงเรียนกับชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร (สมยศ ยิ่งยงเมธี, ๒๕๕๐) ซึ่งในการแก้ไขปัญหานี้ อาจนำหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมความร่วมมือมาบูรณาการด้วย ซึ่งหลักพุทธธรรมนั้น คือ หลักสาราณียธรรม (อง.ฉก. (ไทย) ๑๔/๒๘๒/๓๐๑-๓๐๓) ประกอบด้วยเมตตาโมกขกรรม การคิดดี เมตตาจริกรรม การพูดแต่สิ่งที่ดีงาม เมตตาทายกรรม การทำความดีต่อกัน สาธารณโภคี การรู้จักแบ่งปันผลประโยชน์กันด้วยความยุติธรรม สีสสามัญญตา การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับหรือวินัยต่างๆ อย่างเดียวกัน ทิฏฐิสามัญญตา มีความคิดเห็นเป็นอย่างเดียวกัน คิดในสิ่งที่ตรงกัน รู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นอยู่เสมอ เป็นหลักธรรมที่เสริมสร้าง ความสามัคคีและความเป็นปึกแผ่นให้เกิดขึ้นในสังคมอันจะนำมาซึ่งความสุข ความสันติ ความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าทั้งหลายทั้งปวง

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่องแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อเป็นแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๒. เพื่อศึกษาหลักและวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหลักพุทธบริหารที่ส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์

๓. เพื่อเสนอแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ตามหลักพุทธบริหารการศึกษา ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

๑. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑.๑ ประชากร ได้แก่ ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๓ โรงเรียน จำนวน ๑,๑๓๘ คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน ๗,๔๑๓ คน รวมทั้งสิ้น ๘,๕๕๑ คน

๑.๒ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูและผู้ปกครองโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยผู้วิจัยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan (อ้างใน ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ สุภมาศ อังศุโชติ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์, ๒๕๕๕: ๒๖๔) ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๖๘ คน แล้วดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยแบ่งตามขนาดของสถานศึกษาและสัดส่วนของครูและผู้ปกครองนักเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นครู ๑๘๔ คน ผู้ปกครองนักเรียน ๑๘๔ คน

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๒.๑ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยและพัฒนาสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยมีรายละเอียดแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย ๕ ด้าน คือ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน และด้านการประเมินผลการดำเนินงานชุมชน และภาคีเครือข่าย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วน (Rating Scale) ๕ ระดับ

๓. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

๓.๑ แบบสอบถาม มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

๑) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยให้ครอบคลุมเนื้อหากรอบความคิดของการวิจัย

๒) สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๓) นำแบบสอบถามที่สร้างแล้วมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามในเบื้องต้น

๔) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity) และภาษาที่ใช้ จำนวน ๕ รูป/คน โดยหาค่าความสอดคล้องดัชนีระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index = IOC) สำหรับพิจารณาเนื้อหาและภาษาของข้อคำถามแต่ละข้อว่า เหมาะสม ไม่แน่ใจ และไม่เหมาะสม ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง ๐.๖ - ๑.๐ ทั้งฉบับ ถือว่าแบบสอบถามมีความเหมาะสม

๕) นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่านมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน ๓๐ คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา หรือวิธีของ Cronbach ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = ๐.๙๔

๖) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาหลักและกรรมการผู้ควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

๔. การเก็บรวบรวมข้อมูล

๔.๑ แบบสอบถาม (Questionnaire) มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๑) ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอเชิญคณาจารย์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย กลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

๒) นำหนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และนำหนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยทำการนัดหมาย วัน เวลา ที่จะขอความช่วยเหลือช่วยเหลือในแจกแบบสอบถามและเก็บคืน

๓) ผู้วิจัยแจกและเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

๔) นำแบบสอบถามที่ได้คืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ พบว่าแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ครบทุกฉบับคิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

๕) นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามน้ำหนักข้อแล้วนำไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

๖) นำผลการคำนวณหาวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัยต่อไป

๕. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ด้วยระบบคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

๑) ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

๒) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ในการแปลผลคะแนน สำหรับการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยผู้วิจัยได้แปลความจากบุญชม ศรีสะอาด (๒๕๓๕:๑๐๐)

สรุปผลการวิจัย

๑. สภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า สภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๕ ด้าน มีดังนี้

๑) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ โรงเรียนประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อชี้แจงนโยบายและการดำเนินงานของโรงเรียน โรงเรียนมีการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับนโยบายการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาเข้าร่วมประชุมกับโรงเรียนเพื่อวางแผน และพัฒนาการจัดการศึกษา ส่วนข้อที่อยู่ในอันดับสุดท้าย ๓ อันดับ ได้แก่ โรงเรียนจัดทำและแจกเอกสาร แผ่นพับหรือวารสารประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียนเผยแพร่ต่อชุมชน โรงเรียนได้เชิญชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานของโรงเรียน และครูออกพบปะพูดคุย เยี่ยมบ้านผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในการดูแลบุตรหลานร่วมกับทางโรงเรียน

๒) ด้านการให้บริการชุมชน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมที่ดั่งามของท้องถิ่น โรงเรียนให้บริการและอำนวยความสะดวกในการใช้อาคารสถานที่ หอประชุม สนามกีฬาในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน และโรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมอาชีพและหารายได้เพิ่มเติมแก่นักเรียน ส่วนข้อที่อยู่ในอันดับสุดท้าย ๓ อันดับ เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ โรงเรียนให้ยืมอุปกรณ์กีฬา เช่น ฟุตบอล ตะกร้อ วอลเลย์บอล ฯลฯ แก่ชุมชน ครูเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำความรู้ต่างๆ แก่ชุมชน และโรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และคนในชุมชน เข้ามาศึกษาหาความรู้ในห้องสมุดและใช้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

๓) ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อเรียงจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนมีกิจกรรมรณรงค์เรื่องต่างๆ ร่วมกับชุมชน เช่น การงดสูบบุหรี่ต่อต้านยาเสพติด ฯลฯ ครูนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมแสดงความสามารถ เพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในชุมชนเช่น ฟ้อนรำ ละคร การแสดงต่างๆ และครูเข้าร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้ในการจัดอบรมสัมมนาต่างๆ ของชุมชน ส่วนข้อที่อยู่ในอันดับสุดท้าย ๒ อันดับ

เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ โรงเรียนให้การสนับสนุนด้านแรงงานและอุปกรณ์เพื่อร่วมพัฒนาชุมชน และมีการจัดนิทรรศการห้องสมุดเพื่อให้ความรู้แก่ชุมชน

๔) ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชนโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อเรียงจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับแรก ได้แก่ ผู้นำชุมชนหรือผู้มีชื่อเสียงในชุมชนเข้าร่วมเป็นเกียรติและเป็นประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียน มีกลุ่มชมรม มูลนิธิและสมาคมต่างๆ ให้ความช่วยเหลือในการมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียน และโรงเรียนมีวิทยากรในชุมชนเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียน ส่วนชื่อที่อยู่ในอันดับสุดท้าย ๓ อันดับ เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริจาคทุนทรัพย์ในการสนับสนุนงานกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เช่น งานกีฬาประจำปีโรงเรียน ฯลฯ ชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนไปเยี่ยมชมและศึกษาตามอัธยาศัย และชุมชนเสียสละแรงงานเพื่อช่วยพัฒนาโรงเรียนหรือจัดกิจกรรมของโรงเรียน

๕) ด้านการประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่ายโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายชื่อเรียงจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนรายงานผลการเรียน ความประพฤติและสุขภาพของนักเรียนให้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนได้รับทราบ คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผล ติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียน ส่วนชื่อที่อยู่ในอันดับสุดท้าย ๒ อันดับ ได้แก่ โรงเรียนและชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย และมีการนำผลการวิเคราะห์ประเมินผลไปปรับปรุงการดำเนินงานการสร้างความสัมพันธ์ชุมชน

๒. หลักและวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหลักพุทธบริหารที่ส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า

๑) ด้านเมตตาทายกรรม โรงเรียนประชุมผู้ปกครองนักเรียนด้วยการแสดงกิริยาอาการสุภาพเพื่อชี้แจงนโยบายและการดำเนินงานของโรงเรียน โรงเรียนให้บริการและอำนวยความสะดวกโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติในการใช้อาคารสถานที่ หอประชุม สนามกีฬาในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ครูเข้าร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้ในการจัดอบรมสัมมนาต่างๆ ของชุมชนด้วยความปรารถนาดีต่อชุมชน ผู้นำชุมชนหรือผู้มีชื่อเสียงในชุมชนเข้าร่วมเป็นเกียรติและเป็นประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความจริงใจต่อกันอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนรายงานผลการเรียน ความประพฤติและสุขภาพของนักเรียนให้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนได้รับทราบด้วยความสุภาพและจริงใจ

๒) ด้านเมตตาจริกรรม ครูออกพบปะพูดคุย เยี่ยมบ้านผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในการดูแลบุตรหลานร่วมกับทางโรงเรียนด้วยอัธยาศัยไมตรีดี ยิ้มแย้มแจ่มใสและมีความเป็นกันเอง ครูเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำความรู้ต่าง ๆ แก่ชุมชนโดยใช้คำพูดภาษาที่สุภาพ โรงเรียนมีกิจกรรมรณรงค์เรื่องต่างๆ ร่วมกับชุมชน เช่น การงดสูบบุหรี่ต่อต้านยาเสพติด ฯลฯ ผู้นำชุมชนหรือผู้มีชื่อเสียงในชุมชนเข้าร่วมเป็นเกียรติและเป็นประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความจริงใจต่อกันอย่างสม่ำเสมอ

๓. ด้านเมตตาเมตตาโนธรรม คณะกรรมการสถานศึกษาเข้าร่วมประชุมกับโรงเรียนเพื่อวางแผน และพัฒนาการจัดการศึกษาด้วยความหวังดีต่อโรงเรียนและชุมชน โรงเรียนจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่งดงามของท้องถิ่น ครุณานักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมแสดงความสามารถ เพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในชุมชนเช่น ฟ้อนรำ ละคร การแสดงต่างๆ

ด้วยความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม โรงเรียนมีวิทยากรในชุมชนเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียนด้วยความเสียสละ

๔. ด้านสาธารณโภคี โรงเรียนจัดทำและแจกเอกสาร แผ่นพับหรือวารสารประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานของโรงเรียนเผยแพร่ต่อชุมชนโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน โรงเรียนให้ยืมอุปกรณ์กีฬา เช่น ฟุตบอล ตะกร้อ วอลเลย์บอล ฯลฯ แก่ชุมชนด้วยความเสียสละ ไม่ช่วงชิงของส่วนรวมมาเป็นของตน มีการจัดนิทรรศการห้องสมุดเพื่อให้ความรู้แก่ชุมชน- ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริจาคทุนทรัพย์ ในการสนับสนุนงานกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เช่น งานกีฬาประจำปีโรงเรียน ฯลฯ มีกลุ่มชมรม มูลนิธิและสมาคมต่างๆ ให้ความช่วยเหลือในการมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียน

๕. ด้านศีลสามัญญตา โรงเรียนได้เชิญชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานของโรงเรียนด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกันโดยปราศจากอคติ โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรม ส่งเสริมอาชีพและหารายได้เพิ่มเติมแก่นักเรียนด้วยความสุจริตดีงาม ถูกต้องตามระเบียบ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และคนในชุมชน เข้ามาศึกษาหาความรู้ในห้องสมุดและใช้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนด้วยความเสมอภาคต่อกัน โรงเรียนให้การสนับสนุนด้านแรงงานและอุปกรณ์เพื่อร่วมพัฒนาชุมชนด้วยความจริงใจต่อกัน ชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนไปเยี่ยมชมและศึกษาตามอัธยาศัย ให้บริการด้วยความจริงใจ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ชุมชนเสียสละแรงงานเพื่อช่วยพัฒนาโรงเรียนหรือ จัดกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความมีน้ำใจในหมู่ผู้ร่วมงานด้วยกัน โรงเรียนและชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ ผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่ายตามความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่ทุกคน มีการนำผลการ วิเคราะห์ประเมินผลไปปรับปรุงการดำเนินงาน การสร้างความสัมพันธ์ชุมชนตามความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่ทุกคน

๖. ด้านทวิภูมิสามัญญตา โรงเรียนมีการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับนโยบายการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาโดยยึดถืออุดมคติหรือจุดหมายสูงสุดอันเดียวกันคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผล ติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียน

๓. แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรดำเนินการดังนี้

๑) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย คือ โรงเรียนประชุมผู้ปกครองนักเรียนด้วยการแสดงกิริยาอาการสุภาพเพื่อชี้แจงนโยบายและการดำเนินงานของโรงเรียน โรงเรียนมีการประชุม ปรึกษาหารือเกี่ยวกับนโยบายการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาโดยยึดถืออุดมคติหรือจุดหมายสูงสุดอันเดียวกัน คณะกรรมการสถานศึกษาเข้าร่วมประชุมกับโรงเรียนเพื่อวางแผน และพัฒนาการจัดการศึกษาด้วยความหวังดีต่อโรงเรียนและชุมชน

๒) การให้บริการชุมชน คือ โรงเรียนจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่ดีงามของท้องถิ่น โรงเรียนให้บริการและอำนวยความสะดวก โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติในการใช้อาคารสถานที่ หอประชุม สนามกีฬาในการจัดกิจกรรมของชุมชน

และโรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมอาชีพและหารายได้เพิ่มเติมแก่นักเรียนด้วยความสุจริตดีงาม ถูกต้องตามระเบียบ

๓) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน คือ ผู้นำชุมชนหรือผู้มีชื่อเสียงในชุมชนเข้าร่วมเป็นเกียรติและเป็นประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความจริงใจต่อกันอย่างสม่ำเสมอ มีกลุ่มชมรม มูลนิธิและสมาคมต่างๆ ให้ความช่วยเหลือในการมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียน และโรงเรียนมีวิทยากรในชุมชนเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียนด้วยความเสียสละ

๔) การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน คือ ผู้นำชุมชนหรือผู้มีชื่อเสียงในชุมชนเข้าร่วมเป็นเกียรติและเป็นประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความจริงใจต่อกันอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนมีวิทยากรในชุมชนเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียนด้วยความเสียสละ มีกลุ่มชมรม มูลนิธิและสมาคมต่างๆ ให้ความช่วยเหลือในการมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียน

๕) การประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย คือ โรงเรียนรายงานผลการเรียน ความประพฤติและสุขภาพของนักเรียนให้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนได้รับทราบด้วยความสุภาพและจริงใจ มีการนำผลการวิเคราะห์ประเมินผลไปปรับปรุงการดำเนินงาน การสร้างความสัมพันธ์ชุมชนตามความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่ทุกคน คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผล ติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย อภิปรายผลดังนี้

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกรายด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก ๓ อันดับแรก ได้แก่ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย ด้านการประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย และด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ส่วนอันดับสุดท้าย ๒ อันดับ ได้แก่ ด้านการให้บริการชุมชน และด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของจรรย์ แยมมิกลิ้น (๒๕๕๒). ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีดังต่อไปนี้ ๑) ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เรื่องที่ควรมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ ผู้ประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ต้องมีประสบการณ์เพียงพอในการประสาน การทำงานเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ๒) ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน เรื่องที่ควรมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ จัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน เพื่อชี้แจงอุดมการณ์ นโยบาย และวัตถุประสงค์ของโรงเรียนให้ทราบโดยทั่วถึง ๓) ด้านการให้บริการชุมชน เรื่องที่ควรมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองในการติดต่อประสานงานขึ้นภายในโรงเรียน ๔) ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เรื่องที่ควรมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ จัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด โรคเอดส์ เพื่อเป็นการเผยแพร่ และให้ความรู้แก่ชุมชน ๕) ด้านการได้รับความสนับสนุนจากชุมชน เรื่องที่ควรมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ เชิญวิทยากรท้องถิ่นที่มีความรู้ ที่ประสบ

ความสำเร็จในการประกอบอาชีพมาแนะแนวการศึกษาด้านอาชีพให้นักเรียน ๖) ด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เรื่องที่ควรมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ นำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการปรับปรุงงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคเครือข่าย โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ๓ อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อชี้แจงนโยบายและการดำเนินงานของโรงเรียน โรงเรียนมีการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับนโยบายการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาเข้าร่วมประชุมกับโรงเรียนเพื่อวางแผน และพัฒนาการจัดการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของทศพร ไชยชนะ (๒๕๔๘) ที่ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น ด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชน ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนและด้านการให้บริการแก่ชุมชน

การประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ๓ อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนรายงานผลการเรียน ความประพฤติและสุขภาพของนักเรียนให้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนได้รับทราบ คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผลติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของธรรมรงค์ ดั้นทอง (๒๕๔๖) ที่ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ ได้แก่ การดำเนินงานได้ปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติ ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียนกับชุมชน การประเมินการจัดกิจกรรมเพื่อนำไปปรับปรุงในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป การให้บริการด้านอาคารสถานที่ การให้บริการด้านความรู้ การได้รับความช่วยเหลือจากผู้ปกครองนักเรียน การนำนักเรียนไปร่วมกิจกรรมของชุมชน การจัดกิจกรรมหาทุนการศึกษา เนื่องในโอกาสวันสำคัญต่างๆ และคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบทบาทในการเห็นชอบแผนปฏิบัติของสถานศึกษา ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนงบประมาณของโรงเรียน

การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ๓ อันดับแรก ได้แก่ ผู้นำชุมชนหรือผู้มีชื่อเสียงในชุมชนเข้าร่วมเป็นเกียรติและเป็นประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียน มีกลุ่มชมรม มูลนิธิและสมาคมต่างๆ ให้ความช่วยเหลือในการมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียน และโรงเรียนมีวิทยากรในชุมชนเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของปรีชา บุญยัง (๒๕๕๖) ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน รองลงมาคือ ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการได้รับความสนับสนุนจากชุมชน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์

การให้บริการชุมชน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ๓ อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่ดั่งามของท้องถิ่น โรงเรียนให้บริการและอำนวยความสะดวกในการใช้อาคารสถานที่ หอประชุม สนามกีฬาในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน และโรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมอาชีพและหารายได้เพิ่มเติมแก่นักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของเชษฐา ชนะบุญ (๒๕๕๐) ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินการ ประกอบด้วยการประชาสัมพันธ์โรงเรียน มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติคือการประชุมผู้ปกครองนักเรียน การให้บริการแก่ชุมชน มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก กิจกรรมส่วนใหญ่ที่ ปฏิบัติคือการให้ความร่วมมือกับทางราชการในด้านยาเสพติด และการเปิดโอกาสให้ชุมชนใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลางกิจกรรม ส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติคือการร่วมมือกันจัดกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน และชุมชน การให้ความร่วมมือมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน มีความดำเนินการอยู่ใน ระดับมาก กิจกรรมส่วนใหญ่ที่มีการปฏิบัติคือ การเชิญบุคคลในชุมชนมาร่วมเป็นเกียรติในโอกาสพิเศษของโรงเรียน และการขอความร่วมมือจากหน่วยงานอนามัย หรือสาธารณสุขมาช่วยให้บริการแก่นักเรียน และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่นมีการดำเนินการอยู่ ในระดับปานกลาง กิจกรรมส่วนใหญ่ที่มีการปฏิบัติคือการร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ๓ อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนมีกิจกรรมรณรงค์เรื่องต่างๆ ร่วมกับชุมชน เช่น การงดสูบบุหรี่ต่อต้านยาเสพติด ฯลฯ ครุณานักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมแสดงความสามารถ เพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในชุมชนเช่น ฟ้อนรำละคร การแสดงต่างๆ และครูเข้าร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้ในการจัดอบรมสัมมนาของชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของนวลพรรณ บุญตัน (๒๕๔๙) ที่ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนโดยแจกเอกสารให้คณะครู นักเรียน คณะกรรมการและผู้ปกครองทราบล่วงหน้าพร้อมขอความร่วมมือจัดทำปฏิทินดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนบางกิจกรรม มีการมอบหมายให้ครูที่มีความเหมาะสมดำเนินงาน มีการประชุมชี้แจงให้บุคลากรเข้าใจการปฏิบัติงานกับชุมชนนำงบประมาณรายได้ของโรงเรียนมาใช้ในการดำเนินการมาก ได้แก่ การให้ชุมชนใช้สถานที่และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่นักเรียนในโรงเรียน การจัดโครงการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดร่วมกับชุมชนการมอบหมายเอกสารเกี่ยวกับระเบียบ บทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้คณะกรรมการศึกษาด้วยตนเอง การเชิญผู้มีความรู้ความสามารถของกลุ่มบุคคล ชมรม มูลนิธิมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ครูและประชาชน การส่งนักเรียนเข้าประกวดผลงานทางวิชาการ

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

๑.๑ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ครูควรมีการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจในการดูแลบุตรหลานร่วมกับทางโรงเรียนมากยิ่งขึ้น โรงเรียนควรมีนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องของการเยี่ยมบ้านนักเรียน

๑.๒ การให้บริการชุมชนโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและคนในชุมชน เข้ามาศึกษาหาความรู้ในห้องสมุดและใช้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน

๑.๓ ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนโรงเรียนควรมีการจัดนิทรรศการของห้องสมุด เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่คนในชุมชน

๑.๔ ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ควรมีการจัดตั้งองค์กรชุมชน เช่น สมาคม สโมสร ชมรม เพื่อสนับสนุนโรงเรียน ทั้งงบประมาณและทรัพยากรต่างๆ ควรมีการนำผู้นำชุมชนและศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จในชีวิตให้เข้าร่วมกันช่วยเหลือโรงเรียน โดยการแนะนำเชิญเป็นวิทยากร

๑.๕ ด้านการประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่ายโรงเรียนและชุมชน ร่วมกันวิเคราะห์ผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่ายและโรงเรียนควรนำผลการวิเคราะห์จากการประเมินผลไปปรับปรุงการดำเนินงาน การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

๒. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

๒.๑ ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านต่างๆที่ส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เช่น สภาพแวดล้อมของชุมชนและโรงเรียน ความผูกพันของชุมชนต่อโรงเรียน เป็นต้น

๒.๒ ควรศึกษาปัญหา สาเหตุ และแนวทางการพัฒนาการให้บริการแก่ชุมชนในด้านการบริการสิ่งพิมพ์ต่างๆ

๒.๓ ควรศึกษาการกำหนดนโยบาย แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติงาน ให้สอดคล้องและตอบสนองกับความต้องการของชุมชน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. **มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา ๒๕๕๒**. (๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๐).
แหล่งข้อมูล: <https://www.secondary41.go.th/doc/joodhent2/standradmuttayom52.pdf>
- จรรย์ แยมมีกลิ่น. (๒๕๕๒). **แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มที่ ๓ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๓**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- เชษฐา ชนะบุญ. (๒๕๕๐). **การศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชรตามพระคณของผู้บริหารโรงเรียน ครูสายผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ทศพร ไชยชนะ. (๒๕๔๘). **การบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ธรรมรงค์ ดินทอง. (๒๕๔๖). **การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นวลพรรณ บุญตัน. (๒๕๔๙). **ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเขตการศึกษา ๓ และเขตการศึกษา ๔**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปรีชา บุญยัง. (๒๕๕๖). **แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (๒๕๓๙). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมยศ ยิ่งยงเมธี. (๒๕๕๐). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต ๒**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อุเทน จิตต์สำรว. (๒๕๔๑). **การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ สุภมาศ อังคุโชต และอังฉรา ชำนิประศาสน์. (๒๕๕๕). **สถิติสำหรับการวิจัยและเทคนิคการใช้ SPSS**. ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : เจริญดีมีนคังการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (๒๕๓๕). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.

แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล
คลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
Guidelines for Education Promotion of Child Development Centers under
Khlung Jed Sub-district Administration Organization, khlungluang District,
Pathum Thani Province

พัชรนันท์ ยอดสิน Patcharanan Yodsini^๑

สมศักดิ์ บุญปู Somsak Boonpoo^๒

พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวาทโน

PhramahaYannawat Thitavaddhano^๓

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี นโยบายและวิธีการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กเล็ก ๒) เพื่อวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ๓) เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยประกอบด้วยการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ๑๐ รูป/คน และการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ๑๑ รูป/คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

๑. แนวคิด ทฤษฎี นโยบายและวิธีการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย

๑) การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และให้มีการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สถานศึกษาบริหารจัดการได้เอง ๒) การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องยึดหลักการจัดการศึกษาตลอดชีวิตการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของสังคมและการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องที่ต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ๓) การพัฒนาศูนย์เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนกระทรวงมหาดไทย มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง ๔

^๑สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
rungyodsini55@gmail.com

^๒คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๓คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ด้าน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อพัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณลักษณะ และสมรรถนะตามวัย ๔) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กำหนดมาตรฐานการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ๑๑ ด้าน และ ๕) นโยบายการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ได้กำหนดเป็นพันธกิจ ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษา ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น แล ด้านส่งเสริมการกีฬานันทนาการ

๒. สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ๑) การส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในตำบล บุคลากรครูผู้ดูแลเด็กเล็กมีอัตราส่วนไม่เหมาะสมกับนักเรียน สถานที่เครื่องเล่นสนามไม่ได้มาตรฐาน ยังขาดห้องพยาบาล มุมพักผู้ปกครอง งบประมาณมีข้อจำกัดในการบริหารจัดการ และอาคารสถานที่ยังไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็กนักเรียนที่เพิ่มขึ้นในปัจจุบัน ๒) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มาตรฐานสากล มาตรฐานที่ใช้ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นมาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีทั้งหมด ๒๓ มาตรฐาน ๙๔ ตัวบ่งชี้ ซึ่งมีรายละเอียดมากทำให้การบริหารจัดการได้ไม่ทั่วถึงทุกตัวบ่งชี้ ๓) การส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในตำบล แหล่งเรียนรู้ในตำบลมีน้อยไม่ค่อยน่าสนใจ และแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญบางแหล่งอยู่นอกพื้นที่ตำบลต้องใช้งบประมาณเพิ่มขึ้น ๔) การทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีปัญหาเพียงเล็กน้อย เพราะสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนได้ตรงกับแผนและโครงการที่วางไว้ และ ๕) การส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ มีข้อจำกัดของกฎระเบียบที่ใช้ในการทำงานมากจึงไม่สามารถทำตามความต้องการของชุมชนได้ทุกอย่างและปัญหางบประมาณ

๓. แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เป็นการร่วมส่งเสริมสนับสนุนกับทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อเป็นการระดมความร่วมมือให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งเสริมความพร้อมของเด็กเล็กในการเข้ารับการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชนท้องถิ่น ประกอบด้วย ๕ ประการ ได้แก่ ๑) วัตถุประสงค์ ๒) หลักการ ๓) ระบบการดำเนินการ ๔) การส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๕) หลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ พรหมวิหาร ๔ อิทธิบาท ๔ และสังคหวัตถุ ๔

คำสำคัญ: แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษา, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

The objectives of this thesis were: 1) to study concept, theory, policy, and method of educational management for child development. 2) to analyze the state of educational management of the child development centers under Khlong Jed Sub-district Administration Organization, khlongluang District, Pathum Thani Province, and 3) to propose a guideline for educational management promotion of child development centers under Khlong Jed Sub-district Administration Organization, khlongluang District, Pathum Thani Province. The data of this qualitative research were collected from documents, in-depth interviews with 10 key-informants and focus group discussions with 11 experts and the analyzed by content analysis.

The results of the study found that:

1. The concept, theory, policy and method of educational management for child development consist of; 1) the educational management under the National Education Act BE 2542 (1999), the educational management must develop learners accomplished with physical health, mental health, wisdom, knowledge, characters, ethics and culture in living a life, to be able to live with others happily, and to decentralize educational management authority to local government organizations, 2) Educational administration of local government organizations must be based on the principle of lifelong education, and be consistent with constitution of Thailand in order to implant consciousness in democratic form of government with the King as Head of State, 3) The objectives of child center development of Ministry of Interior were to support learning process and developing of children with desirable characteristics and capacity in 5 aspects; physical, emotional, mental, social and intellectual, 4) Department of Local Administration, Ministry of Interior, issued standards for the child center development in academic management and activity in curriculum in 11 aspects, and 5) Local administration policy of Khlong Jed Sub-district Administration Organization, khlongluang District, Pathum Thani Province had missions in 5 aspects; educational management promotion, child development center promotion, learning resources promotion, promotion of religions, arts, cultures, customs and local wisdom, and sport and recreation promotion.

2. The state of educational management of the child development centers under Khlong Jed Sub-district Administration Organization, khlongluang District, Pathum Thani Province indicated that; 1) In educational management promotion, a number of teachers and with caregivers are not matched with a number of children, the playground was under the standard, first aid room and parlor for children's parents are in need, there is a limited budget for operation, and

the space and area cannot cope with the increasing number of children in centers, 2) The standards of child center operation by Department of Local Administration consist of 23 criterias and 94 indicators, which cause difficulty in operation, 3) In Tambol learning resources promotion, there are a few learning resources in the area, and the prominent learning resources are located outside the Tambol area, so more budget has to be spent, 4) Conservation of religions, arts, cultures, customs and local wisdom can be transferred to learners as the plan set, and 5) sport and recreation promotion, with limitation of rules, regulations and budget, the operation cannot be arranged as the demand of communities.

3. Guidelines for educational management promotion of child development centers under Khlong Jed Sub-district Administration Organization, khlongluang District, Pathum Thani Province consist of 5 main factors; 1) Objectives, 2) Principles, 3) Operation systems, 4) Educational Management of child development center, and 5) Buddhist principles supporting education of child development center; Brahnavihara Dhamma, Iddhipada, and Sangahavatthu Dhamma.

Keywords: Guidelines for the Promotion of Education, Child Development Centers

บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนับเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา และยังมีบทบาทมากขึ้นในอนาคต อันเนื่องมาจากนโยบายกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้กำหนดหลักการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้ในระดับใดระดับหนึ่งตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น รวมทั้งให้กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประสานส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัด และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ อันได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาล กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาและให้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจการให้บริการสาธารณะ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และตามอัธยาศัยตามความพร้อมของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ตามความต้องการของประชาชน และตามความเหมาะสมด้านอื่นๆ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนอกจากจะมีบทบาทในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้นแล้วยังมีบทบาทในกรณีมีส่วนร่วมส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของรัฐในด้านต่างๆ เช่น ด้านงบประมาณและทรัพย์สิน ด้านวิชาการ เช่น การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน การระดมผู้รู้ในชุมชนให้มีส่วนร่วม ในการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังมีส่วนร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา กรรมการเขตพื้นที่การศึกษา กรรมการที่ปรึกษาหรือกรรมการอื่นๆ ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ.๒๕๕๒ กำหนดอำนาจหน้าที่ภายใต้บังคับของ มาตรา ๖๗ (๕) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๖๐) ในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องอาศัยความร่วมมือจากทั้งหน่วยงานภาครัฐ และชุมชนท้องถิ่นเพื่อให้เด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่น ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพทั่วถึงสอดคล้อง กับความต้องการที่หลากหลาย และวิถีชีวิตของท้องถิ่น ซึ่งสภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาท้องถิ่น ปัจจุบันมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) รวมทั้งสิ้น จำนวน ๗,๘๕๓ แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) จำนวน ๗๖ แห่ง เทศบาลนคร จำนวน ๓๐ แห่ง เทศบาลเมือง จำนวน ๑๗๘ แห่ง เทศบาลตำบล จำนวน ๒,๒๓๓ แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จำนวน ๕,๓๓๔ แห่ง องค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ กรุงเทพมหานคร ๑ แห่ง และเมืองพัทยา ๑ แห่ง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ๒๕๖๐)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนอกจากจะมีบทบาทในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้นแล้วยังมีบทบาทในกรณีมีส่วนร่วมส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของรัฐในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านงบประมาณและทรัพย์สิน ด้านวิชาการ เช่น การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

การระดมผู้รู้ในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังมีส่วนร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา กรรมการเขตพื้นที่การศึกษา กรรมการที่ปรึกษาหรือกรรมการอื่นๆ

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ทางการศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ วิจัยและพัฒนาหลักสูตร การแนะแนว การวัดผล ประเมินผล การพัฒนาตำราเรียน การวางแผนการศึกษา ของมาตรฐานสถานศึกษา การจัดบริการส่งเสริมการศึกษา การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา การเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษา ส่งเสริมการวิจัย การวางโครงการ สำรอง เก็บรวบรวมข้อมูล สถิติการศึกษา เพื่อนำไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย แผนงาน และแนวทางการปฏิบัติในการจัดการศึกษาการเผยแพร่การศึกษาและงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย แบ่งส่วนราชการภายในออกเป็น ๒ ฝ่าย ๑) ฝ่ายบริหารการศึกษา มีหน้าที่ความรับผิดชอบ คือ งานบริหารงานการศึกษาและงานกิจการโรงเรียน ๒) ฝ่ายส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีหน้าที่ความรับผิดชอบ คือ งานส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และงานสนทนากิจการ (องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด, ๒๕๕๘)

ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าการศึกษาเพื่อการวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยมีการกำหนดการศึกษาครอบคลุมทั้ง ๔ หมู่บ้าน ที่อยู่ในตำบลคลองเจ็ด จะมีส่วนช่วยให้ทราบถึงผลของการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ดตลอดถึงปัญหาข้อเสนอแนะทางออกของปัญหาที่ดีเพื่อหาผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปบูรณาการกับองค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี นโยบายและวิธีการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กเล็ก
๒. เพื่อวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
๓. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วยวิธีการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) การสัมภาษณ์ (Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยมีขั้นตอนการวิจัย ๓ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี นโยบายและวิธีการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กเล็ก มีวิธีการวิจัยโดยการวิเคราะห์เอกสาร และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ ๒ วิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีวิธีการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ข้อมูลหลัก จำนวน ๑๐ รูป/คน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ ๓ เสนอแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีวิธีการวิจัยโดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๑ รูป/คน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง ๓ ประการ ดังนี้

๑. แนวคิด ทฤษฎี นโยบายและวิธีการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย

๑) การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และให้มีการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สถานศึกษาบริหารจัดการได้เอง

๒) การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องยึดหลักการจัดการศึกษาตลอดชีวิตการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของสังคมและการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องที่ต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๓) การพัฒนาศูนย์เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วน กระทรวงมหาดไทย มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อพัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณลักษณะ และสมรรถนะตามวัย

๔) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กำหนดมาตรฐานการพัฒนา ศูนย์เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ๑๑ ด้าน

๕) นโยบายการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ได้กำหนดเป็นพันธกิจ ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษา ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีต ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านส่งเสริมการกีฬานันทนาการ

๒. สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีดังนี้

๑) การส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในตำบล

ก. สภาพปัญหา คือ บุคลากรครูผู้ดูแลเด็กเล็กมีอัตราส่วนไม่เหมาะสมกับนักเรียน สถานศึกษาสถานที่เครื่องเล่นสนามไม่ได้มาตรฐานยังขาดห้องพยาบาล มุมพักผู้ปกครอง งบประมาณมีข้อจำกัดในการบริหารจัดการภายใต้ข้อระเบียบกฎหมาย ที่เข้มงวดและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอด และมีการส่งเสริมและสนับสนุนทั้ง ๕ ด้าน ตามแผนพัฒนาแต่มีปัญหา คือ ด้านอาคารสถานที่ ยังไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็กนักเรียนที่เพิ่มขึ้นในปัจจุบัน

ข. แนวทางแก้ไข คือ ในด้านบุคลากรมีการปรับแผนอัตรากำลังครูให้เหมาะสมกับจัดหาครูผู้ดูแลเด็กเพิ่มให้เหมาะสมกับจำนวนเด็กนักเรียน จัดหาเครื่องเล่นสนามที่ได้มาตรฐานให้ศูนย์

พัฒนาเด็กเล็กโดยการเข้าแผนพัฒนาสี่ปีไว้ก่อน ทำงานภายใต้ระเบียบศึกษาระเบียบกฎหมายให้รัดกุมในการทำงาน และการจัดแผนพัฒนาในระยะ ๔ ปี เพื่อแก้ไขให้บรรลุจุดประสงค์และความต้องการของชุมชน เช่น เพิ่มห้องเรียนให้เพียงพอ และเพิ่มอัตราครูบุคลากรทางการศึกษา

๒) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มาตรฐานสากล

ก. สภาพปัญหา คือ มาตรฐานที่ใช้ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นมาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีทั้งหมด ๒๓ มาตรฐาน ๙๔ ตัวบ่งชี้ ซึ่งมีรายละเอียดของการดำเนินงานมากทำให้การบริหารจัดการได้ไม่ทั่วถึงทุกตัวบ่งชี้ และปัญหาการขาดงบประมาณที่สนับสนุนลงมานั้นเป็นไปอย่างจำกัด

ข. แนวทางแก้ไข คือ จัดระบบการทำงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้สอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งในเรื่องของวิชาการและการส่งเสริมพัฒนาการให้เด็กพัฒนาสมบูรณ์ตามวัยครบทั้ง ๔ ด้าน และผู้รับผิดชอบควรเขียนโครงการเสนอไปยังผู้บริหารหน่วยงาน เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเข้าสู่สภาตามขั้นตอน

๓) การส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในตำบล

ก. สภาพปัญหา คือ แหล่งเรียนรู้ในตำบลมีน้อยไม่ค่อยน่าสนใจ และแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญบางแหล่งอยู่นอกพื้นที่ตำบลต้องใช้งบประมาณเพิ่มขึ้น จึงจะนำเด็กนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ได้ และมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในตำบลจากชุมชนรอบๆ ใกล้สถานศึกษาให้เต็มศักยภาพเสียก่อนทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้รับผิดชอบ

ข. แนวทางแก้ไข คือ จัดกิจกรรมศึกษาเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ในตำบลซึ่งปัจจุบันได้จัดทำโครงการภูมิปัญญาท้องถิ่นและโครงการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ คือ ประสานงานกับหน่วยงานอื่น เช่น กศน. จัดการศึกษาการสอนตามอัธยาศัยให้กับชุมชน และผู้รับผิดชอบต้องเสนอโครงการศึกษานอกสถานที่ต่อผู้บริหารและจัดทำแผนพัฒนาเข้าสู่สภาท้องถิ่นเพื่อจะได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป แต่ความใช้ดุลยพินิจให้มีการส่งเสริมการเรียนรู้จากแหล่งชุมชนในตำบลให้เหมาะสมกับเด็กนักเรียนตามสภาพโอกาส

๔) การทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ก. สภาพปัญหา คือ ปัญหาเพียงเล็กน้อย เพราะสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนได้ตรงกับแผนและโครงการที่วางไว้ เช่น การแห่เทียนพรรษา ประเพณีการลอยกระทงการเข้าวัดเพื่อปฏิบัติธรรมในวันสำคัญ

ข. แนวทางแก้ไข คือ ควรจัดกิจกรรมโครงการโครงการภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เด็กๆ ได้ทำกิจกรรมและสอนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เด็กๆ ได้รู้จักและทำความเข้าใจกับผู้มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นส่วนในเรื่องของการอนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณี อบต. ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

๕) การส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ

ก. สภาพปัญหา คือ ข้อจำกัดของกฎระเบียบที่ใช้ในการทำงาน จึงไม่สามารถทำตามความต้องการของชุมชนได้ทุกอย่าง และปัญหาด้านงบประมาณ เพราะการจัดกีฬาเด็กต้องใช้งบประมาณในการจัดบางปีมีจำกัดไม่เต็มศักยภาพของเด็ก

ข. แนวทางแก้ไข คือ ใช้แนวทางในการที่ไม่ผิดต่อระเบียบและส่งเสริมให้มีการจัดแข่งขันกีฬาขึ้นทุกปีเป็นการแข่งขันกีฬายาวชนประชาชนทั่วไป เพื่อจะได้ถูกระเบียบสำหรับเด็กนักเรียนของ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ก็จัดให้มีการออกกำลังกายกิจกรรมนันทนาการทุกวันมีโครงการแข่งขันกีฬาระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วยกัน และผู้บริหารควรวางแผนทำโครงการเพื่อให้มีการส่งเสริมกีฬาและนันทนาการเป็นไปอย่างเต็มศักยภาพของเด็ก

๓. แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีรายละเอียดดังนี้

แนวทางการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุนกับทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อเป็นการระดมความร่วมมือทั้งทรัพยากรและการลงทุนทางสังคมที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งเสริมความพร้อมของเด็กเล็กในการเข้ารับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชนท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมจนเป็นที่ยอมรับในศักยภาพของการบริหารจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยกระบวนการบริหารจัดการแบบการมีส่วนร่วมเป็นการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนของสังคมภายใต้ทักษะการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์กับทุกภาคส่วนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นสถานศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรรัฐ สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนา สามารถมีส่วนร่วมในการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย ๕ ประการ ได้แก่ ๑) วัตถุประสงค์ ๒) หลักการ ๓) ระบบการดำเนินการ ๔) การส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๕) หลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีรายละเอียดดังนี้

๑) วัตถุประสงค์ (๑) เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน คือ ร่างกาย จิตใจสังคม และสติปัญญา (๒) เพื่อพัฒนาเด็กเล็ก ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณลักษณะ และสมรรถนะตามวัย โดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย (๓) เพื่อส่งเสริมให้เด็กเล็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ (๔) เพื่อแบ่งเบาภาระผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็กเล็กตามบริบท และวัฒนธรรมของชุมชน สังคม ในท้องถิ่น (๕) เพื่อส่งเสริมความรัก เอื้ออาทร ของสถาบันครอบครัว ชุมชน และสังคมท้องถิ่น

๒) หลักการ เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาดตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการ ดังนี้ (๑) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท (๒) ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย (๓) พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและ

กิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย (๔) จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข

๓) ระบบการดำเนินการ ระบบการดำเนินการส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดปทุมธานี ดังนี้ (๑) กำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในด้านต่างๆ ให้ได้คุณภาพและมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นโยบายและแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (๒) เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน การพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (๓) พิจารณาสั่งผู้ปกครององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับการบริหารงานด้านบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (๔) พิจารณาสั่งแผนงาน/โครงการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์ฯ ตามหลักวิชาการ และแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (๕) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (๖) ส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือการพัฒนาเด็กเล็กด้านการจัดการศึกษาและระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔) การส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การส่งเสริมจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย ๕ ประการดังนี้

(๑) ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในตำบล

-การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเองรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

-การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวันมีนิสัย รักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่นรับประทานอาหารเช้า พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวมเก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

-การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนกเปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทดลอง ศึกษาสถานศึกษาที่ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

-การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆรอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่างๆอย่างอิสระ

ตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กเล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่างๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้าง
สิ่งต่างๆ เช่นแท่งไม้รูปทรงต่างๆ

-การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึกความนึกคิด
ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลาย
ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็น
แบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

-การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และ
ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โครงการและกิจกรรมพัฒนาต่างๆ ตามแผนพัฒนาการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-ร่วมในการอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมต่างๆ และดูแลความ
ปลอดภัยเด็กเล็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-ให้คำปรึกษาแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนา
เด็กเล็กในการจัดกิจกรรมปฐมวัย ประชุมผู้ปกครอง และเยี่ยมบ้าน

-ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และภาคส่วนของสังคมสามารถให้การสนับสนุนศูนย์พัฒนา
เด็กเล็กในด้านวัสดุครุภัณฑ์ สื่อการเรียนการสอน และอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็ก
ปฐมวัยในห้องเรียน

-ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และภาคส่วนของสังคมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ ใน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ รวมทั้งการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ และครุภัณฑ์ต่างๆ ในการ
พัฒนาเด็กปฐมวัย

-สนับสนุนงบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ ในการดำเนินงานตามแผนงาน
โครงการหรือกิจกรรมที่กำหนด โดยถือปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย และหนังสือสั่งการของทางราชการ

-พัฒนาแหล่งการเรียนรู้จัดสิ่งแวดล้อมให้สะอาด ปลอดภัย เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา
ผู้เรียนบรรยากาศ

-ส่งเสริมผู้เรียนให้รู้จักวิธีการดูแลสุขภาพความสะอาดปราศจากโรคภัย

(๒) ด้านการส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้มาตรฐานสากล

- พัฒนาการจัดการศึกษาตามสมรรถนะ ๗ หลักการ คือ ๑) การเคลื่อนไหวและสุขภาวะ
ทางกาย ๒) ส่วนหลัก ๒ พัฒนาการด้านสังคม ๓) ส่วนหลัก ๓ พัฒนาการด้านอารมณ์ ๔) ส่วนหลัก ๔
พัฒนาการด้านการคิดและสติปัญญา ๕) ส่วนหลัก ๕ พัฒนาการด้านภาษา ๖) ส่วนหลัก ๖
พัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม ๗) ส่วนหลัก ๗ พัฒนาการสร้างสรรค์

-เน้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย เช่น ค่านิยมหลัก ๑๒
ประการ ความรู้ทักษะอาชีพ/ทักษะชีวิต ความรู้ทักษะการสื่อสาร ความรู้ทักษะกระบวนการคิด
ความรู้ทักษะเทคโนโลยี ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น และความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

-ร่วมระดมทรัพยากรและสนับสนุนการพัฒนาอาคารสถานที่ บุคลากร สื่อ วัสดุ ครุภัณฑ์
กิจกรรมศึกษาเรียนรู้นอกสถานที่ อาหารเสริม อาหารว่าง อุปกรณ์กีฬา และอื่นๆ ในการดำเนินงาน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-ร่วมพิจารณาเสนอแผนงาน/โครงการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์ฯ ตามหลักวิชาการและแผนพัฒนาการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-ส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุม การอบรมสัมมนาหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ครูผู้ดูแลเด็กผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/หน่วยงานภายนอก และทุกภาคส่วน เพื่อความร่วมมือในการจัดการศึกษาและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่างๆ

-ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งเป็นงานวิจัยที่มุ่งพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่กำหนดในหลักสูตรหรือสังคมคาดหวัง โดยครูผู้ดูแลเด็กหรือดำเนินการร่วมกับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้เรียน โดยส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่ม ภาคเรียนละ ๑ เรื่อง และวิจัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (วิจัย ๕ บท) ปีละ ๑ เรื่อง

-จัดการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

(๓) ด้านส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในตำบล

-สามารถให้บริการแก่ครอบครัว ประชาชน หรือชุมชนในท้องถิ่น โดยให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ครูผู้ดูแลเด็ก หรือผู้ดูแลเด็ก เป็นวิทยากรในการเผยแพร่ความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย

-ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาการพัฒนาบุคลากร และการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-สามารถให้บริการด้านวิชาการ สารสนเทศหรือเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านเด็กปฐมวัยให้กับ พ่อแม่ ผู้ปกครอง เยาวชน และชุมชนในการค้นคว้าศึกษาต่างๆ

-ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดทำปายนิเทศและมุมเรียนรู้ผู้ปกครอง จัดทำสารสัมพันธ์ระหว่างศูนย์ฯ กับผู้ปกครอง และจัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ นวัตกรรม สื่อการเรียน และผลงานเด็ก

-สนับสนุนการจัดประสบการณ์เรียนรู้และพัฒนาเด็กปฐมวัยภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ โดยให้เด็กปฐมวัยเข้าไปเรียนรู้จากสถานที่จริงในแหล่งเรียนรู้ของชุมชน และภาคส่วนต่างๆ

-การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น และภาคสังคมรับทราบอย่างทั่วถึง

(๔) ด้านทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

-การมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กให้กับผู้ปกครองและชุมชน

-ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา ประเพณี และโอกาสต่างๆ ของท้องถิ่น

-ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่สาธารณะ เช่น ตลาด วัด สวนสาธารณะ ฯลฯ

-สนับสนุนให้ประชาชนชาวบ้านถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่บุคลากรและเด็กเล็ก หรือร่วมเป็นครูท้องถิ่นในการพัฒนาเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือผู้มีความรู้จากหน่วยงานต่างๆ มาถ่ายทอดความรู้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๕) ด้านส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ

-การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะต่างๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นอิสระ กลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

-การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส่วนใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว

-การฝึกสุขนิสัยและลักษณะนิสัยที่ดี เป็นกิจกรรมที่สร้างเสริมสุขนิสัยที่ดีในเรื่องการรับประทานอาหาร การนอน การทำความสะอาดร่างกาย การขับถ่าย ตลอดจนปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีในการดูแลสุขภาพอนามัยและการแสดงมรรยาทที่สุภาพ นุ่มนวลแบบไทย

-ใช้สื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กในด้านต่างๆ ให้ครบทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา โดยบูรณาการผ่านการเล่น และเน้นให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการกระทำโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า

-ร่วมในการอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมต่างๆ และดูแลความปลอดภัยเด็กเล็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-สามารถมีส่วนช่วยในการสนับสนุนการให้บริการสาธารณะแก่ชุมชน หรือประชาชนได้ตามบริบทหรือวัฒนธรรมของท้องถิ่น

-สามารถให้บริการด้านอาคารสถานที่แก่ครอบครัวชุมชน หรือประชาชนภายในท้องถิ่น ในวันสำคัญต่างๆ หรือการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

-สนับสนุนข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย พัฒนาครู และพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

-บูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้สู่แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

๕) หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๒ หลักธรรม คือ พรหมวิหาร ๔ และอิทธิบาท ๔

(๑) พรหมวิหาร ๔ ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา คือ ครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อการใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารงานบุคคลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคือการบริหารที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติมีกำลังใจในการทำงานและมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ควรได้รับการยกย่องสำหรับผู้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างดีหรือมีการให้คำแนะนำพร้อมด้วยให้กำลังใจเมื่อผู้ปฏิบัติงานทำงานผิดพลาดเมื่อให้ทำงานนั้นๆ ดำเนินแล้วเสร็จได้อย่างร่วมควรมีการจัดอบรมให้แก่บุคลากรหรือจัดให้มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อเป็นการพัฒนาและส่งเสริม ศักยภาพต่อผู้ปฏิบัติงานทั้งควรส่งเสริมให้มีการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นระหว่างบุคลากรการดำเนินงานของศูนย์ด้วยการนอกจากนี้ควรมีการแจ้งการประเมินปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์และโปร่งใสและความเป็นจริง

(๒) อิทธิบาท ๔ ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา เป็นหลักธรรมที่สำคัญในการบริหารจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ โดยการน้อมนำหลักคำสอนขอพระพุทธเจ้ามาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาได้ทุกหน่วยงานหลักธรรมที่ยึด จะทำให้การส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก็จะสำเร็จทุกประการตามหลักพุทธธรรม

(๓) สังคหัตถ์ ๔ ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตตา เป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องสงเคราะห์กันและกัน ผู้ที่จะมีสัมพันธภาพได้นั้น ต้องยึดถือและปฏิบัติตามสังคหัตถ์ ๔ ประการ มีความสำคัญในการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ (๑) ทาน (การให้) หมายถึง การให้ปันสิ่งของของตนเองแก่ผู้อื่น ถือเป็นหลักสำคัญเบื้องต้น เพราะการผูกใจนั้น ต้องอาศัยหรือใช้การให้เป็นเบื้องต้น การให้เป็นการแสดงออกของไมตรีจิตของผู้ให้ ผู้รับย่อมพอใจ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เป็นความอบอุ่นของชีวิต (๒) เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก) หมายถึง การเจรจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน เป็นหลักสำคัญรองลงมา เพราะการให้แต่เพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอต่อการยึดเหนี่ยวหัวใจ จึงต้องใช้คำพูดที่ไพเราะช่วยเหนี่ยวรั้งอีกด้วย ไม่ใช่คำพูดหยาบ ให้ใช้คำพูดที่จริงใจต่อกัน ทักทายปราศรัยกับเพื่อนบ้าน มิตรสหาย ผู้ที่มาติดต่อสอบถาม ต้องใช้คำพูดสุภาพและไพเราะ (๓) อตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) หมายถึง การประพฤติปฏิบัติให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคมส่วนรวม จะทำให้เป็นคนน่ารัก น่านับถือ (๔) สมานัตตตา (วางตนสม่ำเสมอ) หมายถึง ความมีตนเสมอ คือ ทำตัวให้เข้ากันได้ เช่น ไม่ถือตัว ร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน โดยประพฤติตนสมถ่อมตนเสมอปลาย เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” เป็นการวิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ๑) การส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในตำบลบุคลากรครูผู้ดูแลเด็กเล็กมีอัตราส่วนไม่เหมาะสมกับนักเรียน สถานศึกษาสถานที่เครื่องเล่นสนามไม่ได้มาตรฐานยังขาดห้องพยาบาล มุมพักผู้ปกครอง งบประมาณมีข้อจำกัดในการบริหารจัดการ และอาคารสถานที่ยังไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็กนักเรียนที่เพิ่มขึ้นในปัจจุบัน ๒) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มาตรฐานสากล มาตรฐานที่ใช้ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นมาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีทั้งหมด ๒๓ มาตรฐาน ๙๔ ตัวบ่งชี้ ซึ่งมีรายละเอียดมากทำให้การบริหารจัดการได้ไม่ทั่วถึงทุกตัวบ่งชี้ ๓) การส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในตำบล แหล่งเรียนรู้ในตำบลมีน้อยไม่ค่อยน่าสนใจ และแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญบางแหล่งอยู่นอกพื้นที่ตำบลต้องใช้งบประมาณเพิ่มขึ้น ๔) การทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีปัญหาเพียงเล็กน้อย เพราะสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนได้ตรงกับแผนและโครงการที่วางไว้ และ ๕) การส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ มีข้อจำกัดของกฎระเบียบที่ใช้ในการทำงานมากจึงไม่สามารถทำตามความต้องการของชุมชนได้ทุกอย่างและปัญหางบประมาณ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำราญ ชนวนวัน (อ้างใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๓: ๖๐) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพการส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในเขตตรวจ

ราชการที่ ๔ ผลการวิจัยพบว่า ๑) ปัญหาการปฏิบัติงานส่งเสริมการจัดการศึกษาของ อบต. พบว่า อบต. มีงบประมาณน้อย จึงให้การช่วยเหลือโรงเรียนได้น้อย ไม่ค่อยมีส่วนร่วมวางแผนจัดหาสื่อ อุปกรณ์กับโรงเรียนไม่มีบทบาทเข้าไปพัฒนาอาคารสถานที่และกิจกรรมของโรงเรียน ขาดการประสานงานกับโรงเรียน มีบุคลากรที่มีความรู้ด้านการศึกษาน้อยและไม่ค่อยเข้าใจบทบาทที่แท้จริงของโรงเรียน ๒) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาของ อบต. คือ อบต. มีความสามารถจัดการศึกษาได้ อยากให้การช่วยเหลือโรงเรียนด้านอื่นๆ นอกจากการสนับสนุนงบประมาณ โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ อบต. เข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษากับโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้นและควรกำหนดแนวปฏิบัติงานให้สามารถปฏิบัติงานกับโรงเรียนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (๒๕๕๐: ๖๑) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ๑) สภาพปัญหา พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีปัญหาด้านการขาดแคลนหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตร การผลิตสื่อการจัดการเรียนการสอน ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจด้านวิชาการขาดแคลนงบประมาณ การจัดสรรยังมีความล่าช้า ไม่เป็นธรรมและไม่ตรงกับความต้องการ มีระเบียบและเงื่อนไขการใช้มากเกินไป บุคลากรทางการศึกษาไม่เพียงพอและวุฒิการศึกษาไม่ตรงกับลักษณะงาน ระบบและโครงสร้างการบริหารองค์กรไม่ชัดเจน การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การศึกษายังขาดนโยบายและแนวการดำเนินงานที่ชัดเจน บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ ๒) ปัจจัยที่ส่งเสริมในการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ ฝ่ายบริหารเป็นทีมเดียวกันและทำงานอย่างต่อเนื่อง ประชาชนเห็นความสำคัญของการศึกษาและเข้ามามีส่วนร่วม การเมืองที่มีขั้วฝ่ายเดียวกัน ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ การขาดบุคลากรที่รับผิดชอบด้านการศึกษาโดยตรง ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรมีเจตคติไม่ดีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฝ่ายการเมืองไม่มุ่งมั่นในการถ่ายโอนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการไม่ประสงค์กระจายอำนาจการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ไปพัฒนาให้เป็นคู่มือการนำแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานีไปใช้ต่อไป

๒. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ให้โดยละเอียดก่อนนำไปใช้

๒) หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องควรนำแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาต่อไป

๓. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรทำการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และในจังหวัดอื่นๆ

๒) ควรทำการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปริมาณ หรือการวิจัยเชิงผสมวิธี

บรรณานุกรม

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐). **วารสารการศึกษาไทย**. แหล่งข้อมูล: http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=7360&Key=news_research
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (๓๑ มีนาคม ๒๕๖๐). **ข้อมูลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. แหล่งที่มา: <http://www.dla.go.th/work/abt/>
- องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด. (๒๕๕๘). **แผนอัตรากำลัง ๓ ปี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๐**. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด. เอกสารอัดสำเนา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๓). **การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล**. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (๒๕๕๐). **การวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายส่งเสริมการจัดการการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ในระดับประถมศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

A Study of Learning Management Approach Based on Inquiry Process of Primary
Schools under Phranakhon Si Ayutthaya Educational Service Area Office 2

ธวัชชัย ไตรมรรค Thawatchai Trimak¹

สิน งามประโคน Sin Ngamprakon²

ยุทธวีร์ แก้วทองใหญ่ Yudthavee Kaewtongyai³

สมหมาย จันทรเรือง Sommai Chanruang⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ในระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ เพื่อวิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ของครูตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ และเพื่อเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ ของครูตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้การวิจัยแบบผสมผสานระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามและสัมภาษณ์โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครู จำนวน ๒๗๔ คน วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ในระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ทั้ง ๕ ด้านคือ นำเข้าสู่บทเรียน ขั้นการสำรวจและค้นหา ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป ขั้นขยายความรู้ และขั้นการประเมิน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

๒. วิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ที่ดีตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ในระดับประถมศึกษา โดยมี ครูควรจัดกิจกรรมหรือสร้างสถานการณ์กระตุ้น ยั่วยุ หรือท้าทาย ทำให้นักเรียนสนใจ สงสัย ใคร่รู้ อยากรู้ อยากเห็น เป็นขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน ครูควรจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ให้นักเรียนสำรวจตรวจสอบปัญหา หรือประเด็นที่นักเรียนสนใจ ใคร่รู้ ช่วยพัฒนาผู้เรียน ในด้านการคิดแก้ปัญหาจากสถานการณ์ต่างๆ ครูจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่เน้นทักษะ กระตุ้นให้นักเรียนตรวจสอบปัญหาคำถามการสำรวจและรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เป็นขั้นสำรวจและค้นหาคำอธิบายและลงข้อสรุป ครูควรจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ให้นักเรียนวิเคราะห์อธิบายความรู้ หรืออภิปรายซักถาม

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
wat_chai_@gmail.com

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

³คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

⁴มหาวิทยาลัยสยาม

แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งกันและกันเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้หรือสิ่งที่ได้ค้นพบ เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ความเข้าใจในองค์ความรู้ที่ได้อย่างชัดเจน เป็นขั้นอธิบายและลงข้อสรุป ครูควรจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ให้นักเรียนได้ขยายเพิ่มเติมองค์ความรู้ใหม่ให้กว้างขวางสมบูรณ์ กระจำง และลึก ซึ่งยิ่งขึ้น เป็นขั้นที่นักเรียนได้ทบทวนหรือขยายความรู้ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ใหม่จึงทำให้เกิดความใหม่ ๆ หรือขยายความเข้าใจมากขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ในการนำมาประยุกต์ใช้ชีวิตประจำวัน เป็นขั้นขยายความรู้ ครูควรจัดกิจกรรมช่วยพัฒนาผู้เรียนในด้านกระบวนการคิดหาเหตุผล การแสดงความคิดเห็นการวิเคราะห์ข้อมูล การลงข้อสรุป มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนภายในชั้นเรียน ครูจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนวิเคราะห์ วิจัย หรือ อภิปรายซักถาม แลก เปลี่ยนองค์ความรู้ซึ่งกันและกันในเชิงเปรียบเทียบ ประเมิน ปรับปรุง เพิ่มเติม หรือทบทวนใหม่ ทั้งกระบวนการและองค์ความรู้เป็นครั้งการประเมิน

๓. แนวทางการจัดการเรียนรู้ของครูตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ชี้นำเข้าสู่บทเรียน โดยครูจะต้องในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อสร้างความสนใจให้กับนักเรียนมากขึ้น สร้างความแปลกใหม่ให้นักเรียน ครูควรเป็นกระตุกเด็กนักเรียนให้เกิดแรงจูงใจ ความสนใจ ให้เด็กนักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ ครูควรเป็นตัวเร้าสร้างความอยากรู้อยากเห็น ตั้งคำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิด ขั้นการสำรวจและค้นหา ครูควรเปิดโอกาสให้มีแนวทางการตรวจสอบอย่างหลากหลายเทคนิค ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน ระดมความคิดเห็นในการแก้ปัญหา ครูควรจัดกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้วิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ครูทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษา สังเกตการทำงานของนักเรียนอย่างใกล้ชิด ชี้นำอธิบายและลงข้อสรุป ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนได้อธิบายผลการสำรวจตรวจสอบ ด้วยคำพูดของนักเรียนเอง ส่งเสริมให้นักเรียนสรุปองค์ความรู้ที่ได้อย่างถูกต้อง สมเหตุสมผล มีเทคนิคนำเสนอผลในรูปแบบที่หลากหลายขั้นขยายความรู้ ครูควรให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในเรื่องอื่นได้หรือในชีวิตประจำวันได้ ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนเชื่อมโยงความรู้จากการสำรวจตรวจสอบกับความรู้อื่น ๆ ด้านขั้นการประเมิน ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนประเมินกระบวนการและผลงานด้วยตนเอง ครูควรมีวิธีการประเมินที่หลากหลายรูปแบบ

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้

Abstract

The objectives of this research were to study the state of learning management approach based on inquiry process of primary schools under Phranakhon Si Ayutthaya Educational Service Area Office 2, to analyze the state of learning management approach of teachers based on inquiry process of teachers, and to propose a guideline of learning management approach of teachers based on inquiry process. The mixed research methods were used in the study. The data were collected by questionnaires from 274 administrators and teachers and by in-depth interview, and then analyzed by mean, standard deviation and content analysis.

The results of the study found that:

1. The state of learning management approach based on inquiry process of primary schools under Phranakhon Si Ayutthaya Educational Service Area Office 2 in 5 aspects; Engagement, Exploration, Explanation, Elaboration and Evaluation, was appropriate at the high level.

2. The analysis of learning management approach based on inquiry process of primary schools indicated that; In Engagement, teachers should arrange activities or create situations encouraging and stimulating learning and doubting among students, In Exploration, teachers should arrange activities or situations for students to investigate for improving students' thinking, reasoning and searching by themselves, In Explanation, teachers should arrange activities or situations for students to analyze and brainstorm for a body of knowledge, In Elaboration, teachers should arrange activities or situations for students to extend their knowledge in application, and In Evaluation, teachers should arrange activities or situations for students to find process, analyze the data, review knowledge, exchange ideas, make discussions, comparisons and evaluation.

3. Guidelines of learning management approach based on inquiry process were as follows: In Engagement, teachers should arrange activities and present new things to interest and convince students to learning and teachers should behave as the model of students in questioning, exploring and searching, In Exploration, teachers should use various teaching methods, support students to work in team, and encourage student to learning by themselves in the guidance and monitor of the teachers, In Explanation, teachers should let students present the learning results in their own expressions and ideas and encourage them to conclude the learning contents accurately, In Elaboration, Teachers should encourage students to apply what they have learnt and found from the study in their life and connect the new knowledge to knowledge in the other fields, and In Evaluation, teachers should encourage students to assess and evaluate their performance by themselves with forms of measurement and evaluations.

Keywords: Learning Management Approach Based on Inquiry Process

บทนำ

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญและเกี่ยวข้องกับทุกคนทั้งในชีวิตประจำวัน และการทำงาน อาชีพต่างๆ ตลอดจนเทคโนโลยี เครื่องมือ เครื่องใช้และผลผลิตต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิตและการทำงานล้วนเป็นผลของการนำความรู้ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์อื่นๆ วิทยาศาสตร์ช่วยให้มนุษย์ได้พัฒนาวิธีคิด ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์วิจารณ์ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลาย และมีประจักษ์พยานที่ตรวจสอบได้ วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ดังนั้นทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้รู้วิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะมีความรู้ ความเข้าใจในธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์ และมีคุณธรรม ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์มีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ เห็นได้ว่าประเทศที่เจริญแล้วมีการพัฒนาความรู้ทางวิทยาศาสตร์อย่างต่อเนื่อง โดยมีบทเริ่มต้นของการพัฒนานี้มาจากการศึกษา (กฤษทวีพรเดช, (๒๕๕๐:๒๐)

ประเทศไทยกำลังอยู่ในยุคของการปฏิรูปการศึกษาซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของประเทศและประชาชนคนไทย การเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยก่อให้เกิดแรงกดดันในทุกๆ ด้านของสังคมไทย ทั้งนี้เพราะปัญหาในอดีตที่สั่งสมมาอย่างยาวนานล้วนมีต้นเหตุมาจากความล้าหลังในเรื่องการศึกษา (ถวัลย์ มาตจรัส, ๒๕๔๘) การปฏิรูปการเรียนรู้ใหม่จะช่วยพัฒนาคนไทยให้เป็นคน ที่มีความรู้คู่คุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของตนเอง ผู้อื่น และสรรพสิ่งทั้งหลาย (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, ๒๕๔๔:๖) อนาคตของประเทศไทยขึ้นอยู่กับเด็กและเยาวชน เพราะในโลกยุคใหม่ การแข่งขันขึ้นอยู่กับความรู้และความสามารถของคนในชาติ จึงจำเป็นต้องปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของเยาวชนให้สามารถคิดเป็น ทำเป็น มีทักษะในการจัดการ มีคุณธรรมและค่านิยมที่ดีงาม และรักการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง (รุ่ง แก้วแดง, ๒๕๔๔ : ๑๑) หัวใจของการปฏิรูปการศึกษาคือ การปฏิรูปการเรียนรู้ หัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้คือการปฏิรูปจากการยึดเนื้อหาวิชา มายึดนักเรียนเป็นตัวตั้งหรือ ที่เรียกว่า นักเรียนสำคัญที่สุด (ประเวศ วะสี, ๒๕๔๔: ๕) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอัญชลี สิรินทร์วรารักษ์ (๒๕๔๑:๘-๙) ที่กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์วิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาของประเทศไทยอยู่ในระดับกลางๆ เมื่อเทียบกับนานาประเทศอันเป็นผล สืบเนื่องมาจากกระบวนการเรียนการสอนของครู เนื่องจากครูมีได้ฝึกฝนให้นักเรียนทำกิจกรรมที่ใช้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ ไม่เน้นกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะในการคิดค้นและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ระดับนานาชาติ ดังกล่าวสอดคล้องกับรายงานสรุปผลการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ของนักเรียนในระดับประถมศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์อยู่ในเกณฑ์ต่ำ ดังนั้นจึงควรหาแนวทางปฏิรูปการจัดการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษาโดยการปฏิรูปครู พัฒนาครูและกระบวนการเรียนการสอนของครู ครูควรใช้วิธีการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสืบเสาะหาความรู้ เพราะช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ ลักษณะของการเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการลงมือทำ จึงได้ฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ด้วยเหตุนี้ การสอนด้วยวิธีสืบเสาะหาความรู้ที่มุ่งพัฒนาให้นักเรียน ได้เรียนรู้ด้วยวิธีการ

แสวงหาความรู้ด้วยตนเองด้วยการให้นักเรียนเข้าใจสภาพของธรรมชาติรอบตัว ศึกษาค้นคว้า ทำการทดลอง วิเคราะห์และสรุปผล โดยใช้ความสามารถในการคิดของตนเอง ฉะนั้นการสอนโดยวิธีการสืบเสาะหาความรู้จึงมุ่งเน้นกระบวนการคิดของนักเรียนเป็นสำคัญ ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ที่ว่าการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้จะช่วยด้วยเพราะช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

จากปัญหาที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ในระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ เพื่อปลูกฝังความคิดแบบสืบเสาะหาความรู้ให้กับนักเรียนอันจะทำให้ นักเรียนได้ มีพัฒนาการทางความคิด มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลของปัญหา และมีความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ของครูในระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒
๒. เพื่อวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ที่ดีตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ในระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒
๓. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ของครูในระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยใช้การวิจัยแบบผสมผสานวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณ เป็นงานวิจัยหลักและศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นงานสนับสนุน โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

๑. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑.๑ การวิจัยเชิงปริมาณ ๑) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนในระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๐ ทั้งหมด ๙๒๓ คน ๒) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และเมอร์แกน (Krejcie Morgan) ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% ตามนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๗๔ คน

๑.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ที่มีความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ในระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ จำนวน ๕ คน ด้วยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection)

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๒.๑ แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ในระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา วิชาที่สอน ขนาดโรงเรียน และ ประสบการณ์สอน

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการทางการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ในระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ จำนวน ๒๕ ข้อ ๕ ด้าน เป็นแบบสอบถามประมาณค่า ๕ ระดับ (Rating Scale) ของลิเกิร์ต (Likert) (Likert, Rensis, 1967) โดยมีการแปลผลคะแนน สำหรับการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยผู้วิจัยได้แปลความจากบุญชม ศรีสะอาด (๒๕๓๕:๑๐๐)

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ในระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ เป็นแบบคำถามปลายเปิด

๒.๒ แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง โดยมีประเด็นคำถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ในระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ จำนวน ๕ ข้อ

๓. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

๓.๑ แบบสอบถาม มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

๑) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยให้ครอบคลุมเนื้อหากรอบความคิดของการวิจัย

๒) สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ในระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

๓) นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามเบื้องต้น

๔) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา และภาษาที่ใช้ จำนวน ๕ คน โดยหาค่าความสอดคล้องดัชนีระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index = IOC) สำหรับพิจารณาเนื้อหาและภาษาของข้อคำถามแต่ละข้อว่า เหมาะสม ไม่แน่ใจ และไม่เหมาะสม ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง ๐.๖๕-๑.๐๐ ถือว่าข้อคำถามนั้นมีความเหมาะสม

๕) นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่านมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างทดสอบในการวิจัย จำนวน ๓๐ คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา หรือวิธีของ Cronbach (1971: 123) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ ๐.๙๖๑

๖) ปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ก่อนนำไปแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒ แบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

๑) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยให้ครอบคลุมเนื้อหากรอบความคิดของการวิจัย

๒) สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ในระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

๓) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามในเบื้องต้น

๔) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ในเบื้องต้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหาและภาษาที่ใช้

๕) นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่านมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์แล้วนำไปสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๔. การเก็บรวบรวมข้อมูล

๔.๑ แบบสอบถาม (Questionnaire) มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๑) ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอเชิญคุณอาจารย์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย กลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

๒) นำหนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และนำหนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยทำการนัดหมายวัน เวลา ที่จะขอความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในแจกแบบสอบถามและเก็บคืน

๔.๒ การสัมภาษณ์ (Interview) มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๑) ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์

๒) นำหนังสือขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์และเอกสารที่เกี่ยวกับการวิจัยไปมอบให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้กำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการให้สัมภาษณ์

๓) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ และทำการบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยการจดบันทึก ภาพนิ่ง และเครื่องบันทึกเสียง

๕. การวิเคราะห์ข้อมูล

๕.๑ การวิเคราะห์เอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

๕.๒ แบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ด้วยระบบคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

๑) ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

๒) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ในระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

๓) ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ในระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

๕.๓ การสัมภาษณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปผลข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง

สรุปผลการวิจัย

๑. สภาพการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ของครูในระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านขั้นขยายความรู้ รองลงมา คือ ด้านขั้นการประเมิน ด้านขั้นการสำรวจและค้นหา ด้านขั้นอธิบายและลงข้อสรุป และด้านขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน ตามลำดับสามารถสรุปในแต่ละด้าน ดังนี้

๑) ด้านขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน (Engagement) โดยภาพรวมความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูในระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ด้านการนำเข้าสู่บทเรียน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ครูจะใช้เทคนิค การสนทนา พูดคุย ชักถาม ทายปัญหา หรือ การเล่นเกม เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนอันดับหนึ่ง รองลงมาครูจะใช้การทบทวนบทเรียนเดิมที่สัมพันธ์กับบทเรียนใหม่เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนเป็นอันดับสอง ครูจะใช้เทคนิค การเล่าเรื่อง การเล่านิทาน เล่าเหตุการณ์ เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนอันดับสาม ครูจะใช้เทคนิค ใช้การร้องเพลง หรือสาธิต แสดงบทบาทสมมติ สร้างสถานการณ์จำลอง เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนอันดับสี่ ครูจะใช้เทคนิค เปิดวิดีโอ ภาพนิ่ง สื่อวีดิทัศน์ หรือสื่อออนไลน์ เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนอันดับสุดท้าย

๒) ด้านขั้นการสำรวจและค้นหา (Exploration) โดยภาพรวมความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูในระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ด้านขั้นการสำรวจและค้นหา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ครูจะใช้เทคนิคให้นักเรียนมีการสืบค้น ให้นักเรียนค้นหา ข้อมูลด้วยตนเองเป็นขั้นการสำรวจและค้นหาเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาครูจะใช้เทคนิคมีการจัดกิจกรรมแบบภาคสนาม นักเรียนได้ไปสัมผัสกับของจริงด้วยตนเองเป็นขั้นการสำรวจและค้นหาเป็นอันดับสองครูจะใช้เทคนิคเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงเป็นขั้นการสำรวจและค้นหาเป็นอันดับสาม ครูจะใช้เทคนิคมีการจัดกิจกรรมแบบการทดลอง ด้วยนักเรียนเป็นผู้ทดลองด้วยตัวเองเป็นขั้นการสำรวจและค้นหาเป็นอันดับสี่ ครูจะใช้เทคนิคมีการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อช่วยสร้างสถานการณ์จำลองเป็นขั้นการสำรวจและค้นหาเป็นอันดับสุดท้าย

๓) ด้านขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) โดยภาพรวมความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูในระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ด้านขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ครูจะใช้เทคนิค ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนได้อธิบายว่าเขามีความเข้าใจต่อเรื่องที่กำลังศึกษาถูกต้องและชัดเจนเพียงใดเป็นขั้นอธิบายและลงข้อสรุปเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาครูจะใช้เทคนิค การใช้การบรรยาย อธิบายประกอบเป็นขั้นอธิบายและลงข้อสรุป เป็นอันดับสอง ครูจะใช้เทคนิค การจัดให้มีการนำเสนอผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น แบบจำลอง แผนภูมิ รูปภาพเป็นขั้นอธิบายและลงข้อสรุป เป็นอันดับสาม ครูจะใช้เทคนิค ผู้เรียนมีการนำข้อมูลจากการสืบค้นบทเรียนมาวิเคราะห์ แปลผลสรุป เนื้อหา และเทคนิคการจัดการอภิปรายระหว่างนักเรียนและครูหลังจากขั้นการค้นหา หรือปฏิบัติกิจกรรมเสร็จเป็นขั้นอธิบายและลงข้อสรุปเป็นอันดับสี่เท่ากัน

๔) ด้านชั้นขยายความรู้ (Elaboration) โดยภาพรวมความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ด้านชั้นขยายความรู้ (Elaboration) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ครูจะใช้เทคนิค มีการยกตัวอย่างสถานการณ์และอธิบายเชื่อมโยงได้เป็นชั้นขยายความรู้ เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาครูจะใช้เทคนิค ผู้สอนมีการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดหาสิ่งที่สับสนได้นั้นจะนำไปใช้ได้อย่างไร เป็นชั้นขยายความรู้ เป็นอันดับสอง ครูจะใช้เทคนิค ผู้เรียนสามารถนำข้อสรุปที่ได้ไปอธิบายเหตุการณ์อื่นๆได้ เป็นชั้นขยายความรู้ เป็นอันดับสาม ครูจะใช้เทคนิค ผู้เรียนมีการนำความรู้ที่สร้างขึ้นไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมเป็นชั้นขยายความรู้ เป็นอันดับสี่ ครูจะใช้เทคนิค มีการประยุกต์ความรู้ที่ได้ไปใช้ในเรื่องอื่นๆหรือสถานการณ์อื่นๆได้ เป็นชั้นขยายความรู้ เป็นอันดับสุดท้าย

๕) ด้านชั้นการประเมิน (Evaluation) โดยภาพรวมความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ด้านชั้นการประเมิน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ครูจะใช้เทคนิค ครูผู้สอนมีการประเมินโดยใช้ให้คำถาม ผู้เรียนตอบคำถามจากสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มา เป็นชั้นประเมิน เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาครูจะใช้เทคนิค ครูผู้สอนมีการประเมินโดยการสังเกตผู้เรียน การนำความรู้ที่ได้จากการเรียน ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นชั้นประเมิน เป็นอันดับสอง ครูจะใช้เทคนิค ครูผู้สอนมีการประเมินโดย การแสดง สาธิต หรือสร้างชิ้นงาน ผู้เรียน การแสดง สาธิต หรือสร้างชิ้นงานจากสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มา เป็นชั้นประเมิน เป็นอันดับสาม ครูจะใช้เทคนิค ครูผู้สอนมีการประเมินโดยใช้ในรูปแบบการเขียนรายงาน ผู้เรียนเขียนรายงานจากสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มา เป็นชั้นประเมิน เป็นอันดับสี่ ครูจะใช้เทคนิค ครูผู้สอนมีการประเมินโดย การนำเสนอในรูปแบบของ โครงการ โครงงาน ผู้เรียนนำเสนอในรูปแบบของ โครงการ โครงงาน จากสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มา เป็นชั้นประเมินเป็นอันดับสุดท้าย

๒. การวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ที่ติดตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ในระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ดังนี้

๑) ด้านชั้นการนำเข้าสู่บทเรียน (Engagement) ผู้บริหารและครู ควรจัดกิจกรรมหรือสร้างสถานการณ์กระตุ้น ยั่วเย้า หรือท้าทาย ทำให้นักเรียนสนใจ สงสัย ใคร่รู้ อยากรู้ อยากเห็น ชัดแย้ง หรือเกิดปัญหา และทำให้นักเรียนต้องการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง หรือแก้ปัญหา (สำรวจตรวจสอบ) ด้วยตัวของตนเอง

๒) ด้านชั้นการสำรวจและค้นหา (Exploration) ผู้บริหารและครูควรจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ให้นักเรียนสำรวจตรวจสอบปัญหา หรือประเด็นที่นักเรียนสนใจ ใคร่รู้ ช่วยพัฒนาผู้เรียนในด้านการคิดแก้ปัญหาจากสถานการณ์ต่างๆ ครูจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่เน้นทักษะ กระตุ้นให้นักเรียนตรวจสอบปัญหาคำเเนกการสำรวจและรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

๓) ด้านชั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) ผู้บริหารและครูควรจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ให้นักเรียนวิเคราะห์อธิบายความรู้ หรืออภิปรายซักถามแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งกันและกันเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้หรือสิ่งที่ได้ค้นพบ เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ความเข้าใจในองค์ความรู้ที่ได้อย่างชัดเจน

๔) ด้านชั้นขยายความรู้ (Elaboration) ผู้บริหารและครูควรจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ให้นักเรียนได้ขยายเพิ่ม เติม หรือเติมเต็มองค์ความรู้ใหม่ให้กว้างขวางสมบูรณ์ กระจำและลึก ซึ่งยิ่งขึ้น เป็นชั้นที่นักเรียนได้ทบทวนหรือขยายความรู้ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ใหม่จึงทำให้เกิดความใหม่ๆ หรือขยายความเข้าใจมากขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ในการนำมาประยุกต์ใช้ชีวิตประจำวัน

๕) ด้านชั้นการประเมิน (Evaluation) ผู้บริหารและครูควรจัดกิจกรรมช่วยพัฒนาผู้เรียนในด้านกระบวนการคิดหาเหตุผล การแสดงความคิดเห็นการวิเคราะห์ข้อมูล การลงข้อสรุป มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนภายในชั้นเรียน ครูจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนวิเคราะห์ วิเคราะห์ หรือ อภิปรายซักถามแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ซึ่งกันและกันในเชิงเปรียบเทียบ ประเมิน ปรับปรุง เพิ่มเติม หรือทบทวนใหม่ ทั้งกระบวนการและองค์ความรู้

๓. แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ของครูในระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

๑) ด้านชั้นการนำเข้าสู่บทเรียน (Engagement) ครูควรนำเข้าสู่บทเรียนในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อสร้างความสนใจให้กับนักเรียนมากขึ้น สร้างความแปลกใหม่ให้นักเรียน ครูควรเป็นกระตุ้นเด็กนักเรียนให้เกิดแรงจูงใจ ความสนใจ ให้เด็กนักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ ครูควรเป็นตัวเร้าสร้างความอยากรู้อยากเห็น ตั้งคำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิด

๒) ด้านชั้นการสำรวจและค้นหา (Exploration) ครูควรเปิดโอกาสให้มีแนวทางการตรวจสอบอย่างหลากหลายเทคนิค อาทิ การสืบค้น การสำรวจ การปฏิบัติจริง ไม่ให้ซ้ำซาก ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน ระดมความคิดเห็นในการแก้ปัญหา ครูควรจัดกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้วิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ครูทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษา สังเกตการทำงานของนักเรียนอย่างใกล้ชิด

๓) ด้านชั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนได้อธิบายผลการสำรวจตรวจสอบ และแนวคิดด้วยคำพูดของตนเอง ส่งเสริมให้นักเรียนสรุปองค์ความรู้ที่ได้ อย่างถูกต้อง ชัดเจน สมเหตุสมผล ครูแนะนำเทคนิคนำเสนอผล งานในรูปแบบต่างๆ เช่น รูปวาด ตาราง แผนผัง เพื่อความเข้าใจง่าย

๔) ด้านชั้นขยายความรู้ (Elaboration) ครูควรให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในเรื่องอื่นๆ สถานการณ์ใหม่หรือในชีวิตประจำวันได้ ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนเชื่อมโยงความรู้จากการสำรวจตรวจสอบกับความรู้อื่นๆ

๕) ด้านชั้นการประเมิน (Evaluation) ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนประเมินกระบวนการและผลงานด้วยตนเอง ครูควรมีวิธีการประเมินที่หลากหลายรูปแบบ อาทิ สทนทนาถามตอบ ไม่จำเป็นต้องใช้การทดสอบเพียงอย่างเดียว

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

สภาพการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ของครู ในระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ โดยภาพรวมสรุปทุกด้านอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณารายด้าน สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้ ๑) ด้านชั้นการนำเข้าสู่

บทเรียน (Engagement) โดยภาพรวมผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครูจะใช้เทคนิค การสนทนา พูดคุย ซักถาม ทายปัญหา หรือการเล่นเกม การทบทวนบทเรียนเดิมที่สัมพันธ์กับบทเรียนใหม่ การเล่าเรื่อง การเล่านิทาน เล่าเหตุการณ์ เป็นการนำเข้าสู่บทเรียน ซึ่งปัญหาในครั้งนี้นี้ที่พบส่วนมาก ปัญหาในการเตรียมตัวการสอนเพราะครูสอนทุกวิชา ขาดสื่อที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี เวลาในการจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ๒) ด้านขั้นการสำรวจและค้นหา (Exploration) โดยภาพรวมผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครูจะใช้เทคนิคให้นักเรียนมีการสืบค้น ให้นักเรียนค้นหาข้อมูลด้วยตนเอง มีการจัดกิจกรรมแบบภาคสนาม นักเรียนได้ไปสัมผัสกับของจริงด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงเป็นขั้นการสำรวจและค้นหา ปัญหาที่พบในขั้นนี้ ผู้เรียนไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการเรียนรู้ เกิดความวุ่นวายระหว่างทำกิจกรรม ผู้เรียนจะรอให้ครูชี้แนะให้ทุกอย่าง ในการทำกิจกรรมมีอุปกรณ์การเรียนไม่พอ สื่อการเรียนรู้ไม่เพียงพอ ใช้เวลามากในการจัดกิจกรรมมาก ผู้เรียนยังขาดทักษะการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ๓) ด้านขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) โดยภาพรวมผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครูจะใช้เทคนิคกระตุ้นให้ผู้เรียนได้อธิบายว่าเรามีความเข้าใจต่อเรื่องที่กำลังศึกษาถูกต้องและชัดเจนเพียงใด การใช้การบรรยาย อธิบายประกอบ การจัดให้มีการนำเสนอผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น แบบจำลอง แผนภูมิ รูปภาพเป็นขั้นอธิบายและลงข้อสรุป ปัญหาที่พบนักเรียนยังขาดทักษะในการคิดเชื่อมโยงองค์ความรู้ นักเรียนยังสรุปไม่ตรงตามเนื้อหาเท่าที่ควร นักเรียนยังรวบรวบความคิดไม่เป็นขั้นตอน นักเรียนขาดความมั่นใจในการอภิปรายและความคิดเห็น ๔) ด้านขั้นขยายความรู้ (Elaboration) โดยภาพรวมผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครูจะใช้เทคนิค มีการยกตัวอย่างสถานการณ์และอธิบายเชื่อมโยงได้ มีการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดว่าสิ่งที่สืบเสาะได้นั้นจะนำไปใช้ได้อย่างไร ผู้เรียนสามารถนำข้อสรุปที่ได้ไปอธิบายเหตุการณ์อื่นๆ ได้ ปัญหาที่พบ นักเรียนขาดทักษะการเชื่อมโยง การขยายความรู้ไม่พอในบางคาบเรียนที่มีกิจกรรม ความแตกต่างระหว่างผู้เรียนส่งผลให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างช้า บางเรื่องในหลักสูตรทางไกลจากชีวิตประจำวันเกินไป จึงยากที่ครูผู้สอนจะนำไปขยายต่อยอดการนำไปใช้ และ ๕) ด้านขั้นการประเมิน (Evaluation) โดยภาพรวมผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครูจะใช้เทคนิคครูผู้สอนมีการประเมินโดยใช้คำถาม ผู้เรียนตอบคำถามจากสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มา ประเมินโดยการสังเกตผู้เรียน การนำความรู้ที่ได้จากการเรียน ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ครูผู้สอนมีการประเมินโดย การแสดง สาทิต หรือสร้างชิ้นงาน ผู้เรียน การแสดง สาทิต หรือสร้างชิ้นงานจากสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มา ปัญหาที่พบ ไม่สามารถประเมินได้ครบทุกคนในบางชั่วโมง นักเรียนไม่ทำใบกิจกรรมทำให้การประเมินไม่ครบถ้วน นักเรียนไม่ค่อยนำความรู้ไปใช้ต่อยอด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชุมพร ลือราช (๒๕๕๔) ผลการวิจัยพบว่า (๑) นักเรียนกลุ่มได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด 5E โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปเป็นสื่อ มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ (๒)นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด 5E โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปเป็นสื่อมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และมีจิตวิทยาศาสตร์ต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ สอดคล้องกับงานวิจัยของณัชชาภิญญ์ วิรัตน์

ชัยวรรณ (๒๕๕๕) ที่ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการสืบเสาะหาความรู้ (5E) มีคะแนนเฉลี่ยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยจิตวิทยาาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๕ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของมลชยา กาศินตา (๒๕๕๕) ที่ผลการวิจัยพบว่า ๑) นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคแบบสืบเสาะหาความรู้(5E) โดยใช้ชุดกิจกรรมเป็นสื่อ มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ๒) นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) โดยใช้ชุดกิจกรรมเป็นสื่อ มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๑ และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริภรณ์ ต้นนะลา (๒๕๕๑) ที่ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาในด้านการคิดแก้ปัญหาจากสถานการณ์ต่างๆ การคิดการแสดงออกสามารถเชื่อมโยงเป็นกระบวนการเดียวกันได้การแสดงความคิดเห็น การอภิปรายลงข้อสรุป การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

๑) ครูผู้สอนสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาต่างๆที่ต้องการให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนในระดับชั้นต่างๆได้

๒) ครูผู้สอนหรือครูประจำชั้นสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต้องการให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน ผูกให้นักเรียนรู้จักการค้นคว้าหาความรู้ การคิดอย่างเป็นระบบเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ

๓) ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำแนวคิดที่ได้จากงานวิจัยนี้ไปใช้ในการวางแผนการบริหารงานสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในรายวิชาต่างๆ ผลสัมฤทธิ์ในการสอบวัดคุณภาพการศึกษาระดับชาติซึ่งจะช่วยส่งผลให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียนสูงขึ้น

๔) ผู้ปกครองหรือผู้ที่สนใจสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้สำหรับพัฒนาของเด็กในความดูแลของตนเองให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะตามที่ต้องการได้

๒. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรชี้แจงให้นักเรียนทราบและมีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้

๒) ควรใช้การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นเพื่อสร้างพื้นฐานที่ดีให้แก่เด็กนักเรียนในการเรียนระดับสูงต่อไป

๓) ทำการศึกษาทักษะ กระบวนการหรือแนว ในรูปแบบอื่นที่นอกเหนือจากการใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E

บรรณานุกรม

- กฤษณี เพ็ชรทวีพรเดช. (๒๕๕๐). **สุดยอดวิธีการสอนวิทยาศาสตร์นำไปสู่การจัดการการเรียนรู้ของครูยุคใหม่**. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.
- คณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. (๒๕๕๔). **ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร : ครุสภาลาดพร้าว.
- ชุมพร ลือราช. (๒๕๕๔). **ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิด 5E โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปเป็นสื่อเรื่องพลังงานแสง ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนวัดเมธังกราวาส (เทศรัฐราษฎร์นุกูล)**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ณชากัญญา วิรัตน์ชัยวรรณ. (๒๕๕๕). **การศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสืบเสาะหาความรู้ (5E) เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จิตวิทยาศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (๒๕๕๘) **คู่มือความคิดสร้างสรรค์ในการจัดทำวัตกรรมการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : ธารอักษร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (๒๕๓๕). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร : ชมรมเด็ก.
- ประเวศ วะสี. (๒๕๕๔). **กระบวนการทางวิทยาศาสตร์บูรณาการ**. กรุงเทพมหานคร : ครุสภาลาดพร้าว.
- มลชยา กาศอินตา. (๒๕๕๕). **การศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคแบบสืบเสาะหาความรู้(5E) โดยใช้ชุดกิจกรรมเป็นสื่อ เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- รุ่ง แก้วแดง. (๒๕๕๔). **ประกันคุณภาพการศึกษาทุกคนทำได้ไม่ยาก**. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิชย์.
- ศิริภรณ์ ต้นนระลา. (๒๕๕๑). **การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ที่เน้นทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การประยุกต์ของสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อัญชลี สิริจันทร์วรารงค์. (๒๕๕๑). **การศึกษาเปรียบเทียบการศึกษาวิทยาศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิชย์.
- Likert, Rensis, (1967). "The Method of Constructing and Attitude Scale", in Reading in Attitude Theory and Measurement. Fishbein, Martin. Ed. New York : Wiley & Son : 90-95.
- Cronbach, Lee J. (1971). **Essentials of psychological testing**. 4th ed. New York : Harper & Row.

**การบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**
**The Student Affairs Administration of Schools Under The Secondary
Educational Service Area Office 3, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province**

รุจิรัตน์ พวงโต Rujirat Puangto^๑
สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย Suddhipong Srivichai^๒
ระวิง เรืองสังข์ Rawing Ruangsanka^๓

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๒) ศึกษาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๓) เสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๒๙๗ คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๕ คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สภาพที่มีปัญหา คือ ด้านแผนงานและสารสนเทศ คือการรวบรวมระเบียบและแนวปฏิบัติทางราชการเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียนที่เป็นปัจจุบัน ด้านงานกิจกรรม คือการนำผลประเมินไปปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ด้านงานคุณธรรมและจริยธรรม คือการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือการดำเนินงานป้องกันการแก้ไขปัญหานักเรียน ด้านงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน คือการประเมินผลงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ด้านงานประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน คือการประเมินผลในระดับกลุ่มงานภายในโรงเรียน

๒. แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ การวางแผนงานและสารสนเทศให้เป็น

^๑สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
fernkob9551@gmail.com

^๒คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๓คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ปัจจุบันเป็นการส่งเสริมให้ครูเห็นถึงความสำคัญของอาชีพครูว่าไม่ใช่แค่สอนหนังสืออย่างเดียว แต่ต้องมีหน้าที่อบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนดี การจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน งานด้านคุณธรรมและจริยธรรม การสร้างเสริม วินัย การปฏิบัติตน และแนวทางการเป็นครูมืออาชีพ สร้างขวัญและกำลังใจให้ครูที่มีความเอาใจใส่ในการทำงาน งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การส่งเสริมการสานสัมพันธ์ของครูในโรงเรียนหรือนอกเครือข่ายเพื่อแก้ไขปัญหานักเรียน งานส่งเสริมประชาธิปไตยส่งเสริมให้ครูได้เรียนรู้เทคนิคและวิธีการใหม่ๆ เพื่อนำมาพัฒนาในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น งานประเมินผลการดำเนินงาน กิจกรรมนักเรียนสร้างแรงจูงใจในการมอบรางวัลเกียรติยศให้ครูผู้มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ เพื่อเป็นรางวัลและเป็นที่ยอมรับ และเสริมสร้างคุณธรรมตามหลักอิทธิบาท ๔ คือ ธรรมแห่งความสำเร็จในการทำงาน ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา

คำสำคัญ: การบริหาร, งานกิจการนักเรียน

Abatract

The objectives of this research were; 1) to study the state of student affairs administration of schools under the Secondary Educational Service Area Office 3 in Phranakhon Si Ayutthaya province, 2) to study a guideline of student affairs administration of schools under the Secondary Educational Service Area Office 3 in Phranakhon Si Ayutthaya province, and 3) to propose a guideline of student affairs administration of schools under the Secondary Educational Service Area Office 3 in Phranakhon Si Ayutthaya province. The quantitative data were collected by questionnaires from 297 teachers and administrators in schools under the Secondary Educational Service Area Office 3 in Phranakhon Si Ayutthaya province and then analyzed by frequency, mean, percentage and standard deviation. The qualitative data were collected by in-depth interviews with 5 experts and analyzed by content analysis.

The research results showed that:

1. The state of student affairs administration of schools under the Secondary Educational Service Area Office 3 in Phranakhon Si Ayutthaya province having problems was on; Plan and Information in collecting rules, regulations and practical guidelines of current student affairs, Activity in putting assessment results into practice and improving student affairs continuously, Ethics and morality in activity supporting and developing corporate social responsibility, Student Assistance System in protection and solution of students' problems, Democratic Promotion in School in evaluating the performance results in promoting democratic in school, and

Assessment of Student Affairs Performance in assessment of group work level in school.

2. The guidelines of student affairs administration of schools under the Secondary Educational Service Area Office 3 in Phranakhon Si Ayutthaya province were that; Plan and information should be kept up-date in order to encourage teachers in seeing the significance of their profession in teaching and training students to be social good products, students should be supported in participation in school activities and the activities should be varied for the interest and skills of students, The ethics and morality work should strengthen morale, discipline and good behaviors of teachers and students, Student assistance system should have network in and outside school, Teachers should be trained with new techniques and methods in improving the democratic promotion in school, In student affairs performance, the teachers and students with distinguished performance should be awarded or praised, and the student affairs performance should be based on Iddhipada principles or the Four Paths of Accomplishment.

Keywords: Administration, Student Affairs

บทนำ

ด้วยสภาวะการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมโลก ที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว รัฐบาลมีความจำเป็นต้องพัฒนาประเทศไทยให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ถือว่าเป็นยุทธศาสตร์สำคัญ ในการพัฒนาประเทศด้วยยึดหลักการที่ว่าการศึกษาสร้างคน คนสร้างชาติ จึงมีแผนพัฒนา และปฏิรูปการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แผนพัฒนาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งเชื่อว่า การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่จะนำมา ซึ่งความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตเป็นการพัฒนาคนให้มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถ และมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา, ๒๕๔๖: ๑๓-๑๕) การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐในการที่จะพัฒนาคนโดยจัดให้ประชาชนได้รับการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ (วีรศักดิ์ เครือเทพ, ๒๕๔๘: ๒๘-๒๙)

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีนักเรียนที่มีความแตกต่างกันทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการ ความสนใจและความถนัดเพื่อมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งทางวิชาการ และวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย รู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม การบริหารงานกิจการนักเรียนเกี่ยวข้องกับนักเรียนนับตั้งแต่เข้าเรียนจนถึงจบการศึกษา นอกจากนี้ งานกิจการนักเรียนเป็นงานสนับสนุนที่ช่วยส่งเสริมงานวิชาการซึ่งเป็นงานที่มีความสำคัญให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยการจัดบริการต่างๆ เพื่อช่วยลดและขจัดปัญหาของนักเรียน อันจะทำให้นักเรียนมีความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียนและกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมนักเรียนให้มีพัฒนาการสูงสุดเกี่ยวกับบุคลิกภาพของนักเรียนเองในด้านต่างๆ เช่น ช่วยให้นักเรียนมีโอกาสนำความเป็นผู้นำและผู้ตามรู้จักเคารพนับถือผู้อื่นและตนเอง มีสุขภาพดี มีความสุข มีทักษะในการใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกาย มีจิตใจที่มั่นคงสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีกับคนในวัยเดียวกันและวัยแก่กว่าได้ สร้างค่านิยมที่เหมาะสมพัฒนาการทางด้านเจตคติที่ดีต่อเนื้อหาวิชาต่อโรงเรียน และต่อชุมชน อีกทั้งยังช่วยให้มีโอกาสได้ร่วมงานกับเพื่อนนักเรียน ครู อาจารย์ บุคคลต่างๆ ในชุมชน สามารถที่จะดำรงตนอยู่ได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุดที่จะทำให้งานด้านนี้ดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยการร่วมมือกับบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนสนับสนุนและส่งเสริมงานกิจการนักเรียนร่วมกันกำหนดนโยบายวัตถุประสงค์เป้าหมายจัดทำเป็นแผนงาน และโครงการบริหารงานด้านนี้ในแต่ละปีการศึกษาให้ชัดเจน (ผ่องพรรณ ตรีสวรรณ, ๒๕๔๖:๓)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษางานเรื่องการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการบริหารกิจการในโรงเรียน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเยาวชนและสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๒. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๓. เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การบริหารงานกิจการนักเรียนของของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยใช้การวิจัยแบบผสมผสานวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการวิจัยโดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นงานวิจัยสนับสนุนโดยใช้การสัมภาษณ์ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

๑. ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑.๑ ประชากร ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต ๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๐ จำนวน ๑,๓๑๔ คน

๑.๒ กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการเปิดตารางเครซี่และมอร์แกน (อ้างใน ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ สุภาภา อังศุโชติ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์. (๒๕๕๕:๒๖๔) ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๒๙๗ คน ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ๕% และระดับความเชื่อมั่น ๙๕ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างทั้ง ๑๖ อำเภอ ตามสัดส่วนจำนวนประชากร ดังนี้ ๑) การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) แล้วสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน ๒) วิธีเทียบบัญญัติไตรยางศ์ อัตราส่วน (Ratio) และ สัดส่วน (Proportion) แบบเข้าใจง่าย ๓) กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มประชากร (Simple random sampling) โดยการจับฉลาก

๑.๓ ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ (Key informant) ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน ๕ คนโดยการเลือกแบบเจาะจงและกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้ ๑) เป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลระบบดูแลช่วยเหลือ ๒) เป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลสถานศึกษาสีขาว ๓) เป็นผู้ที่ได้รับรางวัลผู้บริหารดีเด่นระดับเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต ๓

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัย ได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำแนวคิดทฤษฎีมาสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนามดังนี้

๒.๑ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งเป็น ๒ ตอน ได้แก่

ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การสอน ขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ ๒ เกี่ยวกับสภาพทั่วไปและแนวการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบบมาตราประเมินค่า ๕ ระดับ ตามแบบวิธีของลิเคิร์ท โดยแปลความจากบุญชม ศรีสะอาด (๒๕๓๕: ๑๐๐)

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๒.๒ แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง โดยมีประเด็นคำถามสำคัญเกี่ยวกับแนวทางทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๓. การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

๓.๑ แบบสอบถาม มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

๑) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาครอบคลุมความคิดของการวิจัย

๒) สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๓) นำแบบสอบถามที่สร้างแล้วมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามในเบื้องต้น

๔) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity) นิยามศัพท์ และทฤษฎีจำนวน ๕ คน โดยหาค่าความสอดคล้องดัชนีระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index = IOC) สำหรับพิจารณาเนื้อหาและภาษาของข้อคำถามแต่ละข้อว่า เหมาะสมหรือไม่ และเหมาะสม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ อยู่ระหว่าง ๐.๕๐-๑.๐๐

๕) นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่านมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างทดสอบในการวิจัย เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๘๖

๖) ปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ก่อนนำไปแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒ แบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

๑) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาครอบคลุมความคิดของการวิจัย

๒) สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ พระนครศรีอยุธยา

๓) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามในเบื้องต้น

๔. การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

๔.๑ แบบสอบถาม มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๑) ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอเชิญคณาจารย์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย กลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

๒) นำหนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และนำหนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยทำการนัดหมาย วัน เวลา ที่จะขอความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในแจกแบบสอบถามและเก็บคืน

๔.๒ การสัมภาษณ์ มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๑) ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ในการสัมภาษณ์

๒) นำหนังสือขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์และเอกสารที่เกี่ยวกับการวิจัยไปมอบให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้กำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการให้สัมภาษณ์

๓) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ และทำการบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยการจดบันทึก และภาพนิ่ง

๕. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) จึงมีการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ด้วยระบบคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

๑) ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

๒) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ พระนครศรีอยุธยา ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

๓) ข้อมูลแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

๕.๓ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

๑. สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมทั้ง ๖ ด้าน ได้แก่ ด้านแผนงาน และสารสนเทศ ด้านกิจกรรมนักเรียน ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านระบบดูแลช่วยเหลือ ด้านงาน ส่งเสริมประชาธิปไตย และด้านงานประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน คิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านงานส่งเสริมประชาธิปไตยใน โรงเรียน ด้านงานแผนงานและสารสนเทศ ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านงานคุณธรรม และจริยธรรม ด้านงานกิจกรรมนักเรียน ด้านงานประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ตามลำดับ

๑) สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านแผนงานและสารสนเทศ พบว่า มีระดับ ความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ การจัดทำระเบียบแนวปฏิบัติเป็นเอกสารคู่มือครูหรือคู่มือนักเรียนใช้ในโรงเรียน มีการ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบครบทุกงานตามแผนภูมิของโรงเรียน มีการจัดทำแผนงานกิจการ นักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร และข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ มีการรวบรวมระเบียบและแนวปฏิบัติ ทางราชการเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียนที่เป็นปัจจุบัน

๒) สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านงานกิจกรรมนักเรียน พบว่า มีระดับ ความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ มีการวางแผน กำหนดแนวทางการส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียน โดยสนับสนุนให้ นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน มีการดำเนินการจัดกิจกรรมนักเรียน และส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความถนัดและความสนใจ ของนักเรียน มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ ทำเป็น รัก การอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง และข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ มีการนำผลประเมินไปปรับปรุง พัฒนาการจัดกิจกรรมนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

๓) สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านงานคุณธรรมจริยธรรม พบว่า มีระดับ ความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ มีกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัยได้แก่ การตรงต่อเวลา ความ สะอาด การแต่งกาย การเข้าแถว การแสดงความเคารพ การปฏิบัติ ตามระเบียบข้อบังคับและ แนวทางปฏิบัติของโรงเรียน มีการยกย่องให้กำลังใจแก่นักเรียนผู้ประพฤติดี มีการจัดกิจกรรมส่งเสริม พัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม และข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้าน ความรับผิดชอบต่อสังคม

๔) สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือ พบว่า มีระดับ ความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓

อันดับ ได้แก่ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเป็นลายลักษณ์อักษร มีการประเมินผลการดำเนินงานและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนางาน มีการดำเนินงานการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกับเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง และข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ มีการดำเนินงานป้องกันการแก้ไขปัญหานักเรียน

๕) สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนพบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ มีการชี้แจงเผยแพร่หลักการประชาธิปไตยในโรงเรียน มีการจัดทำแผนงาน/โครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน มีการจัดกิจกรรมตามแผนงาน /โครงการเป็นประจำ และข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ มีการประเมินผลงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

๖) สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านงานประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนพบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ มีการประเมินในรูปแบบของคณะกรรมการ การประเมินผลงานกิจการนักเรียนโดยมีหลักฐานให้ตรวจสอบได้ มีการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานกิจการนักเรียน และข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ มีการประเมินผลในระดับกลุ่มงานภายในโรงเรียน

๒. แนวทางการบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑) ด้านแผนงานและสารสนเทศควรการจัดทำระเบียบแนวปฏิบัติเป็นเอกสารคู่มือหรือคู่มือนักเรียนใช้ในโรงเรียน มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบครบทุกงานตามแผนภูมิของโรงเรียนจัดทำแผนงานให้เป็นไปตามเวลาที่กำหนดตามแผนงาน

๒) ด้านงานกิจกรรมควรควรมีการวางแผน กำหนดแนวทางการส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียน โดยสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน มีการดำเนินการจัดกิจกรรมนักเรียน และส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน

๓) ด้านงานคุณธรรมจริยธรรม ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจที่จะทำงานให้มีประสิทธิภาพ

๔) ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานที่เป็นลายลักษณ์อักษร มีการประเมินผลการดำเนินงานและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนางาน มีการดำเนินงานการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกับเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง และเพื่อนำไปสู่การดำเนินงานป้องกันการแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างประสบความสำเร็จ

๕) ด้านงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ควรมีการประชุมชี้แจงเผยแพร่หลักการประชาธิปไตยในโรงเรียน มีการจัดทำแผนงาน /โครงการส่งเสริมประชาธิปไตย และมีการประเมินผลงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนเพื่อเป็นการแสดงถึงความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

๖) ด้านงานประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ควรมีการประเมินผลการทำงานในงานกิจการนักเรียนโดยมีหลักฐานให้ตรวจสอบได้เพื่อที่จะได้นำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขใน

การบริหารงานกิจการนักเรียนในครั้งต่อไป ในการทำงานนั้น ครูควรเสริมสร้างคุณธรรมได้โดยสามารถนำหลักอริยบท ๔ คือ ธรรมแห่งความสำเร็จในการทำงาน ประกอบด้วยฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา

๓. แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑) ครูควรมีการวางแผนงานและสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน

๒) สร้างความตระหนักให้ครูเห็นถึงความสำคัญของอาชีพครูว่าไม่ใช่แค่สอนหนังสืออย่างเดียว แต่ต้องมีหน้าที่อบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนดี

๓) ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน

๔) อบรมสร้างเสริมวินัย การปฏิบัติตน และแนวทางการเป็นครูมืออาชีพ

๕) สร้างขวัญและกำลังใจให้ครูที่มีความเอาใจใส่ในงานประเมินผลงานมีความชัดเจน

๖) ส่งเสริมการสานสัมพันธ์ของครูในโรงเรียนหรือนอกเครือข่ายเพื่อแก้ไขปัญหาการเรียน

๗) ให้ครูได้เรียนรู้เทคนิคและวิธีการใหม่ๆ เพื่อนำมาพัฒนาในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

๘) มอบรางวัลเกียรติยศให้ครูผู้มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ เพื่อเป็นรางวัลและเป็นที่ยอมรับ

๙) การเสริมสร้างคุณธรรมตามหลักอริยบท ๔ อันเป็นหลักธรรมแห่งความสำเร็จในการทำงาน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลดังนี้

สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านงานกิจกรรมนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญา รุธรรม (๒๕๕๖) ได้ศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย เป็นรายด้าน ที่ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมาก คือ ด้านกิจกรรมชมรมและกิจกรรมอื่นๆ ส่วนสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของอรพินทร์ ธงไชย (๒๕๕๓) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี ที่ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนา หัตถัง (๒๕๕๖) ที่ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านที่ดำเนินการมากที่สุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขด้านการส่งเสริมและพัฒนา ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียนตามลำดับปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแล

ช่วยเหลือนักเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของประภาศรี ศรีวงศ์พันธ์ (๒๕๔๙) ที่ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประถมศึกษาของโรงเรียน คือ ๑) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ๒) ด้านการคัดกรองนักเรียนมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ๓) ด้านการส่งเสริมและการพัฒนานักเรียนมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ยกเว้นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่ดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ๔) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาระบบโรงเรียนทุกขนาดมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัย Adam S. Green and Others (2008) ที่ผลการวิจัยพบว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการประเมินผลการบริหารงานกิจการนักเรียนให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้องเพื่อช่วยให้ฝ่ายงานต่างๆ ได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการบริหารงานกิจการนักเรียน โดยผู้บริหารควรจัดการให้การดำเนินการประเมินผลเป็นไปอย่างราบรื่นและควรพยายามสร้างความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินผลและการปฏิบัติงานเพื่อช่วยให้การบริหารงานกิจการนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรศึกษาถึงสภาพของนักเรียนเฉพาะด้านที่มีปัญหาเพื่อหาแนวทางป้องกันแก้ไข และช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ

๒) ควรนำเสนอแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหลายๆ ส่วนการบริหารกิจการนักเรียน จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายๆ ส่วน เช่น ศึกษาจากนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หรือคณะกรรมการดำเนินงานตามระบบการบริหารกิจการนักเรียนโดยตรง

บรรณานุกรม

- ดำรง ประเสริฐกุล. (๒๕๕๒). การบริหารกิจการนักเรียน. พิษณุโลก: คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏ พิบูลสงคราม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (๒๕๓๕). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.
- ประกาศรี ศรีวงศ์พันธ์. (๒๕๕๙). การดำเนินเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประถมศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๑. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ผ่องพรรณ ตรีสุวรรณ. (๒๕๕๖). การศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนวัดสวนพลู สังกัดสำนักงานเขตบางรัก. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบัน ราชภัฏพระนคร.
- รัตนา หัตถ์. (๒๕๕๖). สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่ม โรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ ๓ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๖ เชียงราย-พะเยา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ สุภมาศ อังศุโชติ และอัจฉรา ขำนิประศาสน์. (๒๕๕๕). สถิติสำหรับการวิจัย และเทคนิคการใช้ SPSS. ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- วิรัชศักดิ์ เครือเทพ. (๒๕๕๘). นวัตกรรมสร้างสรรค์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (๒๕๕๖). ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี.
- อภิญา รุ่งธรรม. (๒๕๕๖). การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัด เชียงราย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- อรพินทร์ ธงไชย. (๒๕๕๓). สภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Adam S. Green and Others. (2008). "An Exploration of High-Quality Student Affairs Learning Outcomes Assessment Practices". NASPA Journal V 45 N 1: 133-157.

แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

Guidelines of Career and Technology Learning Promotion Under the
Office of Pathumthani Primary Educational Service Area 1

อิสราภรณ์ วิจิตพันธ์ Aitsaraphon Wichitphan^๑

สิน งามประโคน Sin Ngamprakhon^๒

ระวิง เรืองสังข์ Rawing Ruangsanka^๓

สุรบัญชา วิจิตพันธ์ Surabuncha Wichitphan^๔

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ๒) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี และ ๓) เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณโดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรครู จำนวน ๓๓๑ คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพโดย มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๓ คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีปัญหา คือ ๑) ด้านแรงจูงใจที่มีปัญหา ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ครูควรประเมินความรู้เดิมของนักเรียน และมีการนำวิทยากรมาให้ความรู้ในการจัดการเรียนการสอน ๒) ด้านการส่งเสริมด้านสิ่งเร้า ได้แก่ นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น นักเรียนควรได้เรียนรู้ลงมือปฏิบัติจริงได้เห็นประโยชน์ที่จะนำไปใช้ได้จริง การเสริมแรง ๓) ด้านการเสริมแรงสภาพปัญหา ได้แก่ นักเรียนมีความภาคภูมิใจในการเรียนรู้ได้ตรงตามความสนใจของตนเอง ผู้บริหาร ครูผู้สอนควรให้การสนับสนุน เช่น การจัดประกวดโครงงานต่างๆ จนได้รับรางวัล

^๑สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
meety.1768@gmail.com

^๒คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๓คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๔สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต ๑

๒. แนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ พบว่า ๑) ด้านแรงจูงใจครูควรส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนตามความถนัด คอยให้คำแนะนำในการศึกษาต่อ โดยส่วนใหญ่ตัวนักเรียนมีแรงจูงใจมาจากรุ่นพี่ที่ไปศึกษาต่อตามสถาบันการอาชีพต่างๆ ผู้เรียนได้เห็นผลลัพธ์และผลตอบแทนจากผลงานของตนเอง จึงทำให้เกิดข้อเบี่ยงเบนในการตัดสินใจที่จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น ๒) ด้านสิ่งเร้าความสามารถในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ๓) ด้านการเสริมแรงครูผู้สอนควรส่งเสริมความรู้ความสามารถโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำเสนอผลงานของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ

คำสำคัญ: การส่งเสริมการเรียนรู้, การงานอาชีพและเทคโนโลยี

Abatract

The objectives of this research were; 1) to study the state of career and technology learning promotion under the Office of Pathumthani Primary Educational Service Area 1, 2) to study guidelines of career and technology learning promotion, and 3) to propose guidelines of career and technology learning promotion. The quantitative data were collected from 331 teachers by questionnaires and analyzed by percentage, frequency, mean and standard deviation. The qualitative data were obtained by in-depth interviews with 3 experts and analyzed by content analysis.

The results of the research found that:

1. The state of career and technology learning promotion under the Office of Pathumthani Primary Educational Service Area 1 was at a high level overall. The problems were found in; 1) Motivation, teaching and learning management relevant to students' requirement, evaluation of students' learning background, and visiting scholar to acknowledge in teaching and learning management, 2) Stimulation, students' brainstorm and exchange ideas, students' work based learning, and application, 3) Strengthening, students feel proud to study based on their skills and work based learning should be supported by administrators and teachers.

2. The guidelines of career and technology learning promotion under the Office of Pathumthani Primary Educational Service Area 1 were that; 1) In motivation, students should have choices to study according to their skills and have guidance for further study from teachers and former graduates who are successful in their careers, 2) In stimulation, students should share participation in learning in order to exchange knowledge and idea, and 3) In strengthening, students should be supported to express their potential, ideas and products inside and outside school.

Keywords: Career and Technology, Learning Promotion

บทนำ

รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้รักที่จะเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย มีความสนุกกับการเรียนรู้และมีโอกาสได้เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ โดยกระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๕๓) ได้ประกาศจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพนักเรียนในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๖๑) ใน ๓ ด้าน คือด้านทักษะความสามารถและคุณลักษณะของนักเรียน ด้านการจัดการเรียนรู้และด้านการวัดและประเมินผลในแต่ละระดับ ช่วงชั้นในด้านทักษะความสามารถ มุ่งเน้นให้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓ มีทักษะการคิดขั้นสูง มีทักษะชีวิต การแก้ปัญหาการใช้เทคโนโลยีรักการเรียนรู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองและการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในด้านคุณลักษณะมุ่งเน้นให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓ มีคุณลักษณะอย่างพอเพียง สำหรับด้านการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง สรุปและสร้างความรู้ด้วยตนเองจัดสภาพแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่น สังคมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ระดมทรัพยากรบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปรากฏชาวบ้านและผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนและท้องถิ่น เป็นแหล่งเรียนรู้โดยพัฒนาการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ในส่วนของการวัด และประเมินผล มีจุดเน้นในการใช้วิธีการและเครื่องมือวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียนที่หลากหลาย มีคุณภาพเน้นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงใช้ผลการประเมินในการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง จุดเน้นของการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี มุ่งให้ผู้เรียนสามารถ เข้าใจแนวทางการเลือกอาชีพ ประกอบอาชีพและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ เป็นหน่วยงานทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ มีหน้าที่หลักในการส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดทั้งการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาและการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานมีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน ๑๐๓ โรงเรียน

วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีถือเป็นวิชาหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคนเพราะ วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีเป็นกลุ่มสาระที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานอาชีพ มีทักษะในการทำงานเป็น รักการทำงาน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความสามารถในการจัดการวางแผนออกแบบการทำงาน สามารถนำเอาความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงานและประยุกต์ใช้ในการทำงาน กลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยีจึงกำหนดการเรียนรู้ที่ยึดงานเป็นหลักในการทำงานและการแก้ปัญหา นอกจากนี้ การเรียนการสอนในระบบการศึกษาไทยยังต้องประสบความสำเร็จน้อยอันเนื่องมาจากผู้เรียนขาดการกระตุ้นและให้ความสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้น้อยเกินไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาด้านแรงจูงใจ สิ่งเร้า และการเสริมแรง

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี

สอดคล้องกับวิชาที่เรียนและน่าสนใจนำไปสู่การสร้างรายได้ซึ่งเป็นการเพิ่มรายได้ทางอ้อม และเพื่อพัฒนาศักยภาพการศึกษาของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

๒. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

๓. เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑” รูปแบบที่ใช้ในการวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบผสมวิธี (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยทั้งหมด ๔ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ มี ๓ ขั้นตอน ดังนี้

๑. ศึกษาเอกสาร

วิธีดำเนินการวิจัย ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับความหมาย ประเภท องค์ประกอบ และแนวคิดของการเรียนรู้ หลักการเกี่ยวกับองค์ประกอบของการเรียนรู้ และศึกษาข้อมูลของสถานศึกษามัธยมศึกษา

แหล่งข้อมูล : พระไตรปิฎก, หนังสือ, ตำรา, บทความ, วารสาร, งานวิจัย, เว็บไซต์

เครื่องมือ : ศึกษาเอกสาร (Document Study)

การวิเคราะห์ข้อมูล : การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลลัพธ์ : กรอบแนวคิดการวิจัย สภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

๒. แจกแบบสอบถาม

วิธีดำเนินการวิจัย : ศึกษาจากการแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต

แหล่งข้อมูล : กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๒๐ คน โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก (Purposive Sampling) ดังนี้ คือ ๑) เป็นสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลดีเด่นด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในด้านการส่งเสริมการ

เรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี) เป็นสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

เครื่องมือ : แบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล : ร้อยละ ความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลลัพธ์ : ๑) สภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี

ขั้นตอนที่ ๒ ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ มี ๑ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การสัมภาษณ์ โดยการเลือกแบบเจาะจง

วิธีดำเนินการวิจัย : ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๓ คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

แหล่งข้อมูล : ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๓ คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือ : แบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล : การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลลัพธ์ : แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

ขั้นตอนที่ ๓ เสนอแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ มี ๑ ขั้นตอน คือ ๑) ปรับปรุงแก้ไข

วิธีดำเนินการวิจัย : แก้ไขปรับปรุงและนำเสนอ

แหล่งข้อมูล : ๑) อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ๒) อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ๓) ผู้วิจัย

เครื่องมือ : แบบศึกษาเอกสาร

การวิเคราะห์ข้อมูล : การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลลัพธ์ : แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

สรุปผลการวิจัย

๑. สภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ในภาพรวมทั้ง ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านแรงจูงใจ ด้านสิ่งเร้า ด้านการเสริมแรง พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการเสริมแรง ด้านสิ่งเร้า ด้านแรงจูงใจ ตามลำดับ

๑.๑ สภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านแรงจูงใจ พบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ การใช้สื่อและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับความสนใจความสามารถและความพึงพอใจของผู้เรียน มีการใช้เทคนิคต่างๆที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระตามจุดมุ่งหมาย บรรยายภาคในชั้น

เรียนมีลักษณะทางกายภาพที่อำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ และข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือ กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

๑.๒ สภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านสิ่งเร้า พบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ ครูมีการใช้สื่อการเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจเนื้อหามากขึ้นและมีการใช้เทคโนโลยีช่วยในการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ มีสื่อเป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมในการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนเป็นการสร้างกลยุธมิตรที่ดีต่อกันระหว่างครูต่อนักเรียน และนักเรียนต่อนักเรียนและข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือนักเรียนสามารถเรียนรู้ตามความเหมาะสมและความต้องการของตนเอง

๑.๓ สภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านการเสริมแรง พบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ นักเรียนได้รับคำชมเชยจากครูและการยอมรับจากเพื่อน ครูมีการยกย่องเชิดชูนักเรียนที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานดีเด่น ครูให้รางวัลเมื่อนักเรียนได้เรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ และข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือนักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายจนบรรลุผลสำเร็จไม่ว่างานนั้นจะยากหรือง่ายจนได้รับการยอมรับจากเพื่อน

๒. แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

๒.๑ แนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านแรงจูงใจ ควรส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ตามความถนัดและความต้องการของผู้เรียนเอง จนประสบความสำเร็จทางการศึกษาตามหลักสูตร สามารถหาประสบการณ์ใหม่ๆต่อวิชาที่เรียน และสามารถศึกษาต่อในอาชีพที่ตนสนใจได้

๒.๒ แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านสิ่งเร้า ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เรียนรู้เทคนิคและวิธีการใหม่ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมให้ผลการเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยครูมีหน้าที่คอยกระตุ้นให้นักเรียนสามารถคิดไตร่ตรองและนำประเด็นหลักในเรื่องที่เรียนมาวิเคราะห์ได้ ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตามความเหมาะสมและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ

๒.๓ แนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านการเสริมแรง ควรจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้น่าอยู่เป็นที่รื่นรมย์ เหมาะแก่การเรียนรู้และพัฒนาของผู้เรียน ให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจในการเรียนรู้ตามความสนใจของตนเอง สามารถใช้ความรู้ความสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้จนบรรลุวัตถุประสงค์ และทำงานที่ได้รับมอบหมายจนบรรลุผลสำเร็จไม่ว่างานนั้นจะยากหรือง่าย

๓. แนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

๓.๑ แนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านแรงจูงใจ ที่ได้จากการวิจัยสามารถสรุปและนำเสนอเป็นรายข้อได้ดังนี้ ๑) สร้างความตระหนักให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญในการเรียนรู้ รู้สึกภูมิใจว่าการเรียนมีประโยชน์และมีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำรงชีวิตและพัฒนาสังคม ๒) ให้นักเรียนได้มีเวลาเรียนรู้อย่างเต็มที่ ลดภาระงานที่ไม่จำเป็น อาทิเช่น การบ้าน ๓) ครูส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนตามความถนัด คอยให้คำแนะนำในการศึกษาต่อ โดยส่วนใหญ่ตัวนักเรียนมีแรงจูงใจมาจากรุ่นพี่ที่ไปศึกษาต่อตามสถาบันการอาชีพต่างๆ ผู้เรียนได้เห็นผลลัพธ์และผลตอบแทนจากผลผลิตของตนเอง จึงทำให้เกิดข้อเบี่ยงเบนในการตัดสินใจที่จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป ๔) เมื่อเรียนจบหลักสูตรนักเรียนมีทักษะในการทำงานเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ ๕) ได้ประสบการณ์ใหม่จากการทำงานและสามารถพัฒนาตนเองไปสู่งานอาชีพด้านอื่นๆ ๖) อบรมสร้างเสริม วินัย การปฏิบัติตน และแนวทางการเป็นครุมีอาชีพ ๗) ส่งเสริมให้มีการเลื่อนขั้นเงินเดือน หรือวิทยฐานะอย่างยุติธรรม มีความชัดเจนและควรใช้การทำงานในตำแหน่งหน้าที่ที่ครูได้ปฏิบัติอยู่แล้วเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ๘) จัดกิจกรรมสานสัมพันธ์ครูและนักเรียน เพื่อสร้างความสามัคคีและความสุขในการอยู่ร่วมกัน ๙) ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เทคนิคและวิธีการเรียนรู้ใหม่ๆ เพื่อพัฒนาผลการเรียนให้ดียิ่งขึ้น ๑๐) มอบรางวัลเกียรติคุณให้นักเรียนผู้มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ เพื่อเป็นรางวัลและเป็นที่ยอมรับ

๓.๒ แนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านแรงจูงใจ ที่ได้จากการวิจัยสามารถสรุปและนำเสนอเป็นรายข้อได้ดังนี้ ๑) ความสามารถในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ๒) วิธีการจัดประสบการณ์และบรรยากาศในการเรียนสนุกมีการใช้กิจกรรมหลากหลายสร้างความรู้สึกอยากเรียนและสิ่งที่เรียนสามารถนำไปใช้ได้จริง ๓) เข้าใจแนวทางการเลือกอาชีพ มีทัศนคติที่ดีและเห็นความสำคัญของการประกอบอาชีพ วิธีการหางานทำวิเคราะห์แนวทางเข้าสู่อาชีพและประเมินทางเลือกในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความรู้ ความถนัด และความสนใจของตนเอง

๓.๓ แนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านการเสริมแรง ที่ได้จากการวิจัยสามารถสรุปและนำเสนอเป็นรายข้อได้ ดังนี้ ๑) นักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีมีความภูมิใจในผลงานจนได้รับรางวัล ๒) นักเรียนคิดไตร่ตรองนำประเด็นหลักในเรื่องที่เรียนสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ คือ งานปฏิบัติมีความสนุกสนาน ทำให้ไม่เครียด ครูคอยชี้แนะให้นักเรียนวิเคราะห์ผลงานของตนเอง จึงเป็นแนวทางทำให้ตัวของนักเรียนได้รู้จริง ได้ปฏิบัติจริง ได้เห็นประโยชน์ที่จะนำไปใช้ได้จริงมีความกระตือรือร้นในการทำงานด้านหนึ่งเกิดจากภายในตัวบุคคลเอง และอีกด้านหนึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอกเช่น การสร้างแรงจูงใจในการทำงานโดยการให้รางวัล

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลดังนี้

แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการเสริมแรงอยู่ในระดับมากที่สุด และอีก ๒ ด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ด้านสิ่งเร้า และด้านการเสริมแรง ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Raby Francoise. (2007) ที่ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนใช้กลวิธีการเรียนรู้แบบผสมผสาน นักเรียนมีทัศนคติในการเรียนรู้แตกต่างกันขึ้นอยู่กับภาระงานและปัจจัยจากภายใน และภายนอกของนักเรียนเอง มีผลต่อการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยการเรียนรู้ภาษาในการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเกิดความรู้ความเข้าใจ และประยุกต์ใช้การจัดการดูแลและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองในการเรียนแต่นักเรียนน้อยกว่าครึ่งใช้กลวิธีการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในการเรียนรู้ภาษาเป้าหมาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตา สาธารม (๒๕๕๓) ที่ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองและกลวิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยเรียนภาษาของนักเรียนบ่งชี้ให้เห็นว่า ถ้านักเรียนได้รับการส่งเสริมให้รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองโดยใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยและได้รับการฝึกฝนให้ใช้กลวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองแล้ว จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีอิสระ สามารถปรับใช้กับการเรียนรู้นอกห้องเรียนในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

- ๑) ครูส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนตามความถนัด คอยให้คำแนะนำในการศึกษาต่อ โดยส่วนใหญ่ตัวนักเรียนมีแรงจูงใจมาจากรุ่นพี่ที่ไปศึกษาต่อตามสถาบันการอาชีพต่างๆ
- ๒) ผู้เรียนได้เห็นผลลัพธ์และผลตอบแทนจากผลผลิตของตนเอง จึงทำให้เกิดข้อเบี่ยงเบนในการตัดสินใจที่จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป
- ๓) เมื่อเรียนจบหลักสูตรนักเรียนมีทักษะในการทำงานเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพได้ประสบการณ์ใหม่จากการทำงานและสามารถพัฒนาตนเองไปสู่งานอาชีพด้านอื่นๆ
- ๔) ควรให้นักเรียนได้ทราบความสามารถในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน เห็นความสามารถของตนเอง และให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ วิธีการจัดประสบการณ์เรียนรู้ และบรรยากาศในการเรียนมีความสนุกมีการใช้กิจกรรมหลากหลาย
- ๕) สร้างความรู้สึกรักเรียนและสิ่งที่เรียนสามารถนำไปใช้ได้จริงเข้าใจแนวทางการเลือกอาชีพ

๖) ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้แสวงหาคำตอบด้วยตนเองและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

๒. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- ๑) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในเรื่ององค์ประกอบการเรียนรู้จากการค้นพบของการวิจัยแสดงให้เห็นว่าด้านแรงจูงใจมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๓). **จุดเน้นสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพื่อการขับเคลื่อนหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุชีดา สาทารม. (๒๕๕๓). **การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองและกลวิธีการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยเรียนภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Raby, Françoise. (2007). A Triangular Approach to Motivation in Computer Assisted Autonomous Language Learning (CAALL). **ReCALL**. 19(2) May: 181-201.

การจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาตามหลักพุทธบริหารการศึกษา
โรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบางปะอิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

พระนครศรีอยุธยา เขต ๒

Learning Management according to Moderate Class, More Knowledge Policy on
Physical Education Based on Buddhist educational Administration of Primary
Schools in Bang Pa-in District under Phranakhorn Si Ayutthaya Primary
Educational Service Area Office 2

ทรัพย์สถิต วงศ์หล้า Subsathit Wonglah^๑

สมศักดิ์ บุญปู Somsak Boonpoo^๒

พระครูกิตติญาณวิสิฐ PhrakruKittiyannawisit^๓

จิรเดช หาธะณี Jiradej Hathani^๔

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบางปะอินสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ เพื่อวิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบางปะอินสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ และเพื่อเสนอแนวการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบางปะอินสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ โดยใช้การวิจัยแบบผสมผสานระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและสัมภาษณ์โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นครูจำนวน ๑๓๖ คน วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบางปะอินสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ทั้ง ๒ ด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

๒. ผลการวิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบางปะอินสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

^๑สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
coolpok60@gmail.com

^๒คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๓คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๔ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดธรรมนาวา

การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ครูต้องมีความรักในอาชีพของครูพบว่าโดยมีความภาคภูมิใจในการสอนโดยพอใจและรักในอาชีพและเมตตาต่อศิษย์จัดครูสอนให้ตรงตามความรู้และความสามารถ มีจรรยาบรรณของความเป็นครูคือรักและศรัทธาในอาชีพความเป็นครูมีการส่งเสริมขวัญและกำลังใจ รางวัล สวัสดิการต่างๆ เอาใจใส่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของนักเรียน

๓. แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบางปะอินสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ โดยครูจะต้องมีความสุขในการปรับปรุงเนื้อหาให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของครูแต่ละบุคคลรักและสนใจที่จะเรียนรู้เพิ่มเติมในเนื้อหาสาระจากสื่อทุกประเภทและเป็นแบบอย่างที่ดีและสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมไว้ในเนื้อหาเพื่อปลูกฝังนักเรียนให้เป็นคนดีกระตุ้นการจัดการเรียนการสอนเอาใจใส่ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสวัสดิการเพื่อกระตุ้นครูให้เอาใจใส่ในการจัดการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้นประเมินผลการทำงานของนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยการพิจารณาไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้, นโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้, วิชาพลศึกษา, หลักพุทธบริหารการศึกษา, โรงเรียนประถมศึกษา

Abstract

This research was aimed to study the state of learning management according to Moderate Class, More Knowledge policy on physical education based on Buddhist educational administration of primary schools in Bang Pa-in district under Phranakhorn Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2, to analyze the state of learning management according to Moderate Class, More Knowledge policy on physical education based on Buddhist educational administration of primary schools in Bang Pa-in district under Phranakhorn Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2, and to propose a guideline of learning management according to Moderate Class, More Knowledge policy on physical education based on Buddhist educational administration of primary schools in Bang Pa-in district under Phranakhorn Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2. The mixed research methodology was used in the study. The data were collected from 136 teachers by questionnaires and by in-depth interviews, and then analyzed by mean, standard deviation and content analysis.

The results of the study showed that:

1. The state of learning management according to Moderate Class, More Knowledge policy on physical education based on Buddhist educational

administration of primary schools in Bang Pa-in district under Phranakhorn Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2 in 2 aspects was appropriate at the maximum level.

2. The results of the analysis of learning management according to Moderate Class, More Knowledge policy on physical education based on Buddhist educational administration of primary schools in Bang Pa-in district under Phranakhorn Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2 indicated that teachers must love their profession, have loving-kindness to their students, teach in the subject relevant to their qualifications, maintain on teacher's etiquettes, pay attention to their students and have intention in teaching profession.

3. The guidelines for learning management according to Moderate Class, More Knowledge policy on physical education based on Buddhist educational administration of primary schools in Bang Pa-in district under Phranakhorn Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2 were that; teachers should be happy with their profession, adjust and apply their teaching methods to situations, have the will to learn and improve themselves, behave as a good model of students and others, integrate morality and ethics in their teaching, implant and inspire students in learning and good living, evaluate each student individually, and improve their teaching methods all the time.

Keywords : Learning Management, Moderate Class More Knowledge Policy, Physical Education Based, Buddhist educational Administration, Primary Schools

บทนำ

การศึกษามีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษาของชาติโดยมุ่งเป้าหมายพัฒนาศักยภาพของคนศักยภาพของชุมชน และกำลังคนของสังคมไทยให้พึ่งตนเองได้ มีความมั่นใจ มีความภาคภูมิใจ มีศักดิ์ศรีและร่วมมือบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมเป็นการสร้างความสามารถทางปัญญาซึ่งประกอบด้วย การเสริมสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสมรรถนะในการเรียนรู้อย่างรอบด้านเป็นองค์รวมด้วยตนเองและจากสื่อรอบๆ ตัวอย่างต่อเนื่อง (สิปปนนท์ เกตุทัต, ๒๕๓๙) การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน ซึ่งจะสำเร็จลุล่วงได้จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนาสถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นร่วมพัฒนาในหลายด้านพร้อมกัน

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงมีพระราชดำรัสในเรื่องการศึกษาว่า การจัดการศึกษาต้องดูภาพรวมทั้งประเทศเพราะทุกวันนี้การศึกษาค่อนข้างอ่อนแอและมุ่งเน้นการเรียนการสอนเนื้อหาบางเรื่องมากเกินไปทรงมีพระราชดำริให้มีการนำองค์ ๔ แห่งการศึกษา คือ พุทธศึกษา จริยศึกษา หัตถศึกษา และพลศึกษา และหัวใจนักปราชญ์ คือ สุ จี ปุ ลิ หมายถึง การฟัง การคิด การถาม และการเขียน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของนักปราชญ์และบัณฑิตอีกทั้งยังจะเป็นเทคนิคในการช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้เก่งมากขึ้นโดยทรงมีพระราชดำริให้นำทั้งสองเรื่องมาใช้ในการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๑)

นโยบายของรัฐบาลในการสนับสนุนแนวทางการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมนโยบายหนึ่ง คือ การปรับลดเวลาเรียนของเด็กให้น้อยลง เป็นการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาปรับลดชั่วโมงเรียนของบางวิชาให้น้อยลงแต่ต้องไม่กระทบเนื้อหาหลักที่เด็กๆ ควรเรียนรู้ต้องใช้ความสามารถในการอธิบายและบูรณาการให้ครบถ้วนอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นและกำหนดให้สถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนอย่างหลากหลาย เพื่อเพิ่มพูนทักษะการคิดวิเคราะห์ความมีน้ำใจต่อกันการทำงานเป็นทีมกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ค้นหาศักยภาพและความชอบของตนเอง

แนวทางการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม นโยบายหนึ่งของรัฐบาล คือ การลดเวลาเรียนภาควิชาการลงแต่ต้องไม่กระทบเนื้อหาหลักที่เด็กๆ ควรเรียนรู้ซึ่งหมายความว่าครูต้องใช้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ให้นักเรียนได้สาระที่ต้องรู้ครบถ้วนอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น จากนโยบายการลดเวลาเรียนดังกล่าวจึงนำมาสู่การปฏิบัติโดยกำหนดให้โรงเรียนเรียนภาควิชาการ ถึงเวลาบ่าย ๒ โมงครึ่ง หรือเวลา ๑๔.๓๐ น. แต่เวลาที่โรงเรียนเลิกยังคงเหมือนเดิมตามกำหนดของ แต่ละโรงเรียนซึ่งมักจะเป็นช่วงบ่าย ๔ โมง หรือเวลา ๑๖.๐๐ น. ดังนั้นช่วงระยะเวลาว่าง หลังเลิกเรียนจนกว่านักเรียนจะกลับบ้านซึ่งนักเรียนยังคงอยู่ที่โรงเรียนโรงเรียนจะต้องจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆ ให้นักเรียนปฏิบัติ และควรเป็นกิจกรรมที่มีความหลากหลายที่ช่วยเพิ่มพูนทักษะการคิดวิเคราะห์ความมีน้ำใจต่อกันการทำงานเป็นทีม และที่สำคัญควรมีกิจกรรมกระตุ้นให้เด็กได้ค้นหาศักยภาพและความชอบของตนเอง ซึ่งเชื่อว่าเด็กทุกคนมีความพิเศษมีความสามารถในแบบฉบับของตนเองการจัดกิจกรรมไม่จำเป็นต้องเปิดให้เฉพาะห้องเดียวกันหรือระดับชั้นเดียวกันบางกิจกรรมสามารถศึกษาหรือทำร่วมกันหลายระดับชั้นได้เพื่อให้เด็กๆ รู้จักปรับตัวการช่วยเหลือดูแลกัน

การมีปฏิสัมพันธ์กับคนหลายช่วงวัย โดยเป็นการจำลองสภาพจริงในสังคมให้เด็กได้เรียนรู้ซึ่งจะยิ่งช่วยเพิ่มทักษะในการแก้ปัญหาให้กับเด็กไทยต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๑)

การลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เป็นกรอบวิสัยทัศน์ ด้านการศึกษาเพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมเข้าสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ของไทยนั้นสอดคล้องกับของหลายประเทศที่เป็นผู้นำด้านการศึกษาของโลกที่เห็นพ้องกันกับแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ ๒๑ เรื่องของจิตสำนึกต่อโลกความรู้พื้นฐานการประกอบสัมมาอาชีพความรู้พื้นฐานด้านพลเมืองสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ อันได้แก่ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะการทำงาน ทักษะชีวิตที่ใช้ได้จริง (กับครอบครัว โรงเรียน ชุมชน รัฐ และประเทศชาติ) โลกกำลังเปลี่ยนแปลง คนที่มีความรู้และทักษะในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ ได้เท่านั้นที่จะประสบความสำเร็จทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ จะช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา(กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๑)

ผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และผลการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ตลอดจนผลการประเมินคุณภาพการศึกษาต่างๆ พบว่าผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดทั้งผลการทดสอบระดับชาติ (O - NET) ผลการสอบ PISA เป็นต้นถึงแม้ว่าสถานศึกษาจะใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนมาก สถานศึกษาบางแห่งใช้เวลา ๗ - ๘ ชั่วโมงต่อวัน อัดแน่นเนื้อหาวิชาการมากกว่าให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนมีภาระงานหรือการบ้านมากหรือต้องนำการบ้านไปทำที่บ้านหรือต้องเรียนพิเศษ ทำให้เด็กเกิดความเครียดเด็กคิดไม่เป็น วิเคราะห์ไม่ได้ขาดทักษะชีวิต เป็นต้น

จากปัญหาที่กล่าวมา ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบางปะอินสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ เพื่อเป็นแนวทางในการใช้เป็นข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาปรับปรุงนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่จัดทำขึ้นในอันที่จะส่งเสริมและยกระดับคุณภาพการศึกษาของเยาวชนสู่ความสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบางปะอินสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

๒. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบางปะอินสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

๓. เพื่อเสนอแนะแนวทางทางการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบางปะอินสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

๑. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑.๑ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีประชากร ได้แก่ ครู ที่ทำการสอนระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึง ระดับประถมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๑๓๖ คน และใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

๑.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ครูโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนนำร่องในการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ประถมศึกษาในอำเภอบางปะอินจำนวน ๕ โรงเรียน ได้แก่ ๑) โรงเรียนวัดธรรมนาว่า ๒) โรงเรียนปราสาททองวิทยา ๓) โรงเรียนวัดบ้านสร้าง ๔) โรงเรียนวัดชุมพลนิกายาราม ๕) โรงเรียนวัดตลาด (อุดมวิทยา) จำนวน ๕ คน ด้วยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection)

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๒.๑ แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบางปะอินสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ แบ่งเป็น ๓ ตอน ได้แก่

ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบางปะอินสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ เป็นแบบสอบถามประมาณค่า ๕ ระดับ (Rating Scale) ของ Likert, Rensis (1967)

ตอนที่ ๓ คำถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขการจัดการเรียนรู้จัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบางปะอินสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ เป็นแบบคำถามปลายเปิด

๒.๒ แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างโดยมีประเด็นคำถามสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบางปะอินสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

๓. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

๓.๑ แบบสอบถาม มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังนี้

๑) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามโดยให้ครอบคลุมเนื้อหากรอบความคิดของการวิจัย

๒) สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบางปะอินสังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ จำนวน ๓๐ ข้อซึ่งได้พัฒนาจากแบบประเมินการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

๓) นำแบบสอบถามที่สร้างแล้วมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามในเบื้องต้น

๔) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity) และภาษาที่ใช้ จำนวน ๕ รูป/คน โดยหาค่าความสอดคล้องดัชนีระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index = IOC) สำหรับพิจารณาเนื้อหาและภาษาของข้อคำถามแต่ละข้อว่าเหมาะสมไม่แน่ใจและไม่เหมาะสม ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง ๐.๗๐-๑.๐๐ ถือว่าข้อนั้นมีคุณภาพเหมาะสม

๕) นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่านมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามแล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างทดสอบในการวิจัยเพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา หรือวิธีของ Cronbach (1971: 123) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ ๙.๓๒

๖) ปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ก่อนนำไปแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒ แบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

๑) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาครอบคลุมความคิดของการวิจัย

๒) สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบางปะอินสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

๓) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามในเบื้องต้น

๔) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ในเบื้องต้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ รูป/คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา(Content Validity)และภาษาที่ใช้

๕) นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่านมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์แล้วนำไปสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๔. การเก็บรวบรวมข้อมูล

๔.๑ แบบสอบถาม มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๑) ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเพื่อขอเชิญคณาจารย์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยกลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัยและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

๒) นำหนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยและนำหนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัยและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเพื่อขอความร่วมมือ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยทำการนัดหมาย วัน เวลา ที่จะขอความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในแจกแบบสอบถามและเก็บคืน

๔.๒ การสัมภาษณ์ มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๑) ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเพื่อขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ในการสัมภาษณ์

๒) นำหนังสือขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยไปมอบ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเองโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้กำหนด วัน เวลา และสถานที่ในการให้สัมภาษณ์

๓) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์และทำการบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยการจด บันทึก ภาพนิ่ง และเครื่องบันทึกเสียง

๕. การวิเคราะห์ข้อมูล

๕.๑ การวิเคราะห์เอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

๕.๒ แบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยระบบ คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

๑) ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหา ค่าร้อยละและนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

๒) ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาตาม หลักสูตรบริหารการศึกษารั้วเรียนประถมศึกษาอำเภอบางปะอินสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย โดยผู้วิจัย ได้แปลความจากบุญชม ศรีสะอาด (๒๕๓๕:๑๐๐)

๓) ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขการปฏิบัติตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาตามหลักสูตรบริหารการศึกษารั้วเรียนประถมศึกษาอำเภอบางปะอินสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

๕.๓ การสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

๑. สภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษา ตามหลักสูตรบริหารการศึกษารั้วเรียนประถมศึกษาอำเภอบางปะอินสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

๑.๑ สภาพการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาตามหลักสูตร บริหารการศึกษารั้วเรียนประถมศึกษาอำเภอบางปะอินสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ด้านการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษา มีระดับการปฏิบัติ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับระดับการปฏิบัติจากมากไปหาน้อย ๕ อันดับ ได้แก่ การ จัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษาขั้นฝึกปฏิบัติโดยมีการจัดการเรียนรู้และมีการเชื่อมโยงด้านทักษะและได้ลง

มือปฏิบัติจริง การจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาขั้นนำไปใช้โดยมีการจัดการเรียนรู้และมีการเชื่อมโยงด้านทักษะและได้ลงมือปฏิบัติจริง การจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษามีผลส่งเสริมต่อทางด้านการพัฒนาด้านสุขภาพและสมรรถภาพทางกาย การจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาขั้นสรุปโดยมีการจัดการเรียนรู้และมีการเชื่อมโยงด้านทักษะและได้ลงมือปฏิบัติจริง การจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาขั้นอธิบายและสาธิตโดยมีการจัดการเรียนรู้และมีการเชื่อมโยงด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ตามลำดับ

๑.๒ สภาพการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบางปะอินสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ด้านการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาตามอิทธิบาท ๔ มีระดับการปฏิบัติภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ๕ อันดับ พบว่า ใช้หลักในการตัดสินผลการเรียนของนักเรียนจากผลการประเมินใฝ่ใจที่จะเรียนโดยการปฏิบัติของนักเรียน การจัดการเรียนการสอนนักเรียนนักเรียนตั้งใจรับรู้ในสิ่งที่เรียนสามารถนำไปปฏิบัติทักษะได้ถูกต้อง มีการใช้สื่อการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนช่วยพัฒนานักเรียนได้ตรงตามวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรม การจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาครูมีความรักความพอใจได้สาธิตวิธีการเรียนรู้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ใช้การวัดผลการเรียนที่พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนวิชาพลศึกษาจากการได้ปฏิบัติจริงทุกครั้ง

๑.๓ ปัญหาการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบางปะอินสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

๑) ด้านนักเรียน นักเรียนยังไม่พร้อมกับการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษา จึงไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมตามที่ตนสนใจ นักเรียนมีเวลาในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้่น้อย นักเรียนมีความสนใจในเรื่องปฏิบัติมากเกินไปทำให้ขาดความรู้ด้านทฤษฎีเรื่องกฎกติกา นักเรียนมีช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้่น้อย จึงทำให้การจัดกิจกรรมนักเรียนทำกิจกรรมไม่เสร็จทันเวลาที่กำหนด นักเรียนบางคนยังไม่เข้าใจกิจกรรมที่ตนเองลงไว้ในตอนแรก และหนีไปเข้ากิจกรรมที่อื่น นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อดังเองน้อยยังเด็ก (ป.๑-ป.๓) และเวลาในการทำกิจกรรมที่น้อย ไม่เกิดความต่อเนื่อง นักเรียนมีพื้นฐานกีฬาความชอบไม่เท่ากันทำให้กิจกรรมล่าช้า นักเรียนบางคนเลือกกิจกรรมตามเพื่อนซึ่งไม่ตรงตามความสนใจของตนเองอย่างแท้จริง และนักเรียนมีช่วงความสนใจที่เปลี่ยนแปลงตามวัย ทำให้สมัครในแต่ละกิจกรรมจำนวนแตกต่างกัน นักเรียนขาดความสนใจ ขาดความรับผิดชอบในการร่วมกิจกรรมบางกิจกรรม

๒) ด้านครูผู้จัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมที่หลากหลายมีวัสดุอุปกรณ์กีฬามีจำนวนจำกัด จัดให้ครูเข้ารับการอบรม เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรม ครูผู้จัดกิจกรรม มีภาระงานมาก ไม่ได้เตรียมการในการจัดกิจกรรมที่หลากหลายตามความสนใจของนักเรียน ครูจัดทำอุปกรณ์หรือสื่อได้ไม่ครอบคลุม ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากขาดความเชี่ยวชาญ ขาดประสบการณ์ และครูขาดการวางแผนการเตรียมกิจกรรมในการเรียนการสอน

๒. ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบางปะอินสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

๒.๑ การจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาชั้นฝึกปฏิบัติโดยมีการจัดการเรียนรู้และมีการเชื่อมโยงด้านทักษะและได้ลงมือปฏิบัติจริงการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาชั้นนำไปใช้โดยมีการจัดการเรียนรู้และมีการเชื่อมโยงด้านทักษะและได้ลงมือปฏิบัติจริงการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษามีผลส่งเสริมต่อทางด้านการพัฒนาด้านสุขภาพและสมรรถภาพทางกายการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาชั้นสรุปโดยมีการจัดการเรียนรู้และมีการเชื่อมโยงด้านทักษะและได้ลงมือปฏิบัติจริงการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาชั้นอธิบายและสาธิตโดยการจัดการเรียนรู้และมีการเชื่อมโยงด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมนักเรียนยังไม่พร้อมกับการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาขาดสื่อจึงไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมตามที่ตนสนใจ นักเรียนมีเวลาในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้น้อยนักเรียนมีความสนใจในเรื่องปฏิบัติมากเกินไปทำให้ขาดความรู้ด้านทฤษฎีเรื่องกฎกติกาการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาชั้นฝึกปฏิบัติโดยมีการจัดการเรียนรู้และมีการเชื่อมโยงด้านทักษะและได้ลงมือปฏิบัติจริงการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาชั้นนำไปใช้โดยมีการจัดการเรียนรู้และมีการเชื่อมโยงด้านทักษะและได้ลงมือปฏิบัติจริงการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษามีผลส่งเสริมต่อทางด้านการพัฒนาด้านสุขภาพและสมรรถภาพทางกายการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาชั้นสรุปโดยมีการจัดการเรียนรู้และมีการเชื่อมโยงด้านทักษะและได้ลงมือปฏิบัติจริงการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาชั้นอธิบายและสาธิตโดยการจัดการเรียนรู้และมีการเชื่อมโยงด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม นักเรียนยังไม่พร้อมกับการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาขาดความรู้ทักษะจึงไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมตามที่ตนสนใจนักเรียนมีเวลาในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้น้อยควรจัดกิจกรรมที่หลากหลายมีวัสดุอุปกรณ์ก็พามีจำนวนจำกัดจัดให้ครูเข้ารับการอบรมเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมครูผู้จัดกิจกรรมมีภาระงานมากไม่ได้เตรียมการในการจัดกิจกรรมที่หลากหลายตามความสนใจของนักเรียนครูจัดทำอุปกรณ์หรือสื่อไม่ได้ไม่ครอบคลุมครูไม่สามารถจัดกิจกรรมได้อย่างเต็มที่เนื่องจากขาดความเชี่ยวชาญขาดประสบการณ์ครูขาดการวางแผนการเตรียมกิจกรรมในการเรียนการสอนครูควรให้นักเรียนมีความสนใจที่จะเรียนรู้รักในกีฬาที่ชอบมีความรักและความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้มากขึ้นให้มากยิ่งขึ้นเพื่อเพิ่มการเรียนรู้และทักษะของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้นไปครูควรปลูกฝังให้นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนและการฝึกซ้อมให้มากขึ้นครูควรให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาพลศึกษาตั้งใจเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมด้วยความตั้งใจครูควรให้นักเรียนเข้าใจจุดประสงค์ของการเรียนวิชาพลศึกษาและทบทวนบทเรียนที่เรียนมาทุกๆชั่วโมงครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีขั้นตอนมีจุดประสงค์แน่นอนเพื่อให้นักเรียนปฏิบัติโดยถูกต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นจัดบรรยากาศที่กระตุ้นให้นักเรียนชอบเรียนอยากเรียนนำเสนอใจมีกิจกรรมที่น่าสนใจสนุกเข้าใจง่ายครูหมั่นศึกษาหาความรู้หาแบบฝึกที่หลากหลายศึกษาจากสื่อที่ดีจากอินเทอร์เน็ตสร้างนวัตกรรมมาช่วยในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพตามจุดประสงค์ ครูควรปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนมีความรักต่อวิชาพลศึกษาฝึกให้นักเรียนกล้าแสดงออกเพื่อเสริมสร้างความมั่นใจในตัวเองครูควรออกแบบกิจกรรมเทคนิคคำถามที่ดีที่สามารถดึงศักยภาพของนักเรียนออกมาได้มากที่สุดควรเป็นแบบฝึกอุปกรณ์ง่ายๆ สนุกเพื่อลดความตึงเครียดให้กับนักเรียนปรับปรุงข้อเสียของนักเรียนให้ผ่านจุดประสงค์

๓. แนวทางทางการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบางปะอินสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

๓.๑ ด้านอุปกรณ์ ๑) ครูควรออกแบบกิจกรรมเทคนิคคำถามที่ดีที่สามารถดึงศักยภาพของนักเรียนออกมาได้มากที่สุดควรเป็นแบบฝึกอุปกรณ์ง่ายๆ สนุกเพื่อลดความตึงเครียดให้กับนักเรียนปรับปรุงข้อเสียของนักเรียนให้ผ่านจุดประสงค์ ๒) ควรจัดกิจกรรมที่หลากหลายมีวัสดุอุปกรณ์กีฬาที่มีจำนวนจำกัด

๓.๒ ด้านการจัดกิจกรรม ๑) การจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาชั้นฝึกปฏิบัติโดยมีการจัดการเรียนรู้และมีการเชื่อมโยงด้านทักษะและได้ลงมือปฏิบัติจริง

๓.๓ ด้านการจัดการเรียนการสอน ๑) การจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาชั้นนำไปใช้โดยมีการจัดการเรียนรู้และมีการเชื่อมโยงด้านทักษะและได้ลงมือปฏิบัติจริง ๒) การจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษามีผลส่งเสริมต่อทางด้านการพัฒนาด้านสุขภาพและสมรรถภาพทางกาย ๓) การจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาชั้นอธิบายและสาธิตโดยการจัดการเรียนรู้และมีการเชื่อมโยงด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ๔) ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีขั้นตอน มีจุดประสงค์แน่นอนเพื่อให้นักเรียนปฏิบัติโดยถูกต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นจัดบรรยากาศที่กระตุ้นให้นักเรียนชอบเรียนอยากเรียน น่าสนใจมีกิจกรรมที่น่าสนใจสนุกเข้าใจง่าย

๓.๓ ด้านทักษะความรู้ ๑) การจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษามีผลส่งเสริมต่อทางด้านการพัฒนาด้านสุขภาพและสมรรถภาพทางกาย ๒) ครูควรให้นักเรียนมีความสนใจที่จะเรียนรู้รักในกีฬาที่ชอบมีความรักและความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้มากขึ้นให้มากยิ่งขึ้นเพื่อเพิ่มการเรียนรู้และทักษะของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้นไป ๓) ครูควรปลูกฝังให้นักเรียนมีความขยันทุ่มเทในด้านการเรียนและการฝึกซ้อมให้มากขึ้น ๔) ครูควรให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาพลศึกษาตั้งใจเรียน ปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจ ๕) ครูควรให้นักเรียนเข้าใจจุดประสงค์ของการเรียนวิชาพลศึกษาและทบทวนบทเรียนที่เรียนมาทุกๆ ชั่วโมง ๖) ครูควรปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนมีความรักต่อวิชาพลศึกษา ฝึกให้นักเรียนกล้าแสดงออกเพื่อเสริมสร้างความมั่นใจในตัวเอง

๓.๔ ด้านสื่อการสอน ๑) ครูหมั่นศึกษาหาความรู้หาแบบฝึกที่หลากหลายศึกษาจากสื่อที่ดีจากอินเทอร์เน็ตสร้างนวัตกรรมมาช่วยในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพตามจุดประสงค์

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย การจัดการเรียนเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบางปะอินสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญในการนำมาอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

สภาพการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบางปะอินสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ มีระดับการปฏิบัติภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาชั้นฝึกปฏิบัติโดยมีการจัดการเรียนรู้และมีการเชื่อมโยงด้านทักษะและได้ลงมือปฏิบัติจริง การจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาชั้นนำไปใช้โดยมีการจัดการเรียนรู้และมีการเชื่อมโยงด้านทักษะและได้ลงมือปฏิบัติจริง การจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษามีผลส่งเสริมต่อทางด้านการพัฒนาด้านสุขภาพและสมรรถภาพทางกาย การจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาชั้นสรุปโดยมีการจัดการเรียนรู้

และมีการเชื่อมโยงด้านทักษะและได้ลงมือปฏิบัติจริง การจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและการจัดการเรียนรู้และมีการเชื่อมโยงด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกษอมร มิ่งขวัญ (๒๕๕๕) ที่ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาปัญหาในการปฏิบัติตามนโยบายการลดเวลาเรียนไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ด้านการบริหารและการจัดการเรียนรู้ ครูขาดการติดตามตรวจสอบและการประเมินแผนไม่ต่อเนื่อง มีงานที่ซับซ้อนและงานในองค์กรมีมาก ด้านการจัดเวลาเรียน พบว่า ครูให้ความคิดเห็นเรื่องลำดับความสำคัญของปัญหาว่าการจัดเวลาเรียนไม่ตรงกับการจัดการเรียนการสอนและความเหมาะสม

ปัญหาการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบางปะอินสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ พบว่า ๑) ด้านนักเรียน นักเรียนยังไม่พร้อมกับการกิจกรรมการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้วิชาพลศึกษาจึงไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมตามที่ตนสนใจ นักเรียนมีเวลาในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้น้อย นักเรียนมีความสนใจในเรื่องปฏิบัติมากเกินไปทำให้ขาดความรู้ด้านทฤษฎีเรื่องกฎกติกา นักเรียนมีช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้น้อย จึงทำให้การจัดกิจกรรมนักเรียนทำกิจกรรมไม่เสร็จทันเวลาที่กำหนด นักเรียนบางคนยังไม่เข้าใจกิจกรรมที่ตนเองลงไว้ในตอนแรกและหนีไปเข้ากิจกรรมที่อื่น ๒) ด้านครูผู้จัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมที่หลากหลายมีวัสดุอุปกรณ์กีฬามีจำนวนจำกัด จัดให้ครูเข้ารับการอบรม เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรม ครูผู้จัดกิจกรรมมีภาระงานมาก ไม่ได้เตรียมการในการจัดกิจกรรมที่หลากหลายตามความสนใจของนักเรียน ครูจัดทำอุปกรณ์หรือสื่อได้ไม่ครอบคลุม ไม่สามารถจัดกิจกรรมได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากขาดความเชี่ยวชาญขาดประสบการณ์ และขาดการวางแผนการเตรียมกิจกรรมในการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญถม หิรัญคำ (๒๕๔๕) ที่ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรบางส่วนไม่ปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมายหรือไม่เต็มความสามารถ โรงเรียนแก้ปัญหาโดยการประชุมชี้แจง ติดตามสร้างขวัญกำลังใจอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยวัฒน์ พันธุ์เดช (๒๕๔๓) ที่ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการนำนโยบายมาใช้ในโรงเรียนและสถานศึกษา ควรสำรวจข้อมูลและจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับความจำเป็น ปัญหาครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรพัฒนาครูโดยส่งเสริมให้เข้ารับการอบรมศึกษาดูงานตามสายงานอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ควรให้ครูพัฒนาตนเองเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนโดยการไปอบรมและศึกษาดูงาน ควรให้บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของนภดล เดชโยธิน (๒๕๔๕) ที่ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนขาดแคลนครูบางรายวิชา ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจทำให้ครูขาดความรับผิดชอบในการสอน โรงเรียนขาดงบประมาณสนับสนุนในการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมรวมทั้งการดูแลรักษาอย่างเพียงพอ อุปกรณ์เครื่องใช้ครุภัณฑ์ต่างๆ ล้าสมัย ไม่เพียงพอต่อการใช้สอย ห้องเรียนมีจำนวนไม่พอกับปริมาณนักเรียน โรงเรียนขาดงบประมาณสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์รวมทั้งสื่อทัศนศึกษา สื่อทัศนูปกรณ์ไม่เพียงพอและขาดคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรทำการศึกษาวิจัยการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาคือสถานที่ๆ ไม่เอื้ออำนวยและไม่มีพื้นที่ในการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา
๒. ควรทำการศึกษาวิจัยอุปกรณ์ที่ดีและมีคุณภาพมีไม่เพียงพอต่อการเรียนการสอนไม่พอต่อจำนวนนักเรียนที่มาก
๓. ควรทำการศึกษาแนวทางครูยังขาดความชำนาญในกีฬาบางชนิดที่ไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียน

บรรณานุกรม

- เกษอมร มิ่งขวัญ. (๒๕๕๕). สภาพการและปัญหาตามนโยบายการลดเวลาเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๔. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ชัยวัฒน์ พันธุ์เดช. (๒๕๔๓). ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนมัธยม สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นภดล เดชโยธิน. (๒๕๔๕). ปัญหาการปฏิบัติตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาการบัญญัติ ๑๐ ประการโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (๒๕๓๕). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก,
- บุญถม หิรัญคำ. (๒๕๔๕). การดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนชุมชนบ้านโสก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๑). คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ลีปนันท เกตุทัต. (๒๕๓๙). “นโยบายการศึกษา : ครูผู้บริหารการศึกษาและโลกาภิวัตน์”. วารสารข้าราชการครู. ๑๖ (กุมภาพันธ์-มีนาคม) : ๙๖.
- Cronbach, Lee J. (1971). *Essentials of psychological testing*. 4th ed. New York : Harper & Row.
- Likert, Rensis. (1967). “The Method of Constructing and Attitude Scale”, in *Reading in Attitude Theory and Measurement*. Fishbein, Martin. Ed. New York : Wiley & Son: 90-95.

รูปแบบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ สำหรับสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา

A Model of Participation in the Five Precepts Observation Promotion for Primary Schools

นพวรรณ ทองย้อย Noppawan Tongyoy^๑

สิน งามประโคน Sin Ngampracon^๒

บุญเชิด ชำนิศาสตร์ Boonchurd Chumnisart^๓

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ ของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ๒) เพื่อศึกษาหลักการ วิธีการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ และ ๓) เพื่อเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นงานวิจัยแบบผสานวิธี โดยใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ๒๐๕ คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ๕ ท่าน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ ของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในภาพรวม พบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้งหมด ได้แก่ กระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (ร่วมคิด) กระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการ (ร่วมทำ) และกระบวนการมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน (ร่วมรับผิดชอบ)

๒. หลักการ วิธีการพัฒนา กระบวนการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ ประกอบด้วย ๑) ระบบบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีผลในเชิงปฏิบัติ ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการจัดให้มีห้องจริยธรรมสำหรับการพัฒนาจิตเจริญปัญญาของนักเรียนในสถานศึกษา ๒) ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับกระบวนการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ และมีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา ๓) การรักษาศีล ๕ เป็นการปฏิบัติตามหลักปฏิบัติขั้นพื้นฐานและเป็นหลักปฏิบัติที่สำคัญสำหรับผู้ที่มีศรัทธาในศาสนาพุทธควรประพฤติ ตามรูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศีล ๕

๓. รูปแบบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ๑) หลักการและวิธีการที่ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา พระสงฆ์ ผู้ปกครองได้เข้า

^๑สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย E-mail : noppawantongyoy2535@gmail.com

^๒คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๓คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ ๒) หลักปฏิบัติขั้นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับผู้ที่มีระดับศีล ศาสนาพุทธควรประพฤติ และวิธีการนำไปใช้ ๓) กระบวนการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศีล ๕

คำสำคัญ : รูปแบบ, การมีส่วนร่วม, การรักษาศีล ๕

Abstract

The objectives of this thesis were: 1) to study the state of participation in the Five Precepts observation promotion of the primary schools, 2) to study the principles, methods, and procedures of participation in the Five Precepts observation promotion, and 3) to propose a model of participation in the Five Precepts observation promotion of the primary schools. The integrated research method was used in the study. The quantitative data were collected by questionnaires from 205 samples and analyzed by frequency, percentage, mean, and standard deviation. The qualitative data were collected from documents and in-depth interviews with 5 key-informants and analyzed by content analysis.

The results of the study found that:

1. The condition of participation in the Five Precepts observation promotion of the primary schools was at a high level and in each aspect; participatory process preparation (co-thinking), participatory process operation (co-working) and participatory process monitor, evaluation and dissemination (co-responsibility).

2. The principles, methods, and procedures of participation in the Five Precepts observation promotion consisted of; 1) participatory management system resulting to operation with cooperation of administrators and teachers in arrangement and management of room for ethical and moral practice, 2) Factors supporting participation are to encourage and convince teachers to attend training courses in the Five Precepts observation promotion and to arrange religious activities in Buddhist holidays, and 3) The Five Precepts observation is the fundamental practice of Buddhists.

3. The model of participation in the Five Precepts observation promotion for the primary schools includes of; 1) Principle and methods in which administrators, teachers, school committee, monks, and students' parents participate in the five precepts observation, 2) Fundamental practice principles and practice methods, and 3) Participatory process in the Five Precepts observation promotion.

Keywords : Model, Participation, Five Precepts Observation Promotion

บทนำ

วัดเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา “บ้าน” หรือชุมชนไทย เมื่อครั้งในอดีตมี “วัด” เป็นศูนย์รวมจิตใจในการดำเนินกิจกรรมเพื่อการพัฒนาการศึกษา หรือกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ แก่ชุมชน “บ้าน” หรือชุมชนจะร่วมกับ “วัด” โดยการสนับสนุนที่สำคัญจาก “โรงเรียน หรือราชการ” ร่วมกันดำเนินการในลักษณะ ๓ ประสาน “บ้าน วัด โรงเรียน” หรือ เรียกโดยย่อว่า “บวร”

รัชกาลที่ ๙ ทรงตระหนักและเห็นความสำคัญในบทบาทของ “บ้าน วัด โรงเรียน” ในลักษณะดังกล่าวนี้จึงมีแนวพระราชดำริที่จะให้ดำเนินการจัดตั้งวัดขึ้นคู่กับชุมชนเพื่อเป็นพุทธสถานในการประกอบกิจการของสงฆ์ในการสืบทอดและเผยแผ่พระพุทธศาสนา (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๖: ๙๖)

สถานศึกษาระดับประถมศึกษาในปัจจุบัน ดำเนินจัดการศึกษาตามนโยบาย โดยการกำหนดแนวทางให้ นักเรียนและบุคลากร มีคุณธรรมและจริยธรรม ใฝ่หาความรู้และพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ โดยต้องการสร้างให้นักเรียนมีคุณภาพรู้จักปรับตัวมีน้ำใจและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม สถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งที่จะ นำหลักศีล ๕ มาใช้ในการเรียนการสอนของนักเรียน และบุคลากรทางการศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อให้การบริหารจัดการ เกิดการพัฒนาทางด้านจิตใจ โดยเฉพาะการพัฒนาต่อนักเรียน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญ โดยวัดเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม โดยนำหลักศีล ๕ มาใช้ และสอดแทรกวิชาพระพุทธศาสนาเข้าไปในการเรียนการสอน และจุดมุ่งหมายหลักคือให้นักศึกษารับรู้และเข้าใจ ศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาและนำหลักศีล ๕ มาใช้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งสถานศึกษาระดับประถมศึกษา มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการศึกษา และด้านคุณธรรมประเทศไทยมุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและการเงิน และพัฒนาประเทศโดยมุ่งเน้นความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบให้การพัฒนาทางด้านจิตใจคนให้มีคุณธรรมขาดความสมดุล ซึ่งกลุ่มเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของประเทศชาติ กำลังประสบปัญหาทางด้านพฤติกรรมขาดคุณธรรม ซึ่งสถานศึกษาต้องเร่งแก้ไขเป็นการด่วน สถานศึกษาในปัจจุบัน มีการบริหารจัดการศึกษาแบบขาดคุณธรรมและจริยธรรม และปลูกฝังค่านิยมและแบบอย่างที่ไม่ดีให้แก่นักเรียน การมีส่วนร่วมระหว่างวัดและสถานศึกษา โดยนำหลักศีล ๕ ไปขัดเกลาในการบริหารจัดการ ของบุคลากรทางการศึกษา และนำหลักไปพัฒนาปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนในวัยเรียน เช่น ปัญหา ยาเสพติดในโรงเรียนที่แพร่ระบาด ปัญหาด้านเด็กก้าวร้าว ทำให้การเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ ปัญหาดังกล่าวจึงทำให้สถานศึกษาพัฒนาเยาวชนอันเป็นอนาคตของชาติ และได้้นำแนวคิดในการพัฒนา ระหว่างวัดและสถานศึกษา จัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา และให้นักเรียนเข้าร่วมในโครงการรักษาศีล ๕ มีการสวดมนต์เป็นประจำทุกสัปดาห์และมีการบูรณาการทางด้านศีลธรรม โดยใช้หลักศีล ๕ เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็กนักเรียนอย่าง เป็นรูปธรรม โดยนำพระภิกษุเข้ามาช่วยสอนในชั้นเรียน เพื่อส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่ นักเรียน และสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากร สถานศึกษาซึ่งเป็นผู้ที่มีความสำคัญในฐานะที่เป็นผู้อบรมสั่งสอน (วิไลพร อุณเจ้าบ้าน, ๒๕๔๔ : ๒)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาเรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษา เพื่อเป็น

การปลูกฝังการรักษาศิล ๕ ให้สถานศึกษาปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้นักเรียนด้วยการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศิลหลักสี่ให้แก่เยาวชนไทยได้ดำรงชีวิตประจำอยู่ได้บนพื้นฐานความปกติสุขในสังคมไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศิล ๕ ของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา
๒. เพื่อศึกษาหลักการ วิธีการพัฒนา และกระบวนการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศิล ๕
๓. เพื่อเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศิล ๕ สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศิล ๕ สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษา” เป็นรูปแบบงานวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนการวิจัย ๓ ขั้นตอน ดังแสดงในตาราง

ตารางแสดงวิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอน	วิธีการวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลการวิจัย
ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศิล ๕ ของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา	๑. ใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๒๐๕ คน	๑. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	สภาพการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศิล ๕ ของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา
ขั้นตอนที่ ๒ ศึกษาหลักการ วิธีการพัฒนา และกระบวนการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศิล ๕	๑. วิเคราะห์เอกสาร ๒. การสัมภาษณ์ข้อมูลหลัก ๕ รูป/คน	๑. การวิเคราะห์เนื้อหา ๒. การวิเคราะห์เนื้อหา	หลักการ วิธีการพัฒนา และกระบวนการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศิล ๕
ขั้นตอนที่ ๓ เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศิล ๕ สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษา	๑. การวิเคราะห์เอกสาร	๑. การวิเคราะห์เนื้อหา	รูปแบบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศิล ๕ สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง ๓ ประการ ดังนี้

๑. สภาพการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศิลป ๕ ของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในภาพรวม พบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้งหมด ได้แก่ กระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (ร่วมคิด) กระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการ (ร่วมทำ) และกระบวนการมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน (ร่วมรับผิดชอบ)

๑.๑ สภาพการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศิลป ๕ ของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ด้านกระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (ร่วมคิด) พบว่า มีระดับการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้งหมด โดยเรียงลำดับจากมากที่สุด ๓ อันดับ ได้แก่ มีส่วนร่วมกำหนดพันธกิจเพื่อพัฒนาการส่งเสริมการรักษาศิลป ๕ มีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาการส่งเสริมการรักษาศิลป ๕ ร่วมวางแผนเตรียมสถานที่เพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาการส่งเสริมการรักษาศิลป ๕ และอันดับสุดท้าย คือ มีส่วนร่วมในการคิดค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นในการส่งเสริมการรักษาศิลป ๕

๑.๒ สภาพการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศิลป ๕ ของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา (๒) กระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการ (ร่วมทำ) พบว่า มีระดับการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้งหมด โดยเรียงลำดับจากมากที่สุด ๓ อันดับ ได้แก่ มีส่วนร่วมจัดให้มีห้องจริยธรรมสำหรับการพัฒนาจิตเจริญปัญญาของนักเรียนในสถานศึกษา ได้จัดให้ครูเข้าอบรมบริเวณโรงเรียน ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันวิสาขบูชา มาฆบูชา วันเข้าพรรษา เป็นต้น ครูมีส่วนร่วมจัดปายนิเทศ ปานคติธรรมในบริเวณสถานศึกษา และอันดับสุดท้าย คือ หมั่นฟังพระธรรมเทศนาด้วยตัวเองอยู่เสมอ

๑.๓ สภาพการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศิลป ๕ ของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา (๓) กระบวนการมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน (ร่วมรับผิดชอบ) พบว่า มีระดับการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้งหมด โดยเรียงลำดับจากมากที่สุด ๓ อันดับ ได้แก่ ร่วมประเมินผลในการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เผยแพร่ผลการดำเนินการส่งเสริมการรักษาศิลป ๕ ผ่านคลื่นวิทยุกระจายเสียง หรือเสียงตามสายหรือหอกระจายข่าว ติดตามการดำเนินงานของการส่งเสริมการรักษาศิลป ๕ และอันดับสุดท้าย คือ มีส่วนร่วมประเมินผลพฤติกรรมของนักเรียนในการส่งเสริมการรักษาศิลป ๕

๒. ผลการศึกษาหลักการ วิธีการพัฒนา และกระบวนการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศิลป ๕ สรุปผลการวิจัยพบว่า

๒.๑ ระบบบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีผลในเชิงปฏิบัติ ๓ ระบบ ประกอบด้วย ๑) ระบบการปรึกษาหารือ ๒) ระบบกลุ่มคุณภาพ ๓) ระบบข้อเสนอแนะ

๒.๒ ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ๑) ปัจจัยที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ๒) ปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน ๓) ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน

๒.๓ การรักษาศีล ๕ เป็นการปฏิบัติตามหลักปฏิบัติขั้นพื้นฐานและเป็นหลักปฏิบัติที่สำคัญสำหรับผู้ที่มีนิกายศาสนาพุทธควรประพฤติ มี ๕ ประการ ได้แก่ ๑) การเว้นจากการฆ่าสัตว์มีชีวิต ๒) การเว้นจากการลักทรัพย์ ๓) การเว้นจากการประพฤติดินกาม ๔) การเว้นจากการพูดเท็จ ๕) การเว้นจากการดื่มสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท

๒.๔ กระบวนการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ ประกอบด้วย ๑) กระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (ร่วมคิด) ๒) กระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการ (ร่วมทำ) ๓) กระบวนการมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน (ร่วมรับผิดชอบ)

๓. รูปแบบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย ๑) หลักการ และ ๒) กระบวนการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ มีรายละเอียดดังนี้

๓.๑ หลักการ

๑) หลักการมีส่วนร่วม คือ การที่บุคคลในองค์กรหรือต่างองค์กร ได้แก่ ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา พระสงฆ์ ผู้ปกครอง ได้เข้าการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ ใน ๓ ขั้นตอน คือ (๑) การมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (ร่วมคิด) (๒) การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการ (ร่วมทำ) และ (๓) การมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน (ร่วมรับผิดชอบ)

๒) หลักการรักษาศีล ๕ คือ หลักปฏิบัติขั้นพื้นฐานและเป็นหลักปฏิบัติที่สำคัญสำหรับผู้ที่มีนิกายศาสนาพุทธควรประพฤติ มี ๕ ประการ ได้แก่ (๑) การเว้นจากการฆ่าสัตว์มีชีวิต (๒) การเว้นจากการลักทรัพย์ (๓) การเว้นจากการประพฤติดินกาม (๔) การเว้นจากการพูดเท็จ (๕) การเว้นจากการดื่มสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท

๓.๒ กระบวนการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศีล ๕

๑) กระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (ร่วมคิด) ประกอบด้วย (๑) ส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้คิดวางแผนร่วมกัน ระหว่างบ้าน วัด โรงเรียนในการพัฒนาการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ (๒) ส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการคิดค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นในการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ (๓) ร่วมรับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ (๔) ร่วมกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจเพื่อพัฒนาการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ (๕) ร่วมเป็นคณะกรรมการในการพัฒนาการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ (๖) ร่วมเตรียมจัดทำข้อมูลข่าวสารเพื่อการพัฒนาการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ (๗) ร่วมวางแผนเตรียมสถานที่เพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ (๘) ร่วมวางแผนเตรียมบุคลากรในการดำเนินงานพัฒนาการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ (๙) ร่วมวางแผนเตรียมจัดหาทุนในการดำเนินงานพัฒนาการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ (๑๐) ร่วมวางแผนเตรียมจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อพัฒนาการส่งเสริมการรักษาศีล ๕

๒) กระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการ (ร่วมทำ) ประกอบด้วย (๑) ร่วมส่วนประสานความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียนในการร่วมกันพัฒนาการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ (๒) ควรเข้าร่วมรับในการจัดสภาพห้องเรียนเพื่อให้เอื้อต่อการเรียนการสอนในการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ (๓) ควรร่วมจัดสภาพแวดล้อมภายในให้สะอาด สงบ ร่มรื่น เป็นธรรมชาติ จัดป้ายนิเทศ ป้ายคติธรรม ในบริเวณสถานศึกษา (๔) ร่วมจัดให้มีห้องจริยธรรมสำหรับการพัฒนาจิตเจริญปัญญาของนักเรียนในสถานศึกษา (๕) ร่วมปฏิบัติธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนา กาย ศีล สมาธิ และ

ปัญญา อยู่เสมอ (๖) ส่งเสริมให้นักเรียนทำสมาธิหรือบริหารจิตเจริญปัญญาก่อนเข้าเรียนและทำสมาธิหลักเล็กเรียน (๗) มีส่วนร่วมในการปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนมีวินัยในตนเองอยู่เสมอ (๘) ร่วมในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ เช่น กิจกรรมวันสำคัญทางพุทธศาสนา กิจกรรมเพื่อยกย่องคนดีและเชิดชูคนเก่ง กิจกรรมทำบุญตักบาตร อาทิตยละ ๑ ครั้ง นำนักเรียนเข้าค่ายพุทธบุตร ค่ายคุณธรรม เป็นต้น (๙) มีส่วนร่วมเชิญวิทยากรที่มีความรู้ในการรักษาศีล ๕ มาให้ความรู้แก่บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ (๑๐) จัดกิจกรรมให้นักเรียนให้รู้จักคิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาตามหลักพุทธธรรมและฝึกฝนอบรมให้นักเรียนรู้จักคุณค่าแท้และคุณค่าเทียมในการกิน อยู่ ดู ฟัง

๓) กระบวนการมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผล และเผยแพร่ผลการดำเนินงาน (ร่วมรับผิดชอบ) ประกอบด้วย (๑) ร่วมคิดวางแผน รูปแบบการวัดผลประเมินผลในการรักษาศีล ๕ (๒) ร่วมติดตามการดำเนินงานของการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ (๓) ร่วมประเมินผลการจัดสภาพองค์กรของสถานศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ (๔) ร่วมประเมินผลกิจกรรมต่างๆ ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา (๕) ร่วมติดตามพฤติกรรมของนักเรียนในเกี่ยวกับการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ อย่างต่อเนื่อง (๖) ร่วมประเมินผลพฤติกรรมของนักเรียนในการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ (๗) ร่วมประเมินผลในการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา (๘) ควรประชาสัมพันธ์ข่าวสารเพื่อให้บ้าน วัด โรงเรียนได้รับรู้ร่วมกัน และเผยแพร่ผลการดำเนินการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ (๙) ควรเผยแพร่ผลการดำเนินการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ ผ่านคลื่นวิทยุกระจายเสียง หรือเสียงตามสายหรือหอกระจายข่าว (๑๐) ควรเผยแพร่ผลการดำเนินงานโดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ในการส่งเสริมการรักษาศีล

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษา” ซึ่งวิจัยได้พบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

สภาพการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ ของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในภาพรวม พบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้งหมด ได้แก่ กระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (ร่วมคิด) กระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการ (ร่วมทำ) และกระบวนการมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน (ร่วมรับผิดชอบ) เป็นการพัฒนานักเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานปฏิรูปการศึกษา (๒๕๔๔: ๑๒) ที่เสนอว่า ครอบครัวยุคใหม่จะเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้หลายทาง เช่น การมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการร่วมจัดการศึกษา การสนับสนุนการจัดการศึกษา การกำกับดูแล เป็นต้น ทำให้เกิดการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการพัฒนาด้านเศรษฐกิจสังคมและตัวผู้เรียนมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูเกษมสุทธิคุณ (แสงมณีนันทนากร) (๒๕๕๓: ๘๒-๘๕) ที่ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของบ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ต่อการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการจัดสภาพองค์กร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการพัฒนาบุคลากร (ครู/วิทยากร) โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการพัฒนาผู้เรียน (นักเรียน) โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการสนับสนุนการดำเนินงาน

โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านกระบวนการติดตาม ประเมินผลและเผยแพร่ผลการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

รูปแบบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาสิ่งแวดล้อม ๕ สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย ๑) หลักการ ประกอบด้วย ก. หลักการมีส่วนร่วม คือ การที่บุคคลในองค์กรหรือต่างองค์กร ได้แก่ ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา พระสงฆ์ ผู้ปกครอง ได้เข้าการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาสิ่งแวดล้อม ๕ ใน ๓ ขั้นตอน คือ (๑) การมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (ร่วมคิด) (๒) การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการ (ร่วมทำ) และ (๓) การมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน (ร่วมรับผิดชอบ) ข. หลักการรักษาสิ่งแวดล้อม ๕ คือ หลักปฏิบัติขั้นพื้นฐานและเป็นหลักปฏิบัติที่สำคัญสำหรับผู้ที่มีศรัทธาในศาสนาพุทธควรประพฤติ มี ๕ ประการ ได้แก่ (๑) การเว้นจากการฆ่าสัตว์มีชีวิต (๒) การเว้นจากการลักทรัพย์ (๓) การเว้นจากการประพฤติผิดในกาม (๔) การเว้นจากการพูดเท็จ (๕) การเว้นจากการดื่มสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท และ ๒) กระบวนการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาสิ่งแวดล้อม ๕ ประกอบด้วย (๑) กระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (ร่วมคิด) (๒) กระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการ (ร่วมทำ) (๓) กระบวนการมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผล และเผยแพร่ผลการดำเนินงาน (ร่วมรับผิดชอบ) สอดคล้องกับแนวคิดของ Ubben G.C. and L. W. Hughes (1992:298) ได้เสนอแนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนไว้ว่า ๑) ครูและบุคลากรในโรงเรียนต้องทำงานใกล้ชิดกับพ่อแม่ผู้ปกครองและควรเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะสองทาง ๒) สัมพันธภาพที่เหมาะสมจะต้องคำนึงถึงคน ๔ กลุ่ม คือ พ่อแม่ผู้ปกครอง ครู ชุมชน และนักเรียน ครูควรหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดวิกฤตหรือความขัดแย้งโดยไม่จำเป็น ๓) ครูต้องสนใจนักเรียน เพราะนักเรียนจะกลายเป็นผู้สื่อสารสำคัญ นำเรื่องราวของโรงเรียนไปบอกพ่อแม่ผู้ปกครอง ๔) การสร้างสัมพันธภาพกับพ่อแม่ผู้ปกครองควรให้เกิดความสม่ำเสมอในระดับนโยบายและให้เกิดการปฏิบัติที่ดีและเป็นจริง ๕) นักวิชาการหรือนักการศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ควรผูกขาดหรือแทรกแซงความคิด และเคารพ “หุ้นส่วน” ทุกฝ่าย ๖) การสร้างความสัมพันธ์ ความพัฒนาจากระดับส่วนตัวไปสู่ระดับกลุ่มและสาธารณะให้กว้างขึ้น ๗) การจัดกิจกรรมใดๆ ควรวางกฎหมายที่ยืดหยุ่นต่อการระดมความร่วมมือของบ้านและชุมชนเน้นการกระจายทรัพยากรของชุมชนมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของปริชาติ ชมชื่น (๒๕๕๕: ๑๘) ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือชุมชนของประเทศไทยเริ่มต้นมาเป็นระยะเวลาค่อนข้างนาน แบบค่อยเป็นค่อยไป แต่ยังพบปัญหาด้านการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาที่มีการบริหารแบบศูนย์กลางอำนาจอยู่ที่ส่วนกลาง สถานศึกษาขาดความเป็นอิสระในการตัดสินใจ กฎ ระเบียบและขั้นตอนตามระบบราชการ เป็นเหตุให้การดำเนินงานล่าช้า ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม และการจัดการศึกษายังขาดมาตรฐานคุณภาพที่จะตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น และประเทศชาติได้ ในส่วนของประชาชนแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน ยังไม่แพร่หลายไปถึงประชาชน ประชาชนมักจะคิดเสมอว่า การจัดการศึกษาเป็นเรื่องของโรงเรียน ไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้องกับประชาชน ประชาชนจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนบ้างก็เป็นเรื่องของการช่วยเหลือสนับสนุน และการอำนวยความสะดวก การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการนั้นมีน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Gold S. E. (2000:295-296) ที่ผลการวิจัยพบว่า การจัดการของชุมชนเป็นสื่อกลางระหว่างผู้ปกครอง ครอบครัว

กับโรงเรียน เพื่อเป้าหมายในการเสริมสร้างการอ่านออกเขียนได้ และการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับชุมชน ทำให้ผู้ปกครองได้รับความรู้เกี่ยวกับชุมชน ดังนั้นการสร้างหุ้นส่วนและความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองกับนักการศึกษา ทำให้เกิดทรัพยากรที่มีคุณค่าทั้งในด้านสังคมและวัฒนธรรมให้แก่โรงเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Barnes R. A. (1995): 3152-A) ที่ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมกับการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยอุดมคติแล้วผู้ปกครองต้องการมีบทบาทที่โรงเรียนหรือในชั้นเรียน แม้ว่าจริงๆ แล้วการมีส่วนร่วมของพวกเขาจะไม่เป็นไปตามอุดมคติดังกล่าวและได้พบว่าผู้ปกครองยังมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่บ้านด้วย การศึกษาครั้งนี้ให้หลักฐานเพิ่มเติมว่าบิดามารดาชาวอเมริกันแอฟริกันเห็นคุณค่าของการศึกษา และเห็นว่าโรงเรียนจำเป็นต้องตระหนักถึงความคาดหวังด้านการศึกษาและวัฒนธรรมของผู้ปกครองด้วย

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำรูปแบบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศิลป ๕ สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาไปปรับปรุงเพื่อพัฒนาการศึกษาในสถานศึกษา

๒) หน่วยงานวิจัยที่เกี่ยวข้องควรจัดเลือกครูผู้สอนพระพุทธศาสนาที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องพระพุทธศาสนาโดยตรง

๓) ผู้บริหารควรมีการกำหนดนโยบาย และแนวทางในการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศิลป ๕ ให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม

๒. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑) สภาพการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศิลป ๕ ของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ด้านกระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (ร่วมคิด) พบว่า ข้อที่มีระดับปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการคิดค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นในการส่งเสริมการรักษาศิลป ๕ ดังนั้น สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมหรือโครงการที่เป็นการพัฒนาหลักความคิดให้มากขึ้น

๒) สภาพการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศิลป ๕ ของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ด้านกระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการ (ร่วมทำ) พบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ หมั่นฟังพระธรรมเทศนาด้วยตัวเองอยู่เสมอๆ ดังนั้น สถานศึกษาจัดให้มีพัฒนาบุคลากรโดยให้พระภิกษุสามเณรผู้มีความรู้ความสามารถมาแสดงธรรมเทศนาเป็นประจำ

๓) สภาพการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศิลป ๕ ของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ด้านกระบวนการมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน (ร่วมรับผิดชอบ) พบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การร่วมประเมินผลพฤติกรรมของนักเรียนในการส่งเสริมการรักษาศิลป ๕ ดังนั้น สถานศึกษาควรจัดให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้าร่วมประเมินผลของนักเรียนให้เป็นประจำ

๔) ควรให้บ้าน วัด และโรงเรียนควรมีส่วนร่วมสนับสนุน และโรงเรียนทุกโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในวัด โดยให้เจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส และคณะกรรมการวัด เป็นคณะกรรมการบริหารโรงเรียน

๕) ผู้บริหารควรมีการจัดทำเอกสารให้ความรู้แก่ครูในเรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาศิลป ๕ สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

๓. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรมีการพัฒนาใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาสิ่งแวดล้อมระดับประถมศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

๒) ควรมีการวิจัยรูปแบบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรักษาสิ่งแวดล้อมระดับประถมศึกษาที่มีบริบทแตกต่างกันของเขตพื้นที่การศึกษาว่าควรจัดรูปแบบอย่างไรจึงจะเหมาะสม

๓) ควรศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการรักษาสิ่งแวดล้อมระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่สร้างประสิทธิผลเพิ่มขึ้นในสถานศึกษาทุกระดับ

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๖). **วัดจะมีส่วนรับภาระและจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติ**

การศึกษาแห่งชาติได้อย่างไร สกศ. กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์.

ปรีชาติ ชมชื่น. (๒๕๕๕). **รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีประสิทธิผล**

ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
ดุขภูบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

พระครูเกษมสุทธิคุณ (แสงมณีรัตนกร). (๒๕๕๓). **กระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน วัด**

โรงเรียน (บวร) ต่อการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธเขตลาดกระบัง สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วิไลพร อุ่นเจ้าบ้าน. (๒๕๕๔). **ศึกษาพฤติกรรมการนำศีล ๕ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน. วิทยานิพนธ์**

พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (๒๕๕๔). **ปฏิรูปการศึกษาไทยในมุมมองประชาชน. กรุงเทพมหานคร :**
พิมพ์ดี.

Barnes, R. A. (1995). "African American Parents Involvement in Their Children's
Schooling," **Dissertation Abstracts International**. 55 (October): 3152-A.

Gold, S. E. (2000). "Community Organizing at a Neighborhood High School: Promises
and Dilemmas in Building Parent-educator Partnership and Collaborations".
Pro Quest Digital Dissertations. 60 (January): 295-296.

Ubben, G.C. and L. W. Hughes. (1992). **The Principal Creative Leadership for**
Effective School. Boston: Allyn and Bacon.

การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔
สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓
A Study of Teaching and Learning Management Guidelines in Buddhist
Subjects Based on the Four Noble Truths for Phrapariyattidhamma
School, General Education Section, Group 3

พระมหาสันติชัย อภิสันติ (โพนศรีสม)
Phramaha Santichai Abhisanti (Phonsrisom)^๑
สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย Sudhipong Srivichai^๒
ระวิง เรืองสังข์ Rawing Ruangsanka^๓

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ๒) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ และ ๓) เพื่อเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสานวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ กลุ่ม ๓ จำนวน ๒๑๗ คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๓ รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

สภาพการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านคือ ด้านหลักสูตรมีปัญหามาก ได้แก่ ๑) หลักสูตรมีการจัดลำดับขั้นตอนในการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม ด้านกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ ๒) ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ค่อนข้างถาวร ซึ่งเป็นผลมาจากการฝึกปฏิบัติและการเสริมแรง ด้านสื่อ ได้แก่ ๓) ผู้สอนมีการใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย อาทิ แบบจำลอง สื่อวีดิทัศน์ เพลงฯ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ ๔) กิจกรรมการเรียนเป็นการสร้างกัลยาณมิตรที่ดีต่อกันระหว่างนักเรียนต่อนักเรียน ด้านวัดและประเมินผล ได้แก่ ๕) ครูผู้สอนต้องชี้แจงให้ผู้เรียนเห็นจุดด้อยของตนเองเพื่อนำไปพัฒนา

^๑สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
aphisanti1991@gmail.com

^๒คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๓คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ พบว่า ๑) ด้านหลักสูตร จัดได้ไม่ตรงตามบริบทของผู้เรียน (ทุกข) สาเหตุมาจากหลักสูตรต้องปรับให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน (สมุทัย) เราจะทำให้หลักสูตรมีความตรงต่อความต้องการของผู้เรียนด้วยวิธีไหน (นิโรธ) การที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการลงมือแก้ปัญหา (มรรค) ๒) ด้านกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้น้อย (ทุกข) ผู้สอนสามารถรู้สาเหตุของการผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมในทางที่ดีได้น้อย (สมุทัย) ควรมีวิธีการอบรมที่หลากหลาย (นิโรธ) จัดให้นักเรียนที่มีความประพฤติดีเป็นผู้นำ (มรรค) ๓) ด้านสื่อ ผู้สอนและผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญในการใช้สื่อ (ทุกข) ผู้สอนและผู้เรียนไม่มีความเชี่ยวชาญในการใช้สื่อ (สมุทัย) มีการแนะนำผู้สอนและผู้เรียนใช้สื่อ (นิโรธ) จัดอบรมผู้สอนและผู้เรียนในเรื่องการใช้สื่อ (มรรค) ๔) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนมีการแบ่งปันสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ (ทุกข) รู้ว่าผู้เรียนมีการแบ่งปันความรู้ (สมุทัย) มีการแสดงประโยชน์ที่ได้จากการแบ่งปันความรู้ (นิโรธ) ส่งเสริมให้มีการแบ่งปันความรู้ การทำงานเป็นทีม (มรรค) ๕) ด้านการวัดและประเมินผล การที่ผู้สอนไม่นำผลการประเมินผู้เรียนไปชี้แจงให้ผู้เรียนเห็นจุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง (ทุกข) รู้ปัญหาการไม่ชี้แจงผลการ (สมุทัย) ผู้สอนต้องหาวิธีการชี้แจงให้ผู้เรียนทราบจุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง (นิโรธ) ผู้สอนแจ้งให้ผู้เรียนทราบจุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง (มรรค)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนการสอน, วิชาพระพุทธศาสนา, หลักอริยสัจ ๔, โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

Abstract

The objectives of this research were; 1) to study the state of teaching and learning management in Buddhist subjects based on The Four Noble Truths of Phrapariyattidhamma School, General Education Section, Group 3, 2) to study guidelines of teaching and learning management in Buddhist subjects based on The Four Noble Truths of Phrapariyattidhamma School, General Education Section, Group 3, and 3) to propose guidelines of teaching and learning management in Buddhist subjects based on The Four Noble Truths of Phrapariyattidhamma School, General Education Section, Group 3. The mixed research methodology was used in the study. The quantitative data were collected 217 administrators and teachers of Phrapariyattidhamma School, General Education Section, Group 3 by questionnaires and analyzed by mean and standard deviation. The qualitative data were collected from 3 experts through in-depth interviews and analyzed by content analysis.

The results of the study found that:

The state of teaching and learning management in Buddhist subjects based on The Four Noble Truths of Phrapariyattidhamma School, General Education Section, Group 3, was at a high level overall. In each aspect, the problems were

found in: 1) Curriculum; order and process of teaching and learning management, 2) Learning Process; practice and strengthening can change students' behaviors, 3) Media; variety of media was used in teaching and learning process, 4) Learning Activity; activity during learning can create a good relationship among students, and 5) Measurement and Evaluation; Teachers need to clarify their own weaknesses to develop.

The guidelines of teaching and learning management in Buddhist subjects based on The Four Noble Truths of Phrapariyattidhamma School, General Education Section, Group 3, indicated that: 1) Curriculum; the curriculum was not related to students' contexts (Dukkha), it should be adjusted to the need of students (Samudaya), how the curriculum can be adjusted to match students' requirements (Nirodha), and to have cooperation in solving the problems (Magga), 2) Learning Process; learning can change students' behaviors a little (Dukkha), teachers try to find out the cause of this problem (Samudaya), to variety of training programs (Nirodha), and to assign students with satisfying behaviors to lead the group (Magga), 3) Media; teachers and learners have limited skills in using media (Dukkha), teachers and learners lack of skills (Samudaya), to introduce teachers and learner to use media (Nirodha), and to train teachers and learners in using media (Magga), 4) Learning Activity; a little of knowledge and learning sharing (Dukkha), to know a little of knowledge and learning sharing (Samudaya), to acknowledge the advantage of knowledge and learning sharing (Norodha), and to promote knowledge and learning sharing Magga), and 5) Measurement and Evaluation; the learning assessment results were not revealed to the learners (Dukkha), to find problems of keeping the assessment results unrevealed (Samudaya), to find suitable ways to let learners to assess the performance results (Nirodha), and to hand the assessment results to the learners (Magga).

Keywords: Teaching and Learning Management, Buddhist Subjects Based, Four Noble Truths, Phrapariyattidhamma School General Education Section

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนา และเป็นเครื่องชี้นำสังคม ดังที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ระบุไว้ว่า คนเป็นศูนย์กลางหรือจุดมุ่งหมายหลักของการพัฒนา โดยมุ่งเน้นให้คนไทยมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีลักษณะเป็นคนดี มีคุณธรรม มีจิตใจสำนึกรับผิดชอบ มีค่านิยมอันดีงาม มีสติปัญญา มีสุขภาพอนามัยที่ดี และมีทักษะในการประกอบอาชีพ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ ที่ต้องการให้คนไทยมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยเน้นให้คนไทยเป็นคนที่สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ความรู้สติปัญญา คุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๔: ๒๑-๒๓) ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๔๔ ซึ่งดำเนินการตามพระบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช ๒๕๔๒ จึงส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามศักยภาพ โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข พื้นฐานของความเป็นไทย และปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ มีคุณธรรม จริยธรรมค่านิยมที่ดีงามในการดำเนินชีวิตให้กับผู้เรียนจากพระราชบัญญัติการศึกษาข้างต้นจะเห็นว่า ในการจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบันเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม ควบคู่กับการเป็นผู้มีความรู้และมีความสุขเพราะการนำหลักธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวันย่อมก่อให้เกิดผลดีต่อชีวิตความเป็นอยู่ ความเชื่อ ความคิดสภาพจิตใจและสังคมโดยรวม (สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย, ๒๕๔๒)

การจัดการศึกษาอบรมที่ผดุงสังคมไว้ได้คือการจัดการศึกษาที่มีจริยศึกษาเป็นแกนหลักที่สำคัญ โดยผู้เรียนต้องได้รับการฝึกฝนให้รู้จักผิดชอบชั่วดี สังคมใดหากเต็มไปด้วยคนไร้ศีลธรรม สังคมนั้นย่อมเข้าสู่กลียุค ดังนั้นการที่บุคคลแต่ละคนมีความเข้าใจอย่างถูกต้องในหลักศาสนา ตามความศรัทธาที่พอเหมาะพอดี มีการฝึกตนตามหลักสัจจะธรรมย่อมช่วยให้บุคคลเกิดปัญญาจนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีสันติสุขเมื่ออดีตที่ผ่านมา การศึกษาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาของเยาวชนจะควบคู่การศึกษาของประเทศไทย โดยเริ่มจากที่วัด ตามประวัติศาสตร์เริ่มตั้งแต่สมัยสุโขทัย การศึกษามีต่อเนื่องกันมาเป็นหลายยุคหลายสมัย จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. ๒๔๒๗ เป็นต้นมาจึงมีโรงเรียนเกิดขึ้นตามวัดเป็นจำนวนมาก ทั้งในกรุงเทพและตามหัวเมืองต่างๆ ทั้งนี้ก็เพื่อให้เยาวชนไทยเป็นคนดี มีคุณสมบัติที่เป็นคุณแก่ราชการ และเป็นกำลังสำคัญที่จะสร้างสรรค์ความเจริญแก่บ้านเมืองมากยิ่งขึ้น และในปี พ.ศ. ๒๔๓๕ มีการตั้งโรงเรียนมูลศึกษาขึ้นในวัด ทั้งในกรุงเทพและตามหัวเมือง โดยมีเจ้าอาวาสเป็นผู้จะจัดพระภิกษุทำการสอนบรรดาศิษย์ทั้งหมดในวัด ในปี พ.ศ. ๒๔๖๔ มีพระราชบัญญัติประถมศึกษาใช้บังคับเด็กอายุระหว่าง ๗-๑๔ ปี ให้เข้าโรงเรียนโดยมีผลบังคับทั่วประเทศเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๘ และในปี พ.ศ. ๒๔๗๒ (สุนทร อมรวิวัฒน์, ๒๕๔๒ : ๓๒-๓๔) กระทรวงธรรมการได้ประกาศเพิ่มหลักสูตรจริยศึกษาขึ้นในโรงเรียนทั้งหมดและกำหนดให้นักเรียนได้สดับรับฟังพระธรรมเทศนาเพื่ออบรม ให้เด็กมีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๔๙๓ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้เริ่มกำหนดให้โรงเรียนต่างๆ ทั้งโรงเรียนหลวงและโรงเรียนราษฎร์ โดยใช้หนังสือเรียนหลักสูตรจริยศึกษาสำหรับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีเนื้อหาการสอนวิชาศีลธรรมเป็นเรื่องเกี่ยวกับพุทธประวัติหลักธรรมหรือคำสอนจากพระไตรปิฎก เป็นที่สังเกตว่าแบบเรียนชุดพระพุทธศาสนามีลักษณะทางศาสนาด้วย ซึ่งโรงเรียนเลือกทำกันเป็นประจำทุกวัน ทุกสัปดาห์ หรือเป็นครั้งคราว การศึกษาเกี่ยวกับ

พระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบเช่นนี้ ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความสำนึกในการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีมากยิ่งขึ้นไปอีก (ทินพันธ์ นาคะตะ, ๒๕๔๓ : ๒๕-๒๗)

การเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในอดีตจนถึงปัจจุบันยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เพราะครูและบุคลากรทางการศึกษายังขาดทักษะในการคิด วิเคราะห์ ขาดความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ และเน้นการสอนโดยการบอกและให้เด็กท่องจำ เน้นวิชาความรู้มากกว่าการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กและยังไม่สามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้จากสิ่งต่างๆ ใกล้ตัวได้ ขณะเดียวกันครูได้รับการพัฒนายังไม่เพียงพอและไม่ต่อเนื่อง (วิไล ตั้งจิตสมคิด, ๒๕๓๔: ๕๒) ทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความซาบซึ้งพอที่จะนำหลักธรรมไปประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณธรรมและคุณภาพทางจิต จึงมักจะส่งผลออกมาว่า เยาวชนไทยขาดระเบียบวินัย ดิฉิยาเสพติด ก่อการทะเลาะวิวาทกัน เดิมทีนั้น โรงเรียนสายสามัญ เราจะมีสอบเฉพาะ O-Net ไม่ก็ A-Net หรือ GAT, PAT เหมือนกับโรงเรียนทางโลกทั่วไปทุกประการ แต่ในปีการศึกษา ๒๕๕๖ โรงเรียนสายสามัญของเราก็ได้มีการเพิ่มการสอบ B-Net เข้ามา เพื่อทดสอบความรู้ด้านพระพุทธศาสนาของพระเณรซึ่งกำลังเรียนสายสามัญ และเพื่อวัดคุณภาพการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาของแต่ละโรงเรียนไปในตัว

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ กลุ่ม ๓ เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาชั้นมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓
๒. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓
๓. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓” รูปแบบที่ใช้ในการวิจัยเป็นผสวนวิธีระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ๓ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ มีขั้นตอน ดังนี้

๑. ศึกษาเอกสาร

วิธีดำเนินการวิจัย : ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา อริยสัจ ๔ ข้อมูล โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓

แหล่งข้อมูล : พระไตรปิฎก, หนังสือ, ตำรา, บทความ, วารสาร, งานวิจัย, เว็บไซต์

เครื่องมือ : แบบศึกษาเอกสาร (Document Study)

การวิเคราะห์ข้อมูล : การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ค่าความถี่ร้อยละ

ผลลัพธ์ : กรอบแนวคิดการวิจัย สภาพแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓

๒. แบบสอบถาม

วิธีดำเนินการวิจัย : ศึกษาสภาพการจัดการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓

แหล่งข้อมูล : กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร ครู จำนวน ๒๑๗ รูป/คน

เครื่องมือ : แบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล : สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ๑) ค่าร้อยละ ๒) ค่าความถี่ ๓) ค่าเฉลี่ย ๔) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลลัพธ์ : สภาพแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓

ขั้นตอนที่ ๒ ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา มีขั้นตอน ดังนี้

๑. การสัมภาษณ์

วิธีดำเนินการวิจัย : ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ใน โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓

แหล่งข้อมูล : ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๓ ท่าน โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก (Purposive Sampling) ดังนี้ คือ ๑) มีประสบการณ์ในด้านการจัดการเรียนการสอนอย่างน้อย ๕ ปี ๒) เป็นสถานศึกษาที่ผ่านการประเมิน การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ๓) เป็นสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

เครื่องมือ : แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)

การวิเคราะห์ข้อมูล : การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ค่าความถี่ร้อยละ

ผลลัพธ์ : แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓

ขั้นตอนที่ ๓ เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ มีขั้นตอนดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย : ปรับปรุง แก้ไข และนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓

แหล่งข้อมูล : ประธานกรรมการ กรรมการ และ ผู้วิจัย

เครื่องมือ : แบบศึกษาเอกสาร (Document Study)

การวิเคราะห์ข้อมูล : การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลลัพธ์ : แนวทางการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓

สรุปผลการวิจัย

๑. สภาพการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ในภาพรวมทั้ง ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านสื่อ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ปานกลาง อยู่น้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านสื่อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านหลักสูตร พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการเรียนรู้ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการวัดและประเมินผล พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

๑.๑ การจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านหลักสูตร พบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ หลักสูตรมีมีการพัฒนาประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับด้านต่างๆ การออกแบบการจัดทำหลักสูตรได้เหมาะสมกับประสบการณ์ด้านต่างๆ ของผู้เรียน หลักสูตรสามารถตอบสนองจุดมุ่งหมายทางการศึกษา และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก ๓ อันดับได้แก่ หลักสูตรมีการจัดลำดับขั้นตอนในการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม ผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตร สามารถศึกษาต่อในอาชีพที่ตนสนใจได้ หลักสูตรช่วยให้ครูมีการฝึกการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน

๑.๒ การจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านกระบวนการเรียนรู้ พบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับมากปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการผัสสะทั้ง ๖ คือ ตา หู จมูก ลิ้น หายใจ ผู้สอนเกิดความพึงพอใจในทักษะการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายหลักการเรียนรู้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก ๓ อันดับได้แก่ ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ค่อนข้างถาวร ซึ่งเป็นผลมาจากการฝึกปฏิบัติและการเสริมแรง เมื่อผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ มีการใช้เทคนิคต่างๆ ที่ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระตามจุดมุ่งหมาย

๑.๓ การจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านสื่อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ เป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้สอนมีการใช้สื่อการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนมีการใช้สื่อการเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจเนื้อหามากขึ้น และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก ๓ อันดับได้แก่ ผู้สอนมีการใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย อาทิ แบบจำลอง สื่อวีดิทัศน์

เพลง ผู้สอนมีการใช้เทคโนโลยีช่วยในการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ผู้สอนสามารถเข้าใจและใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๔ การจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ ผู้สอนและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันเป็นอย่างดี ผู้สอนและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก ๓ อันดับ ได้แก่ นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนเป็นการสร้างกัลยาณมิตรที่ดีต่อกันระหว่างนักเรียนต่อนักเรียน ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์จากกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ได้

๑.๕ การจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ เพื่อพัฒนาการของนักเรียนแต่ละบุคคล เป็นการประเมินคุณภาพ ทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ ของนักเรียนแต่ละบุคคล เพื่อนำไปพัฒนาต่อ มีการวิเคราะห์ตามเกณฑ์ที่กำหนดประเมินออกมาในรูปแบบตัวเลข และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก ๓ อันดับ ได้แก่ มีการนำผลการวัดประเมินผลที่ได้ ไปชี้แจงและพัฒนาในส่วนที่ด้อยของนักเรียน มีเกณฑ์การวัดอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนใช้การสังเกตเป็นการประเมินผลการเรียนรู้

๒. แนวทางการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ สรุปผลการวิจัยพบว่า

๒.๑ การจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านหลักสูตร ให้ผู้สอนรายวิชาพระพุทธศาสนามีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตร เพราะจะได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนและรู้ปัญหาของหลักสูตรรวมถึงบริบทของผู้เรียนแต่ละที่ต่างกัน มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดทำหรือองค์กรมารองรับความรู้ส่วนพระพุทธศาสนา มีการปรับหลักสูตรให้ตรงตามความรู้ความสามารถของผู้เรียน การที่ทุกฝ่ายร่วมมือกันลงมือแก้ปัญหาจัดเป็นมรรค

๒.๒ การจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ จัดการอบรมสามเณรโดยสลับให้สามเณรที่มีความประพฤติที่ดีมีความเป็นผู้นำดูแลน้องๆ สามเณรจัดเป็นมรรค เสริมสร้างการเอาใจใส่ให้ความอบอุ่นแก่สามเณรผ่านการทำกิจวัตร การทำวัตร การปลูกผัก การกวาดลานวัด ฯลฯ การแก้ไขปัญหาจัดเป็นมรรค ส่วนนี้นั้นต้องได้รับการร่วมมือจากทุกฝ่ายของโรงเรียน

๒.๓ การจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านสื่อ มีการจัดอบรมครูผู้สอนในเรื่องการใช้สื่อมีการวางแผนแก้ไขปัญหาด้านสื่อ รวมทั้งลงมือปฏิบัติจัดเป็นมรรค ให้สามเณรมีการพัฒนาการใช้สื่อด้วย โดยการเริ่มจากการใช้สื่อง่ายๆ ก่อน จัดเป็นมรรค จัดกิจกรรมต่างๆ หาทุนทรัพย์เพิ่มเพื่อนำมาเสริมสื่อเพื่อการศึกษาจัดเป็นนิโรธและมรรค

๒.๔ การจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมให้มีการแบ่งปันความรู้กัน โดยการชี้แจงว่าถ้านำความรู้ของแต่ละคนที่ได้มานั้น มารวมกันจะต้องดีกว่าคนเดียวคิด จัดเป็นมรรค เสริมสร้างคุณธรรมการเอื้อเพื่อแบ่งปันสิ่งของกัน โดนเริ่มจากสิ่งเล็กๆ ก่อนจัดเป็นมรรค

๒.๕ การจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านการวัดและประเมินผล ครูผู้สอนต้องชี้แจงให้สามเณรเห็นจุดด้อยของตัวเองเพื่อนำไปพัฒนาต่อจัดเป็นมรรค มีการวัดและประเมินผลอย่างยุติธรรม และวัดประเมินผลหลายๆ ด้านด้วยกัน เพราะว่าสามเณรบางรูปเรียน ท่อง บ่นตำราอาจไม่เก่ง แต่เขาทำอย่างอื่นเก่งกว่าจัดเป็นทั้ง สมุทัยนิโรธ และมรรค ซึ่งนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างถูกต้อง

๓. แนวทางในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ มีดังนี้

๓.๑ แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านหลักสูตร ประกอบด้วย (๑) ให้ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนามีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตร เพราะว่าจะได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนและรู้ปัญหาของหลักสูตรรวมถึงบริบทของผู้เรียนแต่ละที่ต่างกัน (๒) มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดทำงานหรือองค์การมารองรับความรู้ส่วนพระพุทธศาสนา (๓) มีการปรับหลักสูตรให้ตรงตามความรู้ความสามารถของผู้เรียน การที่ทุกฝ่ายร่วมมือกันลงมือแก้ปัญหาจัดเป็นมรรค

๓.๒ แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย (๑) จัดการอบรมสามเณรโดยสลับให้สามเณรที่มีความประพฤติที่ดีมีความเป็นผู้นำดูแลน้องๆ สามเณรจัดเป็นมรรค (๒) เสริมสร้างการเอาใจใส่ให้ความอบอุ่นแก่สามเณรผ่านการทำกิจวัตร การทำวัตร การปลูกผัก การกวาดลานวัด ฯลฯ การแก้ไขปัญหาคือจัดเป็นมรรค ส่วนนี้นั้นต้องได้รับการร่วมมือจากทุกฝ่ายของโรงเรียน

๓.๓ แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านสื่อ ประกอบด้วย (๑) มีการจัดอบรมครูผู้สอนในเรื่องการใช้สื่อมีการวางแผนแก้ไขปัญหาคือจัดเป็นนิโรธ รวมทั้งลงมือปฏิบัติจัดเป็นมรรค (๒) ให้สามเณรมีการพัฒนาการใช้สื่อด้วย โดยการเริ่มจากการใช้สื่อง่ายๆ ก่อน จัดเป็นมรรค (๓) จัดกิจกรรมต่างๆ หาทุนทรัพย์เพิ่มเพื่อนำมาเสริมสื่อเพื่อการศึกษาจัดเป็นนิโรธและมรรค

๓.๔ แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย (๑) ส่งเสริมให้มีการแบ่งปันความรู้กัน โดยการชี้แจงว่าถ้านำความรู้ของแต่ละคนที่ได้มานั้น มารวมกันจะต้องดีกว่าคนเดียวคิดจัดเป็นมรรค (๒) เสริมสร้างคุณธรรมการเอื้อเพื่อแบ่งปันสิ่งของกัน โดนเริ่มจากสิ่งเล็กๆ ก่อนจัดเป็นมรรค

๓.๕ แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านการวัดและประเมินผล ประกอบด้วย (๑) ครูผู้สอนต้องชี้แจงให้สามเณรเห็นจุดด้อยของตัวเองเพื่อนำไปพัฒนาต่อจัดเป็นมรรค (๒) มีการวัดและ

ประเมินผลอย่างยุติธรรม และวัดประเมินผลหลายๆด้านด้วยกัน เพราะว่าสามเณรบางรูปเรียน ท่อง บ่นตำราอาจไม่เก่ง แต่เขาทำอย่างอื่นเก่งกว่าจัดเป็นทั้ง สมุทัยนิโรธ และมรรค ซึ่งนำไปสู่การ แก้ปัญหาอย่างถูกต้อง

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓” ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

สภาพการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครู โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ทั้ง ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการ เรียนรู้ ด้านสื่อ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า

๑. สภาพการจัดการเรียนการสอนด้านหลักสูตร พบว่า การจัดการเรียนการสอนวิชา พระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้าน หลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมากไม่สอดคล้องกับแนวคิดของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๓๗: ๑๒) ที่เสนอว่า หลักสูตรซึ่งมุ่งไปที่เนื้อหาสาระส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องมาจาก หลายองค์ประกอบด้วยกัน ทั้งนักเรียนโรงเรียน ท้องถิ่น รวมถึงสภาพแวดล้อม

๒. สภาพการจัดการเรียนการสอนด้านกระบวนการเรียนรู้ พบว่า การจัดการเรียนการ สอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ไม่สอดคล้องกับแนวคิดของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๓๗: ๑๒) ที่เสนอว่า กระบวนการเรียนรู้ โรงเรียนไม่มีผลทำให้นักเรียนไม่ชอบ ไม่สนใจ ไม่อยากเรียน

๓. สภาพการจัดการเรียนการสอนด้านสื่อ พบว่า การจัดการเรียนการสอนวิชา พระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้าน สื่อโดยรวมอยู่ในระดับมาก ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพระปรีชา ปรีชาโน (แสงราม) (๒๕๕๓: ๗๗- ๗๘) ที่ผลการศึกษาพบว่า สื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเพราะเนื่องจากการ วิจัยในระยะเวลาที่แตกต่างกัน มีงบประมาณในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอน เช่น รูปภาพ วิดีทัศน์ ม้วนเทปบันทึกเสียง ไม่พอ มีเพียงเรื่องใช้บทความสั้นๆ ที่เกี่ยวกับการทำบุญในวันสำคัญทาง พุทธศาสนา และงานวิจัยของจรัส กาอินทร์ (๒๕๔๐: ๙๗) ที่พบว่า ครูมีปัญหาการใช้สื่อ ขาดแคลน สื่อทั้งปริมาณและคุณภาพ สื่อที่ใช้เป็นหนังสือ รูปภาพ ของจริง วิดีทัศน์ ส่วนใหญ่ครู ใช้การสอนแบบ บรรยาย เพราะว่าบริบทของนักเรียนรวมถึงพื้นที่ก็แตกต่างกัน

๔. สภาพการจัดการเรียนการสอนด้านกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า การจัดการเรียนการ สอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพนิดา สีนสุวรรณ, วีระวัฒน์ พูลทวี และอัญชลี เศรษฐเสถียร (๒๕๓๒: ๙๖) ที่ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้อยู่ใน ระดับน้อย มีเพียงกิจกรรมที่ทำบ่อยครั้งคือการสวดมนต์ไหว้พระการฝึกสมาธิให้มีสติสงบ การจัด กิจกรรมครูส่วนใหญ่มีปัญหาเพราะครูส่วนใหญ่ขาดทักษะการฝึกอบรมและสนับสนุนจากผู้บริหาร และตลอดจนไม่มีความรู้ความสามารถ เนื่องมาจากการบริหารการจัดการของครูและนักเรียนที่ แตกต่างกัน

๕. สภาพการจัดการเรียนการสอนด้านการวัดและประเมินผล พบว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับน้อย ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของจรล กาอินทร์ (๒๕๔๐: ๙๗) ที่ผลการวิจัยพบว่า การประเมินผลอยู่ในระดับน้อย จึงควรประเมินผลให้ครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย ด้านจิตพิสัย และความสอดคล้องกับแนวคิดของบุญเรียง ขจรศิลป์ (๒๕๓๐: ๘๔) ที่เสนอว่า การวัดผลประเมินผลวิชาพระพุทธศาสนาแตกต่างจากวิชาสามัญทั่วไป เพราะต้องอาศัยการวัดและประเมินผลพฤติกรรมของนักเรียนทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย การวัดผู้เรียนด้านพฤติกรรมและการปฏิบัติหลักคำสอนพระพุทธเจ้าเป็นสิ่งจำเป็นครูต้องสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกของนักเรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนาทั้งร่างกายจิตใจ อารมณ์และสังคมควบคู่กันไป

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

๑) ภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านหลักสูตร คือ (๑) ควรส่งเสริมให้ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนามีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตร เสนอความคิดเห็น เพราะจะได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนและรู้ปัญหาของหลักสูตรรวมถึงบริบทของผู้เรียนแต่ละที่ต่างกัน (๒) ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดหางานหรือองค์กรมารองรับความรู้ส่วนพระพุทธศาสนาของผู้ที่จบการศึกษาไป (๓) ควรมีการปรับหลักสูตรให้ตรงตามความรู้ความสามารถของผู้เรียน

๒) ภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านกระบวนการเรียนรู้ คือ (๑) จัดการอบรมสามเณรโดยสลับให้สามเณรที่มีความประพฤติที่ดีมีความเป็นผู้นำดูแลน้องๆ สามเณร (๒) เสริมสร้างการเอาใจใส่ให้ความอบอุ่นแก่สามเณรผ่านการทำกิจวัตร การทำวัตร การปลูกผัก การกวาดลานวัด การทำงานเป็นทีม

๓) ภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านสื่อ คือ (๑) มีการจัดอบรมครูผู้สอนในเรื่องการใช้สื่อ (๒) ให้สามเณรมีการพัฒนาการใช้สื่อด้วย โดยการเริ่มจากการใช้สื่อง่ายๆ ก่อน (๓) จัดกิจกรรมต่างๆ หาทุนทรัพย์เพิ่มเพื่อนำมาเสริมสื่อเพื่อการศึกษา โดยการมีส่วนร่วมแบบบวร คือ บ้าน วัด โรงเรียน ช่วยเหลือกัน

๔) ภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ คือ (๑) ส่งเสริมให้มีการแบ่งปันความรู้กัน โดยการชี้แจงว่าถ้านำความรู้ของแต่ละคนที่ได้มานั้น มารวมกันจะได้องค์ความรู้ที่ดีกว่าคนเดียวคิด แสดงให้เห็นผลลัพธ์ของการทำงานเป็นทีมโดยการยกตัวอย่างประกอบ (๒) เสริมสร้างคุณธรรมการเอื้อเฟื้อแบ่งปันสิ่งของกัน โดนเริ่มจากสิ่งเล็กๆ ก่อน

๕) ภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านการวัดและ

ประเมินผล คือ (๑) ครูผู้สอนต้องชี้แจงให้สามเณรเห็นจุดด้อยของตัวเองเพื่อนำไปพัฒนาต่อ (๒) มีการวัดและประเมินผลอย่างยุติธรรม และวัดประเมินผลหลายๆด้านด้วยกัน เพราะว่าสามเณรบางรูปเรียน ท่อง บ่นตำราอาจไม่เก่ง แต่เขาทำอย่างอื่นเก่งกว่า

๒. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓

๒) ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องศึกษาสภาพแวดล้อมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

๓) ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องศึกษาบริบทของการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๓๗). **ผลการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : ครูสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๔๔). **คู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง ศีลธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย**. กรุงเทพมหานคร: ครูสภาลาดพร้าว.
- จรัส กาอินทร์. (๒๕๔๐). **ปัญหาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทินพันธ์ นาคะตะ. (๒๕๔๓). **พระพุทธศาสนากับสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร : สหายบล็อกและการพิมพ์.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. (๒๕๓๐). **วิจัยทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.
- ปรีชา ปรีชาโน (แสงราม). (๒๕๕๓). **การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนสตรีวัดระฆัง เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พินดา สีนสุวรรณ, วีระวัฒน์ พูลทวี และอัญชลี เศรษฐเสถียร. (๒๕๓๒). **สภาพการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาพุทธศักราช ๒๕๒๔ ของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตการศึกษา ๘**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิไล ตั้งจิตสมคิด. (๒๕๓๔). **การศึกษาและความเป็นครูไทย**. กรุงเทพมหานคร : โอเอสพริ้นติ้งเฮ้าส์.
- สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย. (๒๕๔๒). **การส่งเสริมศาสนาและพัฒนาจิตใจและการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด**. เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการ.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (๒๕๔๒). **การพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักพุทธศาสตร์ : ทักษะกระบวนการเผชิญสถานการณ์**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุโขทัยธรรมมาธิราช.

การพัฒนาแบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาการสอน
ภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
The Development of English Writing Skill Exercises for the Students
in Teaching English Program in Faculty of Education Phranakhon Si
Ayutthaya Rajabhat University

ภัทร หลังประยูร Patthaporn Langprayoon^๑

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ ๑) เพื่อสำรวจข้อผิดพลาดด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ ๒) เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ ๓) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะ โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสำรวจข้อผิดพลาดด้านการเขียนภาษาอังกฤษ แบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สูตรการหาประสิทธิภาพ E_1/E_2 และ สถิติ t-test independent ผลการวิจัยพบว่า ข้อผิดพลาดด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ ที่ผิดพลาดมากที่สุดได้แก่ Conjunction คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๗๖ และ ข้อผิดพลาดด้านการเขียนภาษาอังกฤษน้อยสุดได้แก่ Present perfect คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๗๖ ผลการพัฒนาแบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพโดยเฉลี่ย ๘๓.๔๘/๘๓.๘๗ โดยมีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ ๘๓.๔๘ และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ ๘๓.๘๗ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ๘๐/๘๐ ที่ตั้งไว้ทุกแบบฝึกทักษะ ผลการทดลองใช้แบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษพบว่า นักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะมีทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึกทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

คำสำคัญ: แบบฝึกทักษะ, การเขียนภาษาอังกฤษ

Abstract

Three purposes of this research are 1) to survey errors in writing from Teaching English Program students 2) to develop of English writing exercises for the students in Teaching English Program 3) to compare English writing skill achievement in pretest and posttest. The participants in this research were students in Teaching English Program in Faculty of Education Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. The materials of research were survey of error in writing form, English writing skill exercises and pretest- posttest questions. The statistic of research were percentage, mean, standard deviation, E_1/E_2 and t-test independent. The results of research found that Conjunction is the most error in writing (77%) 72 students did some errors in this part. The least error in writing was using Present Perfect Tense (23.76%) Only 22 students faced this problem in writing. The average of results of development of English writing skill exercises was 83.48/83.87. The Effective of Process (E_1) was 83.48 and The Effective of Result (E_2) was 83.87 which was higher than the standard 80/80 for every exercise. The finding of this research found that the achievement level of post-test of Teaching English Program students who practice their wring by using the writing exercise is higher than the pre-test with a statistic significant figure at 0.05

Keyword: Exercises, English Writing Skill

บทนำ

การเขียนมีความสำคัญเนื่องจากเป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสารที่เป็นลายลักษณ์อักษร และเป็นสิ่งที่ช่วยให้เราสามารถสื่อสารกับผู้คนจากทั่วทุกมุมโลก โดยเฉพาะการเขียนภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษากลางในการสื่อสารนั้นนับเป็นสิ่งสำคัญมากยิ่งขึ้น เนื่องจากภาษาอังกฤษนั้นนับเป็นหนึ่งในหกของภาษาราชการของสหประชาชาติ ดังนั้นภาษาอังกฤษจึงเป็นภาษาที่นิยมใช้อย่างกว้างขวาง เช่น หนังสือคู่มือ หนังสือพิมพ์ จดหมาย อีเมลและรวมถึงข้อมูลต่างๆ จะถูกเขียนเป็นภาษาอังกฤษ คนหลายพันล้านคนพูดและเขียนภาษาอังกฤษได้อย่างน้อยในระดับพื้นฐาน ดังนั้นทักษะการเขียนเป็นภาษาอังกฤษจึงเป็นเรื่องสำคัญที่นักศึกษาจำเป็นต้องเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป

จากความสำคัญของการเขียนภาษาอังกฤษ สิ่งที่เป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งคือ ทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษ ซึ่งมีความจำเป็นต่อการทำงาน รวมถึงต่อการศึกษาเป็นอย่างมากในปัจจุบัน กล่าวคือ ในด้านการประกอบอาชีพ การเขียนเป็นสิ่งจำเป็นในหลากหลายสาขาอาชีพทั้งด้านธุรกิจ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านวิทยาศาสตร์ ความบันเทิง การบิน การทูต และอื่นๆ นอกจากนี้ทักษะด้านการเขียนยังมีความจำเป็นต่อนักศึกษาในหลากหลายสาขา เช่น ในด้านวิศวกรรมศาสตร์ นักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ ควรมีความรู้เกี่ยวกับการเขียนเชิงเทคนิค เนื่องจากอาจต้องเขียนเอกสารทางเทคนิคต่างๆ ในด้านวิทยาศาสตร์ นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์อาจต้องเขียนเอกสารวิจัย สำหรับการเขียนบทความวิจัย ทั้งนี้เอกสารวิจัยที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษไม่ควรมีข้อผิดพลาดในการสะกดและไวยากรณ์ หากนักศึกษามีปัญหาด้านการเขียน อาจจะไม่สามารถเขียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยต่างๆพบว่า นักเรียนนักศึกษามีปัญหาด้านการเขียนภาษาอังกฤษ และจากการศึกษา วิจัยการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาอังกฤษพบว่า ทั้งนักเรียนและนักศึกษาไทยมีความผิดพลาดด้าน ไวยากรณ์และโครงสร้าง รวมถึงการใช้เครื่องหมายวรรคตอน การใช้อักษรตัวใหญ่ และการสะกดคำ การใช้คำไม่ตรงกับบริบท การใช้รูปแบบกริยาไม่ถูกต้อง และการใช้คำหน้าคำนามผิด (เกศินี บำรุงไทย, ๒๕๕๔: ๕๔) และจากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้านการเขียนของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษของ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา พบว่านักศึกษามีความผิดพลาดในหลายด้าน เช่น การใช้คำเชื่อม (conjunction) การใช้ articles การใช้คำบุพบท (preposition) การใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ และการเลือกใช้คำศัพท์ เป็นต้น (Langprayoon, 2559: 171) ซึ่งจากปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว การใช้นวัตกรรมที่จะนำมาช่วยในการแก้ปัญหาของการขาดทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาได้นั้นคือ แบบฝึกทักษะ เพราะแบบฝึกทักษะเป็นนวัตกรรมและสื่อการเรียนการสอน ที่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อฝึกปฏิบัติ ฝึกทักษะ เพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจต่าง ๆ ของนักศึกษาให้มีทักษะความสามารถที่ดียิ่งขึ้น โดยที่นักศึกษาสามารถฝึกปฏิบัติและทบทวนความรู้ได้ด้วยตนเองในเรื่องที่ทำการศึกษาค้นคว้ามาแล้วจากการทำแบบฝึกทักษะ โดยนักศึกษาสามารถฝึกปฏิบัติและทบทวนความรู้ได้อย่างไม่จำกัดจำนวนครั้ง ในทุกเวลาและทุกสถานที่ สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษาได้อย่างต่อเนื่องจากการเรียนรู้เนื้อหาสาระแล้วก็มาทำแบบฝึกต่างๆ เพื่อเป็นการตรวจสอบวัดความรู้ความเข้าใจ ทักษะที่ได้รับว่าได้รับว่ามีมากน้อยเพียงใด นักศึกษายังต้องฝึกปฏิบัติกับแบบฝึกทักษะใน

ทักษะได้อีกบ้างเพื่อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (บริบูรณ์ ขอบทำดี, ๒๕๕๙: ๘๙)

จะเห็นได้ว่าความสำคัญของการเขียนภาษาอังกฤษนับเป็นสิ่งหนึ่งที่สามารถช่วยให้นักศึกษาสามารถติดต่อสื่อสาร ช่วยในการเรียนการสอนและช่วยพัฒนาตนเองให้ได้มากยิ่งขึ้น ขึ้นไปแต่นักศึกษาก็ยังขาดทักษะในการเขียนภาษาอังกฤษในหลายด้าน ซึ่งแบบฝึกทักษะเป็นนวัตกรรมที่สามารถนำมาช่วยแก้ไขปัญหานี้ให้กับนักศึกษาได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการพัฒนาแบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษให้กับนักศึกษาได้พัฒนาศักยภาพและสามารถนำเอาทักษะที่ได้รับจากการฝึกกับแบบฝึกทักษะไปใช้ในการเรียนการสอนและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อสำรวจข้อผิดพลาดด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
๒. เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
๓. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาแบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โดยมีขั้นตอนในการวิจัยดังต่อไปนี้

๑. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - ๑.๑ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาจำนวน ๑๕๐ คน
 - ๑.๒ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจข้อผิดพลาดด้านการเขียนภาษาอังกฤษ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาจำนวน ๑๐๘ คน ซึ่งขนาดกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการคำนวณโดยใช้โปรแกรม Taro Yamane และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีการแบบอย่างง่ายด้วยการจับฉลาก
 - ๑.๓ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองแบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาจำนวน ๓๐ คน
๒. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือการวิจัย คือ การพัฒนาแบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษ ดังนี้

๒.๑ ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกทักษะและการเขียนภาษาอังกฤษ แล้วนำข้อมูลที่ได้เกี่ยวกับการเขียนภาษาอังกฤษมาพัฒนาเป็นแบบสำรวจข้อผิดพลาดด้านการเขียนภาษาอังกฤษ

๒.๒ ประชุมกลุ่มย่อย (focus group) อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ และอาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อทำการวิเคราะห์แบบสำรวจข้อผิดพลาดด้านการเขียนภาษาอังกฤษ

๒.๓ นำแบบสำรวจข้อผิดพลาดด้านการเขียนภาษาอังกฤษไปทดลองใช้ (try out) กับนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑ คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นก็นำแบบสำรวจไปทดลองใช้กับนักศึกษาจำนวน ๑๐ คน อีกครั้งเพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสำรวจข้อผิดพลาดด้านการเขียนภาษาอังกฤษแล้วนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาแก้ไข

๒.๔ นำแบบสำรวจข้อผิดพลาดด้านการเขียนภาษาอังกฤษไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาจำนวน ๑๐๘ คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาอังกฤษ

๒.๕ นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาอังกฤษกับกลุ่มตัวอย่างและข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกทักษะมาพัฒนาเป็นแบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษและพัฒนาแบบทดสอบก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน

๒.๖ ประชุมกลุ่มย่อย (focus group) อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ และอาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อทำการวิเคราะห์แบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษและพัฒนาแบบทดสอบก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน

๒.๗ นำแบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษไปทดลองใช้ (try out) กับนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑ คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นก็นำแบบฝึกทักษะไปทดลองใช้กับนักศึกษาจำนวน ๑๐ คน อีกครั้งเพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบฝึกทักษะแล้วนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาแก้ไข

๓. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือการวิจัย คือ ขั้นตอนการทดลองใช้แบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษ

๓.๑ ให้นักศึกษากลุ่มทดลองทำแบบทดสอบก่อนเรียนแล้วทำการเก็บคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนไว้

๓.๒ ให้นักศึกษากลุ่มทดลองทำการทดลองใช้แบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษทุกแบบฝึกแล้วทำการเก็บคะแนนแบบทดสอบระหว่างเรียน

๓.๓ หลังจากให้นักศึกษากลุ่มทดลองได้ทดลองใช้แบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษครบแล้วจึงให้กลุ่มทดลองทำแบบทดสอบหลังเรียน

๓.๔ วิเคราะห์ข้อมูลคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน

๔. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๑ สถิติที่ใช้ในการวิจัยในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

๔.๒ การหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษ ใช้สูตรการหาประสิทธิภาพ E_1/E_2 และใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษที่ ๘๐/๘๐

๔.๓ สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบคะแนนทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียนได้แก่สถิติ t-test independent

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยการพัฒนาแบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

ผลการสำรวจข้อผิดพลาดด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มีผลการวิจัยดังแสดงในตาราง

ตารางแสดงผลการสำรวจข้อผิดพลาดด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ประเภทของข้อผิดพลาด	จำนวนนักศึกษาที่เขียนผิดพลาด	ค่าร้อยละ
๑ .Conjunction	๗๒	๗๗.๗๖
๒. Fragment and run on sentences	๖๘	๗๓.๔๔
๓. Article	๖๔	๖๙.๑๒
๔. Preposition	๖๒	๖๖.๙๖
๕. Capital letter	๕๖	๖๐.๔๘
๖. Word choices	๕๒	๕๖.๑๖
๗. Adjective	๔๘	๕๑.๘๔
๘. Subject verb agreement	๔๔	๔๗.๕๒
๙. Passive voice	๔๒	๔๕.๓๖
๑๐. Pronoun	๔๑	๔๔.๒๘
๑๑. First language interference	๔๐	๔๓.๒๐
๑๒. Punctuation	๓๖	๓๘.๘๘
๑๓. Past tense	๓๒	๓๔.๕๖
๑๔. Infinitive	๒๔	๒๕.๙๒
๑๕. Present perfect	๒๒	๒๓.๗๖

จากตารางพบว่า ข้อผิดพลาดด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาที่ผิดพลาดมากที่สุดได้แก่ Conjunction จำนวน ๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๗๖ ข้อผิดพลาดรองลงมาได้แก่ Fragment and run on sentences จำนวน ๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๔๔ และ Article, Preposition, Capital letter, Word choices, Adjective, Subject verb agreement, Passive voice, Pronoun, First language interference, Punctuation, Past tense, Infinitive, Present perfect ตามลำดับ

ตารางผลการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษ

แบบฝึกทักษะ ด้านการเขียนภาษาอังกฤษ	คะแนนระหว่างการใช้แบบฝึก ทักษะด้านการเขียน ภาษาอังกฤษ			คะแนนจากแบบทดสอบ หลังเรียน		
	คะแนน เต็ม	ค่าเฉลี่ย	ค่าร้อยละ ของค่าเฉลี่ย	คะแนน เต็ม	ค่าเฉลี่ย	ค่าร้อยละ ของค่าเฉลี่ย
ชุดที่ ๑ Conjunction	๓๐	๒๔.๗๙	๘๒.๖๓	๕	๔.๑๐	๘๒.๐๐
ชุดที่ ๒ Fragment and run on sentences	๓๐	๒๕.๓๓	๘๔.๔๓	๕	๔.๒๓	๘๔.๖๐
ชุดที่ ๓ Article	๓๐	๒๔.๐๗	๘๐.๒๓	๕	๔.๐๓	๘๐.๖๐
ชุดที่ ๔ Preposition	๓๐	๒๕.๒๗	๘๔.๒๓	๕	๔.๒๗	๘๕.๔๐
ชุดที่ ๕ Capital letter	๓๐	๒๕.๙๐	๘๖.๓๓	๕	๔.๓๗	๘๗.๔๐
ชุดที่ ๖ Word choices	๒๐	๑๗.๑๗	๘๕.๘๕	๕	๔.๓๐	๘๖.๐๐
ชุดที่ ๗ Adjective	๒๐	๑๖.๕๐	๘๒.๕๐	๕	๔.๑๗	๘๓.๔๐
ชุดที่ ๘ Subject verb agreement	๒๐	๑๗.๒๓	๘๖.๑๕	๕	๔.๓๓	๘๖.๖๐
ชุดที่ ๙ Passive voice	๒๐	๑๖.๒๘	๘๑.๔๐	๕	๔.๐๖	๘๑.๒๐
ชุดที่ ๑๐ Pronoun	๒๐	๑๖.๒๔	๘๑.๒๐	๕	๔.๑๐	๘๒.๒๐
ชุดที่ ๑๑ First language interference	๒๐	๑๖.๗๓	๘๓.๖๕	๕	๔.๑๓	๘๒.๒๐
ชุดที่ ๑๒ Punctuation	๒๐	๑๖.๖๘	๘๓.๔๐	๕	๔.๒๐	๘๔.๐๐
ชุดที่ ๑๓ Past tense	๒๐	๑๖.๘๐	๘๔.๐๐	๕	๔.๒๓	๘๔.๖๐
ชุดที่ ๑๔ Infinitive	๒๐	๑๗.๐๗	๘๕.๓๕	๕	๔.๓๐	๘๖.๐๐
ชุดที่ ๑๕ Present perfect	๒๐	๑๖.๕๗	๘๒.๘๕	๕	๔.๐๗	๘๑.๔๐
รวมเฉลี่ย	๒๓.๓๓	๑๙.๕๑	๘๓.๔๘	๕	๔.๑๙	๘๓.๘๗

จากตารางพบว่า แบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพโดยเฉลี่ย ๘๓.๔๘/๘๓.๘๗ โดยมีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ ๘๓.๔๘ และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ ๘๓.๘๗ เมื่อพิจารณาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) แต่ละแบบฝึกทักษะพบว่าแบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพของกระบวนการสูงสุด ได้แก่ แบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษชุดที่ ๕ Capital letter มีค่าเท่ากับ ๘๖.๓๓ แบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพของกระบวนการต่ำสุด ได้แก่ แบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษชุดที่ ๓ Article มีค่าเท่ากับ ๘๐.๒๓ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง ๘๐.๖๐-๘๗.๔๐ โดยแบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพของผลลัพธ์สูงสุด ได้แก่ แบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษชุดที่ ๕ Capital letter มีค่าเท่ากับ ๘๗.๔๐ และแบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพของผลลัพธ์ต่ำสุด ได้แก่ แบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษชุดที่ ๓ Article มีค่าเท่ากับ ๘๐.๖๐ ผลการคำนวณประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษ พบว่า ประสิทธิภาพโดยรวมมีค่า ๘๓.๔๘/๘๓.๘๗ ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ๘๐/๘๐ ที่ตั้งไว้และเมื่อพิจารณาแต่ละแบบฝึกทักษะพบว่า มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ๘๐/๘๐ ทุกแบบฝึก

ตารางผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการเขียนภาษาอังกฤษก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษ

กลุ่มทดลอง	n	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	๓๐	๓๕.๔๐	๖.๙๕	๐.๐๐๐*
หลังเรียน	๓๐	๖๐.๐๗	๘.๘๗	

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางพบว่า นักศึกษาสาขาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่เรียนโดยแบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษมีทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึกทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เป็นงานวิจัยที่มุ่งเน้นที่จะแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับข้อผิดพลาดด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ซึ่งทักษะการเขียนเป็นทักษะหนึ่งที่มีความจำเป็นต่อการเรียนการสอนของนักศึกษา อีกทั้งนักศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจและทักษะในด้านการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อนำความรู้ ความเข้าใจและทักษะที่นักศึกษามีนำไปสอนให้นักเรียนตามโรงเรียนต่างๆ ที่นักศึกษาจะต้องออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูหรือตอนที่นักศึกษาจะต้องเป็นครูในอนาคต ถ้านักศึกษาไม่มีทักษะในการเขียนภาษาอังกฤษก็จะส่งผลทำให้นักศึกษาไม่สามารถถ่ายทอดประสบการณ์ ความรู้และทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษไปสู่นักเรียน

ได้ ดังเช่นงานวิจัยของ Salima. R. (2012: 318-327) ได้ค้นพบว่า ผู้ที่ขาดทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษอันเนื่องมาจากการขาดการฝึกฝน การขาดความรู้พื้นฐานส่งผลทำให้ผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการฝึกปฏิบัติและพัฒนาทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษ ดังนั้นครูผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการเขียนของผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง จึงเป็นที่มาของงานวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาและหวังว่างานวิจัยนี้จะเป็นนวัตกรรมที่ช่วยส่งเสริมทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษให้กับนักเรียน นักศึกษาและผู้สนใจได้นำงานวิจัยนี้ไปใช้ประโยชน์และต่อยอดความรู้ นอกจากนั้นแล้วงานวิจัยนี้อาจมีส่วนช่วยให้มีการยกระดับเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถและทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษของพลเมืองในประเทศไทยจนสามารถพัฒนาทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษได้ดียิ่งขึ้นไปจนทัดเทียมนานาชาติได้

ผลการสำรวจข้อผิดพลาดทางการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ทำให้เห็นได้ว่านักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการทักษะการเขียนในด้านการแต่งประโยคภาษาอังกฤษที่มีใจความสมบูรณ์ จะเห็นได้จากผลการวิจัยตั้งแต่การใช้ Conjunction, Fragment and run on sentences ที่นักศึกษาเกิดข้อผิดพลาดทางการเขียนมากที่สุด อาจเป็นเพราะจากอิทธิพลจากภาษาแม่ (native language) ของการใช้ภาษาไทยเมื่อต้องทำการเขียนเป็นภาษาอังกฤษก็ยังคำนึงถึงการเขียนให้เป็นไปตามลักษณะตามรูปแบบของภาษาไทยจึงทำให้เกิดข้อผิดพลาดทางการเขียน นอกจากนั้นแล้วนักศึกษาอาจจะใช้ Google translate ในการช่วยแปลภาษา ซึ่งโปรแกรมไม่สามารถแปลภาษาได้ถูกต้องตามหลักการเขียนได้อย่างแน่นอน ผสมผสานกับตัวนักศึกษาเองก็มีความรู้ที่ไม่เพียงพอต่อการเขียนภาษาอังกฤษ จึงเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่ก่อให้เกิดข้อผิดพลาดด้านการเขียน อีกทั้งความแตกต่างของสระและพยัญชนะในภาษาไทยกับภาษาอังกฤษมีความแตกต่างกัน จึงส่งผลทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการใช้ Article, Preposition และ Capital letter ซึ่งเป็นการใช้สระและพยัญชนะในภาษาอังกฤษที่มีความแตกต่างในการใช้เมื่อเทียบกับภาษาไทย

จากการพัฒนาแบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา พบว่า แบบฝึกทักษะที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกแบบฝึกทักษะ โดยแบบฝึกทักษะที่มีค่าประสิทธิภาพสูงสุดและมีค่าประสิทธิภาพ(E_1/E_2) ใกล้เคียงกันคือ แบบฝึก ทักษะชุดที่ ๕ Capital letter ($E_1=๘๖.๓๓$, $E_2=๘๗.๔๐$) ซึ่งแบบฝึกทักษะชุดที่ ๕ เน้นการใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ในการฝึกการขึ้นต้นประโยค เมื่อนักศึกษาได้ทำการฝึกทักษะบ่อยๆ จึงทำให้เกิดความชำนาญในการใช้มากขึ้น ส่วนในแบบฝึกทักษะที่มีค่าประสิทธิภาพต่ำที่สุด ได้แก่ แบบฝึกทักษะที่ ๓ Article ($E_1=๘๐.๒๓$, $E_2=๘๐.๖๐$) เป็นแบบฝึกทักษะเกี่ยวกับการใช้ the ซึ่งนักศึกษาประสบกับปัญหาการใช้เป็นอย่างมาก เนื่องจากเงื่อนไขของการใช้ the จะกล่าวถึงสิ่งที่กล่าวมาแล้วหรือสิ่งที่มีเพียงอย่างเดียว นอกจากนั้นแล้วอาจเป็นเพราะมุมมองของวัฒนธรรมการใช้ภาษาที่แตกต่างกันจึงทำให้นักศึกษาเกิดความสับสนในการใช้ Article จึงทำให้แบบฝึกทักษะที่ ๓ Article จึงมีค่ามีประสิทธิภาพต่ำที่สุด แต่ถึงอย่างไรก็ตามการที่แบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาขึ้นก็ยังมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกแบบฝึกทักษะ อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้พัฒนาแบบฝึกทักษะด้านการเขียน

ภาษาอังกฤษอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนถูกต้อง ผ่านการประชุมกลุ่มย่อยจากอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษและด้านเทคโนโลยีการศึกษาและทำการทดลองใช้ (try out) อย่างเป็นขั้นตอนและปรับปรุงแก้ไขอย่างสมบูรณ์ จึงส่งผลทำให้แบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ทุกแบบฝึกทักษะ

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการเขียนภาษาอังกฤษก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา พบว่า นักศึกษาที่ได้ฝึกทักษะผ่านแบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เพราะนักศึกษาได้เรียนรู้ด้วยการฝึกปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริงกับแบบฝึกทักษะ ทำแบบฝึกทักษะบ่อย ๆ จนเกิดความชำนาญและยังมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ด้านการเขียนภาษาอังกฤษสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

๑) การนำแบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษไปใช้นั้น ควรศึกษารายละเอียดเนื้อหา จุดประสงค์ และขั้นตอนการใช้แบบฝึกทักษะต่าง ๆ ให้เข้าใจเพื่อจะได้ใช้แบบฝึกทักษะได้ตรงตามวัตถุประสงค์และเกิดประสิทธิภาพกับนักศึกษาสูงสุด

๒) จากการศึกษาวิจัย พบว่าการสอนประกอบการใช้แบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษมีผลทำให้นักศึกษามีทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษสูงขึ้น ดังนั้นจึงควรจัดการเรียนการสอนประกอบการใช้แบบฝึกทักษะให้กับนักศึกษาในระดับชั้นอื่น ๆ ได้ต่อไป

๓) ในการนำแบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษไปใช้กับนักศึกษาในระดับชั้นป้อนหรือสาขาอื่นๆ อาจารย์ผู้สอนควรวางแผนกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนให้ต่อเนื่องเหมาะสม ปรับเวลาทำกิจกรรมให้เหมาะสมกับศักยภาพของนักศึกษาเพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรมีการพัฒนาแบบฝึกทักษะทางด้านการเขียนภาษาอังกฤษ ในเชิงวิชาการ เช่น การพัฒนารูปแบบแบบฝึกทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ แบบฝึกทักษะสำหรับการบดคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษ เป็นต้น

๒) ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะกับทักษะภาษาอังกฤษในด้านอื่น ๆ ระดับชั้นอื่นๆ ต่อไป เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่ได้จัดสรรงบประมาณทุนสนับสนุนการทำวิจัยในครั้งนี้

บรรณานุกรม

- เกตุณี บำรุงไทย. (๒๕๕๔). การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาอังกฤษระดับย่อหน้าของ
นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. คณะศิลป
ศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- บริบูรณ์ ขอบทำดี. (๒๕๕๙). การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: แดเน็กซ์.
- รัตน์ บัสนันท์. (๒๕๕๖). การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา. พิษณุโลก: บักร้าฟัก.
- สุเทพ อ่วมเจริญ. (๒๕๕๘). การเรียนการสอน: การออกแบบ นวัตกรรมและเทคโนโลยี. นครปฐม:
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุมาลี ชัยเจริญ. (๒๕๕๔). เทคโนโลยีการศึกษา หลักการ ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ Educational
Technology: Principles Theories to Practices. พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น: โรง
พิมพ์คลังน่านวิทยา.
- Langprayoon, P. (2559). Survey of Errors in English Writing of Thai EFL Students at
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. การประชุมวิชาการระดับชาติ
มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มศรีอยุธยา ครั้งที่ 7 พระนครศรีอยุธยา.
- Hickey, R. (2010). Varieties of English in Writing: The Written Word as Linguistic
Evidence. Netherlands: John Benjamins Publishing Company.
- Lomer, R.G. and Ashmun, M. (2010). The Study and Practice of Writing English.
Boston: Nabu Press.
- Maskari K.M. (2012). A Practical Guide to Business Writing. Writing in English for
Non-Native Speakers. USA: John Wiley & Sons Inc.
- Murray, N. (2012). Writing Essays in English Language and Linguistics: Principles,
Tips and Strategies for Undergraduates. England: Cambridge University
Press.
- Salima, R. (2012). Measures of Eliminating EFL Students' Errors in Writing. Social
and Behavioral Sciences 69: 318 – 327.
- Wallwork, A. (2013). English for Academic Research: Writing Exercises. USA:
Springer.
- Wallwork, A. (2011). English for Writing Research Papers. USA: Springer.
- Wallwork, A. (2014). User Guides, Manuals, and Technical Writing: A Guide to
Professional English. USA: Springer.
- Wilson, P. and Glazier, T.F. (2011) The least you should know about English.
Writing skills, form C. USA: Wadsworth

ภาคผนวก

กระบวนการจัดทำวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นวารสารทางวิชาการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยทางการศึกษา และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และเพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางพระพุทธศาสนาและบูรณาการการศึกษา กับศาสตร์สมัยใหม่ โดยจัดพิมพ์ออกเผยแพร่ปีละ ๓ ฉบับ (ประจำเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน, เดือนพฤษภาคมถึงเดือนสิงหาคม, และเดือนกันยายน ถึงเดือนธันวาคม) โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานจัดทำวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดังต่อไปนี้

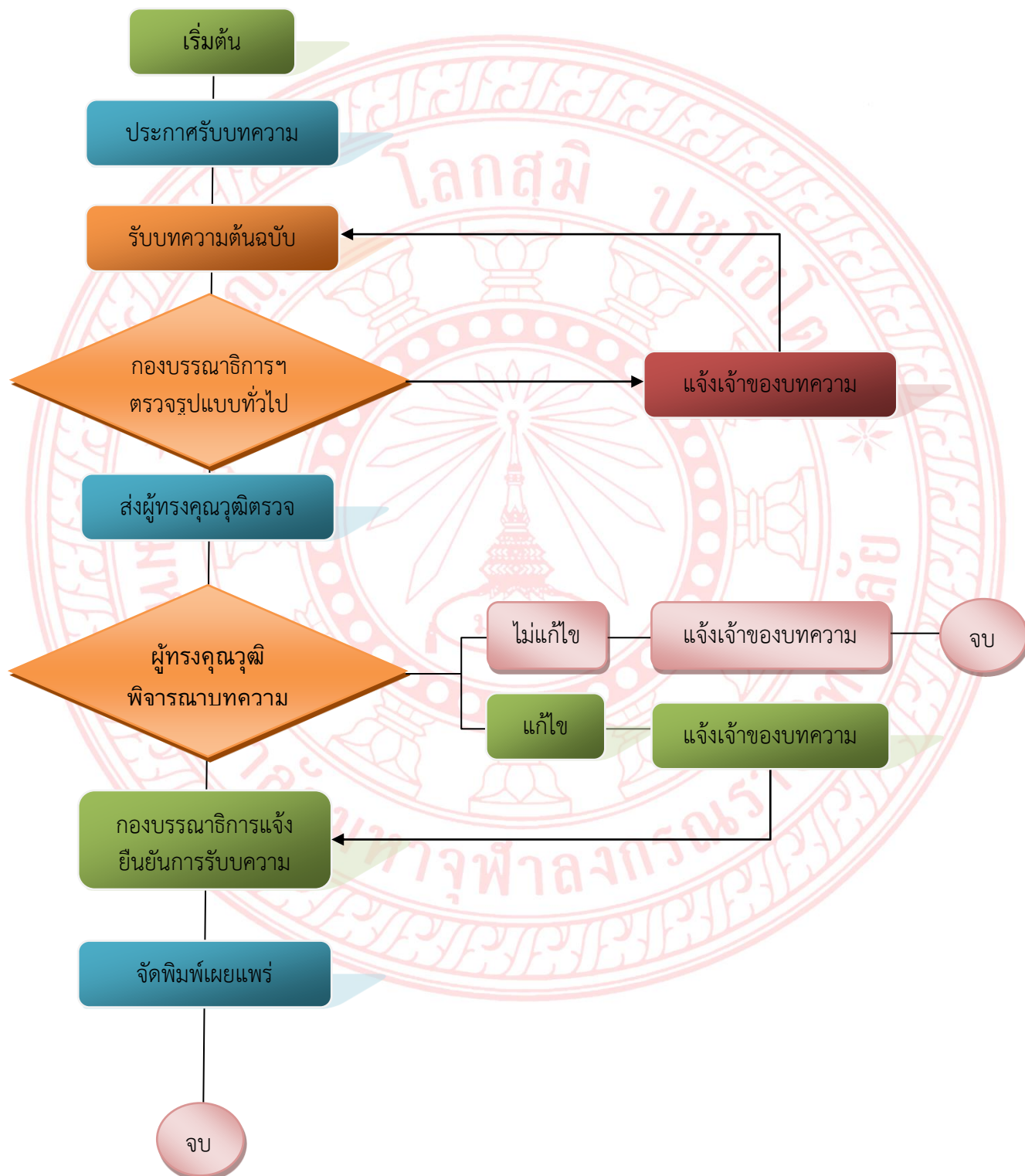
๑. ประกาศรับต้นฉบับจากคณาจารย์/นักวิจัย/นิสิต
๒. กองบรรณาธิการวารสารฯ ตรวจสอบความสมบูรณ์และถูกต้องของต้นฉบับ
๓. กองบรรณาธิการวารสารฯ จัดส่งต้นฉบับให้ผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ในสาขาวิชานั้นๆ อ่านประเมินต้นฉบับ จำนวน ๒ ท่าน/เรื่อง
๔. ส่งให้ผู้เขียนแก้ไขตามผลการอ่านประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review)
๕. กองบรรณาธิการวารสารฯ ตรวจสอบความถูกต้อง และจัดพิมพ์ต้นฉบับวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๖. จัดส่งต้นฉบับ ดำเนินการจัดทำรูปเล่ม
๗. กองบรรณาธิการวารสารฯ ดำเนินการเผยแพร่วารสาร

ระยะเวลาการเปิด-ปิดรับต้นฉบับ (ในรอบปี)

ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน)	เปิดรับเดือน พฤศจิกายน	ปิดรับ ธันวาคม
ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม)	เปิดรับเดือน มีนาคม	ปิดรับ เมษายน
ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม)	เปิดรับเดือน กรกฎาคม	ปิดรับ สิงหาคม

กระบวนการและขั้นตอนการจัดทำวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์

หลักเกณฑ์ในการลงตีพิมพ์ต้นฉบับของวารสารศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑. ต้นฉบับที่ผู้เขียนส่งมาเพื่อการพิจารณาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดวารสารหนึ่งมาก่อน
๒. ต้นฉบับที่ผู้เขียนส่งมาเพื่อการพิจารณาต้องไม่อยู่ระหว่างเสนอขอตีพิมพ์ ในวารสารอื่น
๓. เนื้อหาในต้นฉบับควรเกิดจากการสังเคราะห์ความคิดขึ้น โดยผู้เขียนเองไม่ได้ลอกเลียนหรือตัดทอนมาจากผลงานวิจัยของผู้อื่น หรือจากบทความอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือปราศจากการอ้างอิงที่เหมาะสม
๔. ผู้เขียนต้องเขียนต้นฉบับตามรูปแบบของต้นฉบับตามข้อกำหนดในระเบียบการส่งต้นฉบับ
๕. ผู้เขียนได้แก้ไขความถูกต้องของเรื่องที่ส่งมาตีพิมพ์ ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) แล้ว
๖. หลังจากผู้เขียนได้แก้ไขเรื่องแล้ว กองบรรณาธิการได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

ระเบียบการส่งต้นฉบับ

กองบรรณาธิการได้กำหนดระเบียบการส่งต้นฉบับไว้ให้ผู้เขียนยึดเป็นแนวทางในการส่งต้นฉบับสำหรับการตีพิมพ์วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และกองบรรณาธิการสามารถตรวจสอบต้นฉบับก่อนการตีพิมพ์ เพื่อให้วารสารมีคุณภาพสามารถนำไปใช้อ้างอิงได้

๑. การเตรียมต้นฉบับ มีรายละเอียดดังนี้

๑.๑ ขนาดของต้นฉบับ พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสันขนาดเอ ๔ โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและซ้ายมือ ๓.๕ เซนติเมตร ด้านล่างและขวามือ ๒.๕ เซนติเมตร

๑.๒ รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง ใช้รูปแบบอักษร TH SarabunPSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด โดยใช้ขนาด ชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการจัดวางตำแหน่งดังนี้

๑) ท้ายกระดาษ ประกอบด้วย

ชื่อเรื่องต้นฉบับของผู้เขียน ขนาด ๑๖ ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

เลขหน้า ขนาด ๑๖ ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวา

๒) ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) ขนาด ๑๖ ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

๓) ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ขนาด ๑๖ ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

๔) ชื่อผู้เขียน ขนาด ๑๖ ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวา ได้ชื่อเรื่อง (ในกรณีที่มิอาจารย์ที่ปรึกษาให้ลงชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาด้วย)

๕) ที่อยู่หรือหน่วยงานสังกัดของผู้เขียน ขนาด ๑๖ ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวา ได้ชื่อผู้เขียน

๖) หัวข้อของบทความย่อไทย/อังกฤษ ขนาด ๑๘ ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ ได้ที่อยู่/หน่วยงานสังกัดของผู้เขียน

๗) เนื้อหาบทคัดย่อไทย/อังกฤษ ขนาด ๑๖ ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น ๑ คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น ๑ Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน

๘) หัวข้อเรื่อง ขนาด ๑๖ ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

๙) หัวข้อย่อย ขนาด ๑๖ ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อยโดยเรียงตามลำดับหมายเลขตำแหน่งเว้น ๑ Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย

๑๐) เนื้อหา ขนาด ๑๖ ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น ๑ คอลัมน์ และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน

๑.๓ จำนวนหน้าต้นฉบับ ควรมีความยาวไม่ต่ำกว่า ๑๐ หน้าแต่ไม่เกิน ๑๒ หน้า

๒. การเรียงลำดับเนื้อหาต้นฉบับ

เนื้อหาภาษาไทยที่มีคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ควรแปลเป็นภาษาไทยให้มากที่สุด (ในกรณีที่คำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นคำเฉพาะที่แปลไม่ได้ หรือแปลแล้วไม่ได้ความหมายชัดเจนให้ทับศัพท์ได้) และควรใช้ภาษาที่ผู้อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน หากใช้คำย่อต้องเขียนคำเต็มไว้ครั้งแรกก่อนเนื้อหาต้องเรียงลำดับดังนี้

ก. บทความวิจัย

๑. **ชื่อเรื่อง** ควรสั้น และกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน ๑๐๐ ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

๒. **ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียน** เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หากเป็นนักศึกษา ให้ระบุสาขาวิชา คณะ และมหาวิทยาลัยที่ทำการศึกษทั้งภาษาไทยและอังกฤษ และหากเป็นอาจารย์ ให้ระบุสังกัด/คณะ และมหาวิทยาลัยที่ทำการสอน ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ

๓. **ที่อยู่** ระบุชื่อหน่วยงาน หรือสถาบันทั้งภาษาไทยและอังกฤษ E-mail และเบอร์โทรศัพท์ของผู้เขียน

๔. **บทคัดย่อ** เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านและเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน ๒๕๐ คำ หรือ ๑๕ บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) ซึ่งแปลจากบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษต้องมีเนื้อหาตรงกัน ใช้อักษรตัวตรง จะใช้ตัวเอนเฉพาะศัพท์วิทยาศาสตร์ และมีองค์ประกอบของบทคัดย่อให้ครบทั้งวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย และคำสำคัญ ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ

๕. **บทนำ** เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย และควรอ้างอิงงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

๖. **วัตถุประสงค์การวิจัย** ให้ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา โดยระบุเป็นข้อ

๗. **วิธีดำเนินการวิจัย** ควรอธิบายวิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ขั้นตอน ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลหลัก ตัวแปร (ถ้ามี) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล

๘. **สรุปผลการวิจัย** เป็นการเสนอสิ่งที่ได้จากการวิจัยเป็นลำดับอาจแสดงด้วยตารางกราฟ แผนภาพประกอบการอธิบาย ทั้งนี้ถ้าแสดงด้วยตาราง ควรเป็นตารางแบบไม่มีเส้น ขอบตารางด้านซ้ายและขวา หัวตารางแบบธรรมดาไม่มีสี ตารางควรมีเฉพาะที่จำเป็น ไม่ควรมีเกิน ๕ ตาราง สำหรับรูปภาพประกอบควรเป็นรูปภาพขาว-ดำ ที่ชัดเจนและมีคำบรรยายใต้รูปกรณีที่จำเป็นอาจใช้ภาพสีได้

๙. **อภิปรายผลการวิจัย** เป็นการสรุปผลที่ได้จากการวิจัย ควรมีการอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ หรือไม่เพียงใด และควรอ้างทฤษฎีหรือเปรียบเทียบการทดลองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นด้วยตามหลักการ หรือคัดค้านทฤษฎีที่มีอยู่เดิม รวมทั้งแสดงให้เห็นถึงการนำไปใช้ประโยชน์

๑๐. **ข้อเสนอแนะ** เป็นการให้ข้อเสนอแนะที่ได้จากกระบวนการทำการวิจัย ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

๑๑. **บรรณานุกรม** เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA Style (American Psychological Association Style) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อนแล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศ หากผู้เขียนมีมากกว่า ๓ คน ให้ใส่ชื่อ ๓ คนแรกแล้วตามด้วย และคณะหรือ et al.

ข. บทความวิชาการ

๑. **ชื่อเรื่อง** ควรสั้น และกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน ๑๐๐ ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

๒. **ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียน** เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หากเป็นนักศึกษา ให้ระบุสาขาวิชา คณะ และมหาวิทยาลัยที่ทำการศึกษ ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ และหากเป็นอาจารย์ ให้ระบุสังกัด/คณะ และมหาวิทยาลัยที่ทำการสอน ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ

๓. **ที่อยู่** ระบุชื่อหน่วยงาน หรือสถาบัน ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ E-mail และเบอร์โทรศัพท์ ของผู้เขียน

๔. **บทคัดย่อ** เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านและเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน ๒๕๐ คำ หรือ ๑๕ บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) ซึ่งแปลจากบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษต้องมีเนื้อหาตรงกัน ใช้อักษรตัวตรง

๕. **บทนำ** เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษา และควรอ้างอิงบทความ หรืองานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

๖. **วัตถุประสงค์** (อาจมีหรือไม่ก็ได้) ให้ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา

๗. **เนื้อหา** ผู้เขียนอาจแบ่งหัวข้อย่อยในประเด็นเนื้อหานี้ได้ตามประเด็นที่ผู้เขียนต้องการจะทำการนำเสนอในบทความ โดยเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการค้นคว้า

๘. **บทสรุป** เป็นการสรุปผลได้จากการศึกษาว่าได้พบประเด็นอะไรที่สำคัญ รวมทั้งประเด็นที่ผู้เขียนต้องการสรุปผล หรือเสนอแนะผลการศึกษาเพื่อนำไปพัฒนาและเป็นประโยชน์ทางการศึกษาในด้านใดได้บ้าง

๙. **บรรณานุกรม** เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA Style (American Psychological Association Style) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อนแล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศ หากผู้เขียนมีมากกว่า ๓ คน ให้ใส่ชื่อ ๓ คนแรกแล้วตามด้วย และคณะหรือ et al.

ตัวอย่างการเขียนบรรณานุกรม

๑. หนังสือ

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อหนังสือ**. เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

๒. รายงานทางวิชาการ

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). **ชื่องานวิจัย**. เมืองที่พิมพ์/สังกัด: หน่วยงานที่เผยแพร่.

๓. วิทยานิพนธ์

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อวิทยานิพนธ์**. ชื่อวิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต/วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต. ชื่อคณะ/บัณฑิตวิทยาลัย : ชื่อสถานศึกษา.

๔. รายงานการประชุม

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อเอกสารรวมเรื่องที่ได้จากรายงานการประชุม**. วันเดือนปีที่จัด. สถานที่จัด. เลขหน้า.

๕. วารสาร

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่พิมพ์) : เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

๖. หนังสือพิมพ์

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปี เดือน วันที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อหนังสือพิมพ์, เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

๗. สื่ออินเทอร์เน็ต

ชื่อผู้เขียน/ผู้เผยแพร่. (วัน เดือน ปี ที่อ้างอิง). ชื่อเรื่อง. แหล่งที่มา: URL : <http://>.

การอ้างอิงภาษาอังกฤษใช้เช่นเดียวกับภาษาไทย

๓. การส่งต้นฉบับ

ผู้เขียนส่งต้นฉบับที่พิมพ์ตามข้อกำหนดของรูปแบบวารสาร จำนวน ๓ ชุด พร้อมแผ่นดิสก์ ส่งด้วยตนเอง หรือทางไปรษณีย์ลงทะเบียนมาที่

กองบรรณาธิการวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา อาคารเรียนรวม โซนซี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทรศัพท์ : ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๘๔, ๐๙๔-๙๖๑-๕๖๙๙, ๐๘๙-๖๙๑-๕๙๕๑

<http://www.ojs.mcu.ac.th/index.php/edmcu>

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU>

๔. การอ่านประเมินต้นฉบับ

ต้นฉบับจะได้รับการอ่านประเมิน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) จากภายนอกมหาวิทยาลัยในสาขาวิชานั้นๆ จำนวน ๒ ท่านต่อเรื่อง และส่งผลการอ่านประเมินคืน ผู้เขียนให้เพิ่มเติม แก้ไข หรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่แล้วแต่กรณี

๕. ลิขสิทธิ์

ต้นฉบับที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถือเป็นกรรมสิทธิ์ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ห้ามนำข้อความทั้งหมดหรือบางส่วนไปพิมพ์ซ้ำ เว้นเสียแต่ว่าจะได้รับอนุญาตจากมหาวิทยาลัยฯ เป็นลายลักษณ์อักษร

๖. ความรับผิดชอบ

เนื้อหาต้นฉบับที่ปรากฏในวารสารเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน ทั้งนี้ ไม่รวมความผิดพลาดอันเกิดจากเทคนิคการพิมพ์

แบบฟอร์มการส่งต้นฉบับเพื่อพิจารณานำลงวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

๑. ข้าพเจ้า

๒. วุฒิกการศึกษาขั้นสูงสุด..... ตำแหน่งวิชาการ.....

๓. สถานภาพผู้เขียน

☐ อาจารย์ในสถาบันการศึกษา (ชื่อสถาบัน).....

สาขาวิชา..... คณะ.....

☐ บุคคลทั่วไป (ชื่อหน่วยงาน)

๔. ขอส่ง

☐ บทความวิชาการ/วิจัย เรื่อง.....

.....
.....

๕. ชื่อผู้เขียนร่วม (ถ้ามี)

๖. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก เลขที่

ถนน.....

แขวง/ตำบล..... เขต/อำเภอ.....

จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์..... โทรศัพท์มือถือ..... โทรสาร.....

E-mail

๗. สิ่งที่ส่งมาด้วย ☐ แผ่นดิสก์ข้อมูลต้นฉบับ ชื่อแฟ้มข้อมูล.....

☐ เอกสารพิมพ์ต้นฉบับ จำนวน ๓ ชุด

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ยังไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น

ลงนาม.....ผู้เขียน

(.....)

วันที่...../...../.....

ลงนาม.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(.....)

วันที่...../...../.....